

จดหมายเหตุพระราชพิธี
รัชมังคลาภิเษก ร.ศ. ๑๒๖, ๑๒๗

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961100649

D35

27

วันที่ 12 / 4.01 / 31
เลขทะเบียน 7327
เลขหมู่ DS 568
73450

ฉบับที่ห้องสมุดรพีศภา

จดหมายเหตุพระราชพิธี รัชมังคลาภิเษก ร.ศ. ๑๒๖, ๑๒๗

กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร
จัดพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๒๗

ISBN 974 - 792 - 163 - 4

หน้าว่าง

คำนำ

ด้วยรัฐบาล มีโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเตรียมการพระราชพิธีรัชมิ่งคลาภิเษก ทูลเกล้าฯ ถวาย ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ พระราชพิธีรัชมิ่งคลาภิเษก คือพระราชพิธีเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระมหากษัตริย์ทรงครองราชสมบัติยาวนานยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์องค์อื่น ๆ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีการพระราชพิธีนี้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว เมื่อปี ร.ศ.๑๒๖ และ ๑๒๗ ซึ่งเอกสารเกี่ยวกับการพระราชพิธีในครั้งนั้นมีเก็บรักษาอยู่ในกองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร และเพื่อให้สอดคล้องกับโครงการของรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น และตามหน้าที่ของกองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ในด้านการเผยแพร่ข้อมูลสำหรับใช้ประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของส่วนราชการ และสำหรับการศึกษาวิจัยของผู้สนใจ จึงได้มีการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้นเป็นการล่วงหน้า เพื่อให้หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดพระราชพิธีครั้งนี้ได้มีข้อมูลใช้เป็นแบบแผนสำหรับการเตรียมการ และการดำเนินงานสืบไป

ในการจัดพิมพ์จดหมายเหตุพระราชพิธีรัชมิ่งคลาภิเษก ร.ศ. ๑๒๖, ๑๒๗ นักจดหมายเหตุได้นำเอกสารซึ่งมีอยู่ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ มาเรียบเรียงให้ต่อเนื่องกัน หากตอนใดไม่อาจหาเอกสารได้จึงใช้ข้อความจากหนังสือราชกิจจานุเบกษา หรือหนังสืออื่นมาเรียงต่อไว้ เพื่อให้ได้ความครบถ้วน พร้อมทั้งจัดหาภาพซึ่งถ่ายทำขึ้นพร้อมพระราชพิธีในครั้งนั้นประกอบให้สอดคล้องกันไป การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ นอกจากเป็นการเผยแพร่ข้อมูลแล้ว ยังอยู่ในเป้าหมายของงานเอกสารสำคัญของกองจดหมายเหตุแห่งชาติ อีกประการหนึ่ง คือ การรักษาต้นฉบับเอกสาร การจัดพิมพ์จึงอยู่ในลักษณะเหมือนต้นฉบับเดิมทุกประการ ไม่มีการแก้ไขต่อเติมข้อความ อักษรวิธียังคงเดิม ซึ่งไม่ตรงกับกรเขียนตามพจนานุกรมปัจจุบัน ไม่ใส่ความคิดเห็นเพิ่มเติม ทั้งนี้ เนื่องจากหน้าที่และความรับผิดชอบของนักจดหมายเหตุเป็นเพียงผู้เก็บรักษา และให้บริการเอกสารที่เป็นต้นฉบับแท้ ๆ เท่านั้น ตัวเอกสารแสดงถึงคุณค่าในตัวเองที่จะบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ดำเนินการจริงในยุคนั้น ๆ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงระบบบริหาร วัฒนธรรมประเพณี อักษรวิธีกาย สถาปัตยกรรมที่ต่าง ๆ ฯลฯ

กรมศิลปากร หวังว่าหนังสือเรื่องนี้จะประโยชน์แก่ผู้สนใจสืบไป

(คุณหญิงอารี กุลตันท์)

อธิบดีกรมศิลปากร

หน้าว่าง

สารบัญ

คำนำอธิบายศิลปากร	หน้า
จดหมายเหตุพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก ร.ศ. ๑๒๖ (พ.ศ. ๒๔๕๐)	
- ชื่อพระราชกุศลและพระราชพิธี เมื่อราชสมบัติ ๔๐ ปี	๑
- หนังสือกราบทูลของพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๕ ขอพระบรมราชานุญาตเงินจัดเตรียมการพิธีฉลองศิริราชสมบัติครบ ๔๐ ปี ที่พระราชวังกรุงเก่า	๕
- พระราชกระแสพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๕ ถึงพระยาสุรียานุวัตร เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ โปรดให้จ่ายเงินตามที่เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอพระบรมราชานุญาตเบิกและทรงมีพระราชกระแสความว่า การเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชพิธีรัชมงคลที่กรุงเก่าครั้งนี้ จะทรงเสด็จตรวจการก่อสร้างบำรุงรักษาโบราณสถานบริเวณพระราชวังกรุงเก่าด้วย	๑
- หนังสือพระยาสุรียานุวัตร ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๕ ทูลพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เรื่องทรงมีพระบรมราชานุญาตให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจ่ายเงินให้กระทรวงมหาดไทย สำหรับงานพระราชพิธีรัชมงคลที่มณฑลกรุงเก่า	๕
- หนังสือเจ้าพระยาวิชิตรวงศวิไลไกร ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖ กราบทูลพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตอมรพันธ์ ราชเลขานุการ เรื่องการจัดทำดอกไม้เพลิงชนิดต่าง ๆ ของพระสงฆ์หัวเมือง เพื่อฉลองพระเดชพระคุณในพระราชพิธีรัชมงคล	๑๑
- หนังสือหม่อมเจ้าจรรยาสุศักดิ์กฤษดากร ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖ กราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอกรมขุนสมมตอมรพันธ์ เรื่องการจัดส่งเหรียญเสมา และเหรียญรัชมงคลที่จ้างโรงษาปณ์ฝรั่งเศสทำ	๑๕
- การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลรัชมงคลที่กรุงเก่า วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖ - วันที่ ๔ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๖	๒๑

จดหมายเหตุพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑)

- พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ลงวันที่ ๑๐ ๓๘
กันยายน ร.ศ. ๑๒๗ ถึงสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช โปรดเกล้าฯ ตั้งให้พระองค์ทรงเป็น
นายกกรรมการ จัดงานสมโภชราชสมบัติครบ ๕๑ ปี และโปรดเกล้าฯ ตั้งพระบรม-
วงศานุวงศ์ และเสนาบดีกระทรวงต่าง ๆ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

- พระราชหัตถเลขา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ร.ศ. ๔๑
๑๒๗ กราบบังคมทูลรับปฏิบัติตามกระแสพระบรมราชโองการ

- หนังสือหม่อมเจ้าจรรยาศักดิ์กฤษฎาภกร อรรคราชทูตกรุงสยามประจำฝรั่งเศส ๔๔
ลงวันที่ ๑๑ กันยายน และวันที่ ๒๕ กันยายน ร.ศ. ๑๒๗ ทูลกรมขุนสมมตอมรพันธ์
ราชเลขานุการ เรื่องส่งเหรียญรัชมังคลาภิเษก ที่ได้สั่งทำจากฝรั่งเศส และแจ้งเรื่องทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชทรงจัดการเรื่องเหรียญ

- พระราชหัตถเลขา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ร.ศ. ๔๘
๑๒๗ กราบบังคมทูลถวายรายงานการประชุม ประจำวันที่ ๑๔, ๑๗ และ ๓๐ กันยายน
ร.ศ. ๑๒๗ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสอนุญาตเงิน
๒๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับดำเนินการจัดงาน

- ร่างพระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ลงวันที่ ๕๘
๑๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๗ ถึงกรมหมื่นจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหา-
สมบัติ ให้จัดสรรค่าใช้จ่ายในการจัดงาน

- หนังสือกราบบังคมทูลของ กรมหมื่นจันทบุรีนฤนาถ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๕๘
ร.ศ. ๑๒๗ รับปฏิบัติตามพระราชกระแส

- หนังสือหม่อมเจ้าจรรยาศักดิ์กฤษฎาภกร ลงวันที่ ๖ และ ๑๒ พฤศจิกายน ๖๓
ร.ศ. ๑๒๗ ทูลกรมขุนสมมตอมรพันธ์ เรื่องการส่งเหรียญรัชมังคลาภิเษก เพิ่มเติมและ
การจัดส่ง

- หนังสือกรมหลวง นครสวรรค์ฤทธิ เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ ลงวันที่ ๗ ๖๘
พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ กราบบังคมทูล เรื่องการออกตั๋วตราไปรษณีย์ เนื่องในพระราช-
พิธีรัชมังคลาภิเษก และทูลเกล้าฯ ถวายร่างประกาศการใช้ มีพระราชกระแสอนุญาต

- หนังสือเจ้าพระยาวิชิตวงษ์วุฒิไกร เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ลงวันที่ ๗๒
๑๐ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ ทูลกรมขุนสมมตอมรพันธ์ ราชเลขานุการนำความกราบ
บังคมทูล เรื่องจำนวนและชนิดของดอกไม้เพลิง ที่จะใช้จุดฉลองเนื่องในพระราชพิธี
รัชมังคลาภิเษก

พระราชพิธีมังคลาภิเษก วันที่ ๑๑-๑๘ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗

- พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ และการสำคัญ ๕๗
เนื่องในพระราชพิธีคือ ทรงวางศิลาก่อพระฤกษ์พระที่นั่งอนันตสมาคม การถวายพระ-
บรมรูปทรงม้า และพระราชทานธงประจำกองทหาร

- กระแสพระบรมราชโองการ ซึ่งบรรจุไว้ในศิลาพระฤกษ์พระที่นั่งอนันต- ๕๘
สมาคม

- คำถวายพระบรมรูปทรงม้า และคำแปลคำถวายเป็นภาษาอังกฤษ ๑๐๔

- พระราชดำรัสตอบ ในการเปิดพระบรมรูปและคำแปลพระราชดำรัสเป็นภาษา ๑๑๒
อังกฤษ

- คำจากผู้ที่ประดิษฐานพระบรมรูปทรงม้า ๑๓๖

- พระราชพิธีมังคลาภิเษก วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ และการสำคัญ ๑๓๘
เนื่องในพระราชพิธีคือ การแห่รถโมเตอร์คาร์ และทรงเปิดสะพานเฉลิม ๕๕

- บัญชีชื่อรถโมเตอร์คาร์ และเจ้าของรถกับผู้นั่งในรถในการแห่ถวายไชยมงคล ๑๔๐

- รายงานการสร้างสะพานเฉลิม ๕๕ ที่พระยาสุโขมนัยวินิต เสนาบดีกระทรวง ๑๗๔
นครบาล กราบบังคมทูล

- พระราชพิธีมังคลาภิเษก วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ และการสำคัญ ๑๗๕

เนื่องในพระราชพิธี คือการจัดกระบวนรถแห่เฉลิมพระเกียรติ

- บัญชีกระบวนรถแห่เฉลิมพระเกียรติ ๑๗๘

- ร่างคำถวายไชยมงคลและคำแปลภาษาไทย ซึ่งผู้แทนหัวหน้าทูตกราบบังคม ๑๕๐
ทูล ในคืนพระราชทานเลี้ยงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗

- พระราชดำรัสตอบทูต และผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ และร่างคำแปลพระราช- ๑๕๒
ดำรัสเป็นภาษาอังกฤษ

- พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ ๑๕๕

- พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ ๑๕๖

- พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ ๑๕๗

- พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ ๒๐๕

- พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ ๒๐๕

ภาคผนวก

บทความเรื่องพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษกของพระยาชลยุทธโยธินทร์

- หนังสือกรมขุนสมมตอมรพันธ์ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๗ กราบทูล ๒๑๑
กรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ ว่ามีพระบรมราชโองการให้ส่งบทความเรื่องงานพระราช-
พิธีรัชมังคลาภิเษก ที่พระยาชลยุทธโยธินทร์ แต่งลงหนังสือพิมพ์เดนมาร์ก มาให้กรม
หลวงเทวะวงษ์วโรปการทอดพระเนตร

- หนังสือกรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๗ ๒๒๗
ทูลกรมขุนสมมตอมรพันธ์ เรื่องทรงอ่านบทความของพระยาชลยุทธโยธินทร์ แล้วแต่ง
ได้ดีมากและถวายบทความคืน

สารบัญรูป

รูปที่ ๑	ทัศนียภาพบริเวณหน้าพระราชวังโบราณกรุงเก่า ร.ศ. ๑๒๖	๒๑
รูปที่ ๒-๓	เครื่องสักการะบูชาบวงสรวงพระมหากษัตริยาธิราชเจ้าแห่งกรุงศรีอยุธยา และกรุงธนบุรี ภายในพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท พระราชวังกรุงเก่า	๒๒
รูปที่ ๔-๕	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จลงเรือพระที่นั่ง ที่ท่าวาสุกรี พระราชวังบางปะอิน เพื่อเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีรัชมงคลที่พระราชวังกรุงเก่า เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖	๒๔
รูปที่ ๖	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชยาน เสด็จเป็นกระบวนรบเข้าไปในพระราชวังหลวง และเสด็จประทับบนพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท เพื่อประกอบพระราชพิธีเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖	๒๖
รูปที่ ๗	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกประทับยังรัตนสิงหาสน์ พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท พระยาโบราณบุรานุรักษ์อ่านคำถวายไชยมงคลในนามของข้าราชการมณฑลกรุงเก่า เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖	๒๗
รูปที่ ๘	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จออกประทับพระที่นั่งรัตนสิงหาสน์ ทอดพระเนตรการมหรสพต่าง ๆ มีระเบง โมงครุ่ม กุลาดีไม้ ไม้ลอย ญวนหก นอนหอก นอนดาบ ใต้ลวด กระด้วแทงควาย แทงวิไสย เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๖	๒๘
รูปที่ ๙	กีฬาชกมวยหน้าที่ประทับ	๓๐
รูปที่ ๑๐-๑๑	ราษฎรมณฑลกรุงเก่าเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสถานที่โบราณต่าง ๆ ในพระราชวังกรุงเก่า	๓๓
รูปที่ ๑๒	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงก่อพระฤกษ์พระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗	๑๐๒

รูปที่ ๑๓	นายช่างชาวอิตาลีเขียนร่วมกันถ่ายภาพหมู่หลังเสร็จพระราชพิธีก่อพระ ฤกษ์พระที่นั่งอนันตสมาคมเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗	๑๐๓
รูปที่ ๑๔-๑๕	พระราชพิธีเปิดพระบรมรูปทรงม้าราชานุสาวรีย์ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน- กายน ร.ศ. ๑๒๗	๑๓๒-๑๓๕
รูปที่ ๒๐	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานธงประจำ กองแก้ทหารบก ๑๒ กอง วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗	๑๓๗
รูปที่ ๒๑-๓๒	กระบวนแห่รถยนต์ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗	๑๖๓-๑๗๐
รูปที่ ๒๑	รถพระที่นั่งทักษมารุต	๑๖๓
รูปที่ ๒๒	รถฟองฟ้าของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรีราเมศวร์	๑๖๔
รูปที่ ๒๓	รถอินทรีสมานพล ของกรมขุนสรรพาศสตร์	๑๖๕
รูปที่ ๒๔	รถจลศรัทธา ของกรมขุนสมมตอมรพันธ์	๑๖๖
รูปที่ ๒๕	รถประสาธสังข์ ของกรมหมื่นมรุพงษ์	๑๖๖
รูปที่ ๒๖	รถสินาทรินทร์ ของพระยาวรพงษ์พิพัฒน์	๑๖๗
รูปที่ ๒๗	รถเรโน ของพระสรรพการหิรัญกิจ	๑๖๘
รูปที่ ๒๘	รถตราจักร์ ของกรมหลวงดำรงราชานุภาพ	๑๖๘
รูปที่ ๒๘	รถเมโคโนบิก ของพระยาประเสริฐศาสตร์ธำรง (หมอ ไรเตอร์)	๑๗๐
รูปที่ ๓๐	รถพลโกษี ของหลวงสุนทรโกษา (คอยู่เหล ฌ ระนอง)	๑๗๒
รูปที่ ๓๑	รถเมฆขลา ของกรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์	๑๗๓
รูปที่ ๓๒	รถฉาวพระนคร ของ ม.จ.ไสลทอง ทองใหญ่	๑๗๓
รูปที่ ๓๓-๓๔	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิด สะพานเฉลิมโลก ๕๕ (คลองแสนแสบ บริเวณตลาดประตูนํ้าปัจจุบัน) เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗	๑๗๖
รูปที่ ๓๕-๔๕	กระบวนรถแห่เฉลิมพระเกียรติ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗	๑๘๑-๑๘๕
รูปที่ ๓๕	กระบวน “พระราชอภัยทาน” ของสมเด็จพระบรม- โอรสาธิราช	๑๘๑
รูปที่ ๓๖-๔๑	กระบวนของกรมรถไฟหลวง	๑๘๒-๑๘๔
รูปที่ ๔๒-๔๓	กระบวนของกรมไปรษณีย์	๑๘๕
รูปที่ ๔๔	กระบวนของมณฑลนครราชสีมา	๑๘๖
รูปที่ ๔๕	กระบวนของกระทรวงเกษตราธิการ	๑๘๗

	รูปที่ ๔๖	กระบวนของกรมสรรพากรนอก	๑๘๗
	รูปที่ ๔๗	กระบวนของพระยาวรพงษ์พิพัฒน์	๑๘๗
	รูปที่ ๔๘	กระบวนของกรมทะเบียนรถ	๑๘๘
	รูปที่ ๔๙	กระบวนรถไฟสิเกอล	๑๘๘
รูปที่ ๕๐-๕๑		พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร รถกระบวนแห่และเครื่องแห่ต่าง ๆ ในบริเวณปราสาทสนามไชย เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗	๑๘๘
รูปที่ ๕๒-๕๖		เครื่องแห่ต่าง ๆ ของกระบวนแห่รถยนต์ และกระบวนเฉลิมพระเกียรติ ที่ได้นำมาจัดรวมไว้ในปราสาทสนามไชย เพื่อให้ประชาชนได้เที่ยวชมตลอดงานฉลองพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก	๑๘๘-๒๐๐
รูปที่ ๕๗-๕๘		พระราชพิธีสมโภชบูรพาภิเษก เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗	๒๐๓-๒๐๔
รูปที่ ๖๐-๖๒		พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินตรวจพล ณ ท้องสนามหลวง เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗	๒๐๖-๒๐๘

หน้าว่าง

พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก

ร.ศ. ๑๒๖

หน้าว่าง

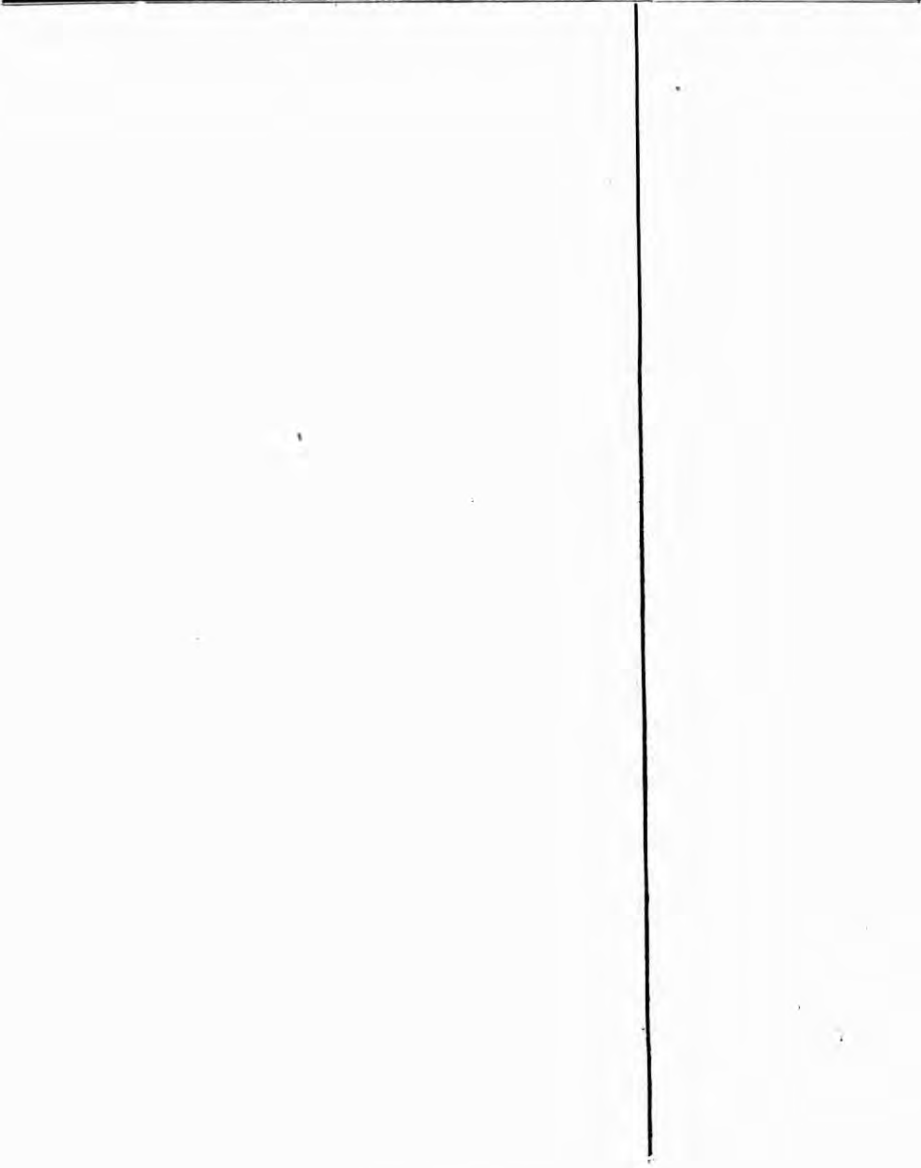
นาม ^{ที่} ^{ที่}
พระพรหม
โศภิต
ใจ ความ

รับวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๓๕
ลงวันที่ ร.ศ. ๑๓๖

ชื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ยี่สิบ ๕๐ ปี

พระราช กระแส

หมาย เทพ

ชื่อพระมหาฤๅษี และพระมหาพาลี, พระมหา
สมณศักดิ์ ๕๐ ปี

พระมหาฤๅษี รัชกาลที่ ๑๖ แห่งราชวงศ์จักรี

พระมหาพาลี รัชกาลที่ ๑๖ แห่งราชวงศ์จักรี

พระมหาพาลี รัชกาลที่ ๑๖ แห่งราชวงศ์จักรี

พระมหาพาลี รัชกาลที่ ๑๖ แห่งราชวงศ์จักรี

พระมหาพาลี รัชกาลที่ ๑๖ แห่งราชวงศ์จักรี

พระมหาพาลี รัชกาลที่ ๑๖ แห่งราชวงศ์จักรี

พระมหาพาลี รัชกาลที่ ๑๖ แห่งราชวงศ์จักรี

พระมหาพาลี รัชกาลที่ ๑๖ แห่งราชวงศ์จักรี

พระมหาพาลี รัชกาลที่ ๑๖ แห่งราชวงศ์จักรี *
พระมหาพาลี รัชกาลที่ ๑๖ แห่งราชวงศ์จักรี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือ สมเด็จพระนางเจ้า

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช หรือ ทูลกระหม่อม

แม่ของชาติ ฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือ สมเด็จพระนางเจ้า

พระบรมราชินีนาถ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช แม่ของชาติ ฯ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช = ความรัก แม่ของชาติ

ของประชาชน ฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ

ความปรารถนาดีของทุกคน แม่ของชาติ

ศรัทธาของทุกคน ฯ

อีกฉบับหนึ่ง ทนพระยาศรีสุทนต์ ๑: ๑๕๖ ก. ๑๕๖
ฉบับก่อน ๆ ว่า ทนพระยาศรีสุทนต์ สมนอก สมนอก
ทนพระยาอุปราช กิจได้ ๓๖๖ ทนพระยาศรีสุทนต์
จัดว่าทนพระยาศรีสุทนต์ ๑๕๖ ก. ๑๕๖
ทนพระยาศรีสุทนต์

ที่ ๒๓๘/๒๓๔๔๔

ศาลาว่าการมหาดไทย

วันที่ ๑๓ เดือน ในกมล ร.ศ. ๑๒๕

ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานกรมบัญชีมณฑล
พระกรุณา ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ด้วยในการพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๔๐ ปี

และจะได้มีการพระราชพิธีที่พระราชวังกรุงเก่านี้ ข้าพระ
พุทธเจ้าได้มีอุทสาถกับพระยาโบราณบุราณบุรี ข้าหลวงเทศา
ภิบาลมณฑลกรุงเก่า ทกลงว่าจะไต่ถามมือทำการตั้งแต่บัดนี้ไป
สิ่งใดที่จะใช้แรงนักโทษทำได้ ก็จะใช้หนักโทษทำทุกอย่าง
เพื่อให้ถูกเงิน เพราะมีเวลาพอ อีกประการหนึ่งเมื่อได้ทำ
การพระราชพิธีเสร็จแล้ว จะได้รับรักษาพระราชวังที่ใดซุกหรือ
แล้ววางเป่นการเรียบร้อยแล้วนี้ไว้ให้คงที่อยู่เสมอไป แต่
ในการที่จะจัดทำนี้จะต้องซื้อที่ดินราษฎรแถวหน้าวัง ก็จะต้อง
ให้ค่าเสียหายแก่ราษฎรผู้ถูกยึดที่ดินนั้นไว้ ซึ่งเขาได้ปลูกทำ
ซอกขายเป่นประโยชน์มาช้านานแล้ว และจะต้องซื้อเครื่องไม้
สำหรับพลับพลาถ้ำเครื่องมือทำการ แลรดกบังรางเหล็กสำหรับ
ชนดินอีกด้วย เพราะฉะนั้นข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระ
บรมราชานุญาตเงินไว้ในเวลานี้เป่นเงิน ๒๐,๐๐๐. บาท
(สองหมื่นบาท) ก่อน ถ้ามีความจำเป็นจะต้องจ่ายเมื่อใด ขอ-

รับพระราชทานให้เบิกจ่ายได้ เพื่อให้ไปเป็นการสวดแก้การที่จะ
จัดทำนั้น การจะควรประการใดแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า

ข้าพระพุทธเจ้า ต๋อง วัฒน... ขอเดชะ
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

วันที่ ๑๓ เมษายน ร.ศ. ๑๒๕

นาม นายหลวง ที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๑๓ เมษายน ร.ศ. ๑๒๕

ความ กาง ๓๓๕๕

จากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ถึงพระยาศรีสุริยราชราชินี

พ.ศ. ๑๑๕๕ พระราชกระแส วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๗๕

สิ่งส่งไปรษณีย์ (๑) ๑๓๕๕
ขลุ่ยที่ทรงเกล้า ตามแบบของต่างประเทศ
แผ่นหินใสสีชมพูใหม่ ต้องเสดง
ใหม่ไปรษณีย์ใหม่ที่กรุงเทพฯ เป้าหมาย
ตามพระกระแส แผ่นหินใสสีชมพูใหม่
พิมพ์: เพชรเม็ดงาม ใหม่ตามใจ
สีน้ำตาล กว. ๖๖ ซม. ยาว ๖๖ ซม. ๑๐
แผ่นกระดาษ ๓๕ ซม. ยาว ๖๖ ซม. ๑๐
แผ่นกระดาษสีน้ำตาล สีม่วงตามใจ
ที่ ๖ ซึ่งได้เสดงแล้วส่งกลับมาให้
ขลุ่ยใหม่ตามแบบที่แผ่นหินใสสีชมพู
ใหม่ตามใจ สีม่วงตามใจ ใหม่ไปรษณีย์
ตามพระกระแส ขลุ่ยใหม่ที่
ตามพระกระแส ขลุ่ยใหม่ที่
ตามพระกระแส ขลุ่ยใหม่ที่

ใหม่ไปรษณีย์ใหม่ สีน้ำตาล
สีน้ำตาลใหม่ สีน้ำตาลใหม่ สีน้ำตาลใหม่
แผ่นหินใสสีชมพูใหม่ สีน้ำตาลใหม่
พิมพ์: เพชรเม็ดงาม ใหม่ตามใจ
สีน้ำตาล กว. ๖๖ ซม. ยาว ๖๖ ซม. ๑๐
แผ่นกระดาษ ๓๕ ซม. ยาว ๖๖ ซม. ๑๐
แผ่นกระดาษสีน้ำตาล สีม่วงตามใจ
ที่ ๖ ซึ่งได้เสดงแล้วส่งกลับมาให้
ขลุ่ยใหม่ตามแบบที่แผ่นหินใสสีชมพู
ใหม่ตามใจ สีม่วงตามใจ ใหม่ไปรษณีย์
ตามพระกระแส ขลุ่ยใหม่ที่
ตามพระกระแส ขลุ่ยใหม่ที่
ตามพระกระแส ขลุ่ยใหม่ที่

ผู้ร่าง ทนายสมพงษ์ ผู้เขียน ทนายสมพงษ์
 ผู้ตรวจ ทนายสมพงษ์ ผู้ทำน หม่อมเจ้านคร

ที่ มณฑล
๑ มณฑล

วันที่ ๑๖ ธันวาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๒๒ ๕

ขุดพบ/เจ้าเมือง ๓/๑๐ กรมหลวง
 ดำรงตำแหน่ง ทนายสมพงษ์
 ชื่อ ขุดพบ/เจ้าเมือง ๓/๑๐ กรมหลวง
 ลงวันที่ ๑๓ เดือน มหิดล กรมหลวง
 ทนายสมพงษ์ ขุดพบ/เจ้าเมือง ๓/๑๐ กรมหลวง
 ขุดพบ/เจ้าเมือง ๓/๑๐ กรมหลวง
 กรมหลวง ๓/๑๐ กรมหลวง
 กรมหลวง ๓/๑๐ กรมหลวง
 กรมหลวง ๓/๑๐ กรมหลวง
 กรมหลวง ๓/๑๐ กรมหลวง
 กรมหลวง ๓/๑๐ กรมหลวง
 กรมหลวง ๓/๑๐ กรมหลวง
 กรมหลวง ๓/๑๐ กรมหลวง
 กรมหลวง ๓/๑๐ กรมหลวง
 กรมหลวง ๓/๑๐ กรมหลวง

หนังสือ กรม ราช เลขา นุการ

หมายเลขที่ ๓๔๓๑๓๔๕

กรม กรม หลวง

กรม กรม

ผู้ ม ชอ ใน ทาย หนังสือ น ได้ รม ไว้ แต้

แคว้น ท ๑๒๑๕ ร. ศ. ๒๕

กรม กรม

ที่ ๑๖๕๕

กระทรวงธรรมการ

วันที่ ๒๓ เดือน พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖

ข้าพระพุทธเจ้า เจ้าพระยาวิสิทวงษ์วุฒิไกร ขอพระทานกรมทูล
พระเจ้าอนงยาเซอ กรมขุนสมมตอมรพันธ์ ทราบฝ่าพระบาท

ด้วยข้าพระพุทธเจ้าได้ทำพญาพิธีสงฆ์หัว เมืองไว้รับทำดอกไม้เพลิง
ต่าง ๆ ของพระเศษพระคุณ รุกในการพระราชพิธีสมโภชพระเจ้าแผ่นดิน
ในกรุงเทพฯ และกรุงธนบุรี รวม ๓ คืน จึงจะมีจำนวนดอกไม้เพลิงต่าง ๆ คอ
ไปนี้ คือ,

พุ่ม	๓๘
ไมรวง	๒๙
ไมกระดาง	๒๘
ไมกุ	๒๘
นกมื่น	๒๐๕๖
นกพิราบ	๑๘๘
อิถุม	๑๗๕
กะไล	๑๑๖
ฝนเสนา	๑
กรวย	๕๓
โคมลอย	๓๖
ตะเนียง	๓๕๓
พล	๑๓๕๖

รวมจำนวนดอกไม้เพลิง ๕๕๓๐ และในการที่พระสงฆ์ทำดอกไม้เพลิง รุกของ
พระเศษพระคุณในครั้งนี้ ที่ไม่คิดเงินค่าดินและมากก็โดยมาก ถ้าหากจะมีบ้าง
ก็น้อยรูป

ถ้ามีโอกาสอันควร ขอฝ่าพระบาทโปรดนำความขึ้นกราบบังคมทูล
พระกรุณา ทราบฝ่าพระองค์ฝ่าพระบาท แล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

ควรมีความแล้วแต่จะโปรดเกล้า ฯ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

รับวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖
นาม ~~เจ้าพระยา~~ ที่ ๕ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖
ใจความ ๕๕๕๕

มาด้วยพระสมุหหวัณเวียงรพทำตอกไม้แผ่น
จุดในคาพระบาทวิไลมาทรงพระเจ้าแผ่นดิน
ในกรุงเก่าแลลกรุงธนบุรี

พระราช กระแส

หมาย เหตุ

เรื่องเกณฑ์ดอกไม้ธูปเทียน
มีของวิไลต่อ ๒๒ ได้คิดไว้ทุกเช้า
จอห์นทพกรมหลวงวิไล

ขอเคาะฝ่าตของวุฒิพระมาทปกเกล้า ฯ

เรื่องรางวัลพระที่ถูกเกณฑ์ออกไปนั้น

สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนริศรา

นุวงศ์วงษ์รับสั่งว่า ได้ทรงคิดไว้แล้ว ได้ให้พระ

ศุภรัตภาษยานุกิจเตรียมของขึ้นไปแล้ว

ควรมีคิวแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรด

เกล้า ฯ *สมเด็จกรมหมื่น* ขอเคาะ

กรุงปารีส

ที่ ๘๘/๕๕๕

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน รศ. ๑๒๒

ขอพระราชทานกราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสมมทอม
พันธ์ ราชเลขาณุกาทร ทราบโดยฝ่าพระบาท
ด้วยเรื่องที่ดินพระนครเก่า ๆ ให้ข้าพระพุทธเจ้าจ้าง
โรงกระสายฝรั่งเสศ ทำเสมาผูกคอเด็ก กับเหรียญรัชมิ่งคณาสำหรับ
พระราชทานเด็ก และข้าราชการ นั้น

ข้าพระพุทธเจ้าได้ให้ส่งหีบเหรียญเข้ามากรุงเทพฯ ในพระนาม
พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ โดยเรือเมล์ แซกซ์ันท์
เสด็จพระราชดำเนินมา มีจำนวนดังนี้

เสมาผูกคอเด็ก	แร้วขาว	๓๗,๕๐๐
..	เงิน	๕๐๐
..	ทองคำ	๓๐
เหรียญรัชมิ่งคณา	ทองคำ	๒๐๐
..	กาไหลทอง	๕๐๐
..	เงิน	๒๕๐๐

ครั้นต่อมา ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม รศ. ๑๒๒ กำนันนี้ได้ ส่งมากับเรือเมล์
เขอรมนัน ชื่อ ยอวค อีกร ๕ หีบ มี เสมาผูกคอเด็ก แร้วขาว ๑๖๐๐๐
(Yorik)
เหรียญรัชมิ่งคณาเงิน ๑๕๐๐ เหรียญ

ณ วันที่ ๑๑ เดือนนี้ ได้ส่งมาโดยเรือเมล์ ชื่อ ปรีนิช อีเทล เพรอกรี
(Prinich Etel Fuscaciel)
อีกร ๖ หีบ มี เสมาแร้วขาวผูกคอเด็ก ๒๐๐๐๐ เหรียญ รัชมิ่งคณา ๑๐๐๐ เหรียญ

ข้าพระพุทธเจ้า โดยมีโทรเลขกราบทูลมาให้ทรงทราบเมื่อวันที่ ๒๒ เดือนนี้แล้ว
ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายสำเนาหนังสือกราบทูลพระเจ้าน้องยาเธอ กรม
หลวงดำรงราชานุภาพ ๑ ฉบับ บาดูซีเหรีญ ๑ ฉบับ สำเนาโทรเลข
๑ ฉบับ มาทูลเกล้าทูลกระหม่อมกับหนังสือนี้ด้วย
จำนวนของสิ่งที่ทำนั้น ยังคงเสมาฎกขอเก็บ แร่ขาว อีก
๒๕๕๐๐ จะได้นำเข้ามาในเมลัน

ควรมีครบแล้วแต่จะโปรดเกล้าฯ

ข้าพระพุทธเจ้า *สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี*

SV/507:๑๑
4/3

สถานราชทูตสยาม

*Legation Royale
de
Siam*

ที่ ๕๖

1/๒๒๒

กรุงปารีส

วันที่ ๕ ธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๒

ขอพระราชทานกราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมทอมร
ทัมม ราชเลขาณุกาทร ทราบใต้ฝ่าพระบาท

ด้วยตามความในหนังสือของข้าพระพุทธเจ้าลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน
ยน รศ ๑๒๒ กราบทูลเข้ามาด้วยเรื่องส่งเหรียญต่าง ๆ เข้ามากรุงเทพฯ ฯ
และว่า เสนาญัตตอเด็กยังไม่แล้วอีก ๒๒,๕๐๐ แขนง นั้น

บัดนี้ โรงกระสายฝรั่งเสศได้ทำเสร็จแล้ว ได้บรรจุปริมาณ ๗
หีบส่งเข้าในพระนามพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงคำรกราชานุภักดิ์ โดย
เรือเมดโยอรัมิน ชื่อ Zieten เมื่อวันที่ ๒๕ เดือนก่อนแล้ว มีจำนวนเสมา
แร่ขาว ๒๒,๕๐๐ แขนง

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้า ฯ

ข้าพระพุทธเจ้า *สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ*

ผู้รับ นายสมวัฒน์ ผู้เขียน ใจดี
ผู้ตรวจ Mr. S. S. S. ผู้ทาน พี่ศรี

ที่ ๑๑/๕๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ รัตนโกสินทร์ ปีที่ ๑๒๖

ขอแจ้งว่าเรารัฐวิสาหกิจกฤษฎาภรณ์ ได้
รับจดหมายที่ ๕๕/๕๕๕ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน
๒๕๖๕ และที่ ๕๖, ๕๖๖ ลงวันที่ ๕ ธันวาคม ของ
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และเสนาบดี
สภากาชาดแห่งประเทศไทย หรือ ๕๖๖ ๕๖๖
กรมหลวงกำแพงเพชรอัครโยธิน มีที่
ที่ ๑๑/๕๑ และเสนาบดีรัตนโกสินทร์ตามรับหมายแล้ว

๒/๑๑/๑๙๑๑

กรมไปรษณีย์โทรเลขสยาม

Royal Siamese
Post and Telegraph Department.

ฉบับนี้ได้รับหนังสือด้วยเลขที่ ๑๑๑๑๑ ไปในทาง

ไปรษณีย์เป็นหนังสือ ๑ ฉบับ

Received to day for despatch by Post the following Registered letter

ที่ No.	123
ชื่อผู้รับ Name of addressee	H. N. Prince Charoon
ตำบล Place of destination	Paris
Postage ค่าตัว ไปรษณีย์	27 atts.

กรุงเทพฯ วันที่ 20/2/09 1, ๑, ๑๑
Bangkok, 19

ออกด้วยไปรษณีย์โทรเลขที่
Post and Telegraph Office No. ๑
Charoon

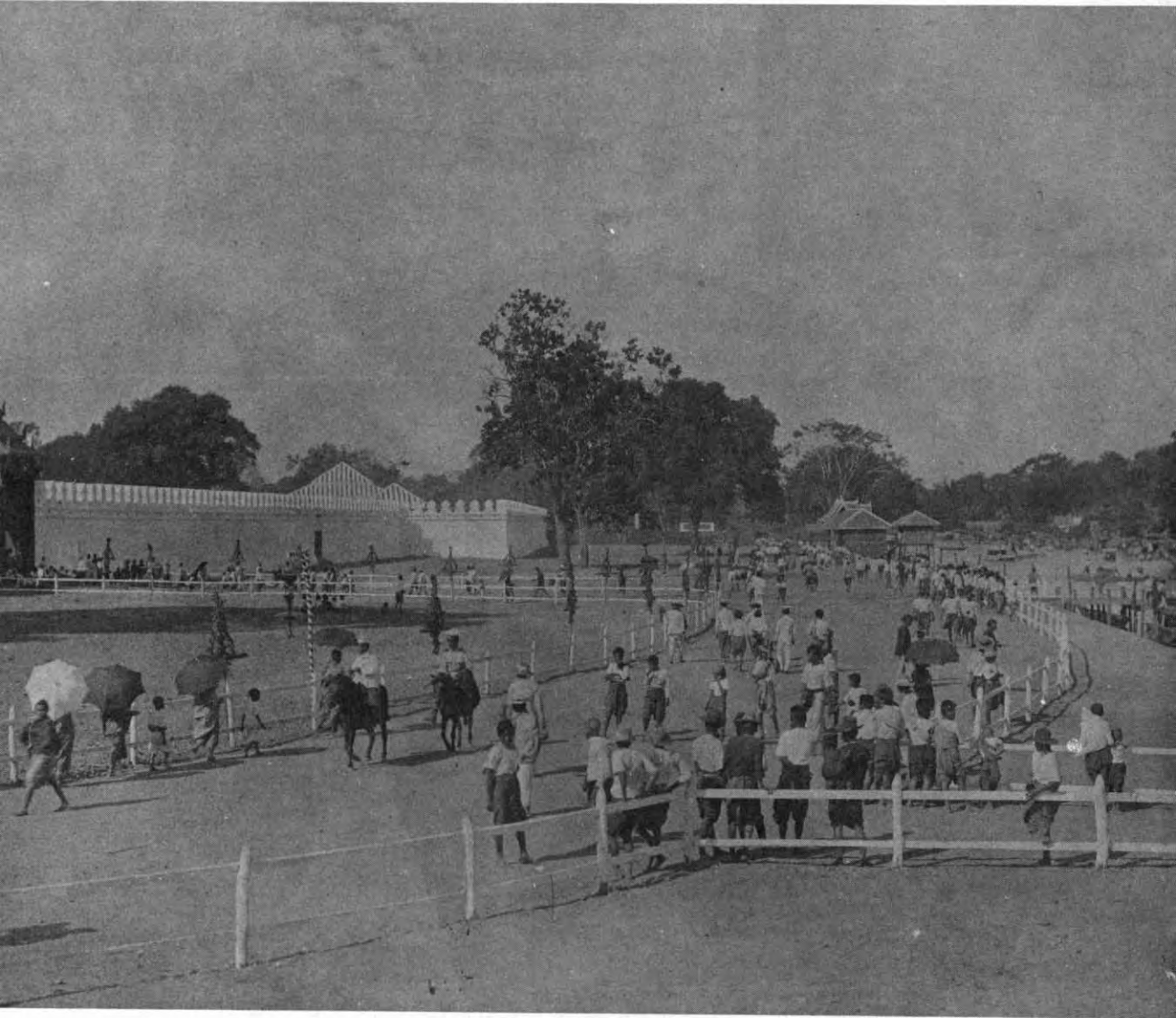
THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961100649

พระราชพิธีบรมงคลที่กรุงเก่า
(วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน - ๔ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๖)

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ทัศนียภาพบริเวณหน้าพระราชวังโบราณ มณฑลกรุงเทพฯ ร.ศ. ๑๒๖

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

เครื่องสักการบูชา บวงสรวง พระมหากษัตริย์ราชเจ้า
แห่งกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรีภายในพระที่นั่งสรรเพชญ์ปรา-
สาท พระราชวังกรุงเก่า

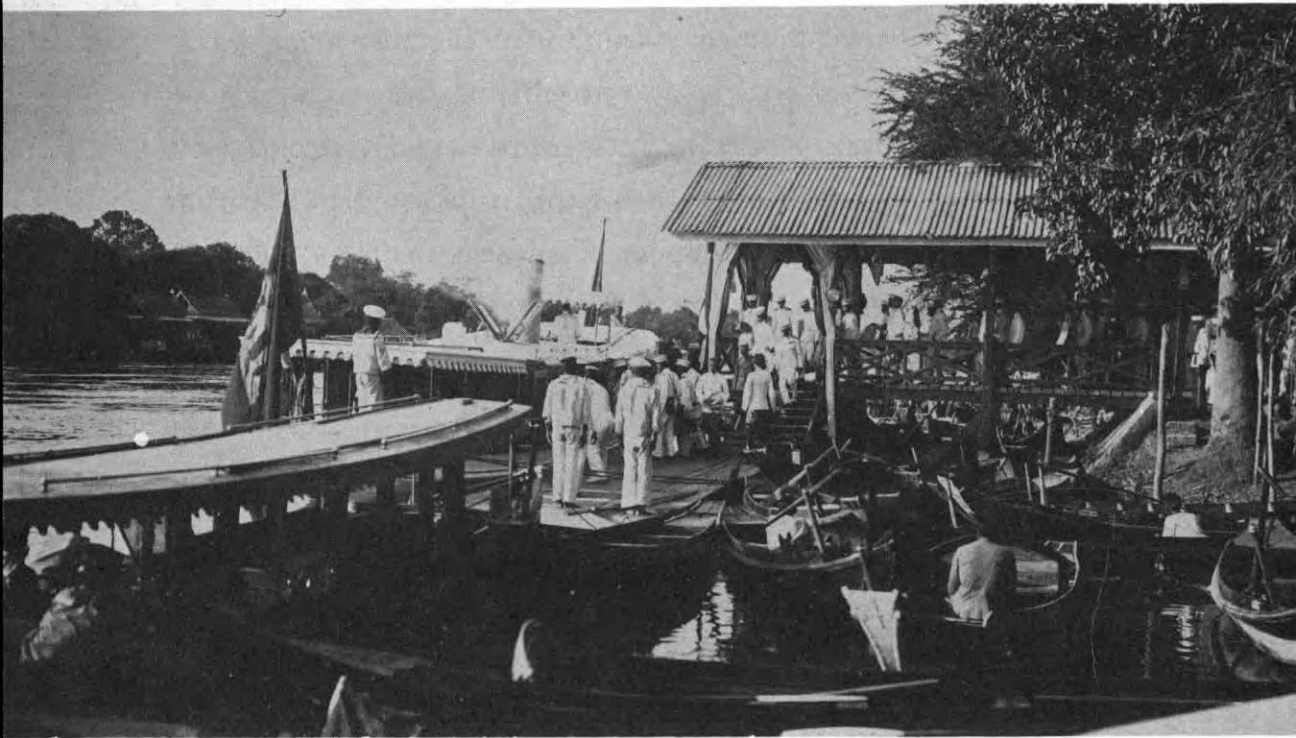
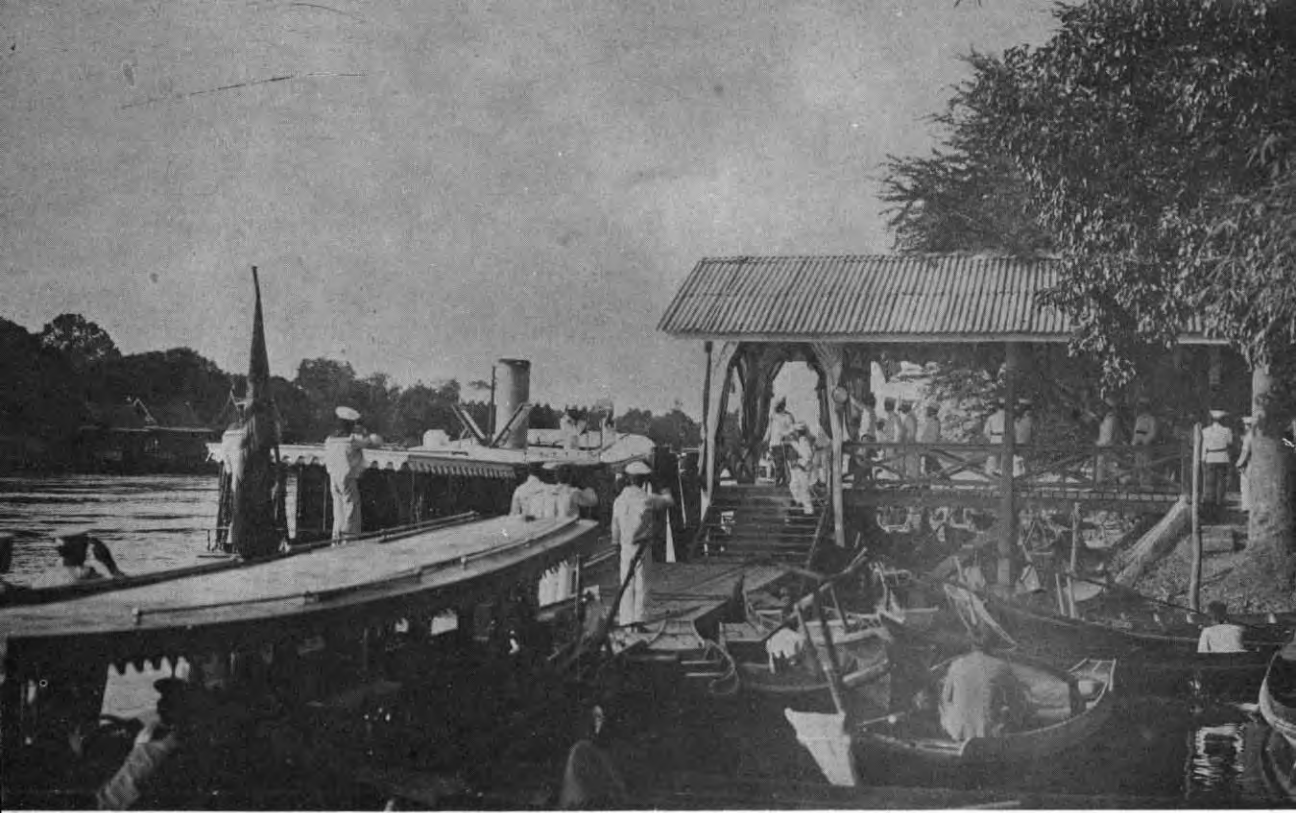

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จทรงรถพระที่นั่ง แด่วังสวนดุสิต ไปประทับที่สเดชน์รถไฟสามเสน ที่สเดชน์มีพระบรมวงษานุวงศ์ และข้าราชการเฝ้าส่งเสด็จ เวลาบ่าย ๒ โมง เสด็จขึ้นประทับรถพระที่นั่ง พ่วงรถกลไฟใช้จักร จากสเดชน์เมื่อรถพระที่นั่งเข้าเขตรเมืองธัญบุรีระหว่างหลักหก มีอำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้านคกแต่งปราตั้งเครื่องบูชาคอยเฝ้ารับเสด็จ พระราชดำเนิน พอรถพระที่นั่งเค็รผ่านตรงปรา ผู้ที่เฝ้าอยู่ในที่นั้น พร้อมกับให้ถวายไชยมงคล รถพระที่นั่งเค็รต่อไปถึงสเดชน์คลองรังสิต ในที่สเดชน์นี้ ได้คกแต่งปราตั้งเครื่องบูชา มีอำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้านคอยเฝ้าให้ถวายไชยมงคล และมีพิณพาทย์ทำเพลงสรรเสริญพระบารมีด้วย ในเขตรเมืองธัญบุรีนั้น มีฉัตรทำด้วยรวงเข้าปักตลอดไปตามระยะรายทางรถไฟ ไปจนหมดเขตรเมืองธัญบุรี

เวลาบ่าย ๓ โมงเศษ รถพระที่นั่งถึงตำบลเชียงรากน้อย เข้าเขตรมณฑลกรุงเก่า มีข้าราชการอำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้านมณฑลกรุงเก่า คกแต่งปราตั้งเครื่องบูชาคอยเฝ้ารับเสด็จ ให้ถวายไชยมงคลอย่างเมืองธัญบุรี

เวลาบ่าย ๓ โมง ๒๕ นาที ถึงสเดชน์กรุงเก่า ในที่สเดชน์นี้มีพระสงฆ์คอยเฝ้าสวดชยันโต และทหารขึ้นแถวทำวันทียาวุธถวายคำนับ ทหารแตรและพิณพาทย์ทำเพลงสรรเสริญพระบารมี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จลงประทับที่หน้าสเดชน์ ในที่นี้มีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช และพระบรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการกรุงเทพฯ ที่ล่วงหน้าไปพร้อมด้วยข้าราชการ มณฑลกรุงเก่าคอยเฝ้ารับเสด็จ พระยาโบราณบุรณรัักษ์ ทูลเกล้าฯ ถวายพระแสงสำหรับเมืองแล้ว มีพระราชดำรัสแก่ผู้ที่มาเฝ้าพอสมควร เสด็จพระราชดำเนินไปทางหลังสเดชน์ ประทับเรือพระที่นั่งกลไฟที่ท่าสเดชน์ ไปประพาศในพระราชวังกรุงเก่า เวลาทุ่มเศษ เสด็จกลับมาประทับที่พลับพลาที่ประทับแรมเกาะลอย

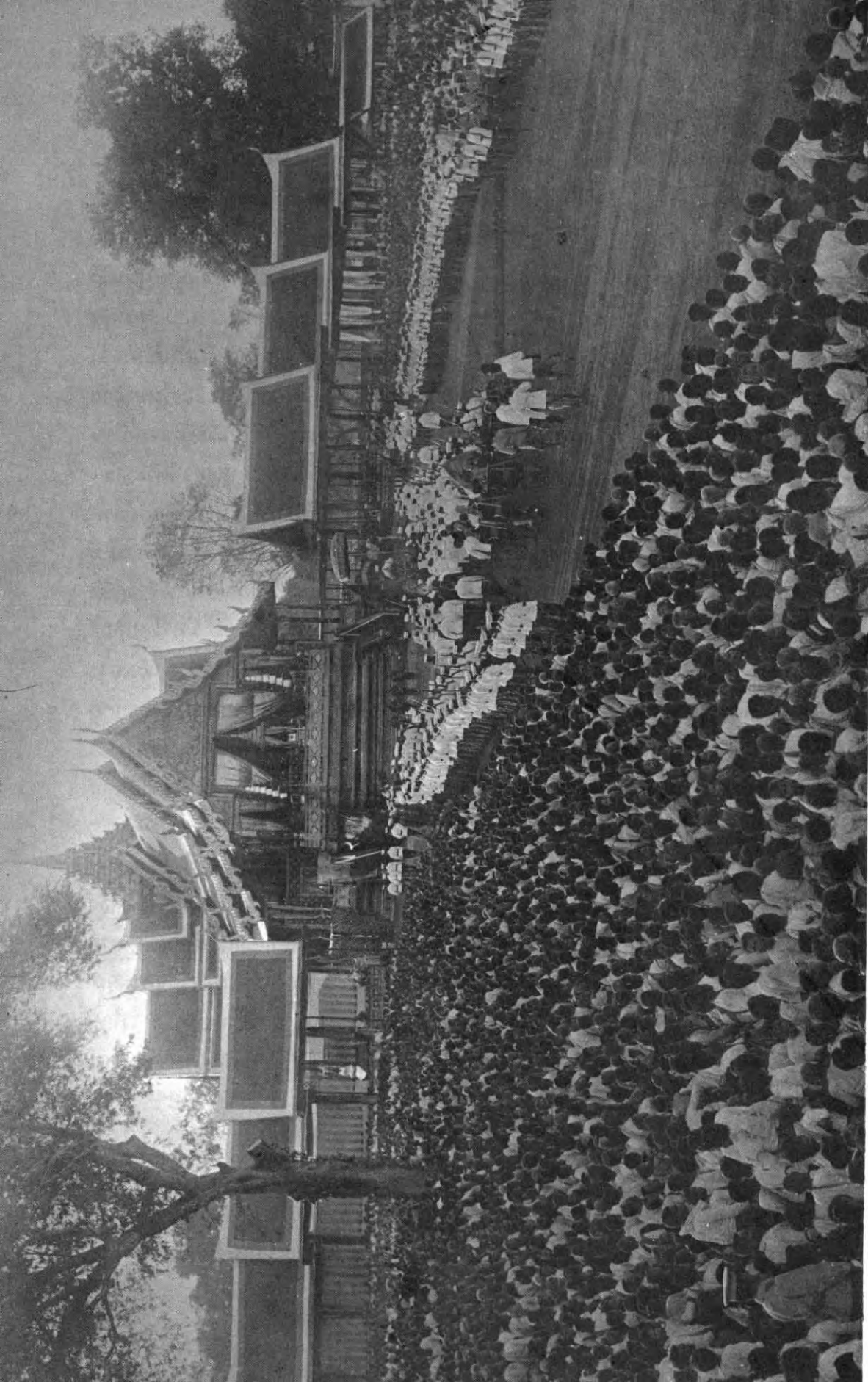
วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน เวลาบ่าย ๔ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเปนกระบวนเรือกลไฟแต่พลับพลาเกาะลอย ไปประทับฉนวนน้ำท่าวาสุกรี ขึ้นทรงพระราชยานเสด็จพระราชดำเนินเปนกระบวนราบ เข้าในพระราชวังหลวง เสด็จประทับบนพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท ในที่นี้มีพระสงฆ์ในเขตรแขวงมณฑลกรุงเก่า และแขวงเมืองนนทบุรี ประทุมธานีสมทบ มากคอยเฝ้าถวายไชยมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับที่หน้าสังฆสมาคม พระธรรมราชานุวัตร เจ้าคณะมณฑลกรุงเก่า อ่านคำถวายพระพรการเสด็จพระราชดำเนินกลับจากประพาศประเทศยุโรป โดยสวัสดิภาพจบแล้วสวดชยันโต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสตอบตามสมควรพระสงฆ์ทั้งปวงรับสาธุพร้อมกัน แล้ว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จลงเรือพระที่นั่งที่ท่าवासกรี พระราชวังบางปะอิน เพื่อเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีรัชมงคด ที่พระราชวังกรุงเก่าเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกประทับยังรัตนสิงหาสน์ หน้าพระที่นั่งในที่พระที่นั่ง
รัตนสิงหาสน์นี้ เจ้าพนักงานได้ตกแต่งตั้งเครื่องสูงทอดพระแสงง้าวซ้ายขวา และตั้งเครื่อง
ราชูปโภคพร้อมเสร็จ แลมหาดเล็กเชิญพระแสงยืนซ้ายขวาข้างละ ๒ คน อยู่งานพัดโบก
ข้างละคน เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับบนพระที่นั่งรัตนสิงหาสน์นั้น มี
พนักงานประโคมเครื่องสังข์มโหรีทีก กองทหารทำเพลงแตรสรรเสริญพระบารมี และการ
มโหรีสพทั้งปวงก็ได้ลงมือเล่น เมื่อหยุดเสียงประโคมแล้ว พระยาโบราณนุรักษ์ข้าหลวง
เทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า อ่านคำถวายไชยมงคล ในนามของข้าราชการและราษฎรในมณฑล
กรุงเก่าจบแล้ว ทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้รูปเทียน และสังข์ทักษิณาวัฏสำหรับบรรจุกำถวายไชย
มงคลพร้อมด้วยพานรอง ซึ่งทำด้วยเงินกำไลทอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราช-
ดำรัสตอบแล้ว ราษฎรทั้งปวงที่เฝ้าอยู่นั้นให้ถวายไชยมงคลสามลา แล้วโปรดเกล้าฯ ให้แจก
เหรียญเสมาแก่ราษฎร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จจากพระที่นั่งรัตนสิงหาสน์ มี
ประโคมเครื่องสังข์มโหรีทีกและทหารทำเพลงแตรอีกครั้งหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระเคนไตรเพชรและพัดทองเป็นรูปพระศรุตบาท แก่พระสงฆ์ ๔๐ รูป มีพระเทพเมธี
เป็นประธาน เมื่อพระสงฆ์ครองผ้ากลับมานั่งตามเดิมแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
จุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีล พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ เป็นส่วนการพระราชกุศล
ทรงพระราชอุทิศถวายสมเด็จพระรามาธิบดีพระองค์ที่ ๒ ในเวลานี้พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ได้พระราชทานเหรียญรัชมงคล แก่พระบรมวงษานุวงษ์ข้าราชการทั้งฝ่ายหน้าและฝ่ายใน
พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์จบแล้วถวายอดิเรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราช-
ดำเนินไปประทับยังพระที่นั่งสุริยาภิรมินทร์ เสดวยพร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงษ์และทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลี้ยงข้าราชการที่ปรำดำนวันตก แห่งพระที่นั่งนั้น เมื่อเสวยเสร็จแล้ว
เสด็จพระราชดำเนินขึ้นประทับบนพระที่นั่งรัตนสิงหาสน์ หน้าพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท
ทรงฝึกแคคอกไม้เพลิง ซึ่งพระสงฆ์ทั้งปวงในเขตร์กรุงเก่า ได้จัดมาฉลองพระเดชพระคุณ
เว้นไว้แต่ระชา ๑๒ ระชาเป็นของหลวง แล้วประทับทอดพระเนตรการมโหรีสพคือ รำโคม
และสิงโตมังกรแปดต้น พอสมควรแก่เวลา เสด็จพระราชดำเนินกลับไปประทับยังพลับพลาเกาะ
ลอย เวลา ๔ ทุ่มเศษ

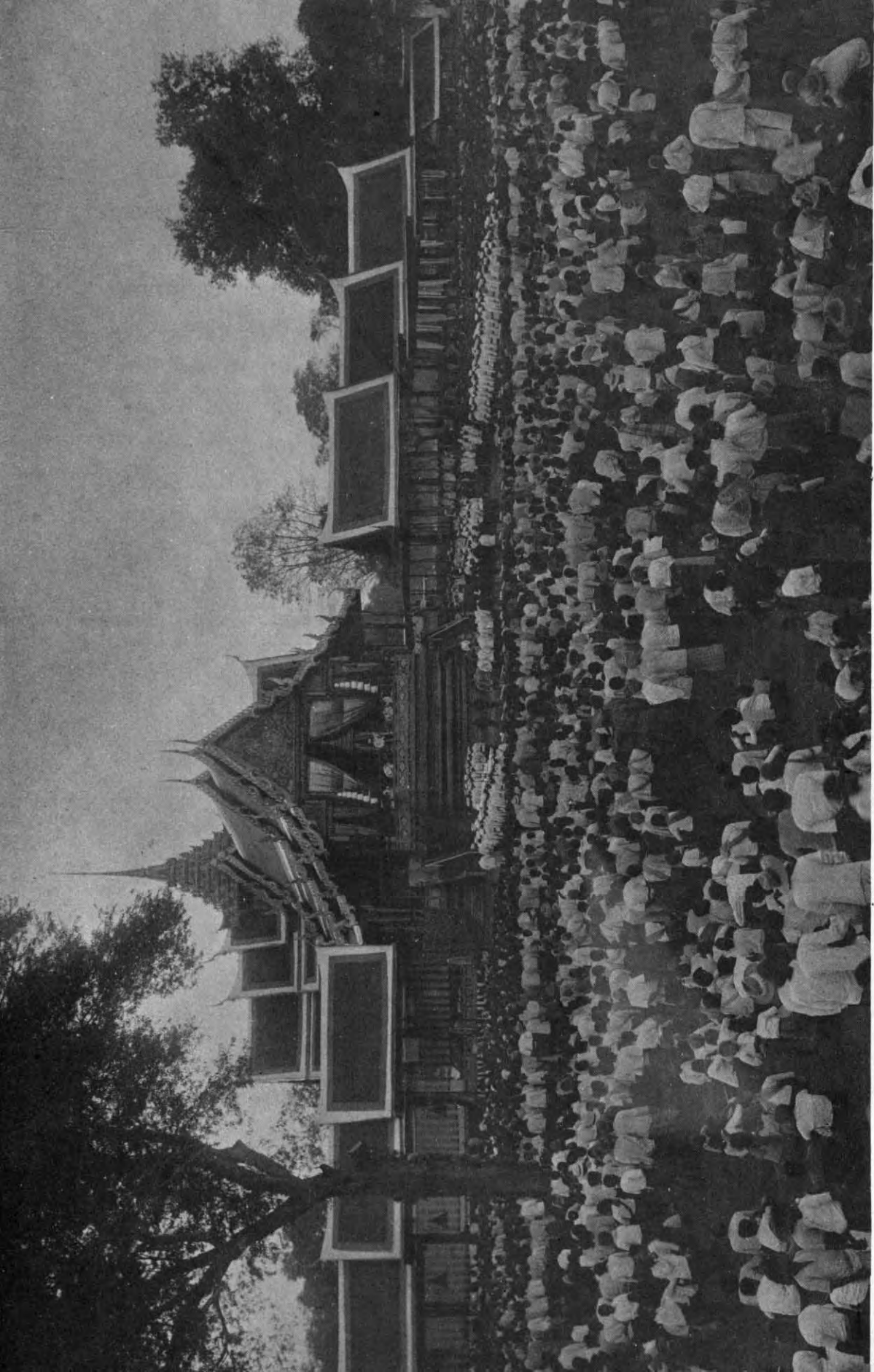
วันที่ ๑ ธันวาคม เวลาเช้า เจ้าพนักงานได้เลี้ยงพระสงฆ์ ที่เจริญพระพุทธมนต์เมื่อวานนี้
เสร็จแล้ว ได้เชิญพระพุทธรูปต่างพระองค์พระเจ้าแผ่นดินกรุงเก่า อีก ๑๒ องค์ กรุงธนบุรีอีก
องค์ ๑ ซึ่งได้เชิญไปแต่หอราชมานุสรณ์นั้น ขึ้นประดิษฐานรวมกัน บนพระแท่นเสวตรฉัตร
รวมเป็นพระพุทธรูป ๑๕ พระองค์ด้วยกัน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชทานเสด็จเป็นกรมพระบรมราชโอรสเข้าไปในพระราชมณเฑียร และเสด็จประทับบนพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท

(วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖)

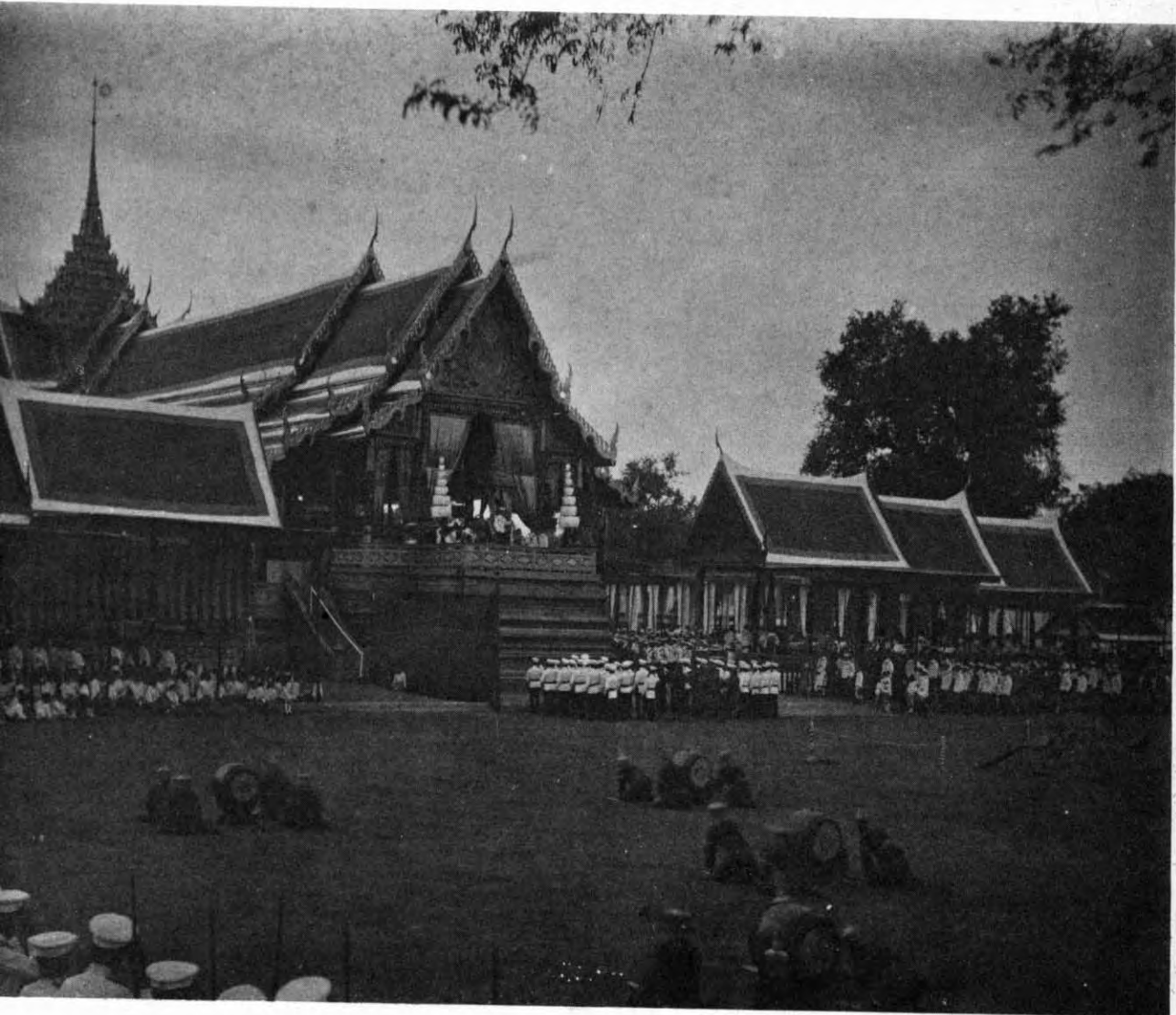

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกประทับยังรัตนสิงหาคณ์ พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท
ในนามของข้าราชการและราษฎรเมืองฯ กรุงเทพฯ (วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖)

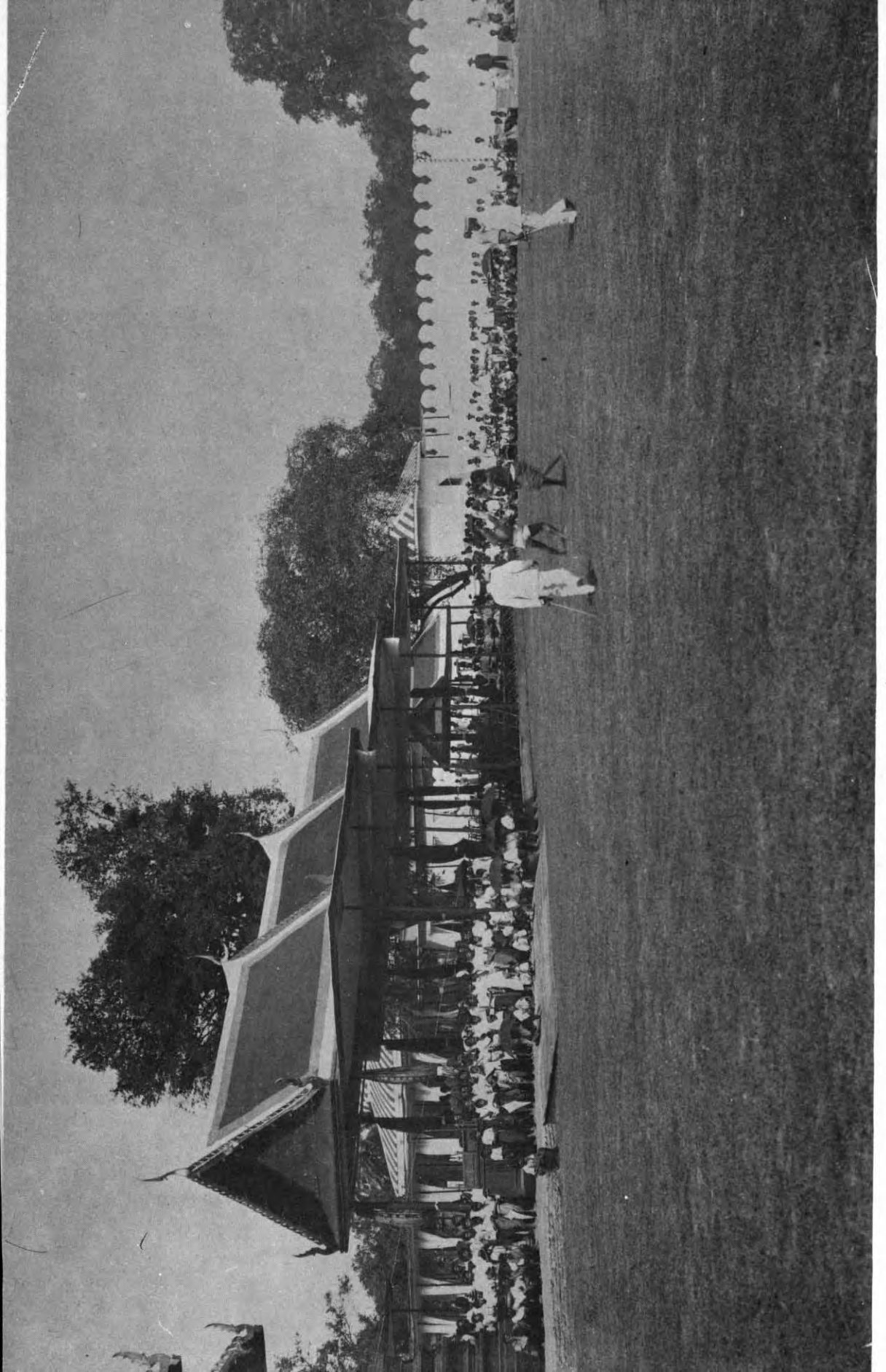
ครั้นเวลาบ่าย ๔ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเป็น
กระบวนเรือกลไฟ แต่พลับพลาเกาะลอย ไปประทับฉนวนน้ำท่าवासกรี ขึ้นทรงพระราชยาน
เสด็จพระราชดำเนิน เป็นกระบวนราบเข้าในราชวังหลวง ขึ้นสู่พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท
ทรงประเคนผ้าไตรกับพัดทอง แก่พระสงฆ์พอสมควรแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงษา-
นวงษ์ข้าราชการฝ่ายหน้า ฝ่ายในถวายไตรและพัด ต่อไปจนตลอด ๔๓๗ รูป พระสงฆ์ออก
ไปครองผ้า ในเวลานี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกประทับบนพระที่นั่งรัตนสิงหาสน์
พนักงานประโคมเครื่องสังข์ ทหารทำเพลงแตรสรรเสริญพระบารมีอย่างเมื่อวานนี้ พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับทอดพระเนตรกรมโหรสพ คือ ระเบง โมงครุ่ม กลุาศิไม้ ไม้ลอย
ฉนวนหก นอนหก นอนคาบได้ลวด กระดิวแทงควาย แทงวิไสย และมีการมโหรสพ คือ โจน
สองโรง หุ่นสองโรง มอญรำ ๓ โรง ลคร ๒ โรง แล้วทอดพระเนตร สรรพกีฬา คือ แข่งระเทะ
วิ่งวัวคน ชกมวย เป็นต้น และโปรดเกล้าฯ พระราชทานรางวัลสรรพกีฬาเหล่านั้นพอสมควร
แล้ว เสด็จประทับในพระที่นั่ง มีประโคมเครื่องสังข์มโหรทีก และทหารทำเพลงแตรสรรเสริญ
พระบารมี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีล พระสงฆ์ ๔๑๗
รูป มีพระญาณไตรโลกนำเป็นประธานเจริญพระพุทธมนต์สัตตปริตต์เป็นส่วนพระราชกุศล
ทรงพระราชอุทิศถวาย พระเจ้าแผ่นดินกรุงเก่า และกรุงธนบุรีทั่วทุกพระองค์ ในเวลานี้
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานเหรียญชมมงคลอย่างเมื่อวานนี้ พระสงฆ์เจริญ
พระพุทธมนต์จบแล้ว ถวายอดิเรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน ไป
ประทับยังพระที่นั่งสุริยาธิอมรินทร์ เสวยพร้อมด้วยพระบรมวงษา-นวงษ์ และทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้เลี้ยงข้าราชการด้วย เสร็จการเสวยแล้ว เสด็จออก พระที่นั่งรัตนสิงหาสน์
หน้าพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท ทรงฝึกเคดอกไม้เพลิง และทอดพระเนตรกรมโหรสพ
พอสมควรแก่เวลาแล้ว เสด็จพระราชดำเนินกลับตามทางเดิม ไปประทับพลับพลาเกาะลอย
เวลา ๔ ทุ่มเศษ

วันที่ ๒ ธันวาคม เวลาเช้า เจ้าพนักงานได้ถวายอาหารบิณฑบาตแก่พระสงฆ์ ซึ่งเจริญ
พระพุทธมนต์ เมื่อวานนี้ตามพระอารามต่าง ๆ

ครั้นเวลาบ่าย ๔ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเป็น
กระบวนเรือกลไฟ แต่พลับพลาเกาะลอยไปประทับฉนวนน้ำท่าवासกรี ขึ้นทรงพระราชยาน
เสด็จพระราชดำเนิน เป็นกระบวนราบเข้าในพระราชวังหลวง ขึ้นสู่พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท
เสด็จออกประทับรัตนสิงหาสน์ หน้าพระที่นั่งทอดพระเนตรกรมโหรสพ และสรรพกีฬา แล้ว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกประทับพระที่นั่งรัตนสิงหาสน์ทอดพระเนตรการมหรสพ
ต่างๆ มี ระเบง โมงครุ่ม กุลาตีไม้ ไม้ถ้อย ฉวนหก นอนหอก นอนดาบ ใต้ลวด กระตั่วแทงควาย
แทงวิไลย เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ร.ศ.๑๒๖

กีฬาชมรมหน้าที่ประทับ

พระราชทานรางวัล แก่สรรพทีพานั้นพอสมควรแล้ว เสด็จเข้าประทับในพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ และเทียนทองเทียนเงิน ที่โต๊ะสังเวทเวทคา โปรคเกล้าฯ ให้ขุนวิทยานูวัติการ กรมพระอาลักษณ์อ่านประกาศสังเวทจบแล้ว โปรคเกล้าฯ ให้พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียน สมโภชพระพุทธรูปต่างพระองค์ พระเจ้าแผ่นดินทั้งนั้นแล้วทรงจุดเทียนทรงธรรม และทรงประเคนพัดทอง พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวชิรญาณวโรรส ถวายศีล และศักราช ถวายเทศนาภคณ์หนึ่ง เมื่อจบแล้วพระสงฆ์ทั้งปวง ที่สวดมนต์ใน ๒ วันที่ล่วงมารับสัพเพจีบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนผ้าไตรยาม กับใบวัดอุปัชฌาย์มูลญาภคณ์เทศน์ ราคา ๑๐๐ บาท กับเครื่องไทยธรรมต่าง ๆ อีกเป็นอันมาก พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวชิรญาณวโรรส ถวายอดิเรกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จลงจากพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท เสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ พระที่นั่งสุริยาภิรมินทร์ เสวยพร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงษ์ และ โปรคเกล้าฯ ให้เลี้ยงข้าราชการอย่างทุก ๆ วันมา เมื่อเสร็จการเสวยแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการประชุมตั้งโบราณคดีสโมสร สำหรับสืบสวนเรียบเรียงเรื่องราวของกรุงสยามแต่โบราณกาลมา ทรงเลือกสรรพระบรมวงษานุวงษ์ ข้าราชการเป็นสมาชิก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับดำรงในที่สถานายก แล้วทรงประกาศกระแสพระราชดำริห์ในการที่จะตั้งสโมสรนี้ และทรงปลุกษาการที่จะทำพอสมควรแก่เวลาแล้ว เสด็จขึ้นประทับบนพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท พระราชทานผ้าบาตรเชิงบาตรทำด้วยอาลูมินัมแก่พระที่ท่าพุ่มมาลลงพระเดชพระคุณในงานนี้ ๒๕ รูปกับพระราชทานจีวร พระที่ทำดอกไม้ไฟต่าง ๆ ๑๐๐ รูปเสร็จแล้ว เสด็จออกประทับรัตนสิงหาสน์ทอดพระเนตรการมโหรีสพอย่างทุก ๆ วันแล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับตามทางเดิมไปประทับพลับพลาเกาะลอยเวลา ๔ พุ่มเศษ

วันที่ ๓ ธันวาคม เวลาบ่าย ๕ โมงเศษ เสด็จทรงเรือพระที่นั่งกลไฟ ไปขึ้นที่ฉนวนน้ำท่าवासกรี ทอดพระเนตรสถานที่ โบราณต่าง ๆ ในพระราชวังกรุงเก่า แล้วประทับพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท ครัสกับพระบรมวงษานุวงษ์ ข้าราชการ จนเวลาพุ่มครึ่ง เสด็จลงประทับ เรือพระที่นั่งกลไฟกลับตามทางเดิม มาประทับพลับพลาเกาะลอย

คำถวายพระพรของพระสงฆ์

ในมณฑลกรุงเก่า

วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๖

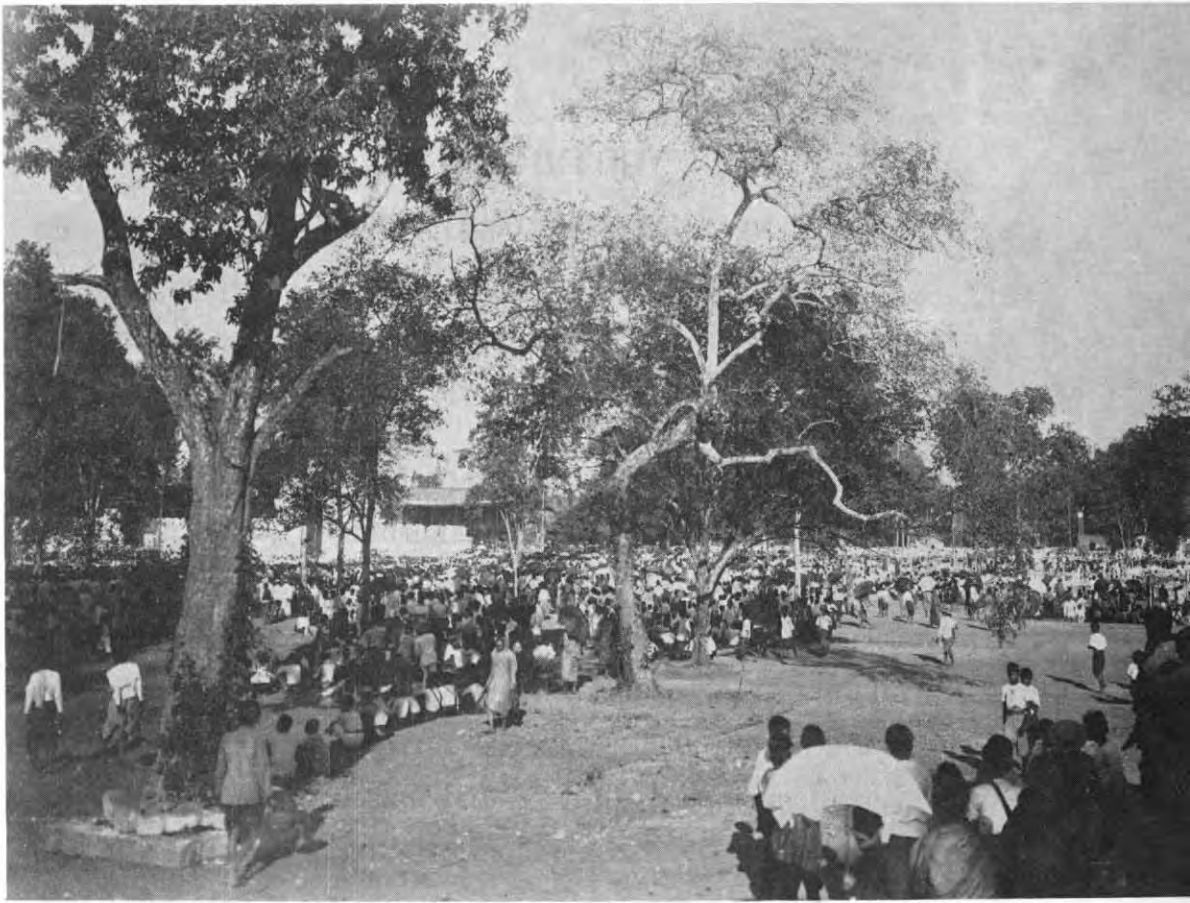
ขอถวายพระพร เจริญพระราชศิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแต่
สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร พระองค์สมเด็จพระปรมินทรมหาบรมมหาราชเจ้า
ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ

ณบัดนี้สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงประกอบด้วยพระวิริยะ และพระราช
อุสาหะ เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศยุโรป ทรงประกอบราชกิจในประเทศนั้น ๆ
ตามควรแต่พระราชประสงค์แล้ว เสด็จกลับยังกรุงเทพพระมหานครโดยสวัสดิภาพ ได้ทรง
พระราชปรารภโดยพระราชดำริถึงการที่เสด็จเสด็จถึงฉะเชิงชองราชสมบัติได้ ๔๐ ปี เท่ากับสมเด็จพระ
พระรามธิบดีที่ ๒ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานนิมนต์พระราชอาคัน
และพระครูถนอมธรรมเปรียญเจ้าอธิการ รวมทั้ง ๒ ภาค ๔๑๗ รูป มาเจริญพระพุทธมนต์
ที่พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท ณ กรุงทวารวดีศรีอยุธยาตามโภชพระเจ้าแผ่นดินโบราณ
ทรงพระราชบริจาคน้ำไตรสมณบริกขารมหัศจรรย์ ถวายแก่พระสงฆ์เป็นอันมาก เพื่อทรง
พระราชอุทิศพระราชกุศลนี้ แด่สมเด็จพระบรมกระษัตริย์โบราณ มีสมเด็จพระเจ้ารามธิบดีที่ ๒
เป็นต้น และเจ้ากรุงธนบุรี

อาตมภาพทั้งปวง มีความยินดีพร้อมใจกัน ขอรับพระราชทานถวายพระพรไชยมงคล
กล่าวอย่างคุณพระรัตนไตรย ตั้งเป็นสัจจาธิษฐานว่า พุทธโศสัพพัญญูคุณุณาโณธัมโมโล กุต์-
ติโรวโรสโณ มัคคผลัญญู อัจเจตฺรณันตฺตยฺ อุตฺตสฺสอานุกาเวน สัพพทฺกฺขาอุปฺปทฺวา อันตรายา
นัสสํสันตุ สัพพโสตฺถิ กวณฺตุเต

พระรัตนทั้ง ๓ ประการ คือ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ประกอบด้วย สัพพัญ-
ญุตัญญาณสอตฺสอรู้แจ้งสรรพธรรมทั้งปวง พระธรรมทรงคุณเป็นอัสจรรยฺ เป็นสภาพธรรม
อันประเสริฐ ยังสัตว์ให้ข้ามพ้นจากโลกได้และพระอริยสงฆ์ผู้ทรงคุณนำเลื่อมใส ทำให้บริบูรณ์
ในศีลสมาธิปัญญา ดำรงมั่นในมรรคและผล

ขออานุภาพคุณพระรัตนไตรยนั้น ให้สรรพทุกข์อุบัติวันตรายทั้งปวง จงพินาศเลื่อมสูญ
ขอสรรพสุขศิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล จงมีแต่สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ขอให้พระองค์
ทรงพระชนมายุ เจริญด้วยดีในศิริราชสมบัติกระษัตริย์ มหาสมมุติวงศ์ดำรงพิภพสยามราษฎร
สืบกาลนาน เป็นอนันตยสาครณทุกเมื่อ เทอญ

ราษฎรชนทลกรุงเก่า เฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน
ทอดพระเนตรสถานที่โบราณต่าง ๆ ในพระราชวังกรุงเก่า เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๖

คำถวายไชยมงคล

ของข้าราชการและราษฎรมณฑลกรุงเทพฯ

ขอเดชะฝ่าล่องธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบบังคมทูลแทนบรรดาข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือน และพ่อค้าพานิชประชาราษฎรทั้งหลาย ทั้งจังหวัดมณฑลทวารวดีศรีอยุธยามหานคร ล้วนมีน้ำใจสโมสรสโมสรปราถนาจะถวายพระพรไชยมงคลต่อใต้ฝ่าล่องธุลีพระบาท ในโอกาสจิตต์สมัยที่ได้เสด็จดำรงสิริราชสมบัติมาถึง ๔๐ พรรษา เสมอด้วยรัชกาลแห่งสมเด็จพระรามาธิบดี พระองค์ที่ ๒ ที่ได้เสด็จดำรงสยามรัฐครอบครองกรุงศรีอยุธยา นี้ซึ่งมีรัชสมัยขึ้นนานยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์อื่น ๆ ในสยามประเทศ ที่ได้ปรากฏในพระราชพงษาวดารสืบมานั้น ความปรารถนาของข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่จะกราบบังคมทูลถวายไชยมงคลครั้งนี้ มาได้โอกาสพิเศษสมประสงค์โดยทรงพระราชดำริให้ทำการพระราชพิธีรัชมงคลที่บรมราชวังกรุงศรีอยุธยา ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้มีหน้าที่ช่วยประกอบการต่าง ๆ สนองพระเดชพระคุณตามกำลังด้วยน้ำกึกน้ำแรง เป็นที่มีความนิยมยินดีทั่วหน้าหาที่สุดมมิได้

ไซ้แต่เท่านั้น ที่ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลในสมัยรัชมงคลครั้งนี้ เป็นที่เตือนใจให้คนทั้งหลายระกุกไปในทางที่เปนกตเวทีธรรมหลายอย่างเปนต้นว่าความยั่งยืนนานในสิริราชสมบัติถึง ๔๐ ปี ที่มาถึงพร้อมในรัชกาลของใต้ฝ่าล่องธุลีพระบาทครั้งนี้ ตั้งแต่ประดิษฐานกรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยามหานครมาจนบัดนี้ได้ ๕๕๖ ปี ได้เคยมีแล้วแต่ครั้งเดียวก็ถึง ๑๕๖ ปีมาแล้ว เปนอันเห็นได้ว่า รัชมงคลเช่นนี้จะมีได้ด้วยยากยิ่งนัก แลยากที่ประชาชนที่เกิดมาในกาลใด ๆ จะได้ประสบพบเห็น ควรเป็นที่นิยมชมชื่นประการ ๑ อีกประการ ๑ เล่า เมื่อผู้ใดได้มาระกุกถึงประวัติของสยามประเทศ แลพระราชพงษาวดารจำเนียรกาลแลสถาปนาพระมหานครศรีอยุธยาเปนราชธานีมาจนบัดนี้ ความจริงย่อมจะปรากฏแก่ผู้นั้น ๆ ทั่วไป ว่าในรัชสมัยที่ได้ใต้ฝ่าล่องธุลีพระบาทได้เสด็จดำรงราชมา ๔๐ ปีนี้ความมั่นคงแก่สุขประ โยชน์นี้ได้เกิดมีแก่สยามรัชมณฑล ด้วยอำนาจพระปรีชาอุสาหะแลพระอภินิหารในใต้ฝ่าล่องธุลีพระบาท ควรเห็นเปนอัศจรรย์ สามารถจะเปรียบเทียบกับบรมกษัตริย์ที่ได้ครอบครองกรุงศรีอยุธยาแต่ปางก่อนที่ยกย่องพระเกียรติยศมาในพระราชพงษาวดาร ได้ทั้งฝ่ายการยกย่องป้องกันความเปนนอิศรของสยามประเทศให้มั่นคง อันเปนอภินิหารแห่งโบราณกษัตริย์บางพระองค์ มีสมเด็จพระรามาธิบดี (อู่ทอง) ซึ่งเป็นประณมบรมกษัตริย์ประดิษฐานกรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา สมเด็จพระบรมราชาธิราชพระองค์ที่ ๑ สมเด็จพระรามศวร สมเด็จพระบรมราชาธิราช

พระองค์ที่ ๒ สมเด็จพระนเรศวร และสมเด็จพระนารายณ์ เป็นต้น แม้ในรัชกาลปัจจุบันนี้ จะมีได้มีเหตุถึงต้องทำมหายุทธนาการจับเชี้ยวอย่างบางรัชกาลแต่ปางก่อนก็ดี แต่เมื่อแลเห็นความจริงอยู่ว่า กำลังที่อาจจะเป็นศัตรูภายนอกในชั้นนี้ มีอำนาจพองกว่าที่โบราณกระษัตริย์ ได้เคยต่อต้านมาแต่ก่อน แลกำลังอันนั้น ได้ล้างอิสรภาพของประเทศทั้งหลายอันอยู่ใกล้ซิดโคบรอบ ที่ได้เคยเป็นคูมิตรกับเมืองไทยมาแต่ก่อน ให้ล้มทำลายไปสิ้นแล้วในรัชกาลนี้เอง เหลืออยู่แต่สยามประเทศเดียว ที่สามารถจะรักษาความเป็นอิสรภาพไว้ได้ ความข้อนี้อาจให้เห็นชัดว่า พระบรมราชาภิเษกในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทในความปกป้องความเป็นอิสรภาพของชาวไทยสมควรจะเชิดชูไว้กับอภิเษกของโบราณกระษัตริย์ ซึ่งนับว่าเลิศแล้วในการอันนี้ ได้ยังส่วนพระบรมกฤษฎาภิเษก ในการทำนุบำรุงไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินและบ้านเมืองให้มีความเจริญสุขสมบูรณ์ ด้วยการตั้งพระราชกำหนดกฎหมายก็ดี โดยทรงจัดวิธีการปกครองก็ดี และโดยให้ความยุติธรรมเป็นไปในหมู่ชนทั้งหลายก็ดี ที่บรมกระษัตริย์แต่ก่อน ๆ บางพระองค์ ได้มีอภิเษกเป็นที่ยกย่องสืบมา มีสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สมเด็จพระรามาธิบดีพระองค์ที่ ๒ สมเด็จพระเอกาทศรถ เป็นต้น พระบรมราชาภิเษกของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทในข้อนี้ คนทั้งหลายทั่วทุกประเทศได้ยกย่องยอมรับแล้วว่า ความเจริญรุ่งเรืองของสยามประเทศที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงพระอุสาหะทำนุบำรุง ได้มีผลสำเร็จรวดเร็วเปี่ยมพิศุขยิ่งกว่าที่ได้ปรากฏมาแล้ว ทั่วทุกสมัยในหนหลัง

ด้วยเหตุเหล่านี้ ในการที่ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเฉลิมรัชมงคครั้งนี้ บรรดาข้าทูล
ละอองธุลีพระบาท นับตั้งแต่พระราชวงษานวงษ์เสนามาตย์ราชบริพาร ตลอดจนอาณาประชาราษฎรทั้งหลาย ย่อมมีความปีติยินดีในพระบรมราชาภิเษก และระฤกถึงพระเดชพระคุณในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ที่ได้ทรงชุบเลี้ยงทำนุบำรุงให้ ได้ร่มเย็นเป็นสุขสถาพรเสมอมาทั่วหน้ากัน ถึงบรมกระษัตริย์แต่ปางก่อน แม้จะมีบุญญาภิเษกต่าง ๆ กันในเวลาที่เสด็จครอบครองสิริราชสมบัติในรัชสมัยนั้น ๆ ก็ดี ทุกพระองค์ย่อมมีพระราชหฤทัยประคองพิทักษ์ผูกพันประสงคต่อความสุขความเจริญของสยามอาณาจักรเป็นอันเดียวกัน เมื่อโบราณหาราชนั้น ๆ ได้ทรงทราบกฤษฎาการ แห่งรัชมงคของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท และทรงพระอนุสรคำนึงถึงความสำเร็จประโยชน์คุณในการต่าง ๆ ที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ทรงพระอุสาหะทนทุกขภัยลำบากพระองค์ ลำบากพระราชหฤทัยในสรรพราชวัติ เพื่อทำนุบำรุงรักษาความมั่นคงในอิสรภาพ และความเจริญสุขสมบูรณ์ของประเทศและชนชาติที่บรมกระษัตริย์นั้น ๆ ได้ทรงเป็นพระราชธุระทำนุบำรุงมาแต่ปางก่อน คงจะทรงทำอนุโมทนาสาธุการ และช่วยประสิทธิพระพร

ที่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย พร้อมกันกราบบังคมทูลในเวลานี้ ขอให้สมเด็จพระบรมนารถบพิตร พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ผู้ทรงพระเดชพระคุณอันประเสริฐ จงทรงพระเจริญศิริ- สวัสดิ์พิพัฒน์มงคลพระชนมายุยืนนาน เสดวยสุขสำราญนิราศไร้โรคาพาธภัยอันตราย ขอให้เสด็จ ดำรงราชสมบัติเป็นที่พึ่งพำนักของประชาชนทั้งหลาย ยั่งยืนต่อไปให้ช้านาน อนึ่งขออานุภาพ เทพเจ้าทุกสถานมีโบราณบรมกระษัตริย์ แห่งสยามรัฐมงคลเปนอาทิ บรรดาทรงมหศรศักดิ์- อานุภาพ จงอำนวยด้วยเทวานุเคราะห์ให้สรรพราชกิจ ซึ่งสมเด็จพระบรมบพิตรพระผู้เป็นเจ้า มีพระราชหฤทัยประสงค์จงสำเร็จเสร็จได้ดังพระราชหฤทัยจำนงจงทุกประการ เทอญ ๑

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

พระราชดำรัสตอบข้าราชการและราษฎร ในมณฑลกรุงเทพฯ

ท่านทั้งหลายผู้เป็นข้าราชการและราษฎรในกรุงอยุธยาโบราณนี้ ได้เลือกให้เทศาภิบาล อันเป็นผู้ที่ได้เอาใจใส่ ตรวจตรารอบรู้ในคดีโบราณ กล่าวคำอำนวยการในเวลานี้ ถ้อยคำที่กล่าว นั้น ย่อมประกอบด้วยเหตุผล และมีหลักถ่านในพระราชพงษาวดาร แสดงความรอบรู้และความพิจารณาอันเฉียบแหลม เป็นถ้อยคำอันไพเราะฟังใจอย่างยิ่ง

เราเห็นด้วยในถ้อยคำที่กล่าวยกย่องสรรเสริญพระเกียรติยศแห่งพระเจ้าแผ่นดิน ในกาลปางก่อน ซึ่งได้ทำนุบำรุงรักษาแผ่นดิน โดยกำลังพระกายและกำลังพระปรีชา ด้วยความปรารถนาที่จะยกย่องพระราชอาณาจักรอาณาเขตรและชาติชาวสยามให้เป็นอิสรภาพ และให้อาณาประชาราษฎร์มีความสุข เป็นพระราชประสงค์อย่างยิ่งของพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งประกอบด้วย อภินิหารทุกพระองค์มา แต่การที่จะป้องกันรักษาและยกย่องพระราชอาณาเขตร ย่อมเป็นไปตามกาลสมัย พระเจ้าแผ่นดินจำต้องดำเนินพระราชโบายหันเหียนเปลี่ยนไปให้เหมาะแก่เวลา

ตั้งแต่เราได้ครองราชสมบัติมา มีเวลาล่วงเข้าถึง ๔๐ ปีบัดนี้ เมื่อรุดถึงความหลังตั้งแต่ แรกมา ก็ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องดำเนินทางดำเนินไปใหม่ให้สมแก่เวลา จะว่าเป็นที่สุดที่แล้วลงเมื่อใดไม่ได้ เพราะทุกวันนี้โลกทั้งหลาย ย่อมดำเนินไปเบื้องหน้าโดยรวดเร็วยิ่งกว่าแต่กาลก่อน แต่โบราณมาพระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่งองค์ใด ได้วางแบบจัดการปกครองรักษาพระราชอาณาเขตร ลงไว้อย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ก็อาจจะดำเนินสืบไปได้ตลอดรัชสมัย แต่ในประจุบันนี้ หาเป็นเช่นนั้นไม่ พระเจ้าแผ่นดินจะต้องเป็นผู้ซึ่งเอาพระไทยใส่ในการที่จะให้ความเจริญของบ้านเมืองดำเนินไปเบื้องหน้าโดยรวดเร็ว อยู่เป็นนิจ การที่เคยทำมาแต่ก่อน ในชั่วอายุคนหนึ่ง ย่อมไม่สู้แปลกสักเท่าใด แต่ในประจุบันนี้การดำเนินไป ในระหว่างเพียง ๔๐ ปีมาปรากฏเห็นว่า ตอนแรกกับตอนหลังนี้ห่างไกลกันเป็นอันมาก จึงเป็นการยากลำบากกว่าแต่ก่อนยิ่งนัก แต่เราก็มิได้มีความท้อถอยใจที่จะนำท่านทั้งหลาย ให้ไปสู่ความเจริญความสุขและสมบัติ ทั้งความมั่นคงในอิสรภาพของชาติและประเทศเรา

ความสำเร็จอันใดซึ่งดำเนินมาได้ถึงเพียงนี้ เรามารู้สึกอยู่เสมอว่า ด้วยอาศัยความพร้อมเพรียงของพระราชวงษานุวงศ์และข้าราชการ และความซื่อตรงจงรักภักดีของประชาราษฎร์ทั้งหลาย ย่อมเป็นกำลังอันใหญ่ซึ่งให้เราสามารถอาจทำการทั้งปวงให้ป็นผลดีได้ ความพร้อมมูลเป็นสามัคคีอันใด อันมีเป็นคุณสมบัติอยู่แก่พวกเราทั้งหลาย ในเวลานี้เป็นเครื่องอุปถัมภ์อันใหญ่ที่จะให้ชาติและบ้านเมืองของเราตั้งอยู่มั่นคงในระหว่างประเทศทั้งหลาย อันได้

ถึงพินาศฉิบหายอยู่โดยรอบข้าง เราควรรักษาความพร้อมเพรียงอันนี้ไว้ให้เป็นที่ยึดมั่นของข้าพเจ้า เพราะรู้ว่าเส้นทางเจริญและทางมั่นคงของเราแท้แล้ว

การที่ท่านทั้งหลายและชนทั้งปวง ได้ช่วยกันจัดการแสดงความรื่นเริงยินดี ในการที่เมื่อราชสมบัติของเราถึงกำหนด เสมอด้วยพระเจ้าแผ่นดินแต่โบราณกาล เป็นที่อัศจรรย์ใจที่เราได้มาเห็นการตระเตรียมไว้ใหญ่โตถึงเพียงนี้ ทั้งได้ทราบว่ประชาชนทั้งหลายมีความยินดีเต็มใจที่จะได้แสดงความจงรักภักดีในโอกาสกษัตริย์ ซึ่งจะมีได้โดยยากอย่างนี้ กระทำให้น้ำใจเราเต็มตันไปด้วยความยินดีเห็นว่าความรักและความตั้งใจของเรา ที่จะทำนุบำรุงประชาชนทั้งปวง และความตั้งใจที่ยกย่องชาติ และพระราชอาณาเขตให้มั่นคงอยู่ในความเป็นอิสรภาพนั้น ชนทั้งหลายได้เห็นและเชื่อถือในตัวเรา และพอใจในการที่ได้ทำไปแล้ว ผู้ซึ่งได้ทำการด้วยความตั้งใจโดยสุดความคิดและสุดกำลัง มีผู้เห็นปรากฏและยินดี พอใจแสดงออกด้วยอาการเช่นนี้ย่อมได้รับความยินดียิ่งกว่าที่จะได้สมบัติอื่นใดใด ก็เหมือนอย่างตัวเราได้เห็นข้าราชการและประชาชนทั้งปวง แสดงความชื่นชมยินดีต่อความอุสาหะและความปรานีของเรา ดังท่านทั้งหลายได้แสดงอยู่ในบัดนี้ เป็นเครื่องที่จะอุดหนุนน้ำใจให้เรามีความอุสาหะพยายามสืบไปในกาลภายหน้า ในเวลานี้ขอให้ประชาชนทั้งปวงรู้เถิด ว่าเราได้รู้สึกความซื่อตรงและจงรักภักดีของชนทั้งหลาย และมีความพึงอยู่ในใจด้วยความปรารถนา ที่จะขอให้ประชาชนทั้งปวงมีความเจริญสุขศิริสวัสดิ์ทั่วหน้า และให้ประเทศสยามตั้งมั่นเป็นอนันตสาธารณสมบัติสืบไป

วันที่ ๔ ธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๖ เวลาบ่าย ๒ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จแต่ที่ประทับแรมเกาะลอยทรงเรือพระที่นั่งกลไฟมาขึ้นที่ท่าสเดชนกรุงเก่า ในที่สเดชนมีข้าราชการมณฑลกรุงเก่าคอยเฝ้าส่งเสด็จ เสด็จประทับที่หน้าสเดชน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระแสงสำหรับเมือง แก่พระยาโบราณบุรีรักษ์แล้ว เสด็จขึ้นประทับรถพระที่นั่งฟ่วงรถกลไฟ เวลาบ่าย ๒ โมง ๑๕ นาที รถเคลื่อนออกจากสเดชน พระสงฆ์ที่เฝ้าอยู่ที่หน้าสเดชน สวดชยันโตถวายไชยมงคล ทหารขึ้นแถวทำวันทียาวถวายคำนับ แตรทหารและพิณพาทย์ทำเพลงส่งเสด็จ เวลาบ่าย ๔ โมงเศษรถพระที่นั่งถึงสเดชนสามเสน ในที่สเดชนมีพระบรมวงษานุวงษ์และข้าราชการคอยเฝ้ารับเสด็จ เสด็จลงจากรถไฟประทับที่สเดชนแล้ว เสด็จทรงพระดำเนิน ลงประทับรถพระที่นั่งกลับวังสวนกุหลาบ

พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก

ร.ศ. ๑๒๓

หนังสือ กรม ราช เลขา นการ

หมายเลข ที่ ๔/๕๕๖ ๖

สืบ นการ กษัตริย์

ผู้ ม ชอ ใน ทาย หนังสือ น ได้ รับ ไว้ แดว

แต่ วัน ที่ ๑๑ กมี พพ พ.ศ. ๒๕๖๗
ทวน ส. ๕๕๖

พิธีสถาปนา

ส่วนจิตรลดา

พ.ศ. ๒๕๑๑

วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๑

ทูล พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตอมรินทร์ ราชเลขานุการ
ควยไต่รับพระราชทานลายพระราชหัตถ์เลขาคำที่ ๕, ๕๘๒

ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ร.ศ. ๑๓๗ ว่าในการสมโภชราชสมบัติ
ครบ ๕๐ ปีในเดือนพฤศจิกายนศกนี้ สมควรจะมีกรรมการปลุกเสก
กัมถำรที่จัดการแต่บัดนี้เป็นต้นไป และทรงพระกรุณาโปรดเกล้า

โปรดกระหม่อมให้ให้หม่อมฉันเป็น—นายกของกรรมการ
สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระภา
ณุพันธุวงศ์วรเดชเป็นอุปนายก พร้อมควยสมเด็จพระเจ้าลูกยา
เธอ เจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์ดิศพลิต พระเจ้าน้องยาเธอ
กรมหลวงนเรศวรฤทธิ์ พระเจ้าน้องยาเธอกรมขุนสรวรพสาทร
ศุภกิจ พระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงเทเวศร์วงศ์ไธสง
พระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงดำรงราชานุภาพ สมเด็จพระเจ้า
น้องยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงนริศรานุวัดติวงศ์ พระเจ้าลูกยาเธอ
กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นราชบุรีดิเรก
ฤทธิ์ พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นนครไชยศรีสุรเดช เจ้าพระ
ยาวิทวงศ์วุฒิไกร เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ และพระยา

ชุมนุมยิวินิตเป็นกรรมการ และพระยาศรีสุนทรโวหาร เป็น
เลขานุการกรรมการนั้น พระเคอพระคุณเป็นต้นเกล้า ๆ
หาที่สุดมิได้ หม่อมฉันจะได้จัดการของพระเคอพระคุณ
ตามกระแสพระบรมราชโองการต่อไป ขอให้นำความ
กราบบังคมทูลพระกรุณาทราบใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทด้วย

ฉ. ๒

รับวันที่ ๑๑ กันยายน ร.ศ. ๑๒๗

นาม ส.ม. เดิม ที่ ๕๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ร.ศ. ๑๒๗
บรมโอรส
ใจความ

ขอรับบำนาญให้ตลอดชีพตาม
ดำริที่จัดตามเดิมไว้แล้ว

พระราชกระแส

หมายเหตุ

๒๒ พฤษภาคม ๑๑๕

Legation Royale
de
Siam

ที่ ๓๐/๒๒

กรุงปารีส

วันที่ ๑๑ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๒๒๗

ขอพระราชทานกราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมต

อมรพันธ์ ราชเลขานุการ กรวยฟ้าพระยาท

ควมในกรณีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระราช

โองการไปให้ข้าพระพุทธเจ้าว่าจ้างทำเหรียญชมังคลาภีเสก นั้น

เมื่อวานนี้ ข้าพระพุทธเจ้าได้ให้ท่านปิ่นส่งของจกสั่งหีบ

เหรียญเข้ามากรุงเทพฯ ฯ ในพระนามโคฝ้าพระยาท ๑ หีบ หมายอักษร

หลังหีบ P.D. 1 ovale medals Gold - Silver เป็น

จำนวนเหรียญทอง ๓๐ เหรียญกาไหล่ทอง ๕๐๐ เหรียญเงิน ๒๕๐๐

แต่ยังหาใครรับมีลของเหลือจึงไม่ ถ้าใครรับเมื่อใด ข้าพระพุทธเจ้าจะ

ส่งมาทูลเกล้า ฯ ถวายภายหลัง

ควรมิควรรแล้วแต่จะโปรดเกล้า ฯ

ข้าพระพุทธเจ้า *หม่อมทิพย์*

Legation Royale
de
Siam

ที่ ๓๕
/๖๖๕

กรุงปารีส

วันที่ ๒๕ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๒๓๗

ขอพระราชทานกราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมต
อมรินทร ราชเลขาณุกาทร ทราบใตฝ่าพระบาท

ด้วยตามหนังสือของข้าพระพุทธเจ้าที่ ๓๐ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน
รศ ๑๑๗ กราบทูลเข้ามาว่า ได้ส่งหีบเหรียญรัชมัญจาคณาภิเศกเข้ามากรุง
เทศ ฯ ในพระนามใตฝ่าพระบาท ๑ หีบ ถ้าได้รับมีฉลอสเลคิงเมื่อใด
จะส่งมาถวายภายหลัง นั้น

ครั้นเมื่อวันที่ ๒๒ เดือนนี้ ข้าพระพุทธเจ้าได้รับพระราชทาน
พระโทรเลขสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มกุฎราชกุมาร ว่า ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้พระองค์ท่านทรงจัดการเรื่องเหรียญ ข้าพระ
พุทธเจ้าจึงได้ส่งมีฉลอสเลคิงไปทูลเกล้า ฯ ถวายสมเด็จพระบรมโอรสาธิ
ราชแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายสำเนาโทรเลขมีไปมา ๒ ฉบับ มา
ทราบบใตฝ่าพระบาทด้วย

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรดเกล้า ฯ

ข้าพระพุทธเจ้า นพคุณ เทวกุลเดโช

No.783

Copy telegram from H.R.H.the Crown Prince to H.H.
Prince Charoon, dated Bangkok 22nd September 1908

By command of His Majesty, it is my duty to receive the medal struck in honour of celebration in commemoration, therefore, if possible, it would be better to address them to me. Please inform me as soon as possible by what ship are you sending them and the date of the departure.

/sd/ Vajiravudh

๗๕๐๕๗

Body telegraph from N. S. Prince Embassy to R. S. S. the
Black, sent from London 23rd September 1911

รัชกาลที่ ๖

ที่ ๕/๗๐

พระตำหนักสวนจิตรลดา

วันที่ ๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๖๑

To His Majesty the King of Siam
His Majesty the King of Siam
The King of Siam
The King of Siam

ขอเชิญเสด็จทอดพระเนตรงานนิทรรศการ

ในพระ
ราชดำริที่ ๕/๗๐ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน พุทธศักราช
๒๔๖๑

โปรดเกล้าฯ ให้ข้าพระพุทธเจ้ากับพระบรมวงศานุวงศ์

และ

ท่านเสนาบดีเจ้ากระทรวงต่าง ๆ เป็นกรรมการจัดงานนิทรรศการ

ในการที่จะมีงานสมโภชราชสมบัติครบ ๔๑ ปี ในเดือนพฤศจิกายน

ณ สวนจิตรลดา พระนคร กรุงเทพมหานคร ๑ วันที่ ๑๕ ถึง ๑๗

เดือนพฤศจิกายน ๒๔๖๑

ขอพระบรมมิ่งเกล้าฯ จักดังนี้

- ๑ กำหนดวันงาน
- ๒ จะยกเครื่องเล่นรื่นเริงในบริเวณสนามที่จัดงานนี้ เป็นพิเศษกว่าการรื่นเริงที่ตามปกติ
- ๓ จะมีการกราบรับฟังคำพูดถวายพระบรมมิ่งเกล้าฯ
- ๔ จะมีการแห่กระบวนรถมอเตออร์วันหนึ่ง แห่กระบวนต่าง ๆ
- ๕ จะมีการเลี้ยงพระราชาทาน แลดูอุทยานสโมสร

๖ อนุมัติการมหรสพ แดงจุดดอกไม้แดง

จำนวนเงินที่จะใช้ แคววตีเบิกจ่ายเงิน มีขั้ความผิดพลาด
จึงจะใ้ฎกราบยังขมทุกพระกรรมาท้อไปนี้

(๑) กำหนดวันงานนั้นมีที่จะเลือกใดเป็นสองระยะ กรรมาการ
จึงเลือกเอาระยะวันที่ ๑๐ วันที่ ๑๑ ที่ ๑๒ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน เป็น
วันงาน เพราะยังเป็นเวลาที่ยังมีแสงเดือนอยู่ แลการจุด
ประทีปที่ไปใหม่ในสามคืนนี้ด้วย จึงได้กำหนดการไว้ดังนี้

วันที่ ๑๐ เป็นวันเริ่มงาน เวลาเย็นมีการสวดมนต์สัทธิ
พระบรมรูป แลเสด็จออกพระราชทานแห่ใหญ่ที่พลับพลาใหญ่

วันที่ ๑๑ เวลาเช้าส่ง เจ้ากรมท่งไปถวายพระที่มาสวดมนต์วันที่ ๑๐
ที่วัด เวลาบ่ายเสด็จออกพลับพลา ยก มีการกราบยังขมทุกถวาย
พระบรมรูป แลพระราชทานธงประจำกองกรมทหารบก เวลา
ค่ำมีการเลี้ยงพระราชทานพระบรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการหัวเมือง
ประเทศราช แลนายทหาร

วันที่ ๑๒ เวลาบ่ายเสด็จออกพลับพลา ยก มีการเดินกระบวน
แห่ธมชเตอร์ แลเสด็จพระราชดำเนินไปเปิดสถานเฉลิมข้าม
คลองมหานาค แลมีการอุทานสัมิสร เวลาค่ำมีการเลี้ยง
พระราชทานพระบรมวงษานุวงศ์ ผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ แลข่า
ราชการ

วันที่ ๑๓ เวลาบ่ายเสด็จออกพลับพลา ยก มีการเดินกระบวน

แต่เดิมพระเกียรติมาถวายตัว แลเวลาคำมีการ เลี้ยงพระราชทาน
เสนาบดี ๑๐๐ แลคฤหบดี

ข้าพระพุทธเจ้าได้ร่างกำหนดงานขอเป็นเจ้าทุกเกล้า ๑๐๐ถวายด้วย
ฉบับหนึ่ง

(๒) การตกแต่งสถานที่แลจัดการต่าง ๆ นั้นได้มีขึ้นกันให้กระ
ทรวงวังตกแต่งนำพลับพลา ให้กระทรวงโยธาธิการตกแต่งนำพระสถาน
ให้กรมทหารเรือแต่งบริเวณสนามม้า แลคอกเนื้อ กับตำระฮารายทาง
ให้กรมทหารบกแต่งถนนเบญจมาศ ถนนราชดำเนินนอก ถนนราชดำเนิน
กลาง แลถนนราชดำเนินใน ให้กรมศุขาภิบาลปลูกเสกตกแต่งร้าน
น้ำ ข้าพระพุทธเจ้ารับเป็นนายกรรมการจัดการมหรสพตลอดทั้ง
การปลูกเสกแต่งโรงงาน ให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นกำแพง
เพชรเป็นนายกรรมการจัดการเรื่องคอกไม้เทศม มีหน้าที่ผูกจาเกี่ยว
ของกับกรมมหรสพเรื่องคอกไม้หลวง แลกับกระทรวงธรรมการ
เรื่องคอกไม้พระ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานุ
พันธ์วงษ์วรเดชทรงรับเป็นนายกรรมการจัดการระบวนแห่เฉลิมพระเกียรติ
แลพระเจ้าอน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพทรงรับเป็นนาย
กรรมการจัดการระบวนแห่กรมชเคอร์

นายของกรรมการทั้งนี้จะได้เลือกกรรมการเอาเอง

(๓) การกราบหมั้นขอลูกถวายพระบรมรูปนั้น เมื่อถึงวันกำหนด
พระบรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการไฉราษฎ์จะได้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

พร้อมกันที่หน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และอ่านคำกราบบังคมทูลถวายพระบรมมรุ
เพลิงแล้วจะได้อัญเชิญพระราชทานธงประจำกองทหาร ในขณะที่เมื่อ
ทรงชักผ้าเปิดพระบรมมรุเพลิงได้ยิ่งมีใหญ่ถวายคำนับโดยพระเกียรติ

(๔) การแห่ธรรมาเภอนั้นจะได้อัญเชิญพระบรมมรุเพลิงที่หน้าวัดพระเชตุพน
ครั้งนี้ได้เวลาแล้วจะได้อัญเชิญพระบรมมรุเพลิงมาผ่านหน้าพิพิธภัณฑสถาน แล้วคอย
ตามเสด็จพระราชดำเนินไปเปิดสะพาน และตามเสด็จพระราชดำเนิน
เป็นอันเรียบร้อยในการอุทยานสโมสร

การแห่เฉลิมพระเกียรติครั้งนี้จะได้อัญเชิญพระบรมมรุเพลิงเป็นเครื่อง
หมายแทนบรรดาสิ่งของหรือการงานอันเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ชาติ
และบ้านเมือง ซึ่งได้อัญเชิญในรัชกาลของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
เป็นการรวบรวมมาแสดงถวายรูปเพื่อไม่พระเกียรติยศปรากฏแก่
แก่ใครของแต่ผู้ใด และปรากฏแก่ใครของผู้ที่จะได้อัญเชิญไป
ด้วย จึงได้อัญเชิญเกล้า ๆ ว่าระบุดังนี้

กระทรวงมหาดไทยสำหรับการทำงานในกระทรวงกระบวนหนึ่ง
สรรพากรนอก • ป่าไม้ • แร่ • มณฑลกรุงเก่า • มณฑลนคร
สวรรค์ • มณฑลพิษณุโลก • มณฑลนครราชสีมา • มณฑลพายัพ •
มณฑลจันทบุรี • มณฑลปัตตานี • มณฑลภูเก็ต • มณฑลนครราชสีมา
ราช • มณฑลชุมพร • มณฑลราชบุรี • มณฑลนครไชยศรี • มณฑล
เพชรบูรณ์ • มณฑลพายัพ • มณฑลสุพรรณบุรี • มณฑลลพบุรี • รวม ๒๐
กระบวน

วิมลบุญกรรม

กระทรวงกลาโหมสำหรับการงานในกระทรวง • ทหาร
บก ๒ ทหารเรือ • รวม ๔ หน่วยงาน

กระทรวงต่างประเทศสำหรับการงานในกระทรวง •
หน่วยงาน

กระทรวงนครบาลสำหรับการงานในกระทรวง • เจ้าท่า •
สรรพากรใน • ศาลาติบาล • โรงพยาบาล • รวม ๕ หน่วยงาน

กระทรวงพระคลังสำหรับการงานในกระทรวง • กรม
หลวง • กรมศุลกากร • ธนาคารกสิวิกรมประสานร่วมกัน •
รวม ๔ หน่วยงาน

กระทรวงเกษตรราชการสำหรับการงานในกระทรวง •
การผูกของแลการทำประมงน้ำจืดกับการทำนารวมกัน • การแผนที่
และการออกโฉนดที่ดินรวมกัน • รวม ๓ หน่วยงาน

กระทรวงธรรมการสำหรับการงานในกระทรวง • พระ
ไกรบิฎก • ศิษย์วัด • พระคัมภีร์ • พระคณูณ • รวม ๕ หน่วยงาน

กระทรวงยุติธรรมสำหรับการงานในกระทรวง • หน่วยงาน

กระทรวงโยธาธิการสำหรับการงานในกระทรวง • รถ
ไฟ • ไปรษณีย์ • โทรเลข • โทรศัพท์ • รวม ๕ หน่วยงาน

การพิเศษต่าง ๆ คือ • หน่วยงานการเลือกหาพระสงฆ์

ข้างเงิน ข้างทำเครื่องแต่งตัวเป็นต้นเหล่านี้ ถัดมายัง เจ้าพระ

จักรบรมมหาราชวัง ซึ่งมี...

พ(๕) การมหรสพ แลทุกสิ่งไม่เหลือเงิน...

วันที่ ๑๑ ที่ ๑๒ ที่ ๑๓ รวม ๓ วัน

(๖) จำนวนเงินที่จ่ายไปสำหรับงานนี้ทั้งสิ้น ๒๐๐,๐๐๐ บาท

จ่ายให้กรมวัง ๑๐๐,๐๐๐ บาท

จ่ายให้กรมทหารบก ๑๐๐,๐๐๐ บาท

จ่ายให้กรมทหารเรือ ๑๐๐,๐๐๐ บาท

จ่ายใช้ในการมหรสพ ๑๐๐,๐๐๐ บาท

จ่ายในการทอผ้าไหม ๑๐๐,๐๐๐ บาท

จ่ายให้เจ้าพระยามหาคหบดี ๑๐๐,๐๐๐ บาท

รวม ๖๒ ๖๒ ๖๒

ขอเชิญเจ้าพระยา...

การเบิกจ่าย...

การให้เงิน...

ถ้าของควม...

ขอพระ...

กรม...

มี...

ขอ...

Signature

กรมการแพชเมียมพระเกียรติ
ในงาน นักรักคุณะ รัชมังกดาภิเศก
รัตนโกสินทรศก ๒๒๗

โดยเสก

- สมเด็จพระเจ้าอนงยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระภาณุพันธุวงษรเทศ นายก
ยศเดิมยกมา
 พระบริวารราชเสนา เลขานุการ ทัวไป
- หลวงชำนาญารสูรเสนา รอง เลขานุการ
- สมเด็จพระเจ้าอุยยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนุติคุณโลกประชานารถ กรมการ
 (ในหน้าที่จัดกระบวน เชี่ยวกับนักเรียนทัวไป)
- สมเด็จพระเจ้าอุยยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนุติคุณวิโรจนาเมศวร กรมการ
 (ในหน้าที่จัดกระบวน เชี่ยวกับกระทรวงมหาดไทย)
- พระเจ้าอนงยาเธอ กรมหลวงนเรศวรวิสุทธิ กรมการ
 (ช่วยท้าวเนจกกระบวนแห่ทัวไป)
- พระเจ้าอนงยาเธอ กรมหมื่นมรพษศิริพันธ์ กรมการ
 (ช่วยในหน้าที่กระทรวงมหาดไทย)
- พระเจ้าอุยยาเธอ พระองค์เจ้าอุชิไชยเฉลิมดารา กรมการ
 (ในหน้าที่จัดกระบวน เชี่ยวกับทหารเรือ)
- พระยาประสิทธิศักดิ์การ กรมการ (ในหน้าที่จัดกระบวน เชี่ยวกับการทหาร)
- พระยาอินทราธิบดีสีหราชรองเมือง กรมการ (ในหน้าที่กระบวนกรุงเทศ)
- พระยาอนุรักษราชมนเฑียร กรมการ (ในหน้าที่จัดกระบวน เชี่ยวกับกระทรวง มหาดไทย)
- หม่อมอุดมพงษ์เทัญสวัสดิ์ กรมการ (ในหน้าที่จัดกระบวน เชี่ยวกับกระทรวง มหาดไทย)
- พระยาประชาติพิบวิบาล กรมการ (ในหน้าที่จัดกระบวน เชี่ยวกับกระทรวง มหาดไทย)
- พระยาธรรมาชวรাত্র กรมการ ในหน้าที่จัดกระบวน เชี่ยวกับต่างประเทศ)
- พระสุรทัม ทัตถ์ กรมการ (ในหน้าที่จัดกระบวน เชี่ยวกับกระทรวงยุติธรรม)
- พระยาวิสุทธสุริยศักดิ์ กรมการ (ในหน้าที่จัดกระบวน เชี่ยวกับกระทรวง มหาดไทย)

พระยาสุรเสนา กรมการ (ในหน้าที่จักษระบวนเกี่ยวกับทหารบก)

พระสรวพรการพิริยดิกร กรมการ (ในหน้าที่จักษระบวนเกี่ยวกับพลศา)

หน้าที่ของกรมการนี้ จะต้องประพฤติหรือ จักษการนี้ให้สำเร็จไปทุกอย่าง
คือ :-

๑. จะต้องเบิกจ่ายเงิน โทแก่ผู้ซึ่งจะต้องทำรถในรายเกณฑ์ ซึ่งโดยตัวผม
ไว้แล้ว ในที่ประชุมจักษการ นักจักษฤกษ์ยังมีคดีอีก แลทุกจักษนัดหมายอธิบาย
วิธีรถ ซึ่งจะแบ่งอย่างไร มีกระบวนประภคณกันอย่างไร ความใจสมัครของบุชช
เกณฑ์ แลแลตรวจให้สมัครกับการที่จะมาแต่ (ถ้าไม่ก็สามารถที่จะเอา
ค้ายื่นขึ้นพันเสียได้ เช่นกรมจักษจักร เช่นเจ้าหน้าทีเกณฑ์ผู้สัทธิระเมรแต่
กษณเม้น)

๒. เรียกว่าดูที่จำนวนคนจำนวนรถแลกระบวนแต่ รวมขงฤกษ์กันทั่ววิ
แต่ให้ขงงานสมพระเกียรติยศ

๓. ถึงเวลาแห่งขงไปพร้อมขงประภคณจักษการ ในวติระเวทขง

๔. ผู้ที่เป็นกรมการเหล่านี้ อาจจะต้องกรมการขง เช่นช่วยเสด็จ
ในหน้าที่ขงคนโตโดยไม่มีกำหนดว่าอีก

๕. ถ้าหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง จะขงไม่เรอไรขงแทนที โทมาขงตามนายนก ห
หรือตามเลขานุการ จะโดยอธิบายให้เม่งใจเขาใจโดยตลอด.

ได้ให้ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง
ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง

ถาขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง
(ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง)

ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง

ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง

ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง

ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง

ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง

ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง

ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง

ขงขงขงขงขงขงขงขงขงขง

วันที่ ๔ ตุลาคม ๖. ศ. ๑๒๕๗
ณ วันที่ ๔ ตุลาคม ๖. ศ. ๑๒๕๗
ห้าม สืบเสาะหา ๕
หมื่นอรุณ ๕๖๐
ใจความ

เรื่อง ปฎักษา กำหนดการตั้ง ในนาม
กรมราชทัณฑ์ สืบเสาะหา
สิ่งผิดกฎหมาย

พระราชกระแส

หมาย เหตุ

๑๗

๒๕/๑๐/๕๗
๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖

ผู้รับ นาย... ผู้เขียน ...
 ผู้ตรวจ ... ผู้แทน ...

ที่ ๕๔/๑๑๕๑

วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ถึง ก.ม.ช. มีพื้นที่ ๑๑๕๑ ไร่
 ๑. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๒. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๓. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๔. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๕. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๖. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๗. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๘. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๙. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๑๐. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๑๑. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๑๒. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๑๓. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๑๔. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๑๕. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๑๖. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๑๗. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๑๘. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๑๙. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่
 ๒๐. ไร่ ๑๐๐๐ ไร่

นาย...
 นาย...
 นาย...
 นาย...

ผู้ร่าง วิจิตร ผู้เขียน พิมพ์ดีด
 ผู้ตรวจ วิจิตร ผู้ทาน พิมพ์ดีด

ที่ ๒/๓๓๐

วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

ข้าพเจ้าขอแจ้งให้ทราบว่า ข้าพเจ้าได้
 ลงนามขอรับโอนทรัพย์สินของกรม
 ทหารช่างของกรมทหารช่าง กรมสรรพาวุธ
 กรมสรรพาวุธทหารบก ให้แก่กรมช่าง
 ทหารช่าง กรมสรรพาวุธทหารบก
 ซึ่งได้ดำเนินการโอนเรียบร้อยแล้ว
 และขอแจ้งให้ทราบว่า ข้าพเจ้าได้
 ลงนามขอรับโอนทรัพย์สินของกรม
 ทหารช่างของกรมทหารช่าง กรมสรรพาวุธ
 กรมสรรพาวุธทหารบก ให้แก่กรมช่าง
 ทหารช่าง กรมสรรพาวุธทหารบก
 ซึ่งได้ดำเนินการโอนเรียบร้อยแล้ว
 และขอแจ้งให้ทราบว่า ข้าพเจ้าได้
 ลงนามขอรับโอนทรัพย์สินของกรม
 ทหารช่างของกรมทหารช่าง กรมสรรพาวุธ
 กรมสรรพาวุธทหารบก ให้แก่กรมช่าง
 ทหารช่าง กรมสรรพาวุธทหารบก
 ซึ่งได้ดำเนินการโอนเรียบร้อยแล้ว

หนังสือ กรม ราช เลขา นุการ

หมาย เลข ที่ ๒/๕๓๐ ส,

ครูเกษียณอายุราชการ
นายบรมโอรสาธิราช

ผู้มีชื่อ ใน ท้าย หนังสือ นี้ ทนาย ได้รับไว้แล้ว

แต่ วันที่ ๑๔/๗/

ร.ศ. ๑๒๗

๓๖๔,๒๓๐๕

ทอรัฎฐาการพิพัตณ์

วันที่ ๑๕ ตุลาคมรัตนโกสินทรศก ๑๒๖

ขอเคชระเผ่าดองบุลิตพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ด้วยข้าพระพุทธเจ้าได้รับฉายพระราชศักดิ์เลขชามับ

ที่ ๕๕/๑๑๕๑ ลงวันที่ ๑๓ เดือนนี้ ซึ่งพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จ่ายเงินใช้ในงานสมโภชราชสมบัติในปีนี้ ตามรายประมาณที่กรรมการได้ปฤกษากันรวมเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาทนั้น ได้ทวายเกล้า,แล้ว พระเคชพระคุณเป็นล้นเกล้า,หาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า ได้รับใส่เกล้า,ทรวหาเงินที่จะโอนจ่ายรายนี้แล้ว เห็นด้วยเกล้า,ว่า ส่วนเงินที่จะจ่ายในน่าที่กระทรวงวังนั้น ควรโอนเงินค้ำรับแขกเมืองซึ่งมีอยู่ไปใช้ได้ เงินรายอื่นนอกนั้น ควรโอนเงินเดือนเหลือจ่ายตามกระทรวงต่าง ๆ ตั้งแต่เมษายน ถึง สิ้นกันยายนไปใช้ จึงได้กำหนดสิ่งให้โอนเงินตามที่ได้กราบบังคมทูลพระกรุณามาเมื่อไปไว้ค้อยจ่ายแล้ว

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า,

ข้าพระพุทธเจ้า

ขอเคชระ

๕.๗

๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๓
 ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๓
 ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๓
 ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๓
 ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๓
 ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๓

พระราชกระแส

หมายเทศ

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สถานราชทูตสยาม
*Legation Royale
de
Siam*

ที่ ๕๐/๓๑๘

กรุงปารีส

วันที่ ๖ พฤศจิกายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๗

ขอพระราชทานกราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมต
อมรพันธ์ ราชเลขานุการ กราบบังทูลพระบาท
ทูลเกล้าทูลกระหม่อมรับทราบเกล้าฯ พระราชทานโทรเลขลงวันที่ ๒๕
ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๗ รมสั่งว่า ใ้คงรับเหรียญรัชมังกดาภิเศกแล้ว แต่
รับสำหรับเหรียญยังไม่ใ้คงรับ และใ้สั่งรับเงินไว้ก็หา โปรดเกล้า
ใ้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมรับ เข้ามา นั้

ข้าพระพุทธเจ้าขอกราบทูล ใ้ทรงทราบว่ รมสั่งนั้ เดิม
ข้าพระพุทธเจ้าใ้สั่งรับเงิน ๕๐๐ หลด แต่รับเงินแค่เพียง ๔๙๗ หลด
๓ ส่วนเท่านั้น ชาติจำนวนไปเล็กน้อย แต่เห็นคว้เงิน ๗ คงท
กั้เหรียญ ข้าพระพุทธเจ้าจึงไม่ใ้สั่งเพิ่มอีก และข้าพระพุทธเจ้า
ใ้มอบรับเงินใ้หมื่นศิริกร โทรภักดี นำมาทูลเกล้าฯ ๗ ถวายสมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราช โดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช โปรดเกล้าฯ ๗ มี
พระโทรเลขไปว่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ๗ ใ้พระองครักษ์เป็นเจ้า
การเรื่องเหรียญ ใ้ข้าพระพุทธเจ้าส่งทรงไปทูลเกล้าฯ ๗ ความพระองคร
ักษ์ ท่าน ข้าพระพุทธเจ้าจึงใ้จัดการตามรมสั่ง

ส่วนเหรียญรัชมังกดาเงินอีก ๓๑๐๐ เหรียญนั้ ข้าพระพุทธ
เจ้าใ้รับพระราชทานพระโทรเลขสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ใ้ไป

หม่อมยงยังเขียนข้าพระคุณเจ้าไม่อยู่ในปารีสด้วย ผู้จัดการส่ง ใตสั้ง
มาดววยใตสั้งข้าพระบาทอีกครึ่งหนึ่ง โดยเรือเมลโยฮอร์มัน ชื่อ "Prinz Ludwig"
ถ้าเคียวกันกับขุนพิริศรโทรภักดี มา หวังด้วยเกล้า ๆ ว่า จะไต่ทรงรับแล้ว
ควรมีควรรแล้วแก่จะโปรดเกล้า ๆ

ข้าพระคุณเจ้า หม่อมเจ้า ท้าว

สถานราชทูตสยาม
Légation Royale ที่ ๕๓ / ๑๙๑๙
de
Siam

กรุงปารีส

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน รศ. ๖๓ โกลิเอตที่ ๑๒๗

ขอพระราชทานกราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมต
อมรพันธ์ ราชเลขานุการ ทราบฝ่าพระบาท

ด้วยทศมาศความในหนังสือของข้าพระพุทธเจ้าที่ ๕๑ / ๑๙๑๘
ถึงวันที่ ๖ เดือนนี้ กราบทูลเข้ามาว่า ได้มอบบริษัต์สำหรับเชิญให้นุติจักร ไทโรภักดี
นำมาทูลเกล้าฯ ๗ ถวายสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มกุฎราชกุมารแล้ว
ส่วนเหรียญรัชมังกดาเงิน ๓๑๐๐ เหรียญได้ส่งมาถวายใฝ่ฝ่าพระบาทไทย
เรือเมลโยธรมัน ชื่อ " Prince Ludwig" นี้

พระอาญาไม่พบนเกล้าฯ ๗ บัดนี้ การเปลี่ยนแปลงไปเสีย
หีบเหรียญหามาไ้มากกับเรือที่กราบทูลมาแต่ก่อนไม่ เพราะกำปั่นซึ่งของ
จักส่งไปลงเรือที่ท่าเมืองแอนเวียไม่ทันเวลาเรือ Prince Ludwig
ออกจากท่า เขาจึงได้จัดส่งมากับเรือเมลโยเซียบก็กล่าวมีชื่อ Samui
ซึ่งออกจากท่าเมืองแอนเวียเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม รศ. ๖๓ แต่เมื่อการ
เปลี่ยนแปลงไปอย่างอื่นนั้น ข้าพระพุทธเจ้าไม่ทราบแต่แรกเลย ทั้ง
ทราบบ้างไปก็ว่ากันคราวนี้เอง ข้าพระพุทธเจ้ามีความเสียใจเปเลนน
เกล้าฯ ๗ และได้มีโทรเลข กับหนังสือเข้ามากราบบังคมทูลสมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราช ทราบฝ่าของพระบาทแล้ว และได้ส่งบัตรขอพระเสด็จไป

ทูลเกล้า ฯ ถวายพระของศรัทธานด้วย แจงอยู่ในสำเนาหนังสือ... ๑ ๒
สำเนาโทรเลขมีไปมา ๒ ๓ ๔ ส่งมาถวายในของนี้แล้ว

ควรมีควมแล้วแต่จะโปรดเกล้า ฯ

ข้าพระพุทธเจ้า *นพพล จิตรวิเศษ*

No.1009

Copy telegram from H.R.H.the Crown Prince to H.H.Prince
Charoon, dated Bangkok 8th November 1908

Medals was not on board "Ludwig". His Majesty
the King is anxiously awaiting. Please make an inquiry
about the matter, and please let me know as soon as
possible.

/sd/ Vajiravubh

No.931

Copy telegram from Prince Charoon to H.R.H. the Crown
Prince Bangkok, sent from Paris 9th November 1908

In reply to your telegram of the 8th, I regret to inform you that this morning upon inquiry I was told by the firm of expeditor that the medals did not arrive at Antwerp in time for "Prinz Ludwig", and were sent by "Samui" which left Antwerp 12th day of October; I was not informed of this until I sent inquire upon receipt of your telegram. Expeditor is to be blamed for greatly for this remissness. I was under the unpression that medals were sent by "Ludwig", because insurance was made for that ship by the Expeditors themselves; if they had told me at the time, I could have sent them by another steamer sailing a few days afterwards and they would have arrived in time for the ceremony.

/sd/ Charoon

วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๑๒๗
ณ กรุงเทพมหานคร
ที่ ๒๓๖
วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๑๒๗
ในราชการ
ทูลกระหม่อมเอก เจ้าฟ้าชายวชิรพลดิษ
โอรสองค์ที่ ๕ รัชกาลที่ ๑๐

พระราชาคณะ

ทูลกระหม่อม

๗

กระทรวงโยธาธิการ

ที่ ๓๘/๓๐๐๕

วันที่ ๗ พฤศจิกายน รศ. ๗๖๓

ข้าพระพุทธเจ้า กรมหลวงนครสวรรค์
กราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

การพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษกครั้งนี้ เป็นรัชสมัยที่มีคืบ
ยาก ชรามเนียมการเฉลิมพระเกียรติยศเช่นนี้ ในประเทศยุโรป
ได้เคยออกตั๋วตราไปรษณีย์ใช้ชั่วคราวเป็นประเพณีมา ข้าพระพุทธ
เจ้าเห็นด้วยเกล้า ๆ ว่า ในงานพระราชพิธีคราวนี้ สมควรจะออก
ตั๋วตราไปรษณีย์เฉลิมพระเกียรติยศเช่นนี้บ้าง ข้าพระพุทธเจ้าจึง
ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตสั่งตั๋วตราไปรษณีย์ เป็นตรา
พระบรมรูปทรงม้า มีอักษรจากแจกจ่ายการรัชมังคลาภิเษกในดวงตรา
มีราคาแต่ ๑ บาทขึ้นไปถึง ๕๐ บาท ตั๋วตราไปรษณีย์นั้นได้เข้ามาถึง
แล้ว ราคาต่ำกว่า ๑ บาทลงมาไม่ได้สั่ง เพราะตั๋วตราขนาดใหญ่
จะทำราคาต่ำมีคืบคัมที่ ควรใช้พิมพ์คำ รัชมังคลาภิเษก กษัตริย์
ราชลงในตั๋วตราที่ใช้อยู่ธรรมดา เช่นประเทศอื่นเคยทำเข้ามาใน
บางประเทศนั้น ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้กรมไปรษณีย์โทรเลขออกตั๋วตราไปรษณีย์สำหรับการรัชมังคลาภิเษก
มีราคาตั้งแต่ ๕๐ บาทลงมาจนถึงราคา ๑ อัฐจำหน่ายใช้ตั้งแต่วันที่
ที่ ๑๑ พฤศจิกายนนี้เป็นต้นไป ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานทูล
เกล้า ๆ เวยว้างประกาศใช้ตั๋วตราไปรษณีย์ที่ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ควรมีควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ

ข้าพระพุทธเจ้า *หม่อมหลวง...* ขอเลขา

ร่าง

ประกาศ

กระทรวงโยธาธิการ

แผนกไปรษณีย์

ด้วยการพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก รัตนโกสินทร
ศก ๑๒๗ นี้ ใต้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน
พระบรมราชานุญาต ให้กรมไปรษณีย์โทรเลขเบ็ดจำหน่าย
ใช้ตัวตราไปรษณีย์มีอักษรจากฤกษ์สำหรับถาวรรัชมังคลาภิเษก
ขึ้นอีกอย่างหนึ่ง มีราคาอย่างสูงตั้งแต่สี่สิบบาทลงมาถึง
ราคาครึ่งหนึ่ง กรมไปรษณีย์โทรเลขจะได้ออกจำหน่ายตั้งแต่วันที่
๑๑ พฤศจิกายนเป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๗ พฤศจิกายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๗

ม.เวทสุวรรณฤทธิ

เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ

ที่ ๒๑๖/๒๕๕๑

กระทรวงธรรมการ

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗

ข้าพระพุทธเจ้า เจ้าพระยาวิชิทวงษ์วุฒิไกร ขอประทาน
 กราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตอมรินทร์ กราบฝ่าพระบาท
 ถวายตามหนังสือของข้าพระพุทธเจ้าที่ ๒๑๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๕
 พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ ทูลเกล้าฯ ถวายบายูชีคอกไม้เพลิงต่าง ๆ
 ครั้งที่ ๒ รวม ๘ ชนิดทุกคืนหนึ่ง ๑๔๗๘ รวม ๓ คืน ๔๓๓๗ รวมกับ
 ครั้งที่ ๑ ทุกคืนหนึ่ง ๑๐๑๔๕ รวม ๓ คืน ๓๐๔๓๕ และว่าถ้าคณะ
 ไคส่งเพิ่มเติมมาอีกจะได้ทูลเกล้าฯ ถวายมาในครั้งหลังนั้น บัดนี้
 คณะต่าง ๆ ในกรุงเทพ ฯ และหัวเมืองไคส่งบายูชีคอกไม้เพลิงต่าง ๆ
 เพิ่มเติมมาอีกรวม ๔ ชนิด คือ พลุ ๒๓ รวมกับครั้งที่ ๑ และที่ ๒
 เปน ๕๕๖ พะเนียง ๔๔๑ รวม ๒๙๖๕ ตะไล ๕๒๗ รวม ๔๐๘๕
 กรวด ๗๓ รวม ๕๒๗ นกบิน ๑๖๒ รวม ๒๓๐๖ ไม้กระถาง ๑๕
 รวม ๔๓ ไม้รอง ๒๕ รวม ๓๘๘ ทุกคืนหนึ่ง ๑๒๕๕ รวม ๓ คืน ๓๗๖๕
 รวมทั้งครั้งที่ ๑ และที่ ๒ เปนจำนวนคอกไม้เพลิงทุกคืนหนึ่ง ๑๑๔๔๗
 รวม ๓ คืน ๓๔๓๔๑ แจงอยู่ในบายูชีที่ทูลเกล้าฯ ถวายมาพร้อมด้วย
 หนังสือนี้แล้ว

อนึ่งจำนวนพระสงฆ์ที่ท่าท่อมและคอกไม้เพลิงต่าง ๆ รวม ๑๑๑๐
 รูป และพระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงเทระวงษ์วโรประการรับพระ
 บรมราชโองการโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ให้เอาพระสงฆ์ที่เข้กส่วน
 หลอพระบรมรูปเพิ่มขึ้นอีก ๑๔๐ รูป รวมเปน ๑๒๕๐ รูป และพระ

สงฆ์ในจำนวนนี้ ได้ถูกสวดมนต์และฉันวันที่ ๑๐,๑๑, พุศิจิกายน ๑๕๐ รูป
วันที่ ๑๕ พุศิจิกายน ๑๑๐๐ รูป ถิ่นที่พลับพลา ๑๐๐ รูป นอกนั้นแบ่ง
ไปฉันที่ต่าง ๆ ๑๐๐๐ รูป ส่วนสถานที่ซึ่งพระจะไปฉันนั้น ข้าพระพุทธ
เจ้าได้ปักธงสีต่าง ๆ ไว้เป็นเครื่องหมายให้ตรงกับสีธงซึ่งพระจะนำไป
ฉันด้วย และจำนวนพระสงฆ์และบิณฑบาตนี้ ข้าพระพุทธเจ้าก็ได้
ถวายสมเด็จพระเจ้าน้อยยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนริศรานุวัดติวงศ์เสนา
บดีกระทรวงวัง และพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นกำแพงเพชรอัครโย
ธินทรกรรมการด้วยแล้ว

ถ้ามีโอกาสอันควร ขอฝ่าพระบาทโปรดนำความขึ้นกราบ
บังคมทูลพระกรุณา ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท แล้วแต่จะทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ฯ

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้า ฯ
ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายบังคม

ปาณชีกวั้งที่ ๓

รายชื่อดอกไม้

ครั้งที่ ๓

พลู	๒๓
เพ็ญียง	๔๔๑
ตะไค	๕๒๗
พลูยี่ปุ่น	๒
ไม้วง	๒๙
นกบิน	๑๖๒
กรวด	๗๓
ไม้กระถาง	๑๕

รวมดอกไม้เพลิงต่าง ๆ ๔ ชนิดจุดคืนหนึ่ง ๑๒๙๘

รวม ๓ คืน ๓๘๙๔ รวมกับคราวก่อนจุดคืนหนึ่ง ๑๑๔๔๗

รวม ๓ คืน ๓๔๓๔๑

บัญชีรายนามพระสงฆ์ที่หาคอกไม้เพลิงต่าง ๆ
 ซึ่งส่งบัญชีมาในคราวหลัง มีรายนามและชนิดจำนวนคอกไม้
 แจกต่อไปนี้

มณฑลกรุงเทพฯ

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	จุดคืน ละ	ที่คืน	หมายเหตุ
•	<u>เมืองสมุทรปราการ</u> เจ้าอธิการหรั่ง	เปรง	ทล	๒	๓	

คณะกรรมยูกิ

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	จุดขึ้น และ	หมายเหตุ
๑	พระครูราชปรีชา	บวรมงคล	เพนียด	๒๐	๓

คณะกลาง

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	จุดขึ้น ละ	กัณฑ์	หมายเหตุ
๑	พระครูสาธุกิจการิเดร	สระเกษ	พลูสี่ต่างๆ	๔	๓	เป็นส่วนของ พระครูรูป เที่ยวทำส่นอง พระเคชพระ คุณเป็นพิเศษ อีกอย่างหนึ่ง นอกจากบุญ ชี้ที่ทูลเกล้าฯ ถวายมาแล้ว ในครั้งก่อน

คณะเทศนิช

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	จุดคืน ละ	กี่คืน	หมายเหตุ
๑	เจ้าอธิการเกิด	ไชยชนะสงคราม	เพนียง	๖	๓	
๒	เจ้าอธิการกรุด	ศิษหงษ์าราม	..	๑๒	๓	
๓	เจ้าอธิการฉุ่ม	นาก	..	๖	๓	
๔	เจ้าอธิการฉาย	เจริญธรรมรศวรร ณาราม	..	๓	๓	
๕	เจ้าอธิการผูก	พิทยพัฒน์าราม	..	๒	๓	
๖	เจ้าอธิการแก้ว	กลาง	..	๒	๓	
๗	เจ้าอธิการมั่น	พระไตรสี	ทะเล	๓	๓	
๘	เจ้าอธิการใจ	สี่จีน	..	๒๐	๓	
๙	พระพนรองเจ้า อธิการ	หลักสี่	..	๖	๓	

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	จุดขึ้น ละ	ที่ขึ้น	หมายเหตุ
	<u>รามัญ</u>					
๑	พระครูราชสังวร	ชนะสงคราม	ทะเล	๒๐	๓	
๒	พระครูสุนทรวิลาส	,,	,,	๒๐	๓	
๓	พระครูสิทธิโคธะ	,,	,,	๒๐	๓	
๔	พระครูปลัด	,,	เพนียง	๑๐	๓	

คณะไต่

เลขที่	รายนาม	นามวงศ์	ชนิด	จุดคืน ละ	กี่คืน	หมายเหตุ
๑	พระปลัดกิม	นางนอง	ไม้รอง	๑๒	๓	
๒	เจ้าอธิการ	บางปกอก	พลูยี่ปุ่น	๑๒	๓	

มณฑลกรุงเทพฯ

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	จุดคืน ละ	กึ่งคืน	หมายเหตุ
	<u>เมืองลพบุรี</u>					
๑	เจ้าอธิการชิน	ถนนใหญ่	เพนียง	๖	๓	
๒	เจ้าอธิการอิน	บางชันหมาก	..	๑๒	๓	
๓	เจ้าอธิการผอง	นางหนู	..	๑๒	๓	
	<u>เมืองสระบุรี</u>					
๔	พระครูพุทธบาล	พระพุทธรบาท	ตะไถ	๑๒	๓	
๕	เจ้าอธิการตัน	บวคน้อย	กรวด	๔	๓	
	<u>เมืองอิน</u>					
๖	พระครูอินทมนี	สนามไชย	เพนียง	๒	๓	
	<u>เมืองสิงห์บุรี</u>					
๗	เจ้าอธิการเคศ	โฆมศรี	เพนียง	๖	๓	
๘	พระเปรม	ท่าข้าม	พลู	๒	๓	
๙	พระสิน	โศสุมาลัย	เพนียง	๒	๓	
๑๐	พระเชื้อน } พระแสง }	กลางท่าข้าม	พลู	๑๒	๓	

เขตนครไชยศรี

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	รุกคืบ ละ	กึ่งคืบ	หมายเหตุ
	<u>เมืองสุพรรณบุรี</u>					
๑	พระครูวินยานุโยค	อุทุมพรสวรรค์	กรวด	๑๒	๓	
๒	พระเพิ่มรองแขวง) เจ้าอธิการวร)	เสาชิงทอง	พลู ตะไล	๑) ๓๖)	๓	
๓	เจ้าอธิการ	พั่งม่วง	กรวด	๑๒	๓	
	<u>เมืองสมุทรสาคร</u>					
๔	เจ้าอธิการโก	โกรกกราก	ไม้วรอก	๑๒	๓	
๕	เจ้าอธิการเกศ	โรงเข้	ตะไล	๑๒	๓	
๖	เจ้าอธิการจิตร	นาคอน	นกบิน	๑๒	๓	

มณฑลราชบุรี

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	จุดคืน ละ	ที่คืน	หมายเหตุ
	<u>เมืองราชบุรี</u>					
๑	พระครูวิมลเกียรติคุณี	บางโคตม	เพนียง	๑๐	๓	
๒	พระครูรามัญญาธิบดี	คงคาราม	..	๑๒	๓	
๒	เจ้าอธิการเมือง	เจ้าเสมีน	..	๑๐	๓	
๔	เจ้าอธิการสาย	ทามชาม	..	๑๐	๓	
๕	เจ้าอธิการแสง	บ้านใหม่	..	๑๐	๓	
๖	เจ้าอธิการรอก	โบสถ์	..	๑๐	๓	
๗	เจ้าอธิการกล่อม	ชนอน	..	๑๐	๓	
๘	เจ้าอธิการยอก	มาเล็อก	..	๑๐	๓	
๙	เจ้าอธิการปัด	ช่องเหนือ	..	๑๐	๓	
๑๐	เจ้าอธิการคำ	ช่องใต้	..	๑๐	๓	
๑๑	เจ้าอธิการแหง	โพธาราม	..	๑๐	๓	
๑๒	พระครูอินแขวง	ตาน	..	๑๐	๓	
๑๓	เจ้าอธิการนิ่ม	โพงาม	..	๑๐	๓	
๑๔	เจ้าอธิการ	เม็ง	..	๑๐	๓	
๑๕	เจ้าอธิการเฮย	โชติธายการาม	..	๑๐	๓	
๑๖	เจ้าอธิการ	ศาลเจ้า	..	๑๐	๓	
๑๗	เจ้าอธิการท้าว	คูหาสวรรค์	..	๑๐	๓	

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	บุคคิน ละ	กัคน	หมายเหตุ
๑๘	เจ้าอธิการ	สนามไชย	เพ็ญียง	๑๐	๓	
๑๙	เจ้าอธิการจู	จันทคาม	..	๕	๓	
๒๐	เจ้าอธิการฝัก	สีชมพู	..	๖	๓	
๒๑	เจ้าอธิการชำ	เทพ	..	๒๐	๓	
๒๒	เจ้าอธิการเนตร์	ปากคำร,	..	๒๐	๓	
๒๓	เจ้าอธิการจัน	ห้วยหมู	..	๘	๓	
๒๔	เจ้าอธิการเทศ	คลองโพ	..	๑๐	๓	
๒๕	เจ้าอธิการ	บ้านเวร	..	๑๐	๓	
๒๖	มหาไปล์	บ้านหม้อ	พลุ	๑	๓	
๒๗	เจ้าอธิการเย็น	หนองม่วง	..	๑	๓	
๒๘	พระครูธรรมเสนา	พระยาไม้	ทะเล	๑๕	๓	
๒๙	เจ้าอธิการเกรียบ	คอนกระเบื้อง	..	๒๐	๓	
๓๐	เจ้าอธิการแจว	ไทรย	..	๒๐	๓	
๓๑	เจ้าอธิการจู	ม่วง	..	๒๐	๓	
๓๒	เจ้าอธิการขอ	เตาของพราณ	..	๒๐	๓	
๓๓	เจ้าอธิการเอก	สร้อยฟ้า	..	๑๐	๓	
๓๔	เจ้าอธิการคุณ	หนองหญ้าปล้อง	..	๑๐	๓	
๓๕	เจ้าอธิการ	หลักหก	..	๑๐	๓	
๓๖	เจ้าอธิการ	คอนไม้	..	๑๐	๓	
๓๗	เจ้าอธิการไฟ	นาหนอง	..	๑๐	๓	

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	จุดกิน ละ	กิน คน	หมายเหตุ
๕๓	เจ้าอธิการทอง	ศาลเจ้า	ทะเล	๑๐	๓	
๕๔	เจ้าอธิการบุตร	คอนตะโก	..	๑๐	๓	
๕๕	เจ้าอธิการสัน	คอนแจง	..	๑๐	๓	
๕๖	เจ้าอธิการทา	ตากแกค	..	๑๐	๓	
๕๗	เจ้าอธิการแดง	โศษิศรทธา	..	๑๐	๓	
๕๘	เจ้าอธิการปุก	หนองตาหลวง	..	๑๐	๓	
๕๙	เจ้าอธิการแผ่น	ละครบาน	..	๑๐	๓	
๖๐	เจ้าอธิการคอน	บ้านกล้วย	..	๑๕	๓	
๖๑	เจ้าอธิการผอง	ป่าไผ่	นกบิน	๒๐	๓	
๖๒	เจ้าอธิการท่าน	เกาะ	..	๒๐	๓	
๖๓	เจ้าอธิการเชิง	ชำระ	..	๒๐	๓	
๖๔	เจ้าอธิการบุตร	หุบมะกล่ำ	..	๒๐	๓	
๖๕	เจ้าอธิการนิ่ม	โคกหลวง	..	๑๐	๓	
๖๖	เจ้าอธิการเกาะ	ตะเนินพลู	..	๑๐	๓	
๖๗	เจ้าอธิการแม่ร้อง	ขรรคมเส็น	กรวด	๑๐	๓	
๖๘	เจ้าอธิการยอด	ข้างทอง	..	๑๐	๓	
๖๙	เจ้าอธิการเกิด	เขาน้อยข้างทอง	..	๑๐	๓	
๗๐	เจ้าอธิการอิน	ห้วยไผ่	..	๑๐	๓	
๗๑	พระครูอินทเขมา) พระปลัดศรีน)	ข้างลม	ไม้กระ ถาง	๖	๓	
๗๒	เจ้าอธิการเหลื่อ	เกาะท้ายเมือง	..	๓	๓	

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	รุกคืบ ละ	กึ่งคืบ	หมายเหตุ
๕๕	เจ้าอธิการเที่ยง <u>เมืองเพชรบุรี</u>	คอนตะลุง	ไม้กระ ถาง	๖	๓	
๕๕	เจ้าอธิการ	สุไทย	ทะเล	๑๐	๓	
๖๐	เจ้าอธิการ	ไชรย	..	๑๒	๓	
๖๑	พระอัครนัย ๖ รูป	มหาสมณาราม	ทะเล เพนียง	๑๐) ๔)	๓	

มณฑลปราจีน

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	รุกคืบ ละ	กคืบ	หมายเหตุ
๑	<u>เมืองฉะเชิงเทรา</u>					
๑	พระครูญาณรังษิมนิวงษา เจาศณะเมือง	ลำปทวน	นกกิน	๕๐	๓	
๒	พระครูวาทีวรคุณ เจาศณะรอง	ท้าวชู้ทอง	เพนียง	๕๐	๓	
๓	พระครูเจาศณะแขวง	ไผ่ดำ	..	๑๒	๓	ใต้สะพาน
๔	พระครูสารธรรมสุนทร	จอมศรี	พลยี่ปุ่น เพนียง	๑๒ ๔	๓	
๕	พระปลัดป่า	จอมมณี	พลยี่ปุ่น เพนียง	๔ ๔	๓	
๖	พระปลัดเพ็ญ	พญักรชินทาราม	เพนียง	๒๐	๓	
๗	พระครูเงินเจาศณะ แขวง	ปากคลองบางคาง	ตะไค	๑๒	๓	
๘	พระครูวินัยธรเจาศณะ แขวง	สาขณรังษิ	..	๑๒	๓	
๙	พระครูเจาศณะแขวง	สามร่วม	..	๖	๓	พระใบฎีกา นุกอกใบ มาแทน
๑๐	พระใบฎีกาปลั่ง	ลำปทวน	..	๒๐	๓	
๑๑	เจ้าอธิการกฤษ	โกร่งกร่าง	..	๖	๓	
	<u>เมืองนครนายก</u>					

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	จุดขึ้น ฉะ	กักคน	หมายเหตุ
๑๒	พระครูเจ้าคณะแขวง	ศรีเมือง	ทะเล	๑๕	๓	
๑๓	พระครูสังฆรักษ์	สัมปอญ	ทะเล } กรวด }	๑๐	๓	
๑๔	พระวินัยธร	โพธิ์เมือง	ทะเล	๑๐	๓	
๑๕	เจ้าอธิการ	ท่าซ้อย	..	๑๐	๓	
๑๖	เจ้าอธิการ	สุวรรณ	..	๑๐	๓	
	<u>เมืองพนมดงรัก</u>					
๑๗	พระครูอินทโมหิ	หลวงพระมาวาส	ไมร่อง	๒๕	๓	

วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๑๒๘๗
 นาม พระยาสุรสีห์ ที่ ๑๐ หน้า ๑๐ หน้า ๑๐ หน้า พ.ศ. ๑๒๘๗
 ใจความ ตามสัญญาฉบับที่ออกให้แล้ว

พระราชาคณะต่าง

ทนายเหตุ

พระยาสุรสีห์

ที่ ๒๑๓/๒๕๕๔

กระทรวงธรรมการ

วันที่ ๑๑ เดือนพฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗

ข้าพระพุทธเจ้า เจ้าพระยาวิชิทวงษ์วิไลกร ขอประทาน
 กราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอกรมขุนล้นมทอมรพันธุ์ ทราบฝ่าพระบาท
 ด้วยหนังสือของข้าพระพุทธเจ้าที่ ๒๑๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๐
 เดือนนี้ ทูลเกล้าฯ ถวายบายูชีคอกไม้เพลิงต่าง ๆ ในครั้งที่ ๓
 นั้น บัดนี้ยังได้รับบายูชีพระสงฆ์ในกรุงเทพฯ และหัวเมืองที่ข้าคอก
 ไม้เพลิงส่งมาอีก จึงขอประทานทูลเกล้าฯ ถวายบายูชีคอกไม้
 เพลิงในครั้งที่ ๔ นี้ เพิ่มเก็บมาพร้อมด้วยหนังสือนี้ และข้าพระพุทธ
 เจาก็ได้ถวายบายูชีเพิ่มเติมไปยังสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้า
 กรมหลวงนครสวรรค์ดิวงษ์เสนาบดีกระทรวงวัง และพระเจ้าอุภัยยา
 เธอกรมหมื่นกำแพงเพชรอรรคโยธินตรีกรมการเพื่อทรงทราบด้วย
 แล้ว

ถ้ามีโอกาศอันควร ขอฝ่าพระบาทได้โปรดนำความกราบบังคม
 ทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท แล้วแต่จะทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าฯ
 พระยาวิชิทวงษ์วิไลกร

ผู้รับ, พ.
 ขอย, ก.

บาฏฐีคอกไม้เพลิง ๕

บัญชีคอกไม้
ครั้งที่ ๔

ในมณฑลกรุงเทพฯ และหัวเมือง และคณะต่าง ๆ ยังตกค้างอยู่

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	วัดที่ ตั้ง	เทศ การ	หมายเหตุ
	<u>คณะกลาง</u>					
๑	พระครูสมณคณาจารย์ พระสมุห์ พระใบฎีกา	นาคกลาง	เพนียง	๑๖	๓	
	<u>เมืองราชบุรี</u>					
๒	พระวินัยธรรมทัม					
๓	พระบัว	ท่ากระทุม	๑	๓		
๔	พระรอด	ทวายเหนือ	๑	๓		
๕	พระเปาะ	ปากบาง	๑	๓		
๖	เจ้าอธิการเหล็ง	บางศรีเพชร	ทะเล	๑๐	๓	
๗	พระชุม	ท่ามื่อ	๑	๓		
๘	พระโย	ปากแรด	๑	๓		
๙	พระฝัก	บ้านโป่ง	เพนียง	๕	๓	
๑๐	พระดิน	พะยอม	๑	๓		
	<u>เมืองนครไชยศรี</u>					
๑๑	เจ้าอธิการธิม) เจ้าคณะรอง)	บางพระ	เพนียง	๑๖	๓	

เลขที่	รายนาม	นามวัด	ชนิด	จุดขึ้น ละ	กิโลเมตร	หมายเหตุ
๑๒	เจ้าอธิการกลิ่น	ห้วยพลู	เพนียง	๔	๓	
๑๓	เจ้าอธิการทอง	ละมุด	..	๔	๓	
๑๔	เจ้าอธิการแสง	สุคนธาราม	ตะไค	๑๒	๓	
๑๕	เจ้าอธิการมา	ทุ่งน้อย	..	๔	๓	
๑๖	เจ้าอธิการจอน	ลำเหย	กรวค ลาว }			

พระราชพิธีรัชมังกลาภิเษก
(วันที่ ๑๑-๑๘ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๓)

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน เวลาเช้าโมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศชาวทหารบก ทรงสวมสายสพายมหาวราภรณ์ เสด็จออกยังพลับพลาในสวนแป๊ะตั้งทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว ได้ปฐมฤกษ์เช้าโมงหนึ่งกับ ๒๕ นาที ๘ วินาที พระโหราธิบดีลั่นฆ้องไชยให้สัญญาณ พระสงฆ์สวดไชยมงคลคาถา เจ้าพนักงานประโคมแตรสังข์ พิณพาทย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงชักเชือกวางศิลาพระฤกษ์ ก่อรากพระที่นั่งอนันตสมาคม แล้วทรงหลั่งน้ำสังข์ แลพราหมณ์ได้หลั่งน้ำสังข์ต่อไป เมื่อเสร็จการทรงวางศิลาแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเข้าข้างในทรงประเคนอาหารภัคร์แก่พระ-เจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวชิรญาณวโรรส นอกนั้นโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงษานุวงษ์ทรงประเคนต่อไป พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์รัชกาลปัจจุบัน แก่พระบรมวงษานุวงษ์ แลข้าราชการบางองค์บางท่านแล้วโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช พระราชทานเหรียญรัชมังกลาภิเศกแก่ข้าราชการที่ยังไม่ได้รับพระราชทาน พระสงฆ์รับพระราชทานฉันแล้ว ถวายยถาอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นเวลาเช้า ๒ โมงเศษ

ส่วนพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ในการฉลองพระบรมรูป ๑๐๐ รูปนั้น โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานจัดเข้ากระทางส่งถวาย

ครั้นเวลาบ่าย ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศชาวทหารบก ทรงพระสังวาลจุลจอมเกล้า สายสพายนพรัตนราชวราภรณ์ เสด็จออกยังพลับพลาหน้าพระลานกรมทหารไต้ยิงปืนใหญ่ถวายคำนับ เสด็จพระราชดำเนินโดยทางลาดพระบาท เป็นกระบวนสี่สาย แด่พลับพลาหน้าพระลานไปทางคว้นออกพระบรมรูป เสด็จขึ้นประทับพลับพลายกแปรพระภัคร์ทศิไต ราษฎรเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มกุฎราช-กุมาร กราบบังคมทูลพระกรุณาถวายพระบรมรูป แลถวายพระพรไชยมงคลจบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสตอบแล้ว แปรพระภัคร์กลับข้างเหนือทรงชักเชือกเปิดพระบรมรูป

ในเวลานั้น ทหารบกทหารเรือยิงปืนใหญ่ถวายนับ ประโคมดุริยางค์เล่นการมโหรีศพ สมโภชเป็นการใหญ่ มีกลาดีไม้ไผ่โหมงครุ่ม เป็นต้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินกลับจากพลับพลา โดยทางข้างวันตกพระบรมรูป เสด็จขึ้นประทับพลับพลา หน้าพระลาน ทหารบก ๑๒ กองได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตรึงคูปุงแล้ว พระราชทาน ทหารกระทำพิธีเศียรตรง แตรวงทำเพลงมหาไชยไปเข้าประจำ กอง ถวายทอดพระเนตร์ เมื่อเสร็จการแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้น

ในวันนี้ เจ้าพนักงานทหารบก ทหารเรือได้ยิงปืนใหญ่ถวายนับ ๓ เวลา คือ ๒ โมง เข้าเวลาหนึ่ง เวลาเที่ยงเวลาหนึ่ง กับบ่าย ๔ โมงเมื่อเสด็จออกเวลาหนึ่ง

เวลาทุ่มครึ่งโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงวังเชิญพระบรมวงษานุวงษ์ผู้ใหญ่กับข้าทูลละอองธุลีพระบาทเหล่าพ่อค้าพานิช มาประชุมรับพระราชทานเลี้ยงที่พลับพลาในสวนเป็ะเต็ง เวลา ๒ ทุ่ม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศชาวทหารเรือทรงประดับเครื่องราช-อิสริยาภรณ์ สายสพามหาสุรภรณ์แล้ว เสด็จออกพลับพลาในสวนเป็ะเต็ง พร้อมด้วยพระ-บรมวงษานุวงษ์ ออกประทับโต๊ะเสวย มีจำนวน ๑๖๗ ทั้งที่ประทับในเวลาเสวยนั้น แตรวงบรรเลงเพลงเศียรตรงธรรมเนียม ครั้นเสวยแล้วเสด็จออกพลับพลาหน้าพระลาน ทอดพระเนตร์การมโหรีศพมีรำโคมดอกบัว เป็นต้น กับทอดพระเนตร์ดอกไม้เพลิงที่พระสงฆ์ พระบรมวงษานุวงษ์ สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระครูปรีชญ์ตลอดจนเจ้าอธิการแลอันดับ ทั้งในกรุงแลหัวเมือง ได้จัดมาจุดสมโภชการฉลองพระบรมรูป ในเวลาเมื่อเสด็จออกประทับพลับพลา นี้ ได้พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์แก่ข้าราชการบ้างแล้ว เสด็จขึ้นเวลา ๔ ทุ่มเศษ

อนึ่ง การตกแต่งบ้านเรือน แลตามประทีปโคมไฟ ในวันที่ ๑๕ ที่ ๑๖ ที่ ๑๗ พุทธจิกายน เพื่อเป็นการสนองพระเดชพระคุณ ในพระราชพิธีเฉลิมฉัตรรัชพรรษานั้น ในศกนี้เณาะมาใกล้กับพระราชพิธีรัชมิ่งคลาภิเศก จึงโปรดเกล้าฯ ให้ร่นการตกแต่งบ้านเรือน แลตามประทีปโคมไฟเข้ามา ตั้งแต่วันนี้ไปจนถึงวันที่ ๑๓ รวม ๓ วัน

กระแสพระบรมราชโองการ ซึ่งบรรจุไว้ในศิลาพระฤกษ์ พระที่นั่งอนันตสมาคม

ศกมัสศุ พระพุทธศาสนากาลเป็นอดีตกาลล่วงแล้ว ๒๔๕๑ พรรษา จุลศักราช ๑๒๗๐ ปีวอกสัมฤทธิศก รัตนโกสินทร ศักราช ๑๒๗ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ บดินทรเทพยมหามงกุฎ บุรุษยรัตนราชรวิวงษ์ วรุตมพงษ์บริพัตร วรจติยราชนิกรโคม จาคู-รัตนบรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ บรมธรรมิกมหาราชาธิราชบรมนารถพิตร พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติบรมราชาภิเศก สืบพระบรมราชสันตติวงศ์เป็นลำดับพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ที่ ๕ ในมหาจักรกรีบรมราชวงศ์ ซึ่งได้ประดิษฐานเสด็จดำรงกรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทรมหินทรายุทธยา มหาดิลกภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศมหาสถานอันเป็นบรมราชธานีใหญ่ ในประเทศสยามทั้งฝ่ายเหนือฝ่ายใต้ แลลาว ประเทศมลายูประเทศ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้แสดงความนี้ไว้ว่า ทรงพระราชดำริห์ว่า จำเดิมแต่ได้สร้างสวนดุสิตมา บรรจบครบ ๑๐ ปี มีพระที่นั่งอัมพรสถาน พระที่นั่งวิมานเมฆ พระที่นั่งอภิเศกดุสิต เป็นที่ประทับสำราญพระราชหฤทัย เสด็จประทับอยู่ที่วังสวนนี้โดยมาก พระที่นั่งที่ได้สร้างไว้ไม่กว้างขวาง พอแก่การพระราชพิธีแลการซึ่งเปนราชประเพณี อันควรจะยกมาทำในวังนี้ได้

อนึ่ง พระราชนิเวศสถาน อันพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างขึ้นไว้ในพระบรมมหาราชวังเบื้องบูรพ์ทิศ มีนามสมญารวบยอดว่า อภิเนาวนิเวศน์ชำระทรวดทโรมจะซ่อมแซมไม่ได้ ด้วยเหตุการณ์ปลูกสร้างในเวลานั้น เปนเวลาเปลี่ยนแบบอย่างใหม่ ยังหาช่างที่เข้าใจการทำหมั่นคงถาวรมิได้ จึงชำระทรวดทโรมไปโดยเร็วเหลือที่จะเยียวยาแก้ไข จึงจำต้องรื้อลงเสียทั้งสิ้น นามพระที่นั่งทั้งหลายนั้นจึงได้สูญไป ครั้นจะให้ก่อสร้างขึ้นใหม่ในพระบรมมหา-

ราชวัง ตามแบบอย่างใหม่ให้ถาวรยืนยาว ภูมิสถานซึ่งจะสร้างพระที่นั่งนั้นก็เป็นที่เล็กขี้ดเยียดกัน จะทำให้งดงามได้โดยยาก จึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดการก่อสร้างพระที่นั่ง ส่วนซึ่งเรียกว่า อภิเนาวนิเวศน์นั้นเสีย ยกนามพระที่นั่งบางองค์มาพระราชทานแทนไว้ในสวนดุสิตนี้ เช่นพระที่นั่งราชฤดี พระที่นั่งสัตตลาภิรมย์ ดำหนักราชฤทธิรุ่งโรจน์ ทรงพระราชดำริห์จะสร้างท้องพระโรงขึ้นใหม่ แทนท้องพระโรงฝ่ายบูรพทิศซึ่งมีนามปรากฏว่า พระที่นั่งอนันตสมาคม ในพระบรมมหาราชวังนั้น ในเบื้องบูรพทิศแห่งพระที่นั่งอัมพรสถาน จึงพระราชทานนามตามพระที่นั่งเดิมว่า พระที่นั่งอนันตสมาคม ให้คงนามซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระที่นั่งอันเป็นท้องพระโรงไว้แต่ก่อนนั้น การที่จะสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคมนี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาสุโขมณัฏวินิต เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ อันภายหลังได้ย้ายไปเป็นเสนาบดี กระทรวงนครบาล ซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเจ้าพระยายมราช เป็นแม่กองจัดการก่อสร้างพระที่นั่ง ทำเป็น ๒ ชั้น มียอด ๗ ยอด ยาวแต่มุขทิศวันออกจดทิศตะวันตก ๒ เส้น ๑๖ วา ๑ สอก กว้างแต่มุขด้านใต้จดมุขด้านเหนือ ๑ เส้น ๔ วา ๓ สอก สูงแต่พื้นดินถึงพื้นชั้นล่าง ๑ สอก ๑๑ นิ้ว แต่ชั้นล่างถึงพื้นชั้นบน ๘ สอก สูงแต่พื้นชั้นบนถึงเพดาน ๘ วา ๒ สอก รวมสูงตั้งแต่พื้นดินถึงยอดใหญ่องค์กลาง ๑ เส้น ๔ วา ๓ สอก

การทำรากพระที่นั่ง ใช้เครื่องเจาะแผ่นดินเรียกว่า กอมแปรสโซล ของบริษัทฝรั่งเศส วิธีทำคือ มีเสาบันจันแล้วมีเครื่องจักรดึงลูกตุ้มเหล็กปลายแปลมหนักประมาณ ๒ ตัน ขึ้นไปสูงจากพื้นดินระหว่าง ๔ วา ๕ วา แล้วปล่อยลูกตุ้มเหล็กนั้นลงมาเจาะแผ่นดิน เป็นหลุมลึกลงไป ๔ วาบ้าง ๕ วาบ้าง ตามแต่จะต้องการ แล้วประสมกองกริดเทลงไปในหลุมจนเต็ม เหมือนใช้เข็มศิลา รวมหลุมที่ได้เจาะลงไปสำหรับเป็นรากพระที่นั่ง ๕๐๑ หลุม เมื่อได้เทกองกริดเต็มบริบูรณ์ทุก ๆ หลุมแล้ว ได้วางเหล็กกลมขนาด ๑ นิ้ว ชัดเป็นตาตาราง มีช่องกว้าง ๕ นิ้ว เต็มตลอดข้างบนเหล็กตาตารางเทกองกริดหน้า ๑๕ นิ้ว ตามระหว่างรากพระที่นั่ง ที่จะรับเครื่องบนที่มีน้ำหนักมาก ได้วางเหล็กขึ้นม่ออีกชั้นหนึ่ง แล้วเทกองกริดหนาสองคืบ

แผนที่พระที่นั่ง มีสเตอร์ ตมาโย ช่างเขียนอิตาลีเป็นผู้เขียน ตามกระแสพระบรมราชโองการ มีสเตอร์ชือาลเลกรี นายช่างใหญ่เป็นผู้ช่วย พระยาสุโขมณัฏวินิต ซึ่งเป็นแม่กองก่อสร้าง

ครั้นวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗ ซึ่งเป็นรัชมงคลสมัย ที่ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติบรมราชาภิเศก ดำรงศิริรัตนราไชสวรรย์ โดยศุขสิริสวัสดิ์มาครบ ๔๐ ปี บริบูรณ์ ทรงพระราชดำริห์จะให้มีการพระราชพิธีรัชมังคลาภิเศก สมโภชศิริราชสมบัติ

พระราชวงษานวงศ์ ข้าพทูลอองฐิติพระบาท สมณพราหมณาจารย์ แลอาณาประชาราษฎรพ้อค้ำ
พานิช มีความชื่นชมในพระบารมี ระลึกถึงพระเดชพระคุณพร้อมใจกันสร้างพระบรมรูปถวาย
ประดิษฐานไว้ที่หน้าพระลานสวนดุสิต จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการเปิดพระบรมรูป
แลพระราชทานธงประจำกองเกศาหาร ๑๒ กอง แล้วมีการแห่รถโมเตอร์คาร์ เปิดถนนประแจจีน
แลสะพานเฉลิม ๕๕ แล้วมีการแห่เฉลิมพระเกียรติยศมีรถประดับประดาต่าง ๆ ล้วนแล้วไปด้วย
เครื่องหมายสรรพกิจการ แลสรรพพัสดุซึ่งเป็นของเกิดมีขึ้นในรัชกาลปัตยุบันนี้ แลพระราชทาน
เลี้ยงพระราชวงษานวงศ์ ข้าราชการพ้อค้ำพานิช อาณาประชาราษฎรและมีกรมโหรศผสมโภช
พระบรมรูป แลศิริราชสมบัติ เป็นที่รื่นเริงบรรเทิงใจแก่นิกรมหาชนถ้วนหน้า แล้วทรงบำเพ็ญ
พระราชกุศลทรงพระราชอุทิศถวาย ฉลองพระเดชพระคุณ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อันได้เสด็จดำรงศิริราชสมบัติในกรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร มหินทรายุทธยาในกาลก่อน
ทั้ง ๔ พระองค์ แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีรัชมังคลาภิเศก สมโภช
ศิริราชสมบัติ พระสงฆ์ราชาคณะ ๔๑ รูปเท่าจำนวนปีในรัชกาลเจริญพระพุทธมนต์ แลสรง
พระมูรธาภิเศก แล้วมีพระธรรมเทศนาพิเศษเป็นที่เฉลิมพระราชมัทธา แลเจริญพระราชศิริ
สวัสดิ์ มีการสวนสนามประชุมทหารถวายตัว ณ ท้องสนามหลวง ในการสมโภชศิริราชสมบัติ
ครั้งนี้ เริ่มการตั้งแต่วันที่ ๑๐ จนถึงวันที่ ๑๘ พุศัจิกายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ รวมเป็น
เก้าวันเป็นอดิเรกมโหฬาร

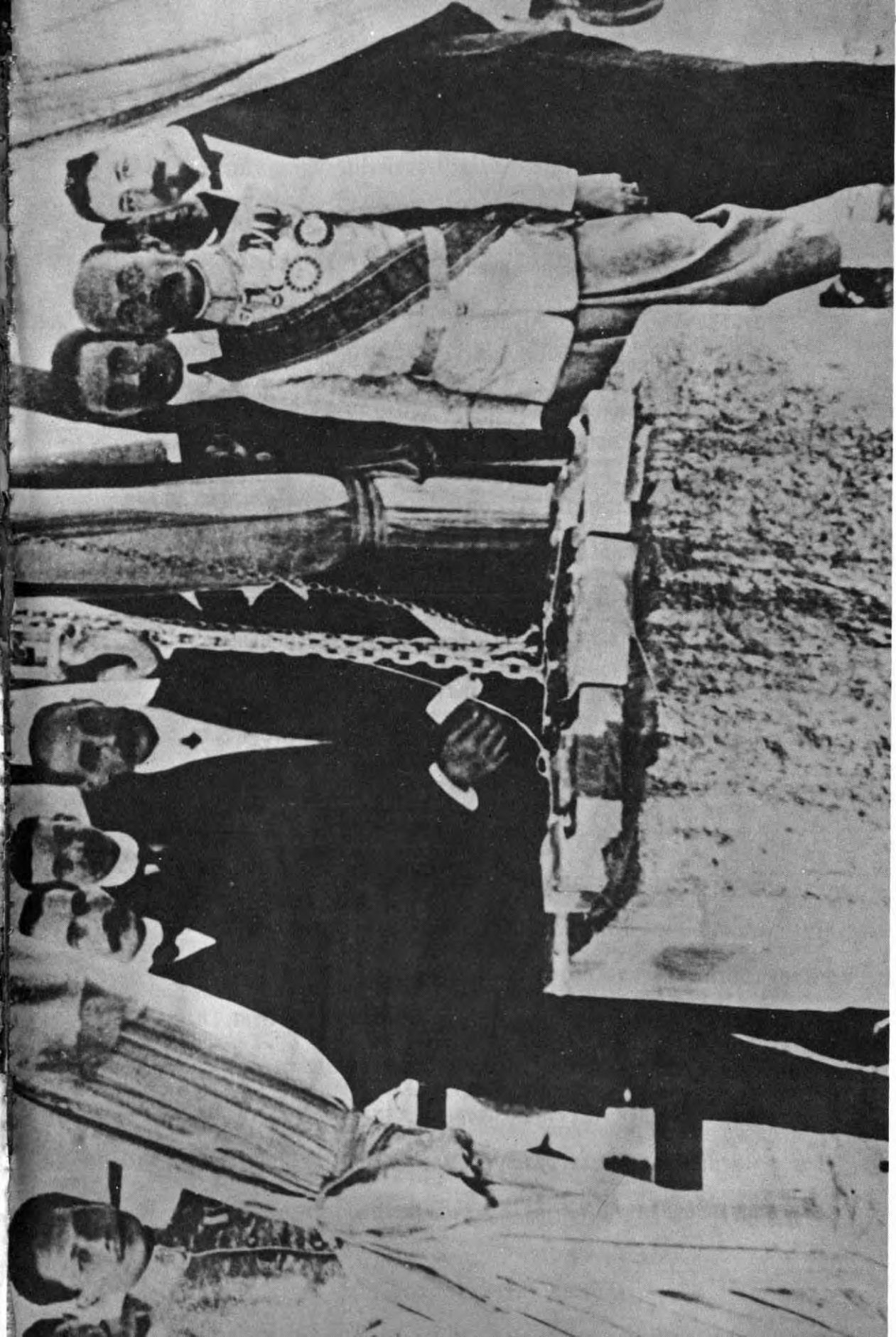
ทรงพระราชดำริห์ว่า การสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งได้เริ่มทำรามา บัดนี้สมควร
ที่จะก่อพระฤกษ์ได้แล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการก่อพระฤกษ์พระที่นั่งอนันต-
สมาคม เนื่องในมงคลสมัยสมโภชศิริราชสมบัติด้วย ณ วันที่ ๑๐ พุศัจิกายน รัตนโกสินทร์
ศก ๑๒๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาราธนาพระสงฆ์ราชาคณะผู้ใหญ่ผู้น้อย รวม
๕๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์

ครั้น ณ วันพุธที่ ๑๑ พุศัจิกายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ ตรงกับจันทร์คติกาลเดือน
๑๒ แรม ๓ ค่ำ ปิวอกสัมฤทธิศก จุลศักราช ๑๒๗๐ เวลาเช้าโมงหนึ่ง กับ ๒๕ นาที ๘ วินาที
เป็นเวลาศุภฤกษ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงวางศิลาพระฤกษ์สร้างพระที่นั่งอนันต-
สมาคมนี้

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เขียนกระแสพระบรมราชโองการนี้ บรรจุไว้ในศิลา
พระฤกษ์ ณ วันพุธที่ ๑๑ พุศัจิกายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ จันทร์คติกาล เดือน ๑๒ แรม
๓ ค่ำ ปิวอกสัมฤทธิศก จุลศักราช ๑๒๗๐ เป็นปีที่ ๔๑ ฤาวันที่ ๑๔๖๑๐ ในรัชกาลปัตยุบันนี้ ฯ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพิธีก่อพระฤกษ์ พระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗

คำถวายพระบรมรูปทรงม้า

ซึ่งประดิษฐานที่พระลานวังหลวงดุสิต

ขอเฉพาะ เจ้าของดุสิตพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า พระราชวงษานุวงศ์เสนาภาคย์ราชพิทรา ทั้งสมณ
พราหมณาจารย์และทนต์พ่อค้าทนาย ตลอดจนสามัญชนทั่วไปในสยามประเทศ
พร้อมกันในวันนี้ต่างรู้สึกปรีดาปราโมทย์ ระลึกถึงการที่รัชพรรษาของใต้เจ้าของ
ดุสิตพระบาทมาบรรจบครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ นับว่าได้เสด็จดำรงศิริราชมโหฬารรยา
ธิปไตยขึ้นยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์ราชเจ้าทั้งปวงในสยามประเทศเขตกรุง
ศรีอยุธยา นับจาเดิมแต่สมเด็จพระรามาธิบดีพระองค์ผู้ทรงตั้งกรุงเทพทวาร
วดีศรีอยุธยาขึ้นเป็นราชธานีตลอดมาจนกาลปัจจุบันนี้ ถึงในตำแหน่งชาติ
ไทยในโบราณกาลก่อนแต่ยุคนั้นขึ้นไป ก็มีได้มีข้อความปรากฏชัดเจนอันเป็นที่ควร
เชื่อถือได้ว่าใต้เคยมีพระมหากษัตริย์ซึ่งครองราชสมบัติยังยืนนานเท่ารัชสัน
พระมหากษัตริย์เจ้าของดุสิตพระบาทโดยเฉพาะเท่านี้ก็ควรที่ข้าพระพุทธเจ้า
ทั้งหลายจะนิยมพระบารมีแห่งใต้เจ้าของดุสิตพระบาทพออยู่แล้ว

แต่ข้าพระพุทธเจ้ามาคำนึงต่อไปว่า แม้เวลาที่พระมหากษัตริย์ราช
เจ้าได้เสด็จอยู่ในราชสมบัติจะช้านานเท่าที่ดวงสักปานโลกก็ยังมีข้อความแห่ง
คุณอย่างหนึ่งว่า ในเวลาที่เป็นรัชสมัยนั้น พระองค์ได้ทรงบำรุงประชาชน
ข้าขอบขัณฑสีมาด้วยประการใดบ้าง ถ้าในระหว่างนั้นพระองค์ได้ทรงจะทำประ
โยชน์ให้บังเกิดมีขึ้นแก่ชาติบ้านเมืองเป็นลำดับมาไซ้จึงจะควรกล่าวได้ว่า พระ
มหากษัตริย์ราชเจ้าพระองค์นี้มีได้ดำรงราชสมบัติอยู่ยาวนานเสียเปล่า เมื่อข้า
พระพุทธเจ้ามาระลึกถึงความเจริญแห่งกรุงสยาม ในระหว่าง ๕๐ ปีที่ล่วง
แล้ว ทำให้รู้สึกนิยมในพระบรมโพธิสมภารแห่งใต้เจ้าของดุสิตพระบาทหาสิ่งใด
เปรียบเสมอเหมือนมิได้ แม้จะหาสิ่งใดมาชั่งกับประโยชน์ซึ่งใต้เจ้าของดุสิต

พระบาทได้ทรงบังคนานี้ให้บังเกิดมีขึ้นแก่ชาติบ้านเมืองแลชนนิกรทั่วไป ใต้ใต้
 ประมาณพอกันก็มีได้โดยนัยว่าใต้เสด็จจวศาตมาในกาลสมัยอันเหมาะยิ่งกล่าวคือ
 เวลาที่กรุงสยามซึ่งจะเจริญยึกยักขึ้น เป็นเวลาหัวต่อคัมภีระหว่างเก่ากับใหม่
 ถ้ามิได้เอาใสรบพระปรีชาญาณสามารถแห่งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงพระมหา
 กรุณาธิคุณุประชาชนด้วยวิธีดลปิปลาละโนบายอันสุชุม ใต้ดำเป็นไปในหนทาง
 อันชอบไซร้ เมืองไทยก็จักหาได้ขึ้นสู่ความเจริญรุ่งเรืองอันไม่เขยนี้ไม่เลย
 พยานแห่งพระเมตตาคุณของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทอันมีอยู่ในหมู่ชนชาว
 สยามประเทศนี้แม้จะพรรณาคือที่สุดมิได้ เปรียบประดุจมหาสมุทรอันใหญ่กว้าง
 สุกสายคาแห่งมนุษย์จะแลเห็นตลอดไปถึงฝั่งฟากพื้นใต้ แม้จะยกขึ้นกล่าวแต่
 บางซอกก็เกือบจะไม่มีเวลาพอจะบรรยายให้เลียด โฉนเด้าจะมีด้อยค่าสำนวน
 พอที่จะกล่าวสรรเสริญพระองค์ ผู้ทรงพระเมตตาทรงบริจาคนิตานอันประเสริฐ
 ยิ่งกว่าคืออภัยทานพระราชทานอภัยให้ประชาชนได้เป็นไทยแท้สมแก่นามแห่ง
 ชาติผู้ทรงสดะอานาชาอันมีอยู่ในพระองค์องค์พระมหाराชาธิบดีพระราชทานแก่ชน
 นิกรส่วนหนึ่งได้ความเป็นพระราชหฤทัย เพราะทรงเห็นแก่ประโยชน์แห่งชาติ
 ยิ่งกว่าประโยชน์เฉพาะพระองค์ อันพระเมตตาคุณนี้เป็นอาภรณ์ลงกฎพระมหา
 กระษัตริราชวงมยิ่งกว่าเสียดกว่าอสังการใด ๆ แลเป็นพระแสงอันมีฤทธิ์มีเดช
 ยิ่งกว่าพระแสงทั้งปวงอา อากที่จะกระทำให้ทรงชานะทั่วไปเพราะว่าใจแห่ง
 ทมนุษย์จะเอาชานะใต้ก็ด้วยเมตตาเป็นอาทิ เพราะฉะนั้นจะดองนัยว่าใต้ฝ่าละออง
 ธุลีพระบาท ทรงเป็นชีวิตาวิอันใหญ่ยิ่ง ทรงชานะจิกยแห่งชนนิกรแล้วยังใต้ทรง
 ผูกพันไว้ด้วยพระเมตตาการุณาพนั้นเอง ชนทั้งปวงจึงมิได้มีเวลาผู้สักอย่างอื่น
 นอกจากอิมใจว่าใต้พำนักพระบารมีแห่งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเป็นที่ร่มเย็น
 เกษมสุขสำราญ นิราศพันสรรพพันคราย แม้แต่ชนชาวประเทศอื่นก็หากัน
 สรรเสริญพระเกียรติคุณ แลทั้งจิกคิดเป็นไมตรีก็เพราะพระเมตตาบารมี

บันทึกตามคดีใจให้นิยมในพระราชาคณะฤทธิพิหารทั่วกัน ส่วนพระมหากษัตริย์ผู้มี
อยู่ในประชาชน ก็ปรากฏอยู่แก่ตา ได้ทรงพระสุสาหะทรงพระราชดำริที่สรรพ
กิจน้อยใหญ่เพื่อให้งบเกิดความสุข แลทรงชักจูงให้ดำเนินไปในหนทางที่ชอบ
แลหนทางที่ผิดเปรียบประหนึ่งมีคาปรานี บำรุงเลี้ยงบุตรอันเป็นที่รักใคร่มิได้
มีเวลาทรงเบื้อหน้าบ้น หรือย่อท้อแก่สักคณะเดียว สู้ทรงทนความลำบากพระคช
กาย มุ่งหมายแก่ประโยชน์แห่งประชาชนเป็นที่ตั้ง ยังมิทันเข้าทรงวางพระอง
ของส่วไว้ให้เป็นตัวอย่างแห่งชนทั้งหลาย ควรประพฤติอย่างไรจะชอบระดียิ่ง
สิ่งนั้นได้ทรงกระทำไปด้วยพระขันติ แลพระวิริยพาส เสมอกันเสมอปลายให้
ปรากฏ เพื่อชนทั้งหลายจะได้พยายามโดยเสด็จตามทางนั้นบ้าง

ข้อความที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นแต่ส่วนหนึ่งแต่เป็นสั้นอันน้อย ในข้อซึ่ง
ควรจะยกขึ้นกล่าวสรรเสริญพระบรมหาราชมี ในโค^{ส่วน}ใต้ของภูติพระบาท แต่
ก็พอจะเป็นตัวอย่างแห่งความที่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ได้เห็นปรากฏแลรู้สึก
อยู่ในใจทั่วหน้า เป็นเครื่องปลุกน้ำใจข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ให้มีความจง
รักภักดีในโค^{ส่วน}ใต้ของภูติพระบาทมั่นคง ไม่มีเวลาที่จะเสื่อมถอยไปได้โดย
เค็มใจเป็นข้า^{ส่วน}ใต้ของภูติพระบาท จนตลอดชาติตลอดกาลตลอดทั้งจักรวาลจักรัน
บุตรหลาย ขอพระราชทานตั้งพระบรมโพธิสมภารสืบไป

อนึ่งข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายมีความประสงค์จะใคร่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้เป็น
พยาน ให้มหาชนในอนาคตทราบความรู้สึกแห่งข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
ในบัดนี้ จึงได้ช่วยกันรวบรวมตามกำลังสามารถ สร้างนาพระบรมรูปของโค
โค^{ส่วน}ใต้ของภูติพระบาทขึ้นไว้ หวังให้เป็นอนุสาวรีย์แห่งความจงรักภักดีของข้า
พระพุทธเจ้าทั้งหลาย อันมีอยู่ในโค^{ส่วน}ใต้ของภูติพระบาทปรากฏอยู่ทั่วถึงป่าวสา
สาน แลชาวต่างประเทศผู้ตั้งพระบรมโพธิสมภาร ทราบความคำวโรกาสที่พลย
ยินดีเข้าช่วยเป็นกำลังด้วย จึงได้ขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตประคิษ
ฐานพระบรมรูปองค์นี้ไว้ในกลางน้าพระลานวังสวนดุสิต ให้เป็นอันเป็นที่เสด็จ

Translation of Address to His Majesty the King
read by H.R.H.the Crown Prince at the unveiling
the Royal Statue.

May it pleased Your Majesty, Sire,

The Princes of the House and nobles. officers of Your Majesty's administration both military and civil together with the monks, priests, preceptors, squires, tradesmen and commoners; all Your Majestys' subjects assembled here to-day are jubilant at the thought that Your Gracious Majesty has now fully completed the forty years of Your glorious reign. It is the reign in record that surpasses all those of the ancient Sovereigns of Ayudhya epoch, from King Uthong the Founder of that impregnable capital down to the present time. Nor even in the history of the Siamese Nation of remoter past was there to be found reliable record of any Monarch that had equalled Your Majesty in the duration of rule. Were it for this unique historical distinction alone, our pride in Your Majesty's attainment would have sufficient reason; but we prefer to look further: in our estimation, a Sovereign is not to be judged by the length of his reign only but that we should rather seek to find how, under his long rule, he has promoted the welfare of the people: and if it can be shewn that he has conscientiously striven to bring good to the nation, then can he be called a Sovereign who has not reigned long in vain. Now, when he call to mind the degree of progress

gress and prosperity Siam has attained during the last forty years, we are moved by feelings of appreciation for Your wise Rule and of gratitude for the blessings which Your Majesty has bestowed on the State and the people in incomparable measures. I venture to say, Sire, that You are the incarnate Sovereign of right divine having come among us at the most opportune epoch when Siam endeavoured to tread from old way to new the path of progress, for if it had not the benefit of Your ripe Statesmanship guiding the people by Your sagacious polity in the right path, this Land of the Free would never have reached the stage of advancement and prosperity which it now enjoys.

The instances of Your Majesty's love for Your people are too numerous for enumeration. It is a love as deep and as wide as the great ocean whose shores are beyond the range of human visage. Time would fail to detail even a tithe of them what words could be found to extoll the praise of that supreme act of grace, by which Your Majesty had granted unto Your people the liberty, making them free in fact as well as in name, the honoured patronymic of our Race. The sacrifice of inhurent prerogatives did not deter Your Majesty from obeying the dictates of Your patriotic heart which places the interests of the nation at large always before Your own. This act of love is indeed an ornament that becomes a Sovereign rather than any coat of mail; it is a weapon mightier than all others, with which he is able to achieve that greatest of victories,

the

the conquest of the hearts of men. For this can be done by Love and benevolence. In this respect then. Thus You are the great Victor, for not only have Your Majesty won the heart of Your people but you have consolidated Your conquest with friendship and mercy. There could only be one feeling amongst Your subjects, that of devotion to Your person and a sense of security under Your protection. Even the people of other nations are unanimous in their admiration and value the friendship and international intercourse with our Country because of the friendly feelings You have shown them that move them to appreciate Your rare qualities and wise administration.

The evidences of Your Majesty's sincere solicitude for Your people are before our eyes; how You are striving conscientiously to execute the sacred duties that devolves on You in all matters, in order to promote peace and happiness; how You are persuading Your subjects to follow in the path of righteousness and to eschew evil ways as a loving Father watches over his dear children; how You concentrate Your attention in fostering the best interests of Your people as the highest aims of Your life, untiring in Your work, unsparing in Yourself for You recognize no obstacle as unsurmountable. Above all as a man, Your Majesty has set your Royal Person as example for men in strict probity, succeeding in this by Your fortitude and constancy.

Sire, what I have tried to say is but a
feeble

feeble part of what is due to Your Majesty; but it will suffice to show how one and all of us regard your Majesty with feeling of undying loyalty and devotion, a sentiment which will be handed down as a sacred inheritance to our posterity.

It is our cherished desire that there should be preserved for future generations, the testimony of national feelings for Your most gracious Majesty and to this end, we have resolved unanimously to erect a statue of our Beloved King which shall for all times stand as a national monument of our heartfelt devotion to Your Royal Person. In this object, I am happy to mention that foreigners enjoying the benefits under Your wise Rule, have also participated in order to show their high esteem for Your Majesty.

The Statue has been completed and with Your Majesty's permission, has been erected in the center of the Open Court at Dusit Park.

With gladdened hearts, we now pray your Majesty to be pleased to unveil the Statue, this favour we crave shall be the augury of increased unity and prosperity of the nation under your Majesty's benevolent Rule.

กฐน พระราชทานคุณนุช ท่านผู้มีบรรก
คักที แลภษฏรทั้งหลาย

ความคึกแลความประสงค์แลถึงความ—
จงรักแลเปรมนันท อันมกฏรชกumarผู้เป็นโอรส
ที่รักอย่างยิ่งของเภา ไก่กลวแทนท่านทั้งปวง
โดยถ้อยคำอันไพเราะ เป็นการยกย่องความประ
พฤติของเภา ที่ได้เป็นไปในระหว่างสี่สิบปี ประ
กอบด้วยความพิภรณถนถึทั่วถึง ซึ่งเภาได้
พึงโดยความร้บใจเป็นอันมาก

เภาไม่มีความยินดีอันใดยิ่งขึ้นไปกว่าที่
ได้พึงคำยืนยันของท่านทั้งหลาย ว่าผลแห่ง
ความพยายามดำเนินการปกครอง แลทนุ-

บำ

บำรุงแผ่นดินให้เป้นคชสมบัติบรมยี่สิบโดยลำดับ
กับ อื่นที่ได้ทำเป็นที่พึงใจแลพหอกม-
ปรภคณาของท่านทั้งหลาย มีผลอันท่านทั้ง
หลายกำหนดเห็นโดยปรภคณาเช่นที่กล่าวมา
นั้น จึงอยู่กำหนดปีที่แก่แผ่นดินได้กำหนด
สมบัติ ถึงระที่นานเพียงใดก็มีได้เป้นอัครรรย
ที่ควรกำหนดเขาเป็นข้อค้ำึง ก้วยเหตุ
พระภคณาผู้ฝอยในภคสมบัติยืนยั้งก้านี้ ย่อม
มีในประเทศอื่นๆหลายแห่ง จะเป้นการแปลก
อยู่หย่อยแต่ในพระภคณาพหุการของเร ไม่มี
พระแก่แผ่นดินองค์ใดอยู่ในภคสมบัตินานเสมอ
คั้งนี้ แต่อีกส่วนหนึ่งนั้น เภถือว่า

ที่

ที่อยู่ในราชสมบัติมานานปีเช่นนี้ เป็นผลลั-
กัญของทางดำเนินในกรรมพยายามของเร ที่
จะบำรุงแผ่นดินอยู่เป็นอันมาก กว้างเหตก-
พระเขาแผ่นดินทุกพระองค์ ย่อมทรงประลบ
เหตกกรรมอันเกิดมีทั้งกันในรัชสมัยนั้น ๆ การ
ซึ่งอาณาประชาราษฎร์จะได้รับผลแห่งความผาสุก
ย่อมหาไคร่ยพระภโศบายแลร่าชานภาพ ซึ่งทรง
ก่อทำนแปรผันเหตกแลกรรมนั้น ให้กลับเป็น
ผลดีได้กลมแก่กาลแลสมัย

ในรัชกาลแห่งสมเด็จพระบรมราชบรรพบุรุษ
ทั้งหลายของเรแต่ก่อนมา การปกครองแผ่นดิน
ดินยอมเป็นสำคัญในการที่ระก่อทำนสัตว์ของ
ประเทศ อันยกมาบำปีพระราชอาณาเขตร้ว
กำลังพลโยธามีให้ลวมเข้ามาบำปีได้ แลพระ
ราชอาณาเขตไปในประเทศที่ไกลเคียงเก็บตาม

พระ

พระบรมราชูปถัมภ์ เปิดช่องให้ราษฎรได้ทำการ
ไต่สวนเพาะปลูก การค้าขายย่อมเป็นไปแต่
เฉพาะที่ประเทศที่ใกล้เคียง และในชนบทขึ้น
บางเหล่า ครั้นเมื่อสมเด็จพระบรมชนกนาถ
อันประเสริฐของเร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราช
สมบัติ ทรงผูกพันรัททางพระราชไมตรีก่อนนา
ประเทศ เปิดทางค้าขายให้กว้างขวางขึ้น
การเปลี่ยนแปลงอันนั้น ย่อมทำให้เกิดผล
ประโยชน์แก่ประชาชน ในทางที่จะทำมหาผล
ประโยชน์ขึ้นอย่างใหม่ ๆ แต่การปกครองก็
ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ที่สืบ นับ
ว่าเป็นเวลาผ่านไปจนแก่ใจให้เป็นไปให้ชั่วคราว
เพราะเหตุที่เวลาชั่วสมัยหาพอที่จะทรงเปลี่ยนแปลง
ให้ตลอดไปได้ ครั้นเวลาที่เรได้รับ
ราชสมบัติสืบสนองพระองค์ ความจำเป็นที่จะ
ต้อง

ต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรากฏมากยิ่งขึ้นโดย
ลำดับขั้นเห็นว่าการที่จะทำเป็นแต่เพียงเขี่ย
บางอย่างที่เป็นไป ในครั้งสมเด็จพระบรมชนก
นาถอันประเสริฐทรงแต่ก่อนนั้น หากสำเร็จเป็น
ผลก็เกินไป ที่จะทำเนืองทางเปลี่ยนใหม่
ทั้งการปกครองให้เป็นหลักตามสมควรแก่กาลสมัย
การที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขประเพณีการบ้านเมือง
แลตามนิยมของประชาชนอันยิ่งรากลงลึก
ซึ่งทำมาในประเทศอันหนึ่ง ซึ่งจะเลิกถอน
แก่ทั้งเสียทั้งใหม่ในทันที มิให้มีเหตุการณ์
โศกนาฏเป็นอันทำไม่ได้ จึงต้องเลือกเอา
ทางที่ค่อยแก้ไขไปโดยลำดับ ซึ่งจะสำเร็จได้
โดยแท้จริงอยู่ แต่ปรกจากอันตกยซึ่งจะเลิก
ขึ้นภายใน ทางที่จะดำเนินโดยสวัสดิคติเช่น
นี้ ย่อมเป็นข้อสำคัญในความเพียรพยายาม
ที่

ที่จะทำใจไว้เสมอ แลใช้ความคิดกำหนด
การเปลี่ยนแปลงไปให้สมแก่การแก้ม้วย
ซึ่งอาจจะทำให้สำเร็จได้ มิให้เสียเวลาแล-
โคมก่ลงไปเสียเปล่า แต่เป็นธรรมดาการที่
จะทำใหม่ย่อมไม่มีเครื่องอุปการะบริวาร ทั้ง
สิ่งสรรพแลสิ่งอันให้ศึกษากันขึ้นใหม่
การเล่าเรียนย่อมเป็นการทำชั่วร้าย

ด้วยเหตุนี้ การเปลี่ยนแปลงเพื่อความ
เจริญ จึงไม่ทำเนิ่นเร็วได้ทั้งปวง ฉะนั้น
ประการหนึ่งในเวลาเดียวกันนี้ เหตุการณ์
เป็นไปภายนอกพระราชอาณาจักร ได้เปลี่ยน
แปลงไปพร้อมกันมากนัก จนถึงประเทศ-
สยามรู้สึกว่าได้เปลี่ยนสถานที่ตั้งอยู่เนื่อง ๆ
ด้วยเหตุการณ์เป็นไปภายนอกก็รอบคอบ
จึงเป็นการฝึกกันมากกับที่กรุงสยามได้ตั้ง

อยู่

อยู่แต่โบราณกาล เป็นการทำเป็นที่เกี้ยว
พยามร้บรองความเปลี่ยนแปลงใหม่ภาย-
นอกอันนั้น เพิ่มเกี้ยวขึ้นในการฟังใจให้
การดำเนินอยู่ภายใน

ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปในลึกลับปีนี้
เหมือนอย่างจะยิ่งกว่าห้าร้อยปีที่จะได้ทั้งเปลี่ยนแปลง
แปลงมาในพระบาททรงเขวการก็ไม่เท่า ก้วย
เหตุนั้น เกร็งมาสิ้นนิษฐานว่าการที่เกี้ยว
อยู่ในราชสมบัตินานถึงลึกลับปี อันประกอบ-
ก้วยเหตุการณ์เป็นอันมากนี้ นับว่าเป็นความ
ก็โดยสถานหนึ่ง ฟังใจดำเนินความคิดใน
การเปลี่ยนแปลงความปกครอง แลการบำ-
รุงแผ่นดินอันเป็นที่รักของเร โดยบรรทุก-
ถานอันหนึ่งอันเดียว ให้ดำเนินไปโดยลำดับ
ไม่มีเวลาที่จะกลับถอยหลัง ฤๅยังอยู่ก้วย
ความ.

ความเปลี่ยนแปลงประการใด จนถึงได้เห็น
ผลในเวลานี้ อันท่านทั้งหลายได้ก็เห็น
ว่าประเทศเราได้เปลี่ยนแปลงขึ้นด้วยความที่ปรก
กฏซึ่งเห็นที่กล่าวมานั้น เป็นพยานสำคัญ
ซึ่งให้เกิดความโสมนัสปรกโมทย์เป็นอันมาก

อีกประการหนึ่ง ซึ่งสมควรจะละเว้นเสีย
ไม่นับว่ากรรมอันเป็นอุปการใหญ่ในที่ระทั้งความ
ปกครองให้เป็นหลักตามมั่นคง แลเป็นการ
สำเร็จได้ด้วยดีนั้น คือท้องตราครุฑสามัคคี
เป็นที่ตั้ง แต่ก่อนมาเมื่อประเทศเราอยู่แต่
ลำพัง มิได้มีสัมมาคมด้วยประเทศอื่น
ความรู้สึกภายในย่อมเห็นการเล็กเป็นใหญ่
เห็นใกล้เป็นไกล ความมุ่งหมายแลความ
ประสงค์ทั้งวงอันแคบ ทั้งคนทั้งก็ไป
ตามอริยาไครย ครั้นเมื่อประเทศเราได้สัมมาคม

คป

คบหากับนานาประเทศที่มีอำนาจใหญ่ ๆ ทั้ง
ได้มีความพอใจที่ระงับการปกครอง ให้ประกอบ
ด้วยหลักตนมั่นคง ดำรงวิกรมภาพของแผ่นดิน
กินไว้ยั่งยืน ทั้งจะบำรุงอาณาประชาราษฎร์ให้มี
ทำทางประกอบการแสวงผลประโยชน์เจริญยิ่ง
ขึ้นกว่าแต่ก่อน จึงเป็นข้อสำคัญซึ่งจะให้เกิด
มีความสามัคคีต่อกัน ทั้งแต่ในพระบรมราช
วงษ์ลงไปจนถึงอาณาประชาราษฎร์ ให้เกิด
สามัคคีไมตรีไว้วางใจกัน ให้อาณาประชาราษฎร์
มั่นในความปกครอง ที่จะดำเนินไปในทาง
ซึ่งจะให้เจริญคู่สมบัตินิ ระงับการซึ่งไม่เป็น
ธรรมแต่ทางที่เกือกร้อนให้สิ้นไป ให้ประธา
ชนทั้งปวงรู้สึกใจว่าเป็นชาติอันหนึ่งอันเดียว
กันโดยสนิท มิได้เลือกทำเนียบแลล้าลน
ให้มหาชนรู้สึกรักชาติแก่ประเทศของตน

ประ

ประกอบการแสวงผลให้เจริญโภคทรัพย์ตาม
สมควรแก่ความสามารถ การซึ่งกระทำเป็น
ความประสงค์อันนี้ให้สำเร็จเป็นผลขึ้นได้
ย่อมหาใคร่ช่วยเหตหลายประการ ทั้งการ
ปกครองอันที่มีความนิยมเป็นอุปการะ แล
การเล่าเรียนให้รู้ทางประโยชน์ใช้ประโยชน์ แล
ที่เป็นสำคัญยิ่งนั้น ยังจะต้องประกอบด้วย
ความชำนาญในกิจการทั้งปวง อันจะนำไปให้
ถึงความสัมฤทธิ์อันชอบ เป็นล้วนซึ่งต้องกระทำ
ให้ดำเนินไปณภายใน ไม่พักที่จะกล่าว
ถึงความยากลำบากอันมีแก่ภายนอก เป็น
เหตุให้การไม่สำเร็จสักวาทก็มิได้โดยเร็ว ถึง
ถึงนั้นก็นับว่าในเวลานี้ ได้เห็นผลความ
จำเริญแห่งชาติของเรามากกว่าขึ้นโดยลำดับ
ไม่เป็นที่ชักชวนสำคัญนัก

การ

การซึ่งท่านทั้งหลายได้พร้อมใจกันส่ง
รูปเทียนไว้ในครั้งนี้ ก็นับว่าเป็นถาวรนิมิตร
อันดีในความพร้อมเพรียงของชาติ อันเกิด
ขึ้นในใจท่านทั้งหลาย แลแล้งงเป็นพยาน
ความเชื่อถือไว้วางใจในเจ้าแผ่นดินแลร์รัฐบาล
ของท่าน อันเป็นเหตุจะให้เกิดมหารกผลเพื่อ
ความผาสุกแก่เรื่งแก่ชาติของเรในภายหน้า

อนึ่งท่านทั้งหลายที่เป็นชาวนาประ-
เทค ได้มีน้ำใจอารี แล้งงความปรกณอัน
ดี มีส่วนช่วยในการรณรงค์ป้อนานนี้ เภ
ขอแล้งงความขอบใจท่านทั้งหลายแท้จริง
พร้อมกันกับช่วยพระบรมวงษานุวงศ์ ท่านผู้
มีบรรดาศักดิ์ ทั้งอาณาประชาราษฎร์ของเร
ในการที่ได้ยกย่องให้เกียรติยศอันยิ่งใหญ่แก่
ตัวเรแต่เวลายังมีชีวิต จะเป็นที่ยิ่งแห่ง—

ความ

ความพอใจของเธอยู่เป็นนิรันดร์นถร แลข้อ
โลม่นักคืออย่างหนึ่งซึ่งจะยกขึ้นกล่าวไว้
เสมอกัน ก็คือที่ได้เห็นท่านทั้งหลายสมัคร
สมัคร แลถึงความรื่นเริงพอใจรักก็ต่อ
ทั่วเทในมงคลสมัย การซึ่งเป็นไปในครั้ง
นี้ ปกกฎแก่เราจะเป็นที่ถึงของความสนิท
ชิดกัน ในระหว่างชาติภพแสนนานประ
เทศ อันจะเป็นเหตุให้เกิดผลไพชยนต์แก่ประ
เทศเรา แลจะเป็นเครื่องเตือนใจให้ประ
ชากรของเร ทวีความพยายามยิ่งขึ้น ที่
จะยกเกียรติยศแห่งชาติอันเป็นที่รักของเร
ให้ดำเนินไปถึงที่ถึงอันสูงส่ง ซึ่งจะถึง
ถึงพร้อมด้วยเกียรติทุกประการ

บัดนี้เรามีความยินดีรับคำเชื้อเชิญของ
ท่านทั้งหลายแล้ว แลจะได้เปิดถาวรอนุ
ส

ท้าวี่ อันเป็นเครื่องหมายแห่งกวมลิมอร์
คำมคคีของชาติทวสยาม ขอให้ตั้งอยู่เป็น
เครื่องหมายน้ำใจของชาติอันใหญ่ อันจะมีสืบ
ไปทุกชั่วทุกชั้นในกาลภายหน้า ๗๕

Translation of Draft of His Majesty's Reply
to the Address at the Unveiling of the Royal
Statue.

Princes, Nobles, and People!

Our heart is deeply touched by the friendly and joyful sentiments in praise of Ourself and the sincere, albeit searching, appreciation of Our conduct during the past forty years, which have just been expressed on behalf of you all by Our very beloved son the Crown Prince.

We have felt no greater pleasure than when we listened to your repeated assurances that the efforts which We have made to govern the State and promote the welfare and prosperity of the nation have produced results which meet with your united satisfaction and approbation. It is, indeed, true that the mere number of years, however long, that a Sovereign has sat upon the Throne need be no cause for admiration, for though such an event as Our own long reign may perhaps be looked upon with appreciative wonder, seeing that no previous monarch has equalled it in our national history, yet there have been many sovereigns of other countries who have reigned quite a long and even much longer.

To Us, however, this lengthened period of Our own rule has a special significance in that it has enabled Us to pursue uninterruptedly a policy of government upon which We had set Our mind.

Every ruler is faced by the problems and is given the opportunities peculiar to the time and place within which his lot is cast. Whether his rule has been truly beneficial to his people, depends on how well he has dealt with those problems and how successfully he has taken advantage of those opportunities.

It will be remembered that in the times of Our more remote Royal Ancestors the chief cares of government were fighting the country's enemies, repelling invasion, extending and consolidating the power of Siam, and, again, fostering the development of agriculture among the people. To these tasks they devoted themselves. There was little foreign trade, and what there was of it was confined to adjacent countries and carried on by only certain classes of the population.

When our August Father came to the throne, he entered into friendly relations with foreign nations and opened the way to more extensive international commerce. This brought about an important change in the existing condition of things, and while productive of great benefit to the people at large, it also involved a necessary alteration in the ways of government. Time was not permitted him, however, to carry these changes far, and the measures then adopted could only be described as initial steps to suit the altered circumstances.

Upon Our succession, the necessity for

further changes became more and more pronounced; it became apparent that the provisional measures introduced by Our Illustrious Parent were becoming inadequate, and that only a complete reform in the methods of administration would meet the new times and circumstances. To suddenly bring about sweeping changes in the deep-rooted institutions and popular ideas of a nation, without causing serious political disturbance, would be to attempt the impossible; and ways had to be considered whereby these reforms could be gradually but effectively introduced without producing any internal discontent. To accomplish this great aim thus became an object for constant thought and careful consideration of details to suit the progress of the times, and a strict watch was necessary in order that the opportunities to introduce improvements might not be allowed to pass by. It was in the nature of things that at the beginning the new institutions had no solid support on which they could rest. Everything had perforce to be created anew, and -- what is most important -- the people had to be educated in their ideas and ideals to an appreciation of the improvements. But such a result cannot be obtained in less than a generation.

For these reasons, the progress of reforms could not be so rapid as was desired. Furthermore, the condition of things outside Siam was, at the same time, undergoing great

changes, to such an extent that Siam was rapidly finding herself placed in a situation, created by surrounding circumstances, widely different from that in which she had stood from olden times. Hence it became incumbent upon us to endeavor to meet this changed external order of things, in addition to the attention given to our internal affairs.

The changes which have taken place during the last forty years are such as even five hundred years of our previous national existence could not have accomplished. It makes Us especially happy to think that it is We who have occupied the throne throughout these forty eventful years and have enabled our beloved country to be guided in the path of administrative improvement and national prosperity along the line of a single and continuous policy which has not swerved or retrogressed nor had its steady course checked or turned aside by any circumstance, down to the present day, with the result, as testified by you all, that our country and nation have attained the state of advancement and prosperity which is so evident. These results are, indeed, to Us a source of deep gratification.

It should not be left out of consideration that a sound and good administration must needs depend for its chief support upon a universal unity of sentiment. In former times, when our country stood aloof and had not entered upon intercourse with foreign

nations, our own conception of things was limited, little things were regarded as great, and the scope of our aims and desires was circumscribed; each one acted according to his own narrow ideals. But when our country contracted international friendships with foreign Powers, and there arose the ardent desire to place the government on a firm basis in order to preserve the independence of the country and at the same time to foster the welfare of the people, then it became evident that nothing but mutual confidence and help among all, from Prince to peasant, could accomplish the end in view. This spirit of unity, too, is necessary if we would instil in the minds of the people a feeling that they may confidently trust in the Government to guide them in the path of prosperity and progress, to do away with injustice and oppression. The same spirit is needed to make them feel that they belong to one nation without regard to origin or religious faith, to inculcate a spirit of patriotism, and to encourage them in the pursuit of industry to better their general condition.

To produce all these happy results, a combination of circumstances was necessary - wise administration, popular support, intelligence to perceive and distinguish the useful and the detrimental, and, above all, the ability and experience to bring the great

national aims to a happy consummation. In mentioning these, We have only enumerated some of the difficulties which had to be surmounted internally, and have chosen to omit the external factors which have exercised a retarding influence. Nevertheless, it is evident from the gradual but successful results we see at this present moment, that the true course of our national progress has not been materially interrupted.

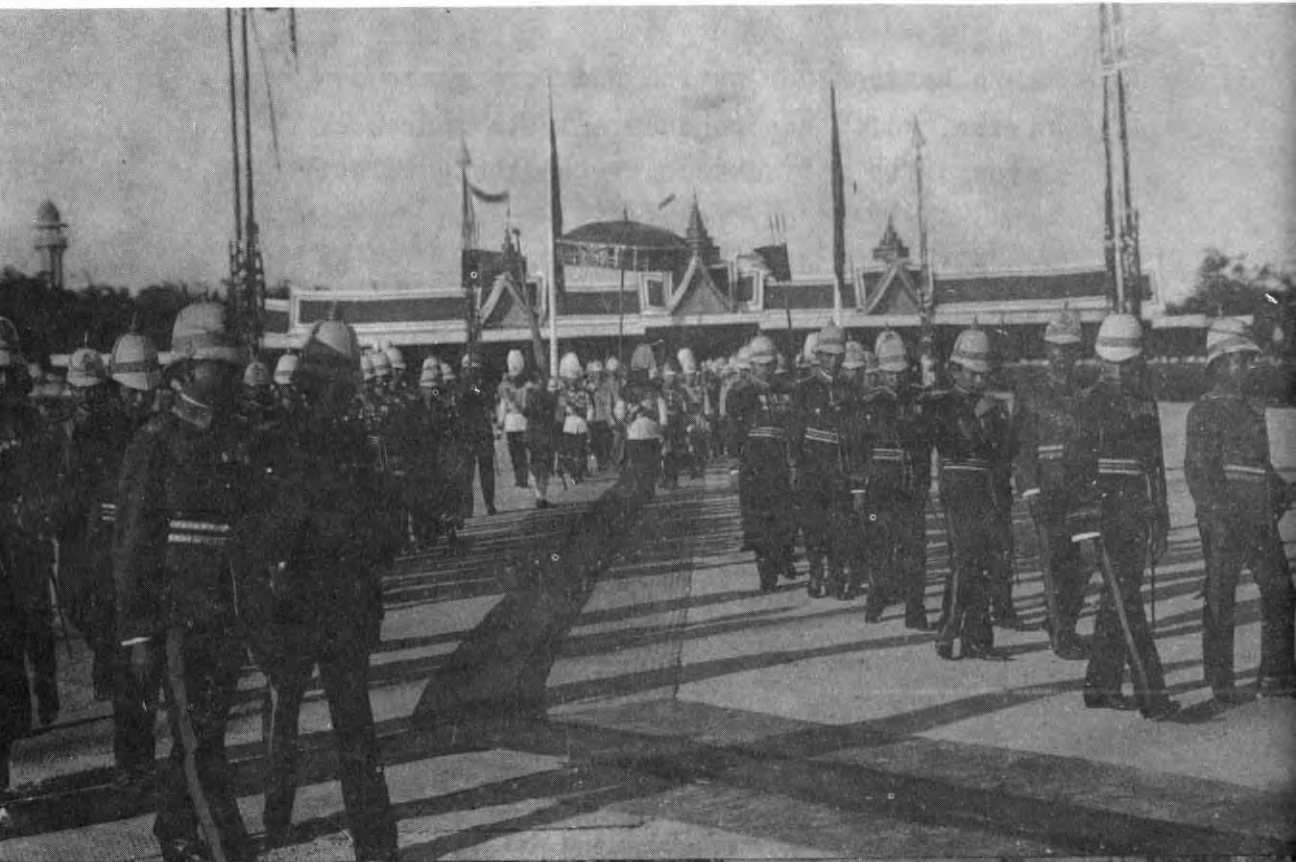
The statue which you all have enthusiastically joined to erect in Our honor is a durable proof of the feeling of patriotism which animates your hearts and a testimony of your confidence and trust in your Ruler and the Government. It will serve as an incentive to greater efforts to create more happy results to our nation in the future.

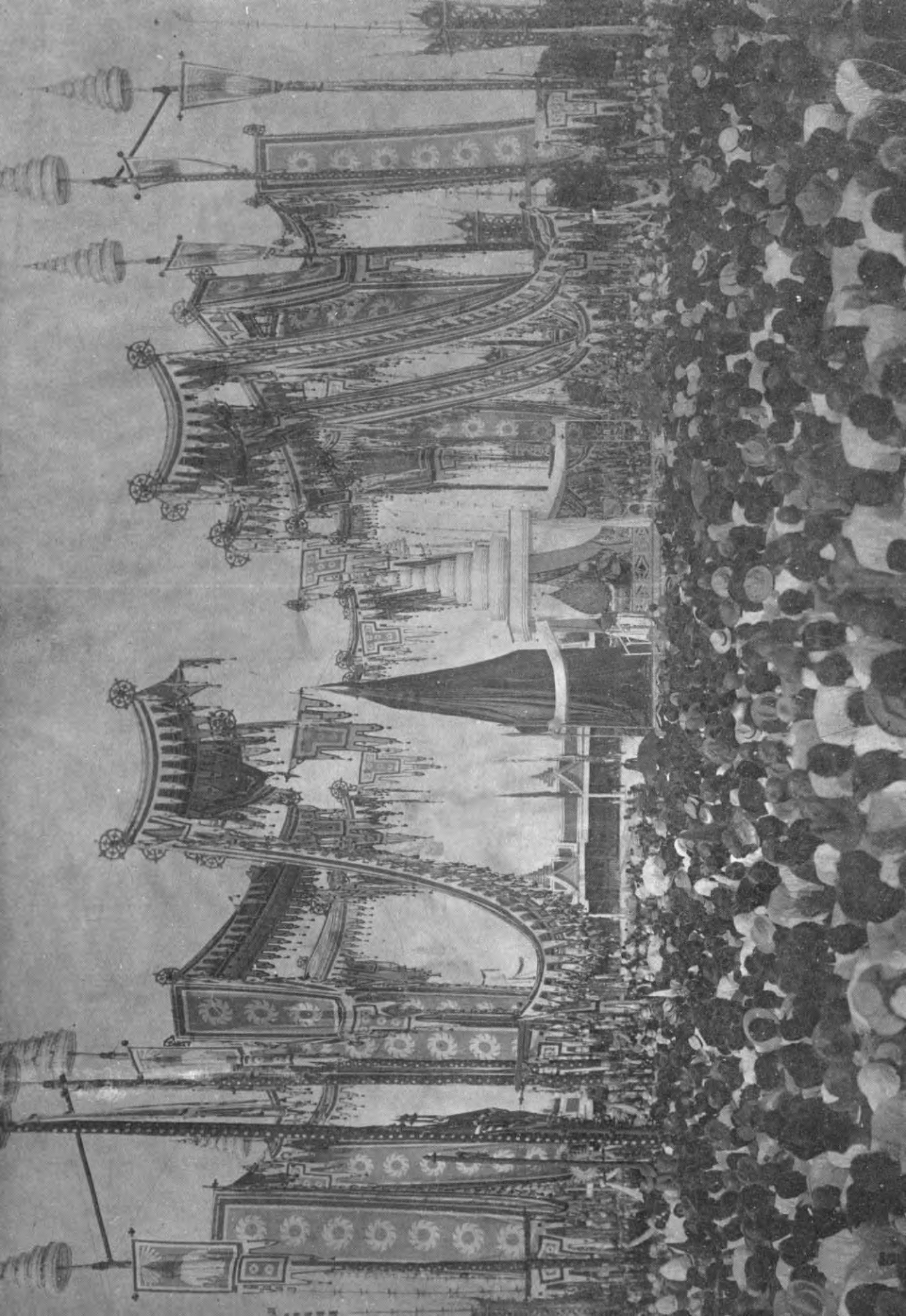
To the citizens and subjects of foreign States who have so kindly manifested their good will by participating in the creation of this beautiful monument, We offer Our very sincere thanks; and to you, Princes, Nobles and Our good People, the memory of this great honor which you have done Us during Our lifetime will always remain a source of profound gratification, equalled only by Our pleasure at witnessing the united fervor and enthusiasm which you have displayed towards Us on this auspicious occasion. The occasion appeals to Us as a happy augury for drawing closer and closer the ties of friend-

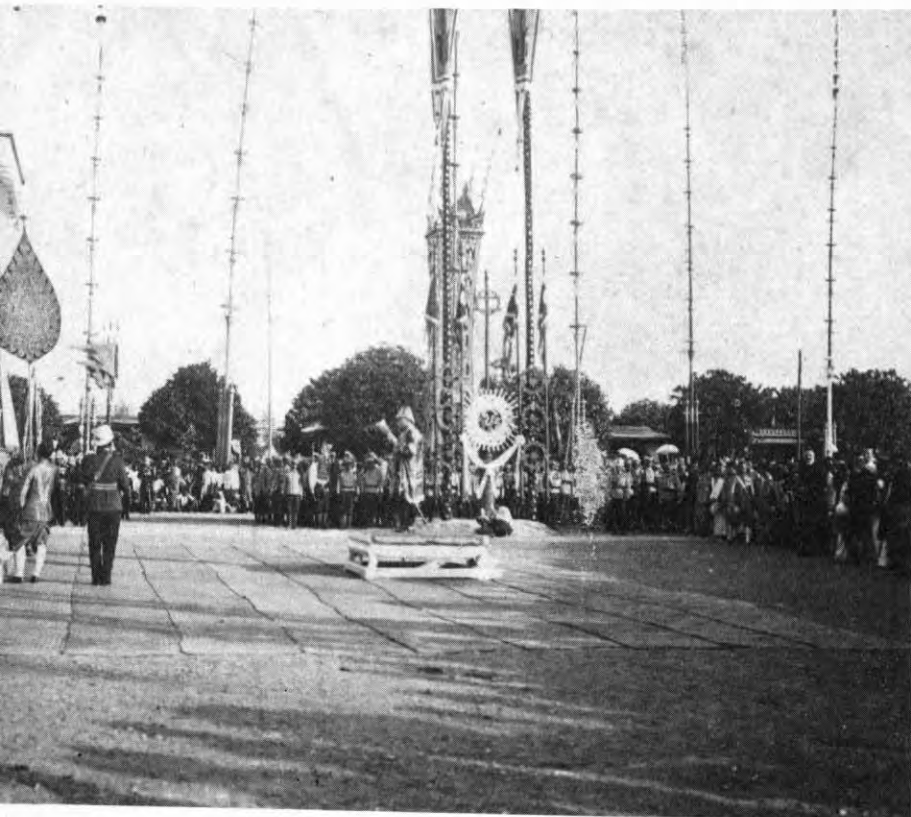
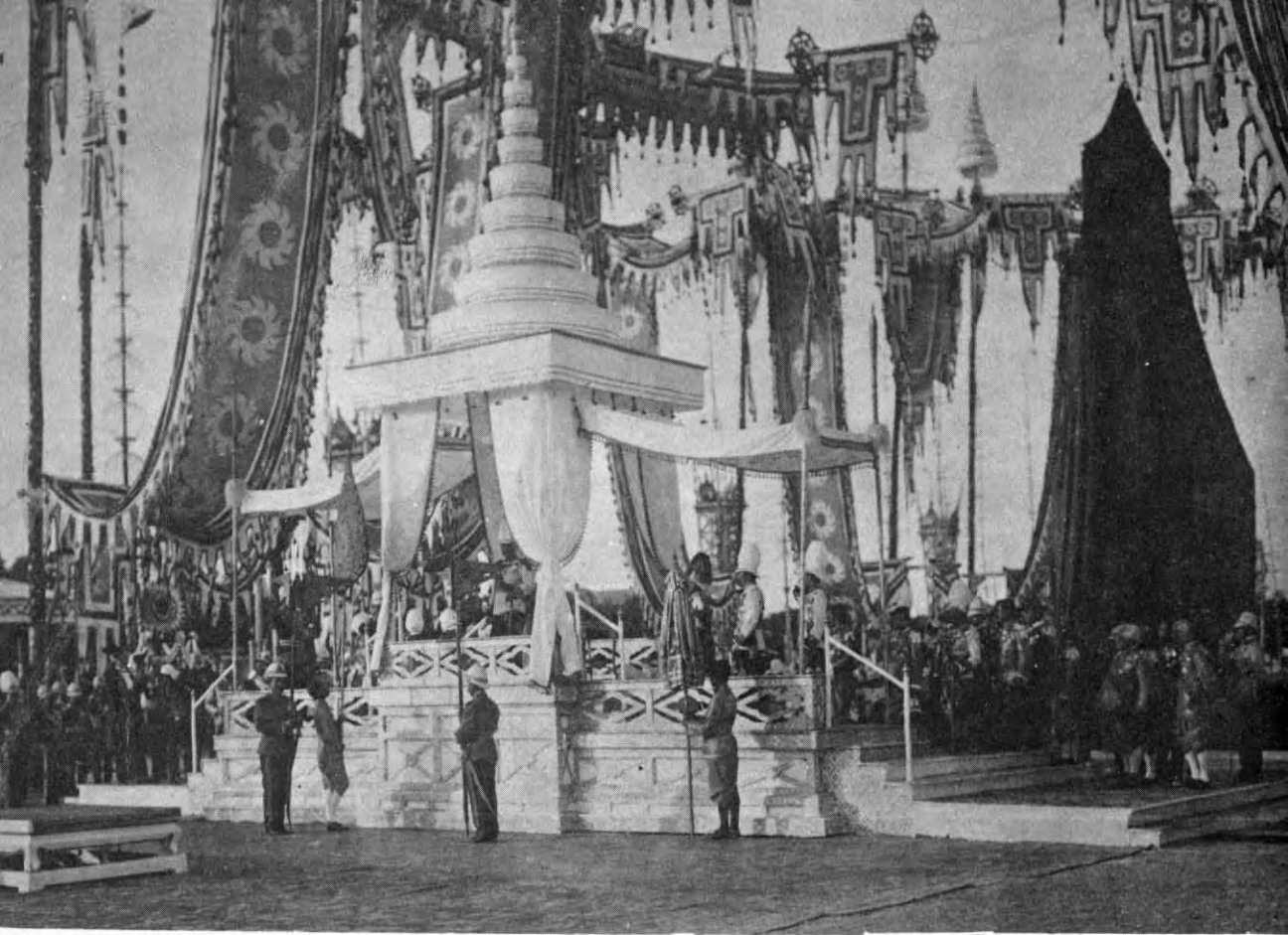
ship between Our nation and foreign countries, which can conduce only to increased prosperity for our country and help to stir the hearts of our people to renewed efforts to raise the dignity of our beloved nation and spur us all on in the path of the highest national attainment.

We gladly accept your kind invitation, and will now unveil this lasting monument of the patriotism ^{of the} Siamese Nation. Long may it stand as a great national testimony to future generations.

พระราชพิธีเปิดพระบรมรูปทรงม้า เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช กราบบังคมทูลถวายพระบรมรูปทรงม้า และถวายไชยมงคล (วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗)

คำ จาตุก ที่ ประดิษฐาน พระบรม รูป ทรงม้า ราชานุสา วรย์

ศุภมัลลศุ พระพุทธกาลัน กาล ล่วงแล้ว ๒๕๕๑ พรรษา

เจ้า เติม ณั้ พระมหา จักร กั๊ว บรม ราชวงษ์ ได้ เสด็จ ประดิษฐาน แล ตำวง
กรุง เทพมหานคร อมรรัตน โกสินทร มหินทรายุทธยา
เป็นปีที่ ๑๒๗ โดย นิยม

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์

บดินทร เทพย มหา มงกุฎ บรมยศรัตนราช วรวิงษ วรรณ พงษ มหิ พัทร์ วรรณชัยราช นิกร ไทวม
จาทุ รัตนบรม มหาจักร พรตติ ราช สัง กาศ บรม อรรวมินทา ราชานิราช บรมนารถ บดินทร

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เสด็จดำรงศิริราชสมบัติมา ถ้วนถึง ๔๐ ปีเต็มบริบูรณ์

เป้นรัชสมัย ที่ยืนนานยิ่งกว่าสมเด็จพระมหาราชานิราช

แห่งสยามประเทศในอดีตกาล

พระองค์ กอบด้วย พระ ราช กฤษฎากินิทาร เปน อัจฉริย ภูมิบาล บรม บดินทร เสด็จ สถิตย์ ใน สัจธรรม
อัน มั่น คง มิ ได้ ทรน ไหว ทรง ธิฐาน พระราชฤไทย ในทาง ที่ จะ ทำนุบำรุง พระ ราช อาณาจักร ให้ สถิตย์
สถาพร แล ให้ เกิด ความ สามัคคี สไมสร เจริญสุข สำราญทั่ว ไป ใน อนนนิกร ประชาชาติ เปน เมือง น้ำ แห่ง
พระ ราช จรรยา ทรง พระ สุขุม ปรีชา สามารถ สอดส่อง อดิฉัย ใน คุณ ไทย แห่ง ประเพณี เมือง ทรง ปลด
เปลื้อง ไทย นำ ประ โยชน์ มา บัญญัติ โดยปฏิบัตพระองค์ ทรง นำ หน้า ชัก รุง ประชาชน ให้ ตัก เนิน
กม ในทาง ที่ งาน คมี ประ โยชน์ เปน แก่น สาร พระองค์ ทรง ทำ ให้ ความ สุข สำราญ แห่ง ประชา
ราชย์ สำเร็จ ได้ ด้วย อาศรัย ดำเนิน อยู่ เนื่อง นิศัย ใน พระ วิริย แล พระ อดิคุณ อัน แรง กล้า ทรง ชาติ
หาญ ใน พระ ราช จรรยา มิ ได้ ยอ ท้อ ต่อ ความ ลำบากยาก เข็ญ มิ ได้ เห็น ที่ ชัก ช้อง อัน ไต เปน ข้อ ควร อยาค
แม่ ประ โยชน์ แล ความ สุข ใน ส่วน พระ องค์ ก็ อาจ จะ ทรง สดะ แลก ความ สุข สำราญ พระ ราชทาน ไพร พ้า ข้ำ
แผ่นดิน ได้ โดยทรง พระ กรุณา ปาณี พระ องค์ คือ บรม พกาวี ของ ราชฏร เพราะเหตุ เหล่า นี้ แผ่น ดิน
ของ พระ องค์ จึง ยืน ยิ่ง ด้วย ความ สถาพร รุ่ง เรือง งาม มหาชน ชาว สยาม ถึง ความ สุข เกษม ล่วง ถ้ำ สดิด
สมัย ที่ ได้ ปราบกฎ มา พระองค์ จึง เปน บิรม มหา ราช ที่ รัก ของ มหา ชน ทิวไป

ครั้น บรมฤ อภิสักขิต สมัย รัชมังกตลาภิเศกสัมพัชรมกาล

พระราชวงษานวงษ์ เสนามาตย์ ราชบริพาร พร้อม ด้วย สมณพวคหมณ ธานา ประชา ชนชาว สยาม ประเทศ
ทุก ชาติ ทุก ชั้น บรมตศักดิ์ ทิวรัฐ สี่มา ธานา เขตร มา คำ นี้ ถึง พระเดช พระคุณ อัน ได้ พรรณนาม ถ้วน นี้
จึง พร้อม กัน สว่างพระบรมรูปนี้ ประดิษฐานไว้ ส่นองพระเดช พระคุณ เพื่อ ประกาศ พระเกียรติยศ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

บิรมหาราช

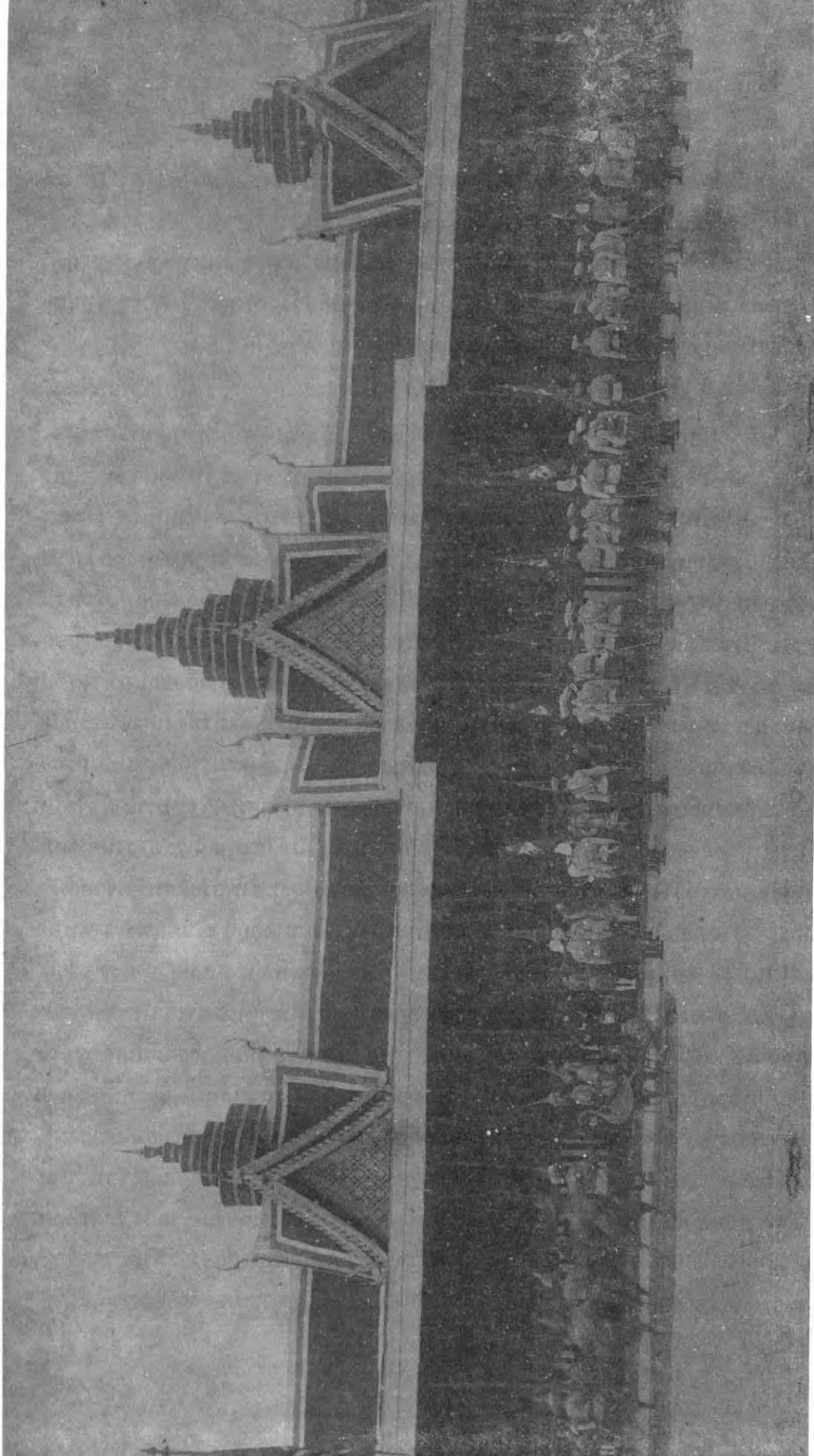
ให้ ปราบกฎ สืบ ชั่ว ถลปภาสาน

เมื่อ สุริยคติกาล พฤคิจากนมาศ เอกา ทศคิตี พชมวาร

จันทร์ คติกาล กฤติกามาศ ทาพบักษ คติยคิตี ใน ปี ออก สัมฤตศกดิ์

จุลศักราช ๑๒๗๐

ที่มายุโก โหตุมหาราช

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานธงประจำกองแก่ทหารบก ๑๒ กอง เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๓๗

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน เป็นวันกำหนดทรงเปิดสะพานเฉลิม ๕๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้พระบรมวงษานุวงษ์ข้าราชการ แลพ่อค้าพานิช บรรดาซึ่งมีรถโมเตอร์คาร์นำมาเข้ากระบวน ซึ่งจะเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดสะพาน รถทั้งปวงบรรดาซึ่งนำมาเข้ากระบวนนี้ ได้ตกแต่งประดับประดาล้วนแล้วด้วยดอกไม้ใบไม้ทั้งมีรูปสัตว์จัดดูบาทวิบาทหน้าดูมาก รถพระที่นั่ง ก็ได้แต่งเป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑที่หน้ารถ

ครั้นเวลาบ่าย ๔ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องครึ่งยศขาวทหารบก ทรงประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เสด็จออกยังพลับพลาหน้าพระลาน โปรดเกล้าฯ ให้เค็รกระบวนโมเตอร์คาร์ มาจากวัดพระเชตุพนเข้าทางวันตกพระบรมรูป เค็รผ่านหน้าพลับพลา ถวายตัวแล้ว ออกทางถนนใบพร ไปถนนภาพระบำ เลี้ยวถนนชางฮี้ข้ามสะพานคลองเปรม ประชากรไปถนนลก หยุดคอยเสด็จพระราชดำเนิน ที่เชิงสะพานถนนดวงตะวัน เมื่อสิ้นกระบวนแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จทรงรถพระที่นั่งโมเตอร์คาร์ รถพระเจ้าถูกยาเชอ กรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์ นำเสด็จพระราชดำเนิน ออกทางหน้าพระลานเลี้ยวถนนดวงตะวัน เลี้ยวถนนลก รถทั้งปวงซึ่งนำมาเข้ากระบวนเท่านั้น ตามเสด็จพระราชดำเนินทั้งสิ้น รถพระที่นั่ง เลี้ยวถนนคอเสื้อไปออกถนนประแจเงิน รถพระที่นั่งหยุดบนสะพานซึ่งจะทรงเปิดใหม่เรียบร้อยแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จลงจากรถ เสนาบดีกระทรวงนครบาล แลบรรดาผู้ที่ได้รับเชิญมาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทพร้อมกันแล้ว พระยาสุขุมณย์วินิต เสนาบดีกระทรวงนครบาล อ่านรายงานการสร้างสะพาน กราบบังคมทูลพระกรุณาจบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสตอบแล้ว ทรงตัดแถบแพรอันจึงกันสะพานไว้ให้ขาดออก เป็นอันพระราชทานนามสะพานนี้ว่า สะพานเฉลิม ๕๕ เจ้าพนักงานประโคนแตรสังข์พิณพาทย์ กองทหารทำเพลง แตรสรรเสริญพระบารมี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จประทับรถพระที่นั่งข้ามสะพาน ไปตามถนนราชดำริห์เป็นปฐมฤกษ์ผ่านถนนหัวลำโพง ไปตามถนนสีลม เลี้ยวถนนเจริญกรุง เลี้ยวถนนสนามไชย ไปตามถนนราชดำเนินกระทั่งถึงพระลาน รถพระที่นั่งเลี้ยวถนนใบพร เข้าประตูกวาง หยุดที่พลับพลาโรงละครในสวนแม่เต็ง พระราชทานเหรียญรัชมังกลาภิเศกแก่ผู้ที่ยังไม่ได้รับพระราชทาน เมื่อรถกระบวนที่ตามเสด็จพระราชดำเนิน มาถึงพร้อมกันแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้มีการเลี้ยงน้ำชา เมื่อเสร็จการเลี้ยงน้ำชาแล้ว เสด็จออกหน้าพระที่นั่งอภิเศกดุสิต ราษฎรพ่อค้าซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้เชิญมาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทพร้อมกัน แลรับพระราชทานเลี้ยงน้ำชาที่เต็นต์หน้าพระที่นั่งอภิเศกดุสิต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้น

เวลา ๒ ทุ่ม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศขาวทหารบก ทรงประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทรงสวมสายสพายจุลจอมเกล้า เสด็จออกพลับพลาในสวนเป๊าะแดง เสด็จพระกระยาหาร พร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงษ์ ข้าราชการบรรดาที่ได้เชิญมาร่วมทั้งสิ้น เป็น ๒๑๘ ทั้งที่ประทับ แตรวงบรรเลงเพลงเดระตามธรรมเนียม ครั้นเสวยแล้วมีพระราชดำรัสด้วยพระบรมวงษานุวงษ์ แลได้พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ แก่ข้าราชการบ้างแล้ว เสด็จออกประทับพลับพลาหน้าพระลาน ทอดพระเนตรการมโหรีศพแลดอกไม้เพลิง จนเวลา ๔ ทุ่มเศษ เสด็จขึ้น

มาบุรี

ชื่อรถโมเตอร์คาร์ แด่เจ้าของรถ กับผู้ขี่มา
ในการแห่ถวายไชยมงคล วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน
รัตนโกสินทรศก ๑๒๗

กรรมการในการจัดแก้ไขเทศรคาร์

- ๑ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ สภานายก
- ๒ กรมหมื่นมรุพงษ์ศิริพัฒน์
- ๓ กรมหมื่นราชบุรี
- ๔ พระองค์เจ้าเสวตรวงษ์
- ๕ พระยาศรีสัตเทพ
- ๖ พระยาอินทราธิบดีสีหราชรองเมือง
- ๗ พระยาจักรปาณี
- ๘ พระยามรงค์เรืองฤทธิ เลขาธิการ
- ๙ พระยาราชทีนิจัย
- ๑๐ พระยาภิรมย์ไชยสุนทร
- ๑๑ หลวงโสมนเพ็ชรรัตน์
- ๑๒ หลวงสุนทรานุชิตกิจ
- ๑๓ มิสเตอร์ยอนซัน
- ๑๔ นายวรการมัญชา

บัญชีชื่อรถโมเตอร์คาร์
แลเจ้าของรถ กับผู้นั่งในรถ ในการแห่ถวาย
ไชยมงคล วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๑๙๓๗

รถพระที่นั่ง ๒ คัน	รถกระบะวนแห่ ๑๑๐ คัน	รวม ๑๑๒ คัน
ศักดิ์มาตุก	รถพระที่นั่ง	
มณีนครินทร์	รถพระที่นั่งรอง	
รถนำกระบะวน บรรณิธฤทธิ	กรมหมื่นราชบุรี	๓๕ แรงแมา
	รถกระบะวน(ก) ตั้งแต่ ๑๘	แรงแมาขึ้นไป
๑ รถพระขรรค์เพชร	สมเด็จพระบรมโอรสา	๑๖ ..
	พระสิเรนทรเทพ	
	หม่อมหลวงเพ็ช	
๒ รถเครื่องฟ้า	สมเด็จพระบรมพระ	๑๖ ..
	พระองค์เจ้านิพนธ์ภาณุพงษ์	
	หม่อมเจ้าสุวิมลเยี่ยมศยัม	
	พระยาประสิทธิ์ถัสการ	
	หลวงสินาทโยธารักษ์	
	หม่อมหลวงเวก	
๓ รถรถรณินวาส	เจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์	๑๖ ..
	กรมหมื่นชุมพรเขตร์อุดมศักดิ์	
	พระยาเทพอรชุน	
	พระยาราชสงคราม	

๔ รดกราชคุณษ์	เจ้าฟ้ากรมขุนพิศณุโลกประชานารถ ๒๕ แรง หม่อมเจ้ามงคลประวัติ หม่อมเจ้าหญิงสวัสดิ์	
๕ รดกดำบัง	เจ้าฟ้ากรมขุนนครราชสีมา ๒๕ .. เจ้าหมื่นไวยวรนาถ พระเทพคุณานุกิจย์ พระนิเวศน์วิสุทธี หลวงเกษนายเวร	
๖ รดส่องฟ้า	เจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรีราเมศวร์ ๑๔ .. กรมขุนสรรพสิทธิประสงค์ พระยาไกรเพชรรัตนสงคราม	
๗ รดรามประสาศ	กรมหลวงนเรศวร์ ๒๔ .. พระองค์เจ้าสุทัศน์ หม่อมเจ้าเสว รุศิริ หม่อมเจ้าสิทธิพร หม่อมเจ้าเสวริมสวัสดิ์ พระยาเสถียร ฐานานิกย์ หลวงอานันท์นรากร	
๘ รดอินทรีสมานพล	กรมขุนสรรพศัตร ๒๕ .. มิศเตอร์เฮนดริก นายจีน	

๕ รถจดศรทัชชา	กรมขุนสัสมมต หม่อมเจ้าคุณวชิรวิวัฒน์ หม่อมเจ้าคณีย์วรบุษ เจ้าหมื่นศรีสรภักษ์	๑๖ แรงแม่
๑๐ รถประสาธสังข์	กรมหมื่นมรุพงษ์ พระยาโบราณบุรณภักษ์ พระยาจำแลนบดี พระยาอมรินทรภูงาไชย	๑๖ ,,
๑๑ รถกระบวนช้าง	กรมหมื่นกำแพงเพชร พระองค์เจ้าชื้อศดา หม่อมเจ้าทศศิริวงษ์	๒๔ ,,
๑๒ รถสมิงทอง	พระองค์เจ้าเพ็ญพัฒนพงษ์ พระยาศรีสุนทรโวหาร พระยาประชาธิพัมภิบาล หม่อมหลวงไค้ะ หลวงพัฒนพงษ์ นายสรโร เสริญ	๒๐ ,,
๑๓ รถสุรางค์สำเริง	เจ้าพระยาสุรวงษ์ พระองค์เจ้ากาญจโนภาส พระยาสุริยา พระยามนตรีสุริยวงษ์ พระยาอินทรวิจิต นายเตา	๒๐ ,,

๑๔ รถอาสน์พระยม	พระยาสุมนย์วินิต พระยาสิทธิธรรมบริษัท พระยาพะหริ่ง	๑๖ แรงม
๑๕ รถเรโน	เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ พระยาสุนทรบุรี พระยาศักดิ์เสนี พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร	๒๐ ..
๑๖ รถสละสลวย	ราชทูตอเมริกัน ภรรยาราชทูตอเมริกัน ราชทูตวิลันดา ภรรยาราชทูตวิลันดา มิสเตอร์เวสเทินทาค	๑๖ ..
๑๗ รถกระสวยทอง	ราชทูตฝรั่งเศส มองซีเออร์ลาปอก ราชทูตอิตาลี ราชทูตเบลเยียม ภรรยาราชทูตเบลเยียม	๑๖ ..
๑๘ รถถ่ายองทาม	ราชทูตเยอรมัน ราชทูตญี่ปุ่น อุปทูตญี่ปุ่น ภรรยาอุปทูตญี่ปุ่น อุปทูตเยอรมัน	

๑๘	รถแอลเปียน	ราชทูตรัสเซีย ภรรยาราชทูตรัสเซีย บุตรสาว ๒ คน มิส เซเมนอฟ	๑๖	แรงม้า
๒๐	รถวิมานลอย	พระยาสมิทธสรวรพการ พระยาอุทธีไกร พระยาพิไชยชาญฤทธิ์ พระยาณรงค์วิไชย	๑๖	..
๒๑	รถทรงหนุมาน	พระยาสีหราชเอกไชโย พระยารัษฎานุประดิษฐ์ พระยาราชวัลภาณุสิษฐ์ พระยาตักทากิเศรษฐฤทธิ์	๑๘	..
๒๒	รถลีนาคนวิมตร์	พระยารพวงมณีพัฒน์ พระยาอร่ามมณเฑียร พระยาบริรักษ์ราชา พระยาพรหมภิบาล พระอภัยสุนทร พระกำจรใจราช	๑๖	..
๒๓	รถเลื่อนทโยม	พระยาไศบุญสมบัติ หลวงบูรณะธรรมประศาสตร์ นายสุริยาจตุ	๑๖	..

๒๔	รถเกี๋ย	พระยานรินทร์ราชเสณี	แรงม้า
		หลวงอำนาจสุรเสณี	
		หลวงกำจักษ์ไทรินทร์	
		หลวงอภัยสิทธิ์	
		นายทัศนัย	
		จีนเหม็น	
๒๕	รถเรโน	พระสรพการหิรัญกิจ	๑๕ ,,
		พระยาพรหมาภิบาล	
		จำแดงอุทธีรอนราย	
		ขุนศรีวังราช	
๒๖	รถก๊อบเมซเคชั่น	หลวงจักษ์วงศ์ไชย	๑๖ ,,
		หม่อมราชวงศ์เกษรจุม	
		พระยาวรเทศศักดิ์วสุ	
		พระยาพหุพิศุทเสนา	
๒๗	รถจักรยานยนต์	หลวงโสภณศิริรัตน์	,,
		พระมนัสมานิตย์	
๒๘	รถโอเปิ้ล	พระชลสินธุ์สงครามไชย	๓๐ ,,
		หลวงศักดิ์ดาอุบลอุทธี	
		หลวงวังสรศักดิ์สารกิจ	

๒๘	รถซิกเล	มิสเตอร์เนเจอร์ มิสเตอร์เบลล์ มิสเตอร์มันดี มิสเตอร์เกรก	๒๘	แรงม้า
๓๐	รถเคดมอง	มิสเตอร์แซมซัน มิสเตอร์ซอนเตอร์ มิสเตอร์ซอมเมอร์ ภรรยามิสเตอร์ซอมเมอร์	๑๕	..
๓๑	รถโอเปล์	มิสเตอร์มัวร์ มิสเตอร์แอนเดอร์ มิสเตอร์เกเยอร์ มิสเตอร์น็อกแมน	๑๕	..
๓๒	รถฟอร์ด	นายชิน	๑๕	..
๓๓	รถเมดไซส์	นายบุญรอด หลวงประจักษ์ศุภอรรรถ หลวงสวัสดิ์ดิษฐ์เรศ นายแมน	๑๕	..
๓๔	รถตราจักร	กรมหลวงดำรงราชานุภาพ พระยาชลยุทธโยธินทร์ พระยาวาสุเทพ มองซีเออร์ปองโซซ์	๒๐	..

รถกระบวน(๑) ตั้งแต่ ๑๓ แรงม้าลงมาจน ๕ แรงม้า

๑	รถประทุมรัตน์	กรมหลวงเทเววงษ์ หม่อมเจ้าสุธาสินีในทวย	๑๒	แรงม้า
๒	รถอาทิตย์มณฑล	กรมหมื่นจันทบุรี พระองค์เจ้าวัชนี หม่อมเจ้าเพชร หม่อมจุกมพงษ์เพ็ญสวัสดิ์	๑๒	,,
๓	รถมังกรวิหค	กรมหมื่นนครไชยศรี หม่อมเจ้าประสมศรีจิระประวิที หม่อมเจ้าธานีวงศ์ หลวงวรภักทิฎฐบาล	๑๒	,,
๔	รถเทวาร้อนดาว	พระองค์เจ้าวุฒิสัย พระยานาหวาผลพิทุตรักษ์ พระยาราชวังสรร หม่อมเจ้าชุม พระยาสุรเสนา หลวงอาจณรงค์ หลวงชนะไทรินทร์	๑๐	,,
๕	รถราชหัตถ์	หม่อมเจ้าศรีไสย หม่อมเจ้าคำรพ หลวงโยธาภิบาล หลวงสิริบุญทอลา	๑๐	,,

๖ รดสตาร์	เจ้ามธุรวาทวงษ์มานิตย์ พระยาจตุไทยมนตรี เจ้าสุริยวงษ์ เจ้าราชบุตรในครดำตุน	๑๒ แกรงม้า
๗ รดราศี	เจ้านครเชียงใหม่ เจ้าราชภคินัย หลวงศรีสมุทรเสนา เจ้าผอบสุทกเกษม นายมงคล	๑๒ ..
๘ รดอศิวาทน	พระยาศรีสัตตเทพ พระยาธนบุรีรักษ์ มิศเตอร์ชุก นายเต็มศักดิ์	๑๒ ..
๙ รดจูเจี๊ยก	พระยาพิชัยโกษา พระยาอรรคราชวราร มองซิเออร์เฮนรี ภรรยา มองซิเออร์เฮนรี	๑๐ ..
๑๐ รดกฤษณ์จักร์	พระยาจักรปาณี พระจรรยาฤทธฤทัย หลวงประไพพิทยาคม	๑๒ ..
๑๑ รดวอกต์ฮัน	มิศเตอร์เย็กเก็ค ภรรยา มิศเตอร์บาซาค ภรรยา มิศเตอร์วักซัน	๑๒ ..

๑๒	รตสคาร'	พระยาเพชรราภินาถ	๕	แรงม้า
๑๓	รตกระหมกมาตา	พระยาเจริญราชไมตรี หลวงสรภนิกิ นายเฉลิม	๑๐	..
๑๔	รตโคมเวตน	พระสุรศักดิ์พิทักษ์ พระไพฑูริย์ภักดี	๑๒	..
๑๕	รตเรโน	นิศเคอรรทิเดกกี นิศเคอรรบรัชเฮาส์ นิศเคอรรไฝรังก นิศเคอรรกีอฬ	๑๐	..
๑๖	รตเมโทโลอิก	ทมอไรเคอรร' ภรรยาทมอไรเคอรร' ทมอแปง ภรรยาทมอแปง	๑๐	..
๑๗	รตพิรฎูรวย	พระเจริญราชชน พระยานราษฏร์จมนทวี พระยาวรสิทธิ์เสวีวัตร์	๑๐	..
๑๘	รตทโกยี่	หลวงสุนทรโกษา พระยาคำรงสุจริต พระยารมฎูราชโกศากร หม่อมขุนนางษ์วรทัศน์ พระสุรณภีภักดี นายเบ็งสิน	๑๒	..

๑๙	รถกำลังสิงห์	หลวงสวามิภักดิ์	๑๒	แรงแม่
		หลวงประจักษ์สุภอรณ		
๒๐	รถสี่ล้อประชุม	หลวงนาวาเอกนิกร	๑๐	,,
๒๑	รถบราเซียม	หลวงไชยรำนานูนิติ นายชื่น นายสุทใจ มิสเตอร์เฮนริก	๑๒	,,
๒๒	รถสี่ล้อเบอร์	หลวงชลภูมิพานิช นายเซ่งคี	๑๐	,,
๒๓	รถเลขมอญ	มิสเตอร์ทีเดีย มิสเตอร์เบนนาเบง ภรรยามิสเตอร์เบนนาเบง	๑๐	,,
๒๔	รถเปอร์โย	มิสเตอร์ไปรส ภรรยามิสเตอร์ไปรส มิสเตอร์ฟอบเซมบิล มิสเตอร์เบราน์	๑๒	,,
๒๕	รถสี่ล้อเบอร์	มิสเตอร์เมอร์ดี มิสเตอร์แจ็ก มิสเตอร์สตรักกัน	๑๐	,,
๒๖	รถเปอร์โย	นายณมยา นายเปลื้อง นายตาค	๑๒	,,

๒๗	รถตำรวจ	มิสเตอร์ฟอร์ดรีโอ	๕	แรงม้า
		ภรรยามิสเตอร์ฟอร์ดรีโอ		
		มิสเตอร์ไซอริกัน		
๒๘	รถตำรวจ	มิสเตอร์สไมท์	๑๐	..
		ภรรยามิสเตอร์สไมท์		
		มิสเตอร์ฮาเลกซันเลอร์		
		มิสเตอร์มัวร์		
๒๙	รถอาโกล์	หมอสมิท	๑๐	..
		หมอเฮลล์		
		ภรรยาหมอเฮลล์		
๓๐	รถแรมเบลอ	มิสเตอร์เฮทวากส์	๑๐	..
		มิสคิง		
๓๑	รถอาโกล์	มิสเตอร์ชวากส์	๑๐	..
		มิสเตอร์ซันคอน		
		ภรรยามิสเตอร์ซันคอน		
		ภรรยามิสเตอร์เลสเลอร์		
๓๒	รถวอกส์ฮอด	มิสเตอร์มัทคาเทอร์	๕	..
		ภรรยามิสเตอร์มัทคาเทอร์		
		ภรรยามิสเตอร์อัมตัน		
๓๓	รถอาโกล์	มิสเตอร์ชอนมัน	๑๐	..
		หมอสิดเลียค		
		มิสเตอร์แลมเบล		

๓๔	รณสภารี	มิสเตอร์แอมเบอร์ตัน ภรรยา มิสเตอร์แอมเบอร์ตัน มิสเตอร์วิกเตอร์	๕	แรงม้า
๓๕	รถซาไกล์	นายกัน นายเจียมคสี นายไร้สะ จินตวย จินย้วนง่วนเฮง	๑๔	..
๓๖	รถฉนิมณู	พระยานรสีราชศักดิ์ นายจรรยา นายกระมล นายฉัตร นายเฉลียว	๑๒	..
๓๗	รถซาไกล์	มิสเตอร์ทฤษฏีโฮโนเวน พระฉิสราริไชย มิสมาทิส มิสเตอร์นิวปรอนเนอร์	๑๒	..
๓๘	รถซาไกล์	ภรรยา มิสเตอร์ทฤษฏีโฮโนเวน มิสแมกคิโอโก	๑๒	..
๓๙	รถเปอร์โย	นายเพ็ง นายทอง	๑๒	..

๔๐	รณฤตส์ลี	พระยาภคฤทธิกาบุกรกิจ พระนรเนติบัญญัติ หลวงนรนิติบัญญัติราชการ หลวงนฤนัยสรนารณ	๑๒	แรงม้า
๔๑	รณโยติเก	มองซิเซอร์มโหเศีย มองซิเซอร์รอรอง ภรรยาของซิเซอร์รอรอง	๕	..
๔๒	รณจรรทวิป	พระยามรงค์เรืองฤทธิ พระยาตรังคภูมาภิบาล พระเทพาธิบดี	๑๐	..

รถกระบวน (ค) ตั้งแต่ ๔ แรงม้าลงมา

๑	รถอากาศประกาย	กรมหลวงประจักษ์ หม่อมเจ้าทองอนุวัติ หลวงจ้านงนิเวศกิจ	๔ แรงม้า
๒	รถเมฆฉลา	กรมหมื่นนรา กรมหมื่นอติสรอุดมเดช กรมหมื่นทิวากรวงษ์ประวัติ	๓ ..
๓	รถเซเคิล	พระองค์เจ้าติลก พระราชนัดดา	๔ ..
๔	รถเคลมอง	หม่อมเจ้ากาญจนาสังกาศ หม่อมเจ้าชื่น จ๋มื่นราชายาต	๔ ..
๕	รถดาวพระนคร	หม่อมเจ้าไสลทอง มิสเตอร์แมร์ ภรรยามิสเตอร์แมร์	๔ ..
๖	รถชมภูห้อยบัว	หม่อมเจ้าจุลดิศ หม่อมเจ้าไตรทศประพันธ์	๔ ..
๗	รถโอเปิ้ล	พระอินทรวิไชย ขุนพลบริรักษ์ ขุนพิณใจอักษร	๔ ..
๘	รถซัมเบอร์	มิสเตอร์วิลเลียมซัน ภรรยามิสเตอร์วิลเลียมซัน	๔ ..

๘	รถรักร้อย	หลวงพ่อกษิสาร นายเทศ พระยาพิทักษ์เทพธานี พระบรมมณูฎฉกร	๘	แรงม้า
๑๐	รถโรเวอร์	มิสเตอร์โกโล มิสเตอร์สปีนโย	๖	..
๑๑	รถโรเวอร์	มิสเตอร์ซอ	๖	..
๑๒	รถสนธิสวาสตี	นายคิน พระยาสุรินทรราชเสนี	๖	..
๑๓	รถโรเวอร์	มิสเตอร์เฮนดริก ภรรยาไมสเตอร์เฮนดริก มิสเตอร์ปีาก	๘	..
๑๔	รถบราเซีย	พระยามติมาตยวิริกษ เจ้าอุปราช นครน่าน	๘	..
๑๕	รถเปอร์โย	มิสเตอร์วิลเน มิสเตอร์แอนเคอร์ชัน มิสเตอร์เมาเทน มิสเตอร์เว	๗	..
๑๖	รถโรเวอร์	มิสเตอร์แลมเบิต ภรรยาไมสเตอร์แลมเบิต มิสเตอร์อิตี ภรรยาไมสเตอร์อิตี	๘	..

๑๗	รถดุสิต	มิสเตอร์วัชรินทร์	๖	แรงม้า
๑๘	รถคาร์ก	นายรวม	๘	, ,
		หลวงประสิทธิราชศักดิ์		
		หม่อมราชวงศ์ณัฐ		
		นายจร		
		นายบุญนาค		
๑๙	รถซัมเบอร์	มิสเตอร์คำเบลชกัน	๖	, ,
๒๐	รถเปอร์โย	นาย คอ ยู่จ่าย	๘	, ,
		หลวงไมตรีวานิช		
		หลวงพิพิธพานิชการ		
๒๑	รถคันสารณี	นายศรศักดิ์ <i>คิด ภาวกร</i>	๘	, ,
๒๒	รถเปอร์โย	นายคี เชียง	๖	, ,
		ขุนวิเทศภูมาการ		
๒๓	รถคาร์ก	หลวงสุนทรานุกฤตกิจ	๘	, ,
๒๔	รถเปอร์โย	นายเองเลียงหยง	๘	, ,
		หม่อมเจ้าฉัตรกลางเฉลิมสวรรค์		
๒๕	จำปาหอยชู	พระองค์เจ้าวัฒนา	๘	, ,
๒๖	โกลด์โมบิล	มิสเตอร์ซิมปสัน	๘	, ,
		ภรรยามิสเตอร์ซิมปสัน		
๒๗	รถคาร์ก	มิสเตอร์ไกรเลิศ	๘	, ,
		มิสเตอร์ฮาสิงค์		
๒๘	แรมเบลอ	หลวงฤทธิศักดิ์ชลเชตร	๘	, ,

๒๘ รถโอเปล์	หลวงประสานอักษรพรรณี	๘ แกรงม้า
	พระศิริชัยสุวรรณย์	
	หลวงบำเหน็จวรรณาน	
๓๑ รถอากาไดล์	มีศุทธธรรมิต ไม้ผา	๘ ,,
๓๒ รถอากาไดล์	รถพยาบาล	
๓๓ รถอากาไดล์	รถพยาบาล	
๓๓ รถไบรเวอริกซ์	พระยาอินทราธิบดีสีหราชรองเมือง ๘ ,,	
	นายโท	
	นายท้าว	

บาฏฐีรตโมโตการ'

ถวายไชยมงคล วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗

+ ๑ สมเด็จพระมุนีนครราชสีมา
๒ กรมหมื่นนรา

+ ๓ พระองค์เจ้าคิดถ
๔ พระองค์เจ้าวัฒนา
๕ หม่อมเจ้าศรีวิไลย
๖ หม่อมเจ้ากาญจนาเส็งกาศ

X ๗ หม่อมเจ้าโสภทอง

+ ๘ หม่อมเจ้ารุณิศ

๙ เจ้าพระยาสุรวงษ์
๑๐ เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์
๑๑ พระยาไพบูลย์สมบัติ
๑๒ พระยาจักรปาณี

X ๑๓ พระยานรฤทธิ

+ ๑๔ พระยาหนองจิก

๑๕ พระยาเจริญราชไมตรี
๑๖ พระยานรินทรราชเสนี
๑๗ พระยาตติกนุกรกิจ

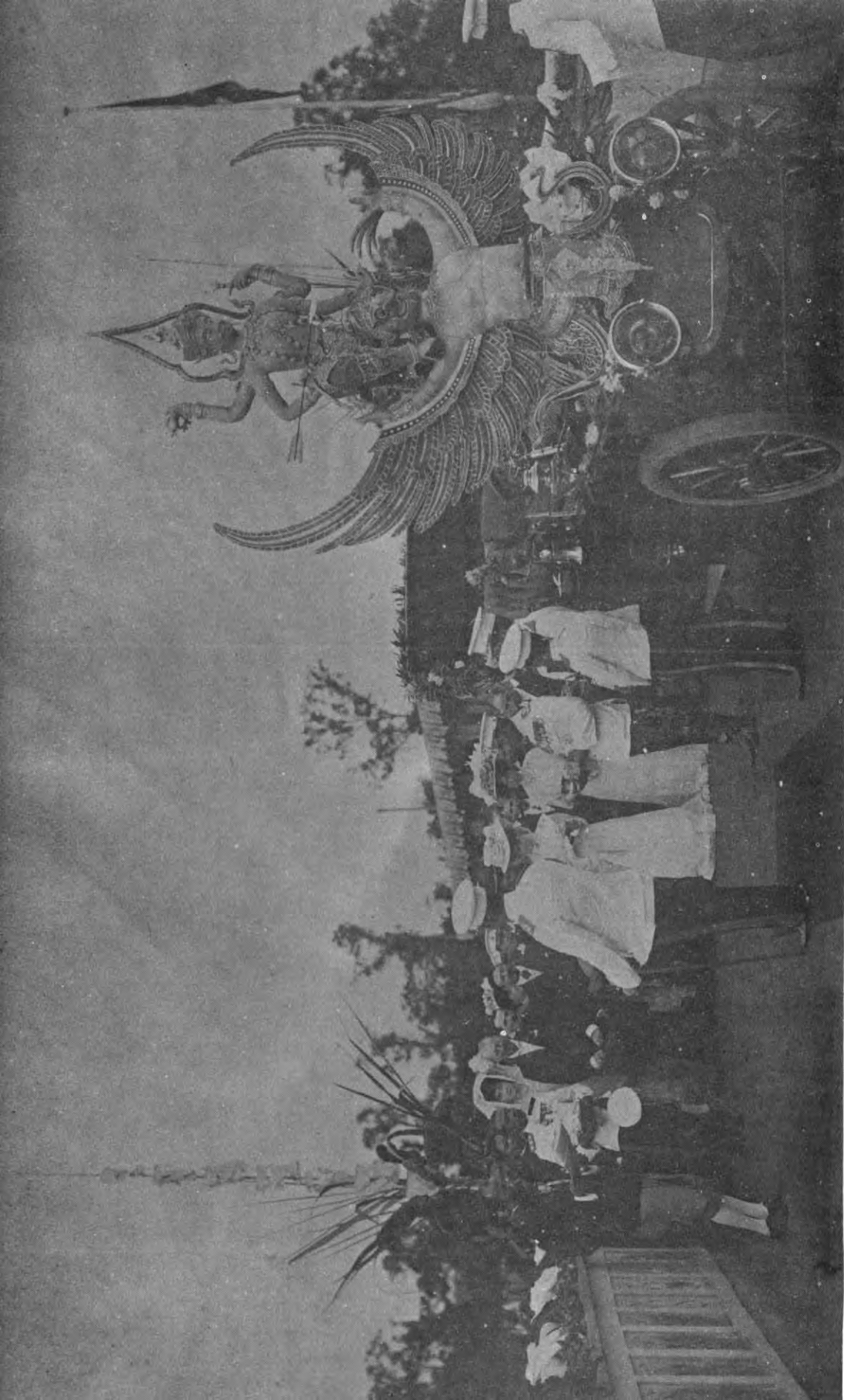
+ ๑๘ พระอินทรวิไชย

๑๙ พระเจริญราชชน
๒๐ หลวงจันทรวงศ์วิไชย
๒๑ หลวงสุนทรโกษา

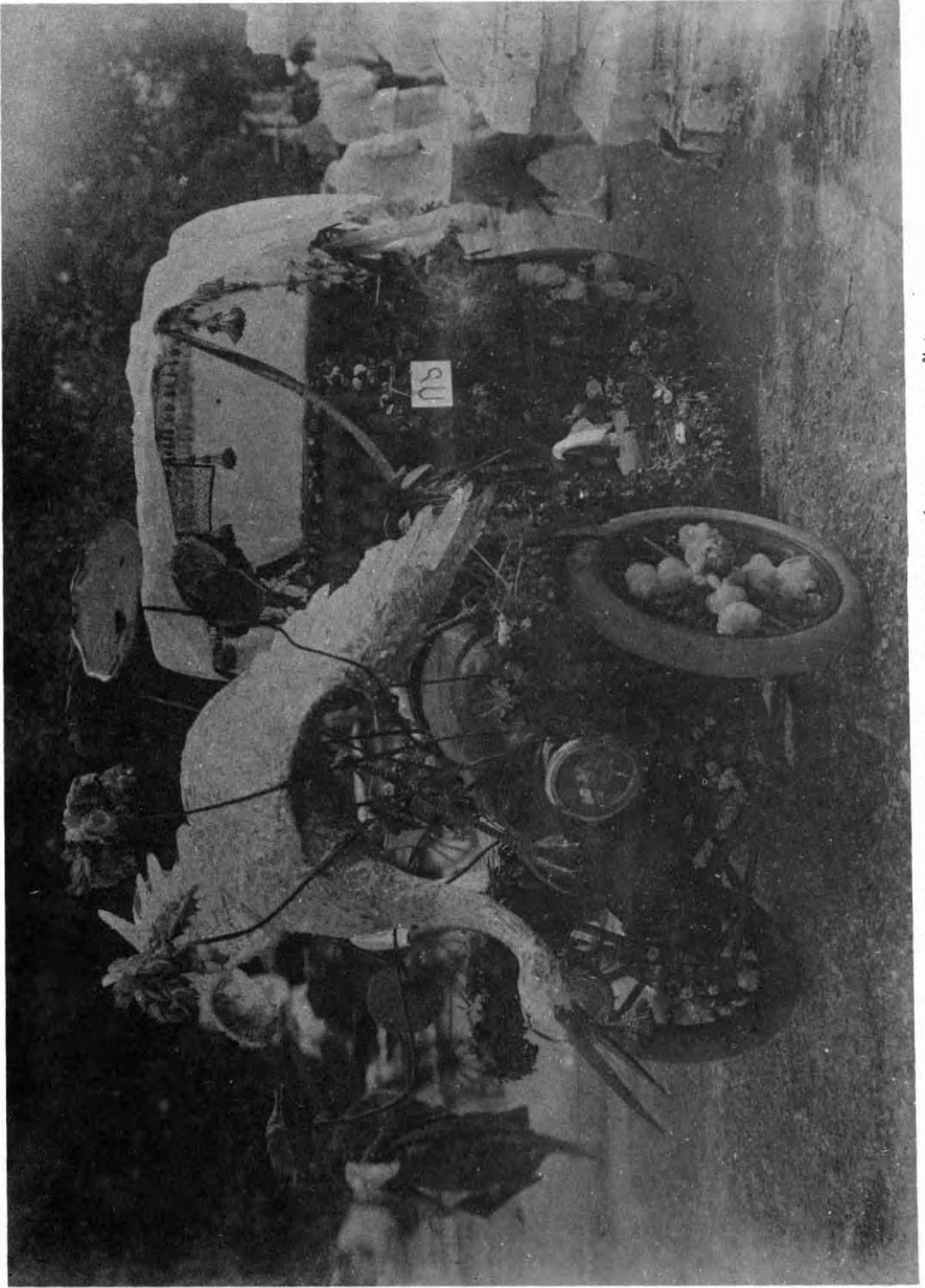
- X ๒๒ หลวงสวามิภักดิ์
- X ๒๓ หลวงนาวาเกษมกร
- X ๒๔ หลวงไชยรำนานูนิติ
- X ๒๕ หลวงชลภูมิพานิช
- X ๒๖ หลวงสุนทรานุกฤตกิจ
- X ๒๗ นายชิน
- X ๒๘ นายบุญรอด
- X ๒๙ นายเพ็ง
- X ๓๐ นายคิน
- X ๓๑ นายรวม
- X ๓๒ นายคณูจ่าย
- X ๓๓ มิสเตอร์เนลเลอร์
- X ๓๔ มิสเตอร์แซมซัน
- X ๓๕ มิสเตอร์มัว
- X ๓๖ มิสเตอร์เบ็กเก็ท
- X ๓๗ มิสเตอร์คิลิก
- X ๓๘ หมอโรเตอร์
- X ๓๙ มิสเตอร์คีเคีย
- X ๔๐ มิสเตอร์ไปรด์
- X ๔๑ มิสเตอร์เมอร์ซี
- X ๔๒ มิสเตอร์ฟลอริโอ
- X ๔๓ หมอสมิท
- X ๔๔ มิสเตอร์เช็ควาคล์

- × ๕๕ มิกเตอร์ชวาคส์
- × ๕๖ มิกเตอร์มักกาเทอร์
- × ๕๗ มิกเตอร์แอมเบอตัน
- × ๕๘ มิกเตอร์หุยติโอโนเวน
- × ๕๙ ภรรยา มิกเตอร์หุยติโอโนเวน
- × ๕๐ มอชิงเจอร์เคอလာมโทเตีย
- × ๕๑ มิกเตอร์วิลเลียมซัน
- × ๕๒ มิกเตอร์โกโล
- × ๕๓ มิกเตอร์สอ
- × ๕๔ มิกเตอร์เฮนดริก
- × ๕๕ มิกเตอร์มิดเน
- × ๕๖ มิกเตอร์แอมเบ็ค
- × ๕๗ มิกเตอร์วัตซัน
- × ๕๘ มิกเตอร์ดำเบลตัน
- × ๕๙ มิกเตอร์ซิมป์สัน
- × ๖๐ มิกเตอร์กราเล็ค
- × ๖๑ ราชทูตรัสเซีย

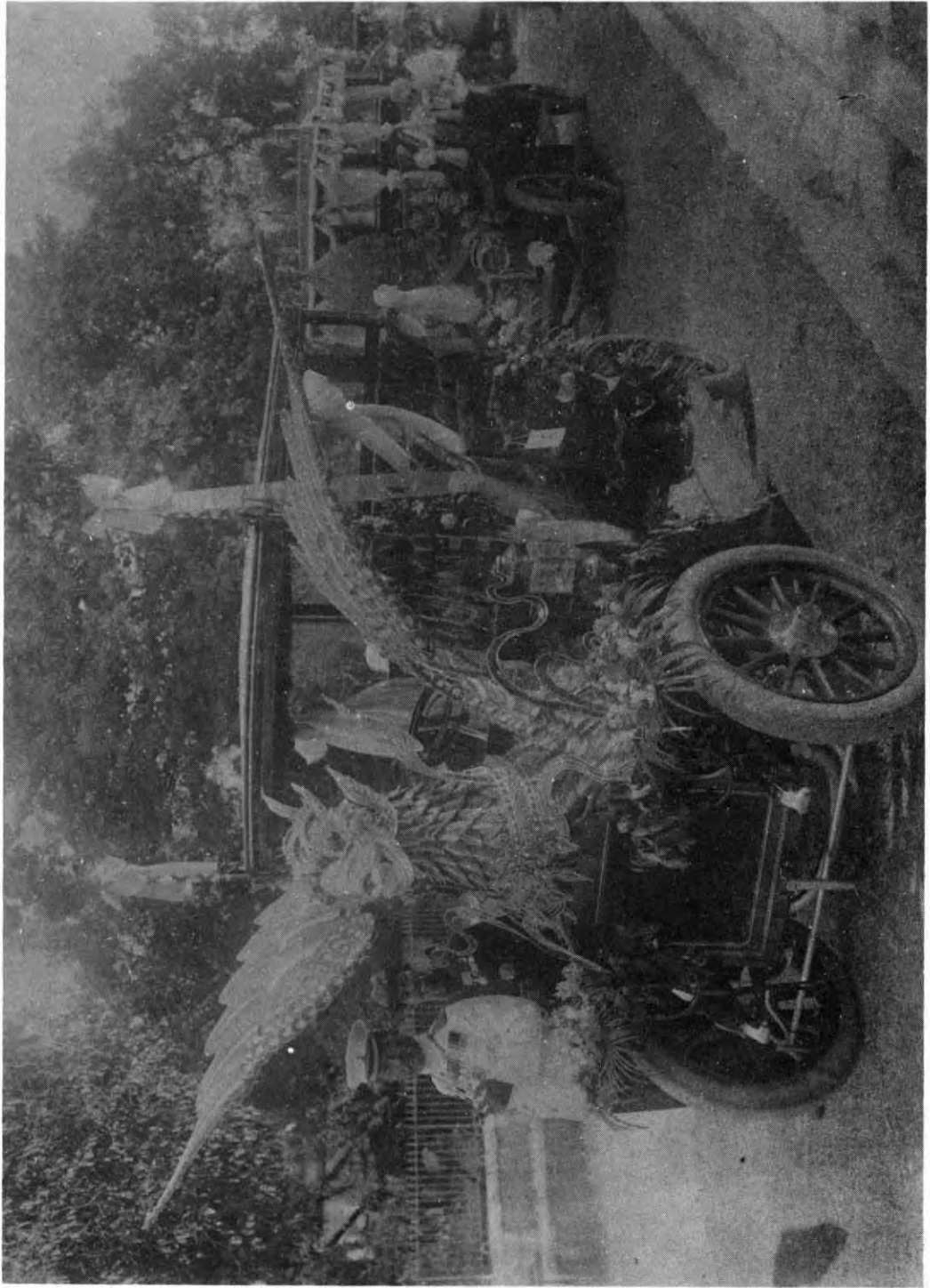
กระบวนแห่รอนนต์
(วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ร.ศ.๑๒๗)

รถพระที่นั่งที่ออกมาขุดตกแต่งเป็นรูปนารายณ์ทรงครุฑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงออกแบบถวาย
เป็นตราสำหรับงานพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก โดยเฉพาะ

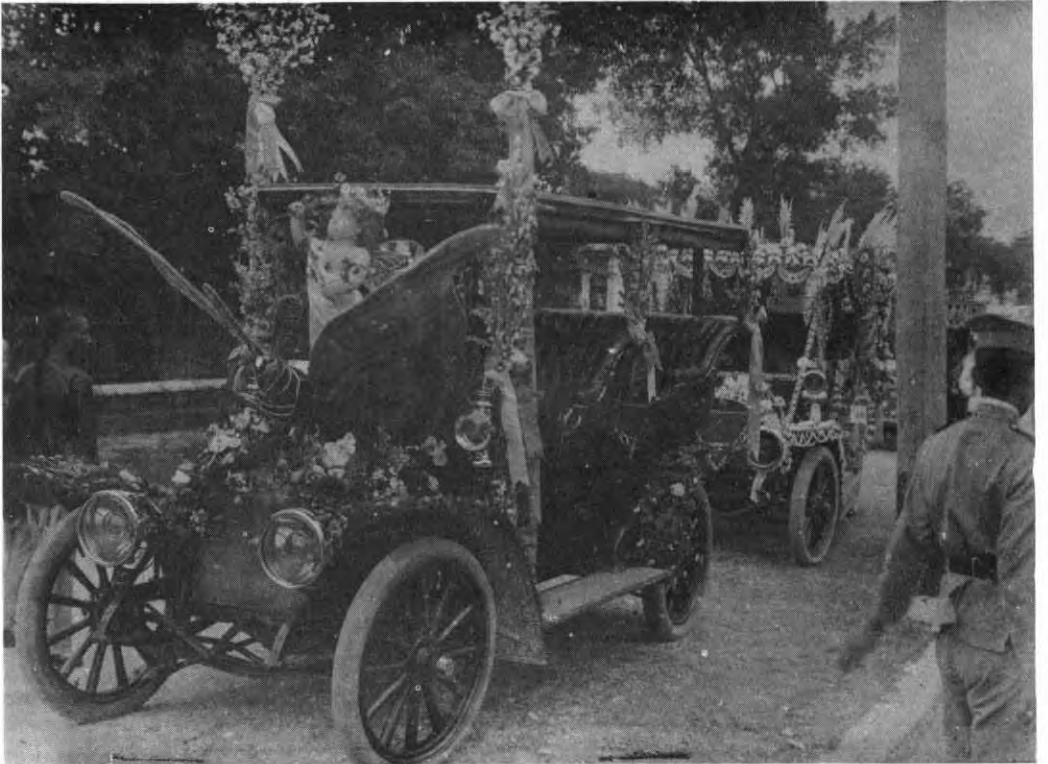
รถฟองฟ้า ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเทพบริราเมศวรี (รถ ๑๔ แรงแม่า)

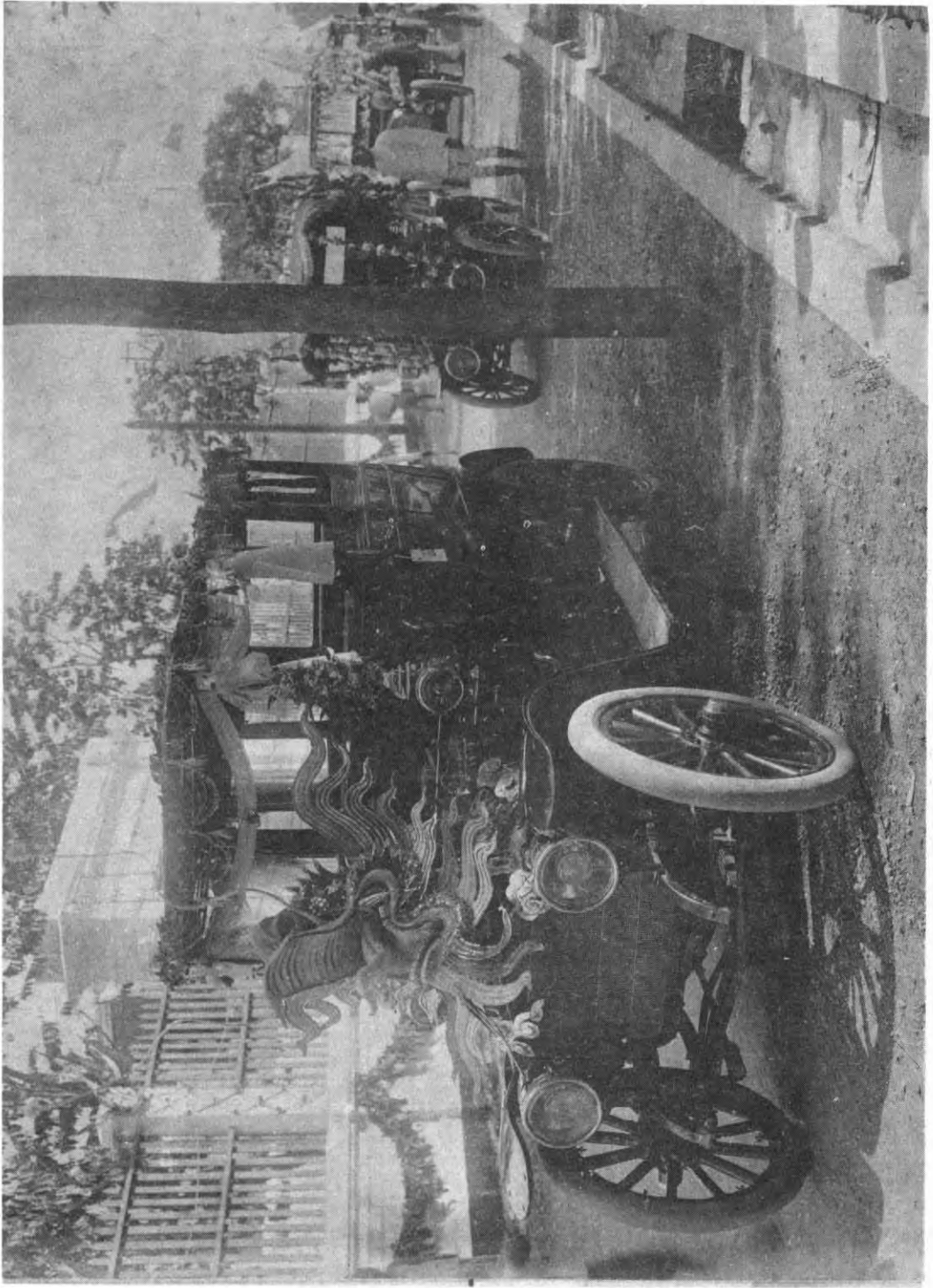
รถอินทรีสามานพุด ของกรมชุมพรศาสตร (รถ ๒๕ แร่งน้ำ)

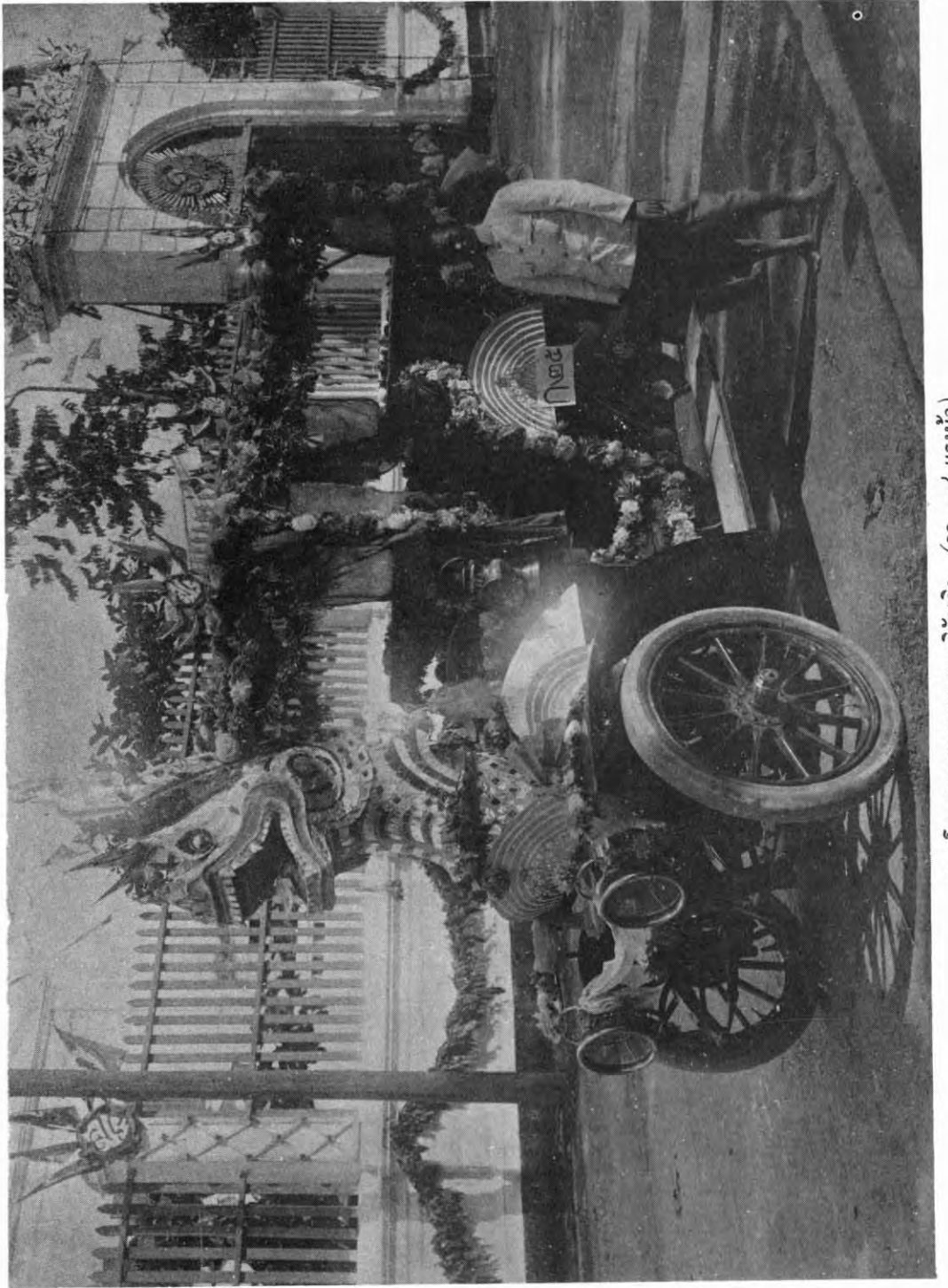
รถอวดศรัทธา ของกรมขุนสมมตอมรพันธุ์ (รถ ๑๖ แรงม้า)

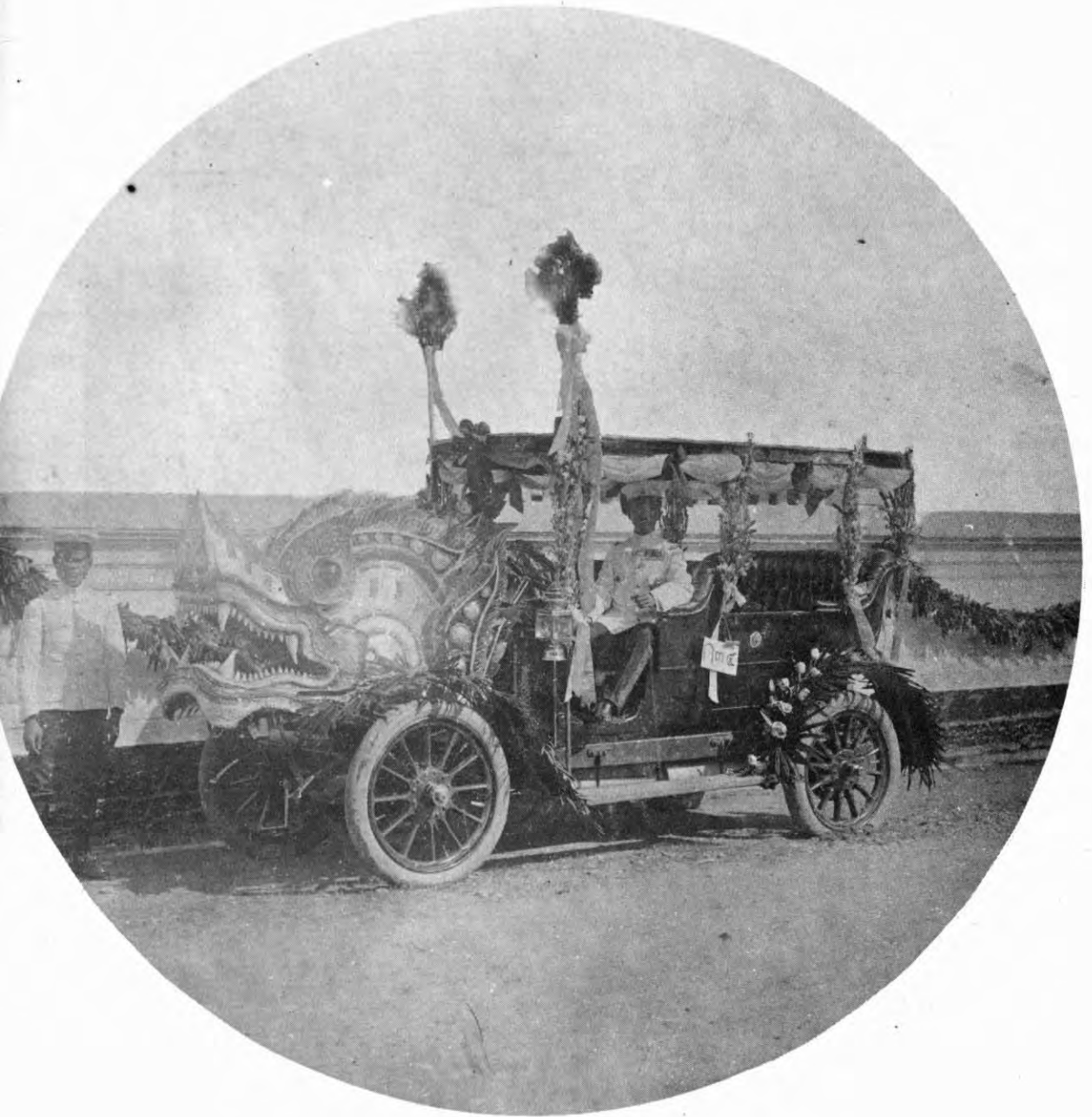
รถประสาทสังข์ ของกรมหมื่นมรุพงษ์ (รถ ๑๖ แรงม้า)

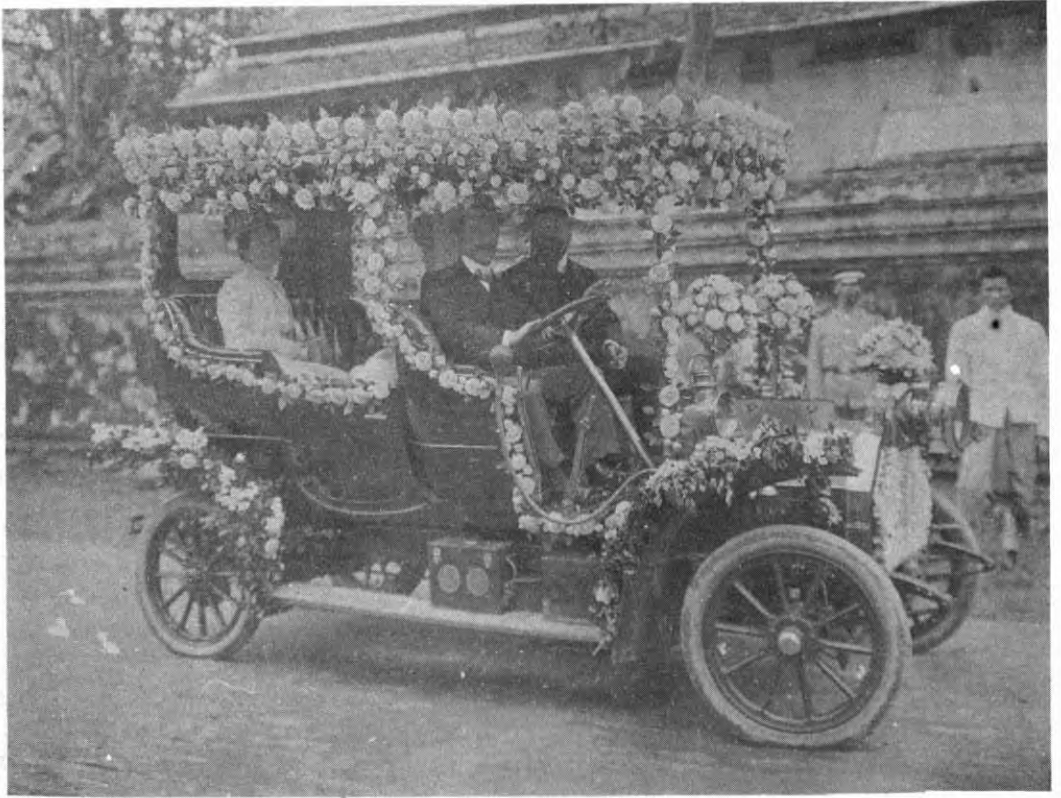
รถสีเทาหินจันทร์ ของพระยาอารพษ์พิพัฒน์ (รถ ๑๖ แรงแม่า)

รถเรโน ของพระสรรพการหรัญกิจ (รถ ๑๔ แรงแม้)

รถราจักร์ ของกรมหลวงดำรงราชานุภาพ (รถ ๒๐ แรงม้า)

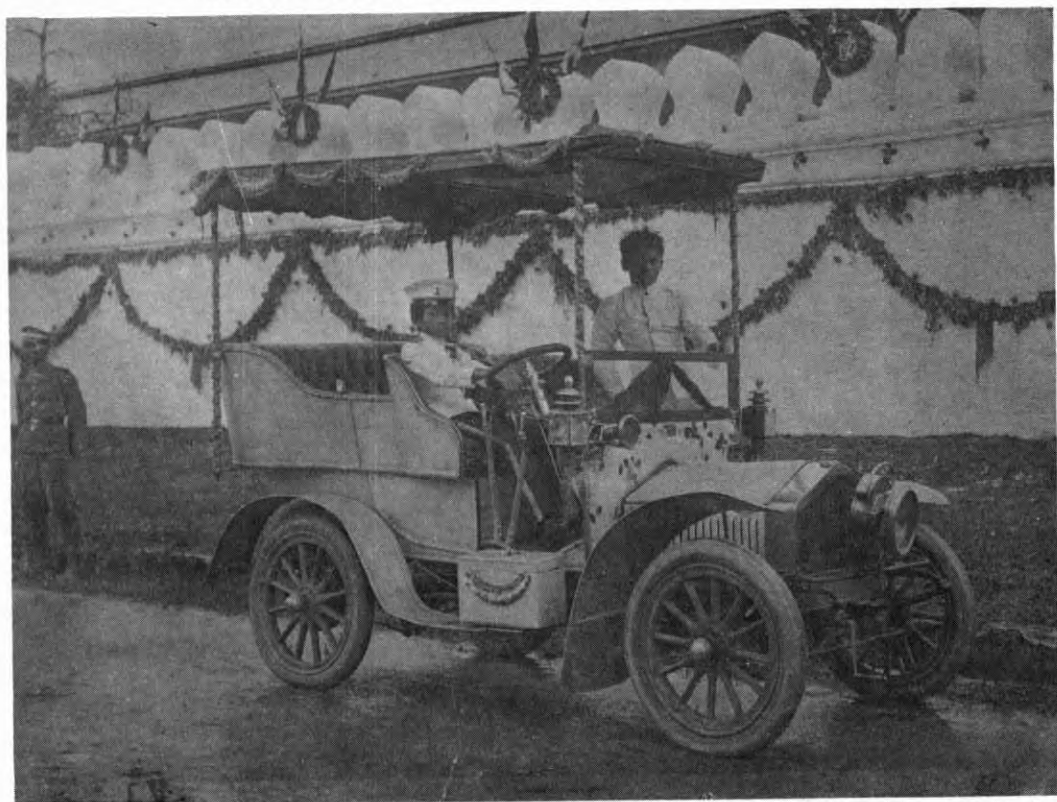
รถเมโทรบิก ของพระยาประเสริฐศาสตร์ธำรง (หมอไรเตอร์) (รถ ๑๐ แรงม้า)

รถพอลโกซี่ ของหลวงสุนทรโกษา (คอยู่เหลด ณ ระนอง) (รถ ๑๒ แรงม้า)

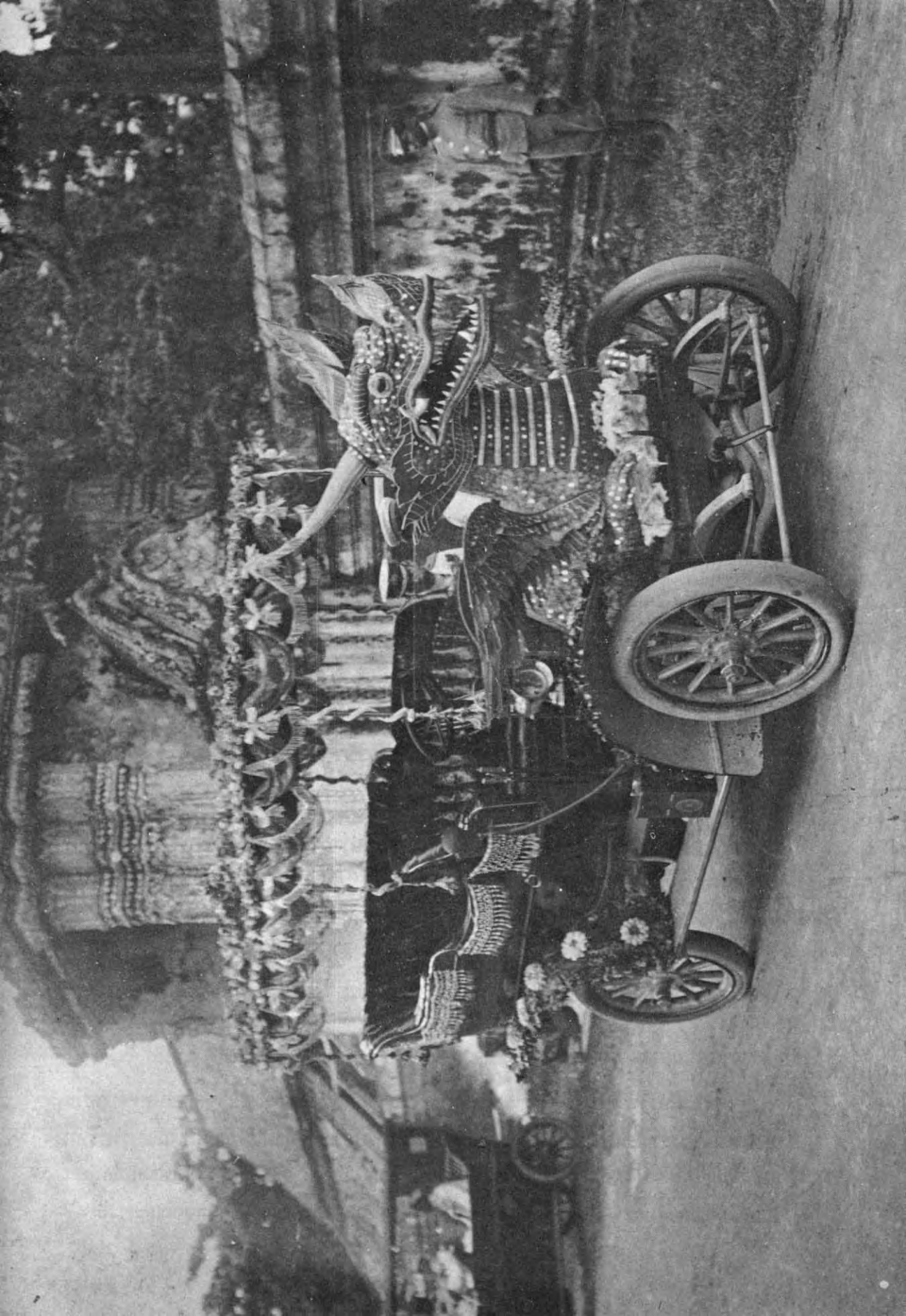

รถเมฆขลา ของกรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์ (รถ ๑๑ แรงม้า)

รถลาวพระนคร ของ ม.จ. ไสดทอง ทองใหญ่ (รถ ๘ แรงม้า)

รายงานสร้างสะพานเฉลิม ๕๕ ร.ศ. ๑๒๗

ขอเดชะ ฝ่าล่องธุลีพระบาทปกเกล้าฯ ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมศุขาภิบาลจัดการสร้างถนนสายนี้ อันได้พระราชทานนามแล้วว่า “ถนนประเจจิน” ที่ยังทำค้างอยู่ให้สำเร็จลุล่วงไป พร้อมด้วยสะพานเล็กข้ามคลองพระยาไทย คลองสวนอ้อย ตลอดจนคลองแสนแสบคลองใหญ่ แลทรงพระราชดำริเห็นว่าสะพานข้ามคลองนี้เป็นสะพานสำคัญ ที่จะเชื่อมพระนครตอนเหนือ แลตอนใต้ให้ใกล้ถึงกัน จึงได้ทรงเลือกสรรให้สร้างเป็นสะพานเฉลิม โดยพระราชทานพระราชทรัพย์ในส่วนพระองค์ ดังที่ได้เคยทรงบริจาคเป็นส่วนพระราชกุศลพิเศษตามจำนวนพระชนมวารในงานเฉลิมพระชนมพรรษา เสมอทุกปีมาได้ขาดนั้นตามสมควรแก่พระราชศรัทธา

เมื่อกรมศุขาภิบาลได้รับพระราชทานพระราชกระแสดังนี้ แลก็ได้แบ่งหน้าที่กันทำเป็นส่วนเป็นตอน เฉพาะสะพานนี้ที่จะได้พระราชทานนามว่า “สะพานเฉลิม ๕๕” เป็นสะพานข้ามคลองใหญ่เรือค้าขายสัญจรไปมามากไม่ว่ากลางคืนแลกลางวัน ทั้งมาประจวบกันกับมหามงคลสมัย ที่ได้ฝ่าล่องธุลีพระบาทเสด็จดำรงศิริราชสมบัติได้ครบ ๔๑ พรรษา ยิ่งกว่าพระมหากษัตริษีราชเจ้า แห่งกรุงสยามแต่กาลปางก่อน จึงได้ว่าจ้างเหมานายช่างฝรั่งเศสผู้ชำนาญ ให้ทำอย่างมั่นคงถาวรโดยวิธีที่เรียกว่า “เฟโรคอนกรีต” ซึ่งยังมีได้เคยทำเลยในกรุงเทพฯ โดยกว้างในร่วมพนัก ๔ วา ขาดหลังพนัก ๔ วา ๒ สอกคืบ ยาวท้องสะพาน ๑๑ วา บนพื้นสะพานยาว ๑๕ วา สูงจากระดับน้ำขึ้น ถึงท้องรอด ๖ สอก ๘ นิ้ว ได้เริ่มลงมือทำมาแต่เดือนกรกฎาคม ร.ศ. ๑๒๗ นี้ ถึงว่าเพราะเวลาน้อยยากที่จะให้การนั้นแล้วโดยประณีตบรรจงทันวันเปิดได้ก็ดี แต่ควรนับว่าเป็นการสำเร็จ สมดังพระบรมราชประสงค์ได้แล้ว

อนึ่งที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างสะพานและถนนสายนี้ขึ้น ย่อมเป็นสาระแก่นสารแลเป็นพระราชสาธารณกุศลประการหนึ่งว่ายนมรรคาให้ประชาชน ทั้งคฤหีษธุและบรรพชิตที่อาไศรยอยู่ในพระนครตอนเหนือได้ให้สัญจรไปมาใกล้แลเร็วพลัน โช้แต่เท่านั้นเป็นทำเลที่มีอากาศโปร่งเย็นสบายเสมอว่าเปิดช่องโอกาสให้หมู่กนิกรชนทั้งหลาย ได้มาเที่ยวถึงสวนดุสิตแลสระอโน-

คาด ซึ่งได้พระราชทานพระบรมราชานุญาต โดยพระมหากษัตริย์ให้ไปมาด้วยยานต่าง ๆ หรือนั่งเล่นเดิรเล่น เพื่อบำรุงร่างกายสบายใจเป็นสุขสวัสดิ์

เมื่อจะพรรณมาถึงพระราชคุณสมบัติความจริง ถนนสายใดที่ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น เมื่อสำเร็จบริบูรณ์แล้ว ได้ฝาลองรูปพระบาทก็ได้ทรงพระราชอุตสาหะ เปนพระราชฐานะที่จะให้ปลูกต้นไม้ทุก ๆ สาย ทั้งพระราชทานพระราชกระแสแนะนำ ด้วยพระองค์เอง ว่าต้นไม้ชนิดใดควรจะปลูกถนนไหน ในที่สุดจะตัดแต่งอย่างไร จึงจะงดงามมีร่มเงาให้ประชาชนได้อาศัย เติบโตมาเป็นผาสุกสบาย ดังที่ได้เห็นประจักษ์แก่ตาอยู่เวลานี้แล้วก็หลายสาย มีถนนราชดำเนินแลพระลานเป็นต้น

ทั้งนี้ก็ด้วยทรงพระเมตตาพระกรุณาปราณีแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งหลายทั่วหน้า นับเนื่องเข้าในสังคหวัตถุธรรมจริยา เปนพระมหากษัตริย์คุณควรสรรเสริญสาธุการถวายไชย

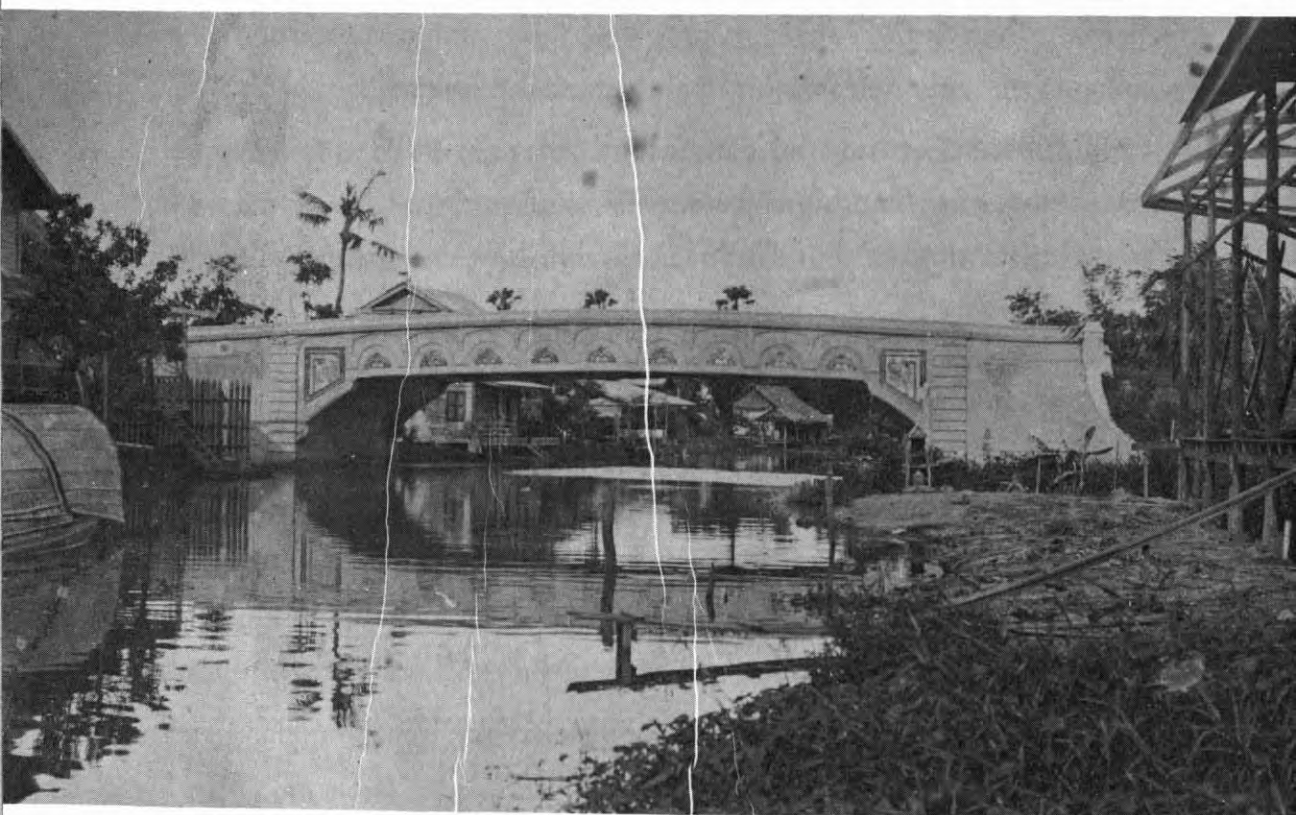
ขออำนาจพระรัตนไตรย แลผลแห่งพระราชกุศลทั้งหลาย ที่ได้ทรงบำเพ็ญมาแล้วแต่หลัง แลทรงบำเพ็ญในครั้งนี้ หรือกำลังทรงบำเพ็ญอยู่ จงอภิบาลบำรุงรักษาได้ฝาลองรูปพระบาท ให้ทรงพระเจริญสุขสำราญยิ่งขึ้นไป พระโรคพาธอื่นใดที่ได้เคยมีในพระองค์เป็นบางครั้งบางคราว ขอให้หายเป็นปรกติหรือที่ยังไม่เคยมีเคยเป็น ก็ขออย่าให้มากลักกลาย ต่อพระบรมบาทบุคคลเลยเป็นอันขาด มีพระราชประสงค์สิ่งใดขอให้สิ่งนั้นมาประสพสมดังพระบรมราชประสงค์ทุกประการ

เวลานี้สมควรแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทาน พระบรมราชวโรกาสกราบบังคมทูล อัญเชิญเสด็จทรงตัดสายแพรแถบให้ขาดออกแลทรงเปิดผ้าคลุมนามสพาน แล้วเสด็จพระราชดำเนินข้ามเปนปฐมกฤกษ์ จะได้เป็นศรีสวัสดิ์มงคลแก่ผู้ที่จะสัตยจรไปมาในภายหน้าต่อไป

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ขอเดชะ ฯ

กรุงเทพฯ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๓

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ตั้งแต่เวลาเข้าไปจนตอนบ่าย มีการจัดกระบวนแห่เฉลิมพระเกียรติกระบวนแห่คราวนี้นับว่าเป็นกระบวนที่พิถีพิถันอย่างประณีต รถของกระทรวงไชนกรมไหนหรือมณฑลใด ก็ได้แต่งมีเครื่องหมายสรรพกิจการแลสรรพพัสดุ ซึ่งเป็นของเกิดมีขึ้นในรัชกาลปัจจุบันนี้ แลมีเครื่องหมายตามกระทรวงแลมณฑล เพื่อให้ทราบได้ว่ากระทรวงนั้นมณฑลนั้น ทั้งมีการเล่นแลแต่งตัวต่าง ๆ กัน ประชาชนทั้งในกรุงแลหัวเมือง ได้มาดูมาชมจนเกือบจะไม่มีที่ว่าง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดสะพานเฉลิมโลก คลองแสนแสบ
บริเวณตลาดประตูน้ำปัจจุบัน เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗

ครั้นเวลาบ่าย ๒ โมง ๑๐ นาที พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องครึ่งยศชาวทหาร ทรงประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เสด็จออกประทับพลับพลาหน้าพระลาน โปรดเกล้าฯ ให้เสด็จกระบวนแห่เฉลิมพระเกียรติเข้าทางตะวันตกแห่งพระบรมรูป เสด็จผ่านหน้าพระที่นั่ง ถวายทอดพระเนตร แล้วเสด็จกลับไปทางตะวันออกแห่งพระบรมรูป กระบวนเสด็จตั้งแต่วินาทีเสด็จออก จนเวลาบ่ายค่ำเศษจึงสิ้นกระบวน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้น กระบวนแห่ทั้งหลายนี้ จะได้นำไปเข้าปราสาทที่ห้องสนามไชย เพื่อให้มหาชนทั้งหลายได้ดูได้ชมจนวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน จึงเลิก

เวลาทุ่มเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องเต็มยศชาวทหารบก ทรงประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์มหากับริบรมราชวงศ์เสด็จออกพระที่นั่งอภิเศกดุสิต ราชนครผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทมิสเตอร์เฮมิลตันกิงอรรคราชทูตอเมริกัน อ่านคำถวายไชยมงคลจบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสตอบตามสมควรแล้ว เสด็จขึ้น เจ้าพนักงานได้เชิญราชทูตผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ กับข้าราชการซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้เชิญมาประชุมชุมนุมกันอยู่ที่พลับพลาในสวนเป็ะเต็ง

ครั้นเวลา ๒ ทุ่ม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงษ์ ออกประทับโต๊ะเสวยที่พลับพลาในสวนเป็ะเต็ง พร้อมด้วยผู้ที่เชิญมาร่วมทั้งสิ้นเป็น ๒๑๘ ทั้งที่ประทับเมื่อเสร็จการเลี้ยงแล้ว ผู้ที่รับพระราชทานเลี้ยงทั้งสิ้น ออกมาพร้อมกันอยู่ที่ปราสาทพลับพลาในสวนเป็ะเต็ง แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกพลับพลาหน้าพระลานทอดพระเนตรกรมโหรศพ แลดอกไม้เพลิง จนเวลา ๕ ทุ่มเศษเสด็จขึ้น

**กระบวนแห่งเฉลิมพระเกียรติ
ในงานพระราชพิธี
รัชมังคลาภิเษก**

**วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์
ศก ๑๒๗**

กระบวนของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
มกุฎราชกุมาร รดราชอภัยทาน

กระบวนของกระทรวงกระลาโหม รด
คชสีห์ มีบริวารรถขุมรถกองทัพออย่างเก่า
๑ รดเสียบียง ๑

กระบวนของกรมยุทธนาธิการ รดโทร
เลขไม่มีสาย

กระบวนของกรมยุทธนาธิการ รดโทร-
ศัพท์สนาม

กระบวนของกระทรวงวัง รดพระอาราม
ต่าง ๆ

กระบวนของกระทรวงวัง รดพระที่นั่ง
ต่าง ๆ

กระบวนของกระทรวงพระคลังรุดสุริย-
มณฑล

กระบวนของกรมตรวจกรมสารบาญชี
รุดเทวดานั่งหลังสมุค

กระบวนของกรมเก็บแลกรมกระสาปน์
กรมธนบัตร รุดเทวดานั่งบนกองทองกองเงิน
กระบวนของกรมศุลกากร รุดศุลการักษ์
กระบวนของกระทรวงต่างประเทศ รุด
บัวแก้ว

กระบวนของกระทรวงนครบาล รุดพระ
ยมทรงสิงห์

กระบวนของกรมสรรพากรนอก รุดสวน
แลนา

กระบวนของกรมเจ้าท่า รุดเขาเกาะจวง
กระบวนของกรมศุขาภิบาล รุดถนนแล
สะพาน

กระบวนของกรมพยาบาล รุดเขา-
สรรพยา

กระบวนของกรมทะเบียนรุด รุดสะพาน
มัจฉาน

กระบวนของกระทรวงธรรมการ รุดพระ
เพลิงทรงระมาด

กระบวนของกรมธรรมการ รุดคู่พระไตร
ปิฎก

กระบวนของกรมพิพิธภัณฑ์ รุดภูเขา
และวิมาน

กระบวนของพรตจีน รุดภูเขาที่มีสระแล
มังกร

กระบวนของพรตญวน รุดเรือที่นั่งญวน
กระบวนของกระทรวงยุติธรรม รุดจันทร์-
มณฑล

กระบวนของโรงเรียนกฎหมาย รถโรงเรียน
โรงเรียนกฎหมาย

กระบวนของโรงทำกระเบื้อง รถโรงทำ
กระเบื้อง

กระบวนของพระเจ้าอุกยาเธอ กรมหมื่น
ราชบุรีดิเรกฤทธิ์ รถมอเตอร์คันแรกในกรุง-
เทพฯ

กระบวนของกระทรวงโยธาธิการ รถ
พระนารายณ์ทรงรถ

กระบวนของกรมรถไฟ

กระบวนของกรมไปรษณีย์

กระบวนของกรมโทรเลข

กระบวนของกรมโทรศัพท์

กระบวนของกระทรวงมหาดไทย รถ
ราชสีห์

กระบวนของกรมสรรพากรนอก รถพระ
อุเทนทร์

กระบวนของกรมป่าไม้ รถดอกไม้มีนางไม้

กระบวนของกรมราชโลหกิจ รถภูเขา

กระบวนของมณฑลกรุงเก่า รถปราสาท
สังข์

กระบวนของมณฑลนครสวรรค์ รถ
วิมานยอดเขา

กระบวนของมณฑลพิษณุโลก รถพระนา-
รายณ์บรมมสินธุ์

กระบวนของมณฑลเพชรบูรณ์ รถ
ป้อม

กระบวนของมณฑลพายัพ รถข้างต่าง

กระบวนของมณฑลอุดร รถทำภูเวฬุ-

ราช

กระบวนของมณฑลอิสาน รถคอกบัว

กระบวนของมณฑลนครราชสีมา

รถพระพรหมสกลาสิทธิ์

กระบวนของมณฑลปาจิณบุรี รถเขา

พระสุเมรุ

กระบวนของมณฑลจันทบุรี รถพระจันทร์

ชักรถ

กระบวนของมณฑลนครไชยศรี รถจักร-

หิน

กระบวนของมณฑลราชบุรี รถข้างเขน

กระบวนของมณฑลชุมพร รถพระโพธิ-

สัตว์

กระบวนของมณฑลนครศรีธรรมราช

รถสำเภาทอง

กระบวนของมณฑลปัตตานี รถปืนใหญ่

กระบวนของมณฑลภูเก็ต รถเสือ

กระบวนของกระทรวงเกษตรธิการ

รถพระพิรุณทรงนาค

กระบวนของกรมแผนที่ รถคนขรทำ
แผนที่

กระบวนของกรมคลอง รถพระนารายณ์
นั่งบนประตุน้ำ

กระบวนของหลวงดำรงธรรมสาร รถโรง
พิมพ์

กระบวนของนายถมขยา รถโรงสีไฟ

กระบวนของจีนย้วนง่วงเฮง รถโรงสีไฟ

กระบวนของหลวงโสภณเพชรรัตน์ รถ
โรงเลื่อยจักร

กระบวนของนายเองหลงหยง รถโรง
เลื่อยจักร

กระบวนของห้างแบดแมน รถเสื้อผ้า

กระบวนของห้างคีเซียง รถร้านขายของ

กระบวนของหลวงฤทธิศักดิ์ชลเขตร์
รถเรื่องบริษัทรด

กระบวนของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
เจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์วรพินิต รถอยู่

กระบวนของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
เจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์วรพินิต รถเรือกลไฟ
เล็ก

กระบวนของจีนกั้น่วนฮวด รถเรือ
บริษัทนาवासยาม

กระบวนของบริษัทไฟฟ้า รถเรื่องไฟฟ้า

กระบวนของบริษัทรถราง รถเรื่อง
รถราง

กระบวนของพระยาวรพงษ์พิพัฒน์ รถ
เรื่องทำอิฐ

กระบวนของหลวงพฤฒิสารประสิทธิ์
รถเรื่องซุบแซ่

กระบวนของพระเจ้าน้องยาเธอ กรม
ขุนสรรพศาสตร์สุภกิจ รถเรื่องทำโฆคาเล่นน้ำแข็ง

กระบวนของพระสรรพการหิรัญกิจ
รถเรื่องธนาคาร

กระบวนของพระสรรพการหิรัญกิจ
รถเรื่องแบงก์สยาม

กระบวนของจีนชอยุเสง รถเรื่องแบงก์
จีนสยาม

กระบวนของหลวงประสารอักษรพรหม
รถเรื่องแบงก์ประสารทรัพย์

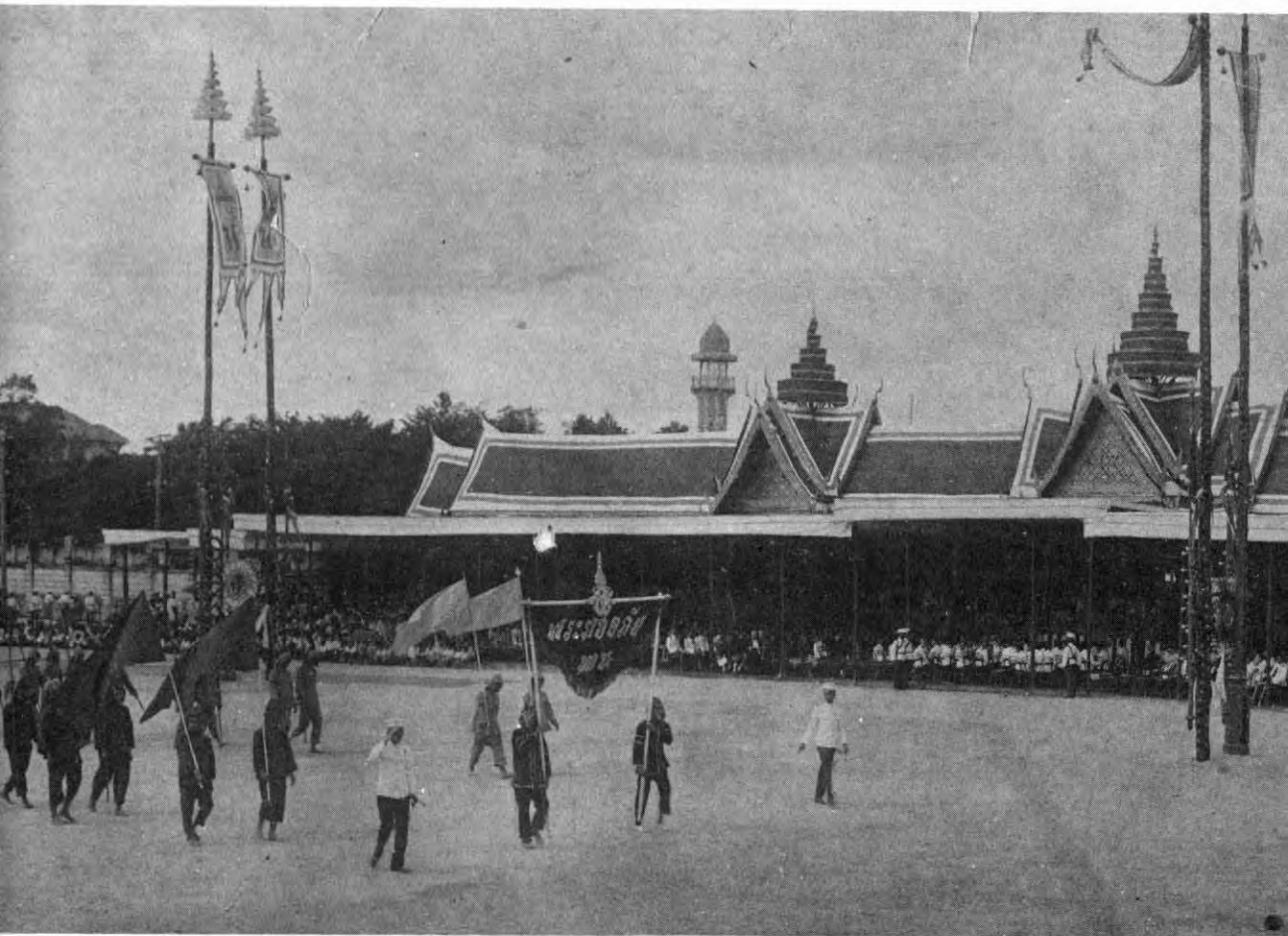
กระบวนของหลวงฤทธิศักดิ์ชลเขตร์
รถเรื่องแบงก์ก่วนฮวดหลี

กระบวนของนายพินทิพรักษา รถเรื่อง
แบงก์มณฑล

กระบวนของมิสเตอร์เฮงกี รถเรื่อง
บริษัทมอเตอโอบด

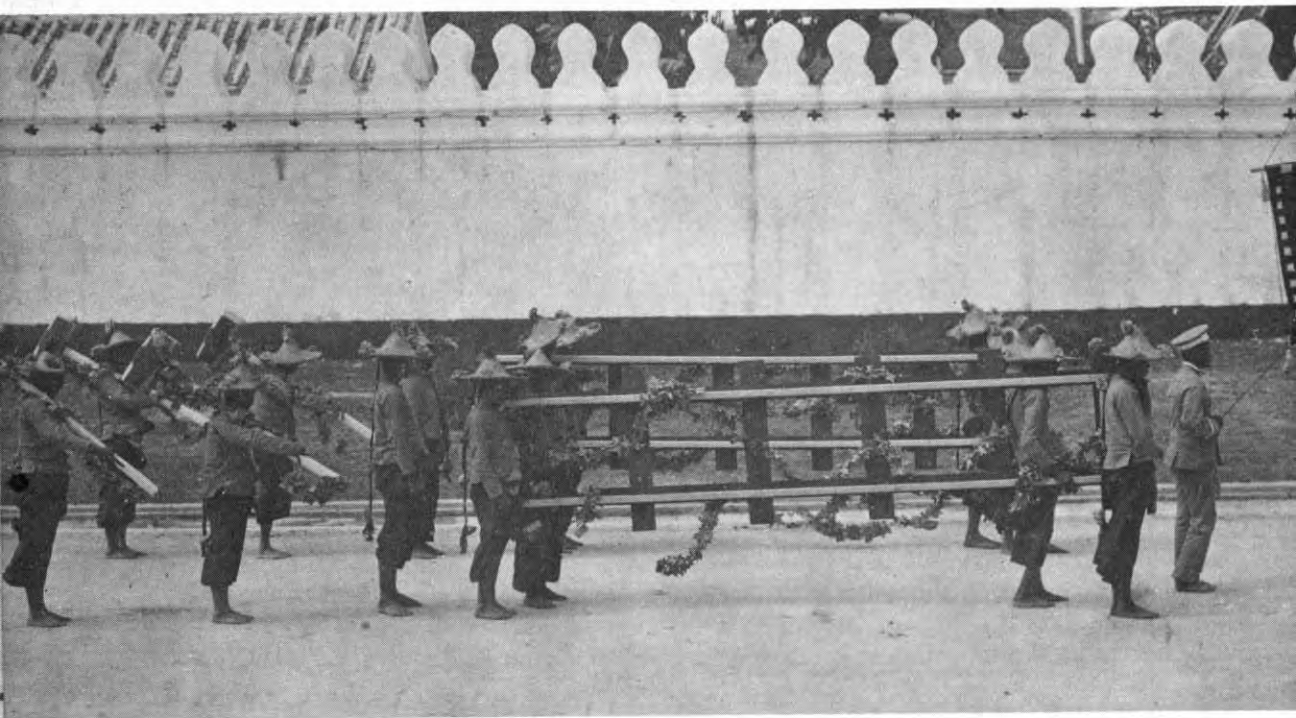
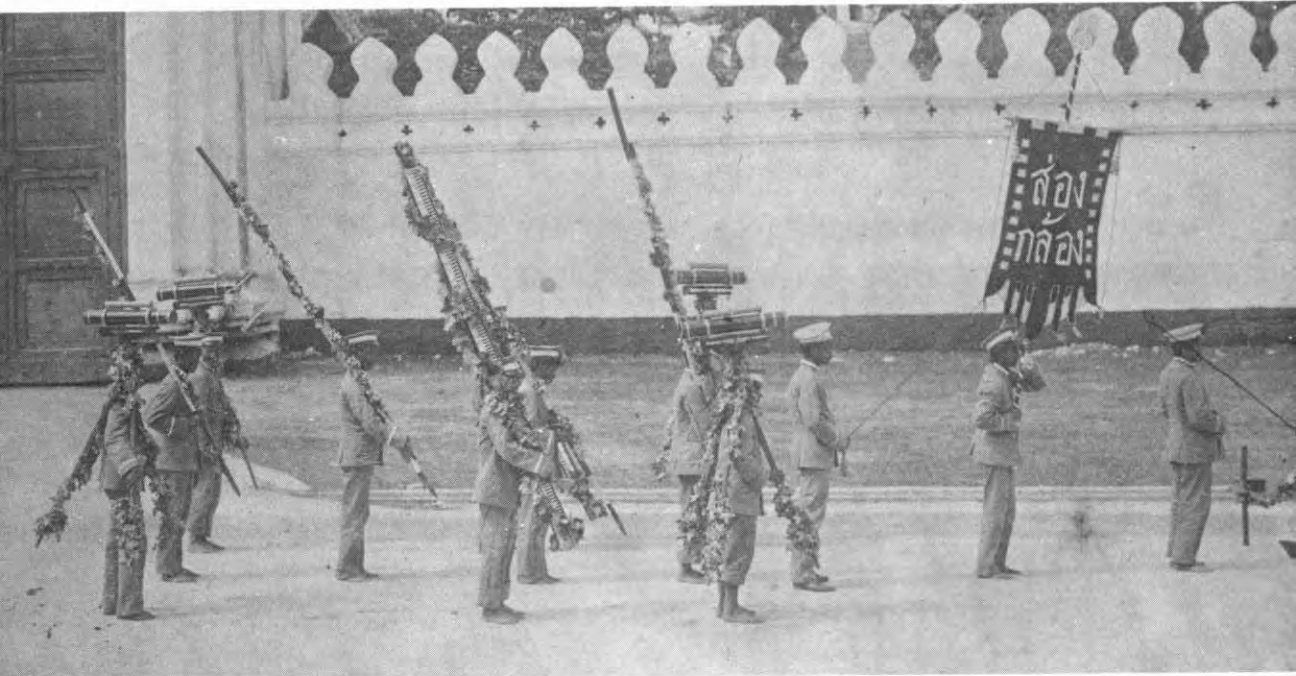
กระบวนของนักเรียนต่าง ๆ

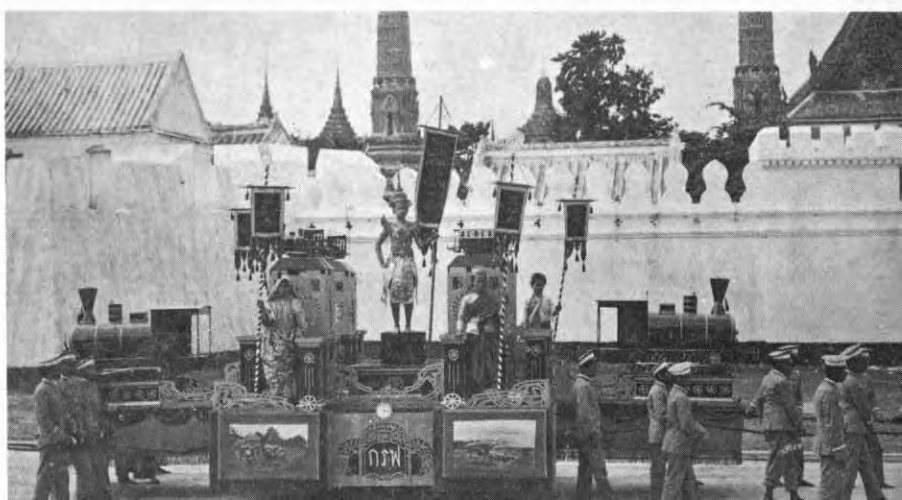
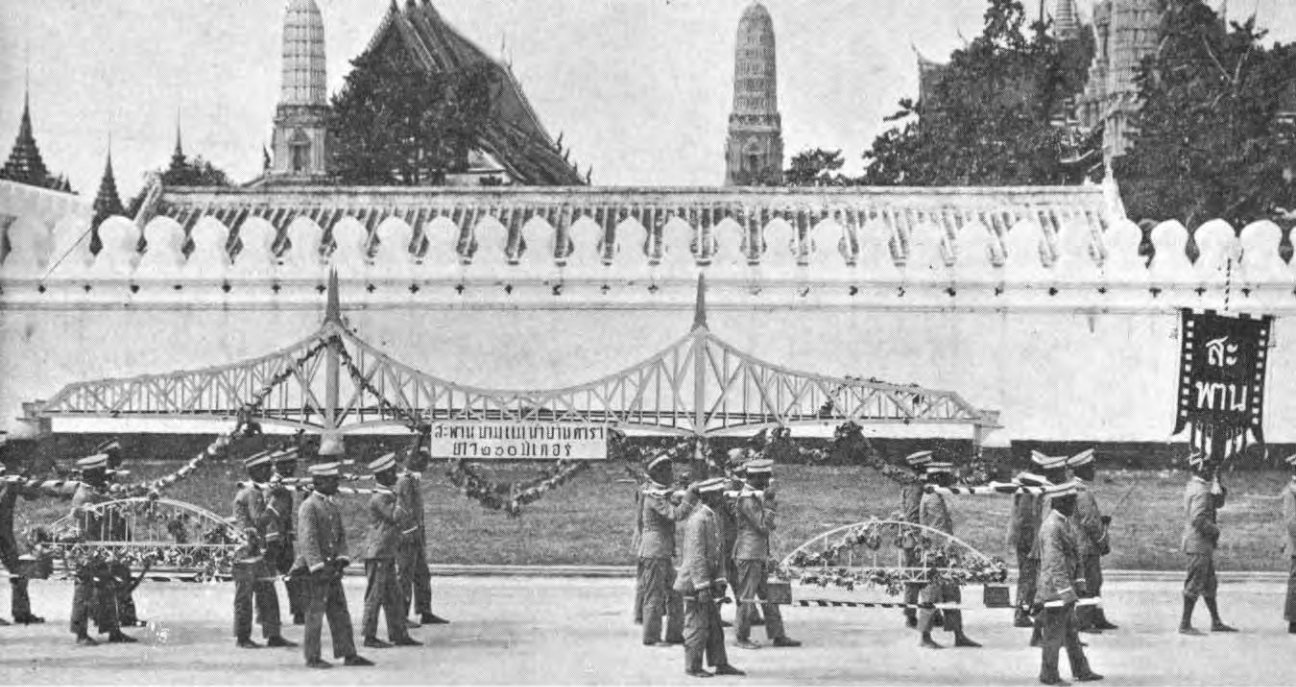
กระบวนของรถไปสิเกอล

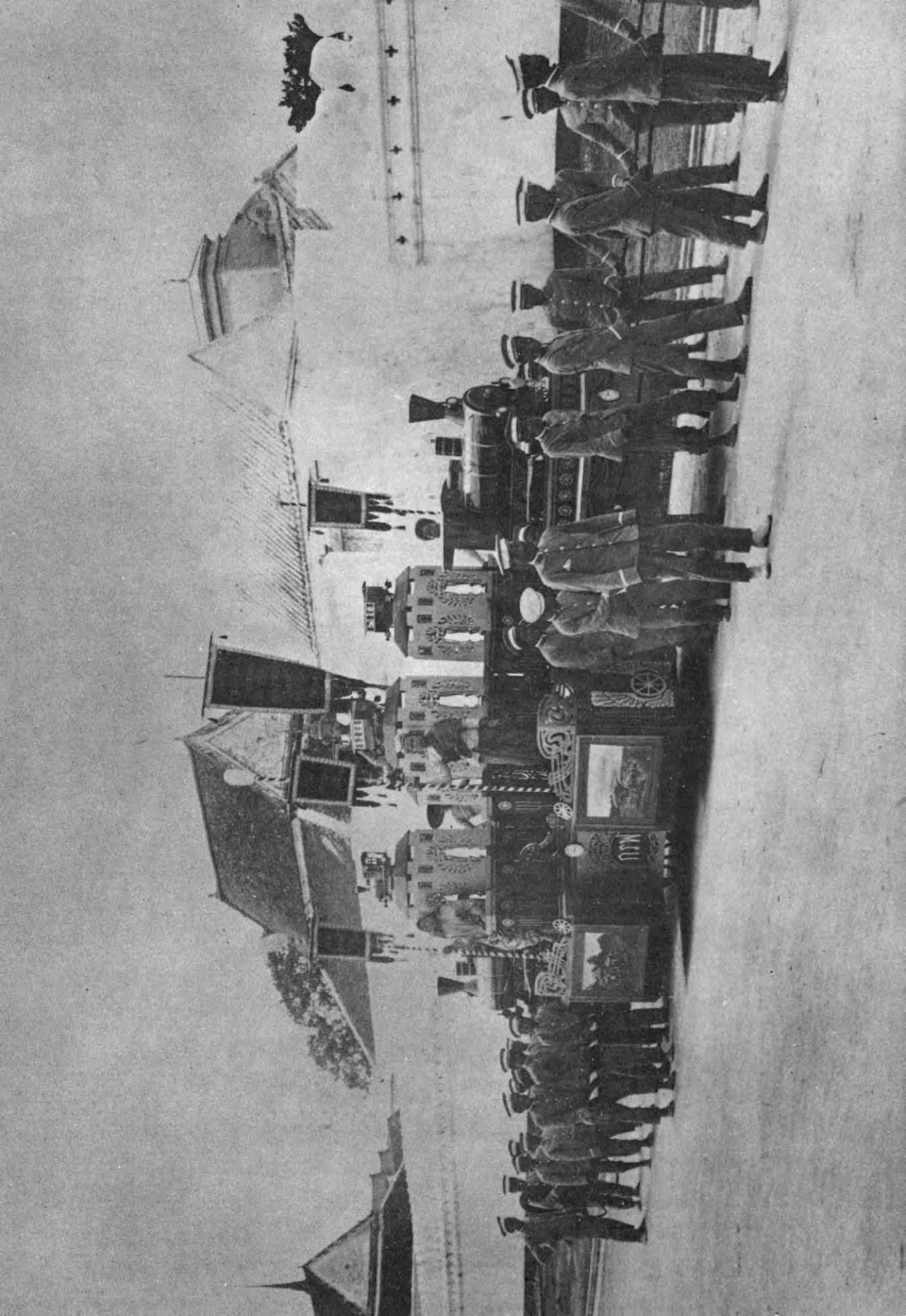

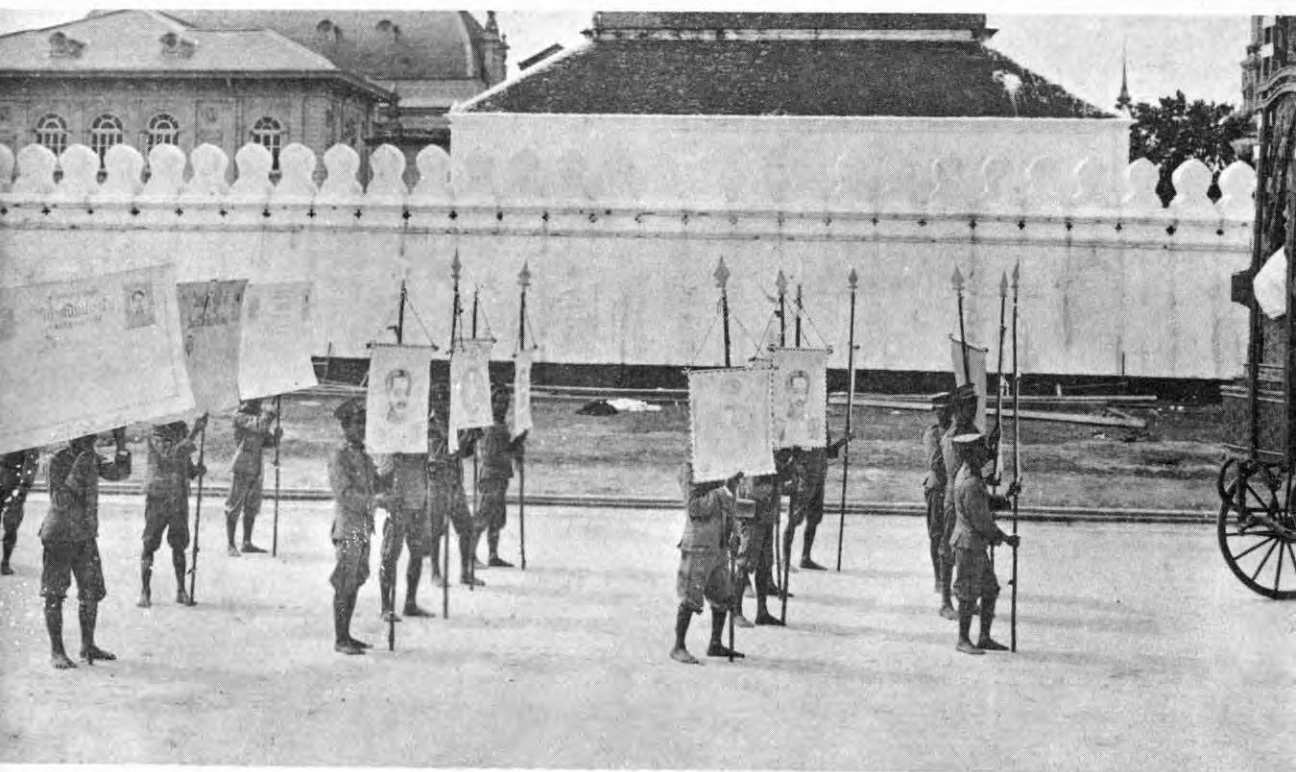
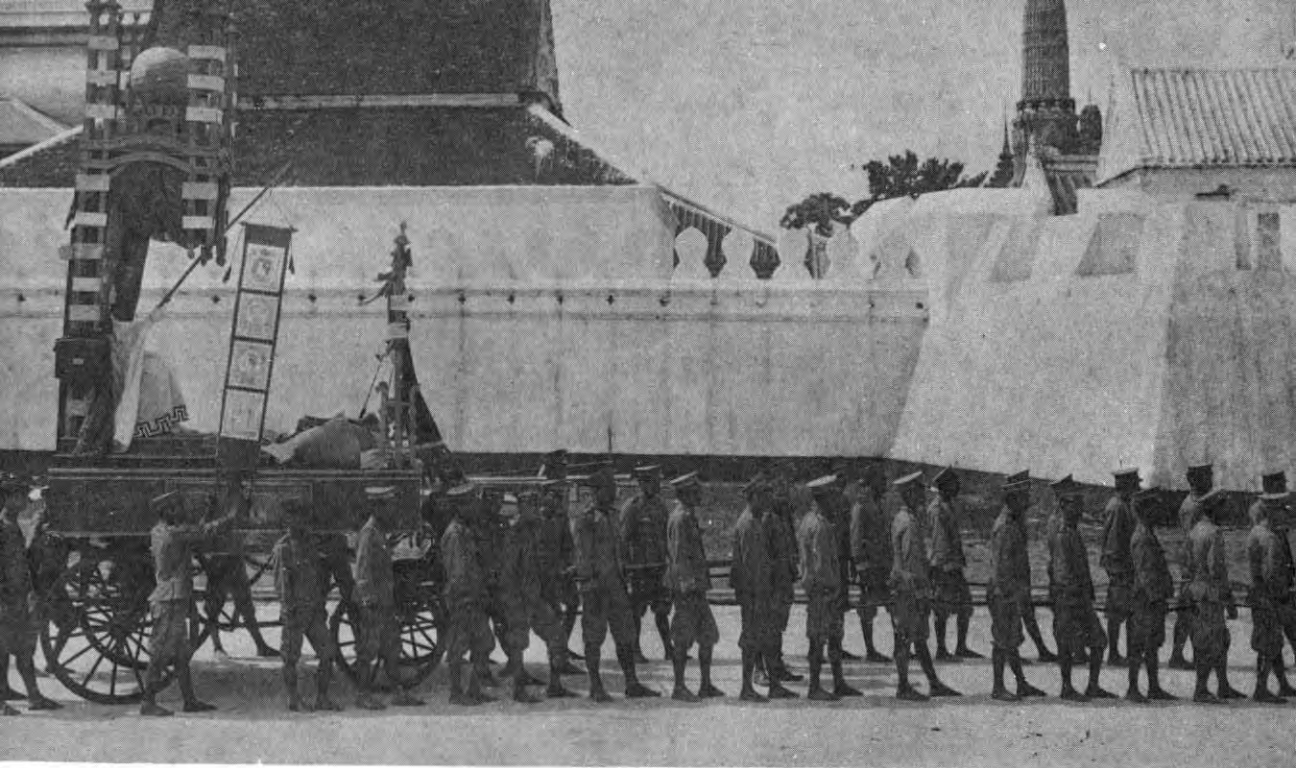
กระบวนเฉลิมพระเกียรติ “พระราชอภัยทาน” ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ซึ่งหมายถึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอภัยให้ประชาชนได้เป็นไทยเท่ากับนามแห่งชาติ (วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗)

กระบวนแห่เฉลิมพระเกียรติของกรมรถไฟ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ร.ศ.๑๒๘

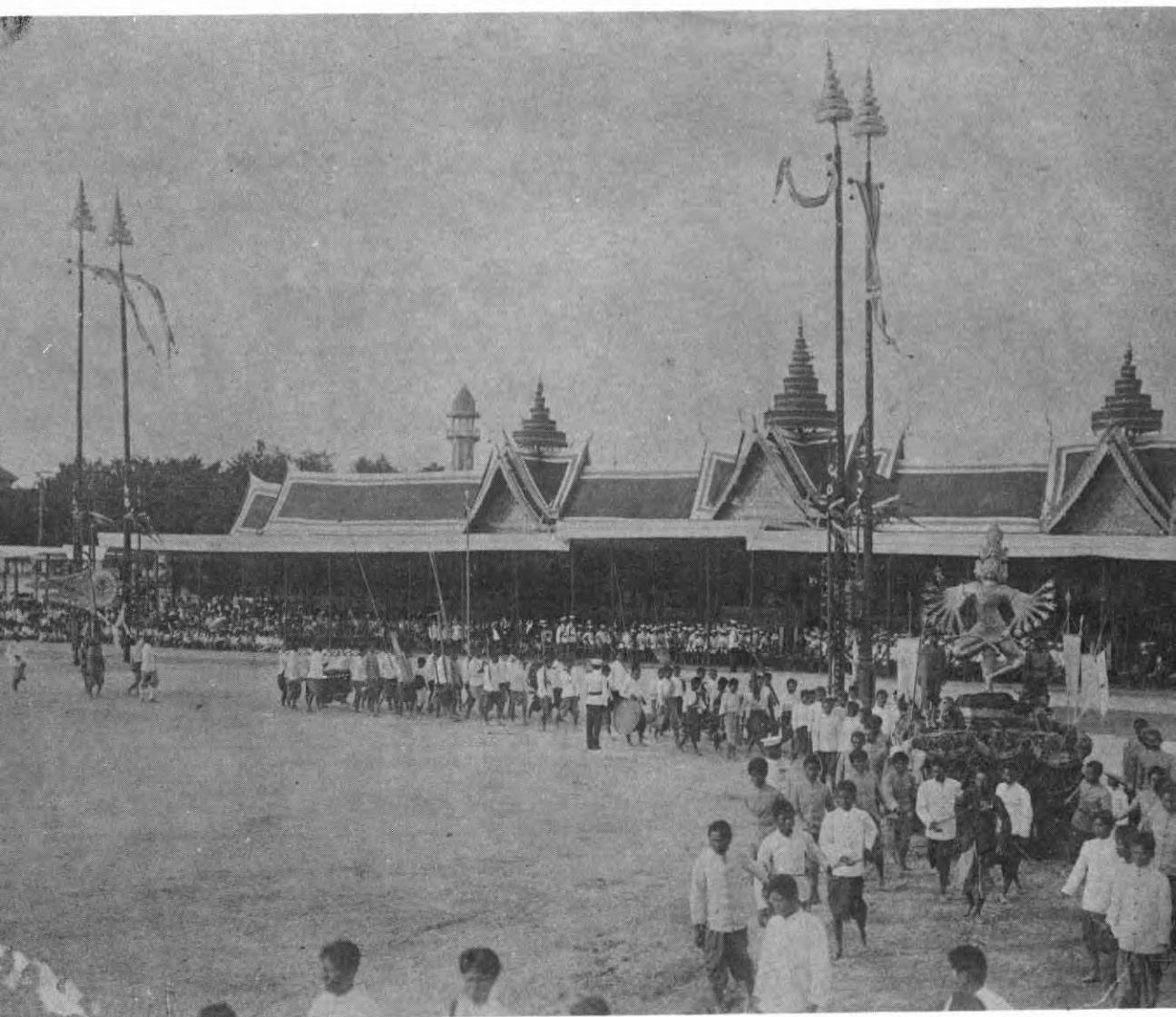

กระบวนรถแห่เฉลิมพระเกียรติของกรมไพรชนีย์ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗

กระบวนแห่เฉลิมพระเกียรติของมณฑลนครราชสีมา

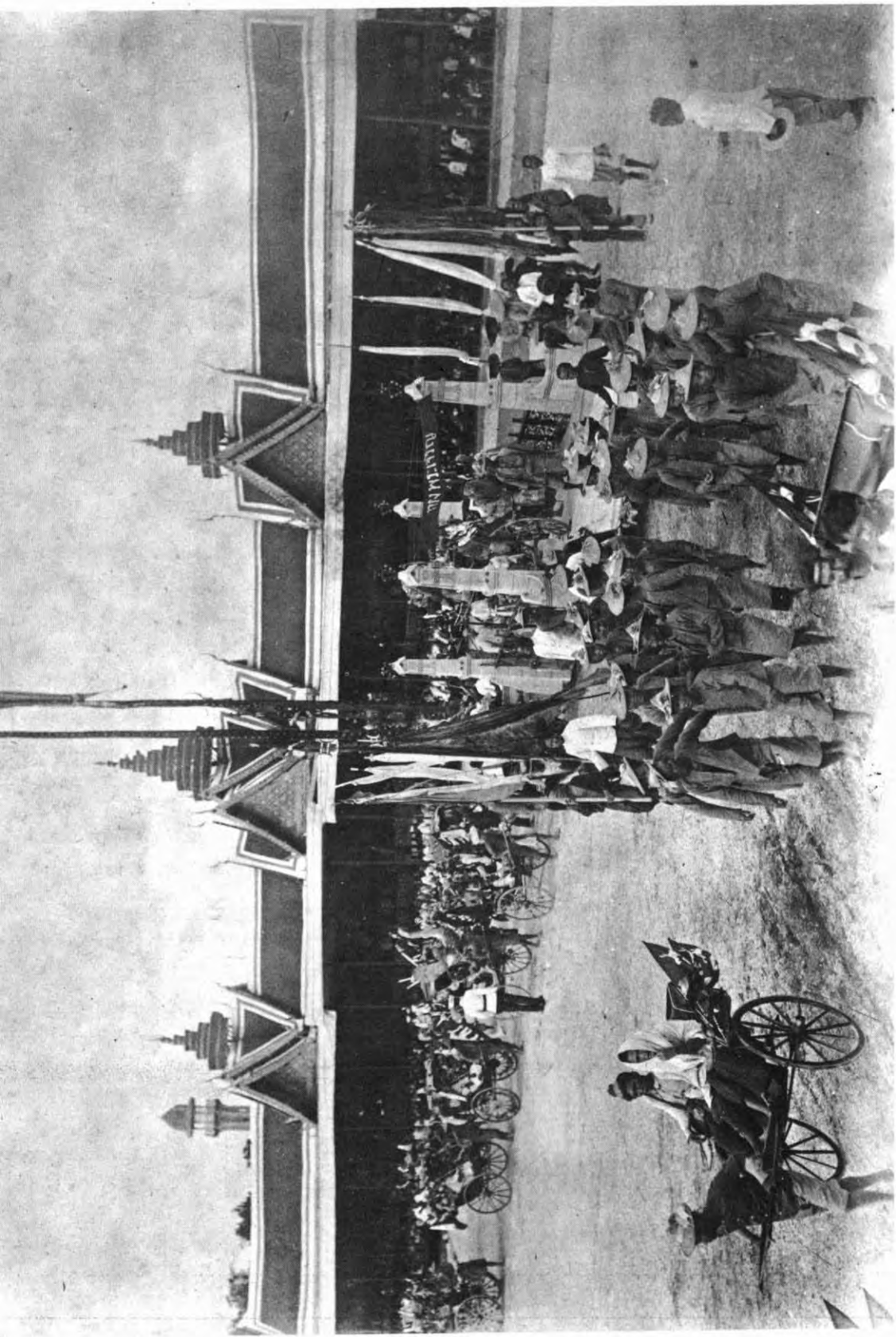
กระบวนของพระกรรพาศกรธการา รถพระพิรุณทรงนาค

กระบวนของกรมสรรพากรนอก
รถสวนและนา

กระบวนของ พระยาศวราชมนตรี รถเครื่องหลวง

กระบวนแห่ของกรมทะเลเขมร ผ่านหน้าพลับพลาที่ประทับ

กระบวนของรถ ไม้เตกอด

Translation of H M's Reply
(Copy)

~~Draft. Address by the Dean of the Diplomatic
Corps to His Majesty, on the evening of
November 13, 1908.~~

Sire,

We, the members of the Diplomatic Corps, extend to Your Majesty our sincere greetings on this day, the glad occasion that declares Your Majesty's reign to exceed that of any of Your predecessors.

We celebrate the length of days that marks Your Majesty's reign, because they speak of deeds that mark the progress of Your people toward individual liberty.

Because of this we rejoice, and, as their representatives are glad to be permitted to bring to Your Majesty today a personal message from each of our respective Rulers.

Sire,

In this message which I present, the President and the people of the United States extend to Your Majesty their cordial greetings and a God speed for many years to come.

คำแปลคำถวายโชมมงคล
ซึ่งทวน้ำสวดทูลได้กรามมัจฉมทูลพระกรุณา
ในเวลาค่ำวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖

ขอเถชะ

ข้าพระพุทธเจ้าทูลทูลทั้งทลาย ขอพระราชทานกรามมัจฉมทูลพระกรุณา
ความชื่นชมยินดีอันมีในใจจริง ของข้าพระพุทธเจ้าทั้งทลายในมงคลสมัยอันควร
รื่นเริงบันเทิงใจ ด้วยสถานคงความปรากฏว่าศิริราชสมบัติของใต้ฝ่าละอองธุลี
พระบาทมีการอันยาวยิ่งกว่าบรมบรรพบุรุษพระองค์ใด ๆ แล้ว

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งทลายกระทำกรวดของราชสมบัติที่มีวันสืบยาวนานนี้ ด้วย
ว่าในเวลาเหล่านั้นแสดงได้เห็นว่า เป็นการที่ได้ทรงพระกรุณาไ้อาณาประช
ชนได้มีความเจริญค่าเป็รไปถึงซึ่งความเป็นอิสระแก่ตนเอง

ด้วยเหตุนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งทลายจึงมีความโสมนัส แลเพราะว่า
ข้าพระพุทธเจ้าทั้งทลายเป็นผู้แทนอาณาประเทศ จึงมีความยินดีที่ได้รับพระราช
ทานพระบรมราชวโรกาศให้ต่างคนต่างได้นำคำในส่วนพระองค์ของผู้ปกครองของ
ประเทศต่าง ๆ มากรามมัจฉมทูลพระกรุณาด้วย

ขอเถชะ

ในคำอันนี้ที่ข้าพระพุทธเจ้าทูลเกล้า ฯ ถวายนั้น ท่านเปเรซีเคนต์แลประ
ชาชนชาวอเมริกันขอถวายโชมมงคล แลขอใ้พระผู้เป็นใหญ่สากลโลกช่วยอภิบาล
รักษาให้ทรงพระเจริญพระชนมายุยิ่งยืนยาวนานสืบไป

ทรงราชย์มีราชองครักษ์และองครักษ์ในกรมพระราชวัง
วังมอญดล. วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๑๖๖๗

เราขอปรึกษาท่านกับพวกทศทั้งหลาย
ที่มาอำนวยไชยให้พรแก่เราในครั้งนี้

การที่ได้ครองราชสมบัติในเมืองของ
เรามาช้านานถึงปานนี้ ก็เป็นเหตุพอล้มคร
ที่จะคิดเห็นว่าเปนท่วยเจาะบุญของเราแล้ว
แต่ก็ยังมีความพิงพอใจมากยิ่งขึ้น เมื่อได้ฟัง
คำของท่านแลแล้ว ว่า การที่เราได้ปกครอง
แผ่นดินมาหลายสิบปีนั้น ได้มีความเจริญ
แก่อาณาประชาราษฎร์เปนสำคัญมากแล้ว

ตลอดเวลาที่กล่าวมานี้ เราได้พยายาม
อยู่เสมอ ที่จะปลุกเสกทางพระราชไมตรี
ที่ผูกพันไว้กับนานาประเทศ ซึ่ง

ทรง

ทรงล้าวมได้คบหาดมคมมาแล้วนั้น ให้
มีนคงยิ่งๆ ขึ้นสืบไป เพระฉนั้น. ทจึงมี
โวยนตึนั้ก ที่ได้รับคำล้าแวงคมไมตรี
ที่ท่านแลพวกของท้านได้นำมแจ่งแก่เก
จากเหล่าทกนยของท้านทั้งหลายโดยอันดับ
กัน แลพระแท้แผ่นกินแลประภานธิบตี
ทั้งหลายเหล่านั้น เปนเคระหกีของเก
ที่ไกรู้จักคุ้นเคยกันเองแล้วด้วยโดยมาก ฯ

(Copy)

Draft. Reply of His Majesty to the Dean of the
Diplomatic Corps on the evening of November
13. 1908.

Mr Minister,

I thank you and the other members of the
Diplomatic Corps for the greetings you have
extended to me on this occasion.

That I have been permitted to reign over my
country for so long a period, is in itself a reason
for my gratitude; but much more than this is the
satisfaction I feel at your assurance that the
many years of my rule have been marked by the pro-
gress of my people.

In all that time I have always endeavored
to cultivate and strengthen the bonds of friend-
ship that link my country to the foreign powers
with which Siam sustains intercourse. It is, there-
fore, with the liveliest pleasure that I receive
the cordial messages which you and your co-leagues
have brought me from your respective rulers, with
many of whom it has been my happy lot to sustain
personal relations.

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน เวลาเช้า พระบรมวงษานุวงศ์เจ้าทูลฉลองรัฐีพระบาท บรรดา
ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เฝ้าพระราชกุศลได้จัดเข้ากระทงไปถวายพระสงฆ์ ซึ่งจัดดอกไม้
เพลิงมาฉลองพระเศวตพระคุณ ในพระราชพิธีนี้มีจำนวนถึงพันเศษ

เวลาเช้าโมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกพลับพลาหน้าพระลาน
ประทับรถพระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการเลี้ยงพระสงฆ์ตามปรำต่าง ๆ ทิวแล้วเสด็จ
ขึ้นประทับบนพลับพลาหน้าพระลาน โปรดเกล้าฯ ให้จัดการเลี้ยงพระสงฆ์บนพลับพลาแลใน
ที่ปรำต่าง ๆ พระสงฆ์ฉันแล้วโปรดเกล้าฯ ให้ถวายขำตามระเบียบบรรดาศักดิ์แลดอกไม้รูป
เทียนแก่พระสงฆ์ทั้งปวงพระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก ถวายพระพรลา พระบรมวงษ-
านุวงศ์แลเจ้าทูลฉลองรัฐีพระบาททั้งหลายบรรดาที่ได้จัดเข้ากระทงมาเลี้ยงพระนั้น ได้ขึ้นไป
เฝ้า ถวายพระราชกุศลพร้อมกันบนพลับพลาเวลาเช้า ๓ โมงเศษเสด็จขึ้น

ส่วนที่ในพระบรมมหาราชวัง เจ้าพนักงานได้เชิญพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระพุทธ-
ยอดฟ้าจุฬาโลก พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาไลย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รวม ๔ พระโกศออกประดิษฐานบนพระที่นั่งเสวต-
ฉัตร ในพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทพร้อมด้วยพระชนมวารแลพระชนมพรรษาเฉพาะแต่ส่วนที่ได้
เสด็จดำรงสิริราชสมบัติทั้ง ๔ รัชกาลนั้น ออกประดิษฐานบนบุษบกมุขตัวนอก แลเตรียมการ
ทั้งปวงพร้อมแล้ว เวลาบ่าย พระสงฆ์ทำรัชกาลทั้ง ๔ รวม ๘๘ รูป ที่จะสดับปกรณ์แลเจริญ
พระพุทธมนต์ มาพร้อมกัน

เวลาบ่าย ๔ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินด้วยรถพระที่
นั่ง ออกจากวังสวนดุสิตทางถนนบัวไปปลายถนนใบพร ออกพระลานไปตามถนนราช
ดำเนินนอก ถนนราชดำเนินกลาง ถนนราชดำเนินใน เลี้ยวถนนหน้าพระลาน ทอดพระเนตร
ทหารบก ซึ่งมารายทางรับเสด็จพระราชดำเนินตั้งแคว้นสวนดุสิตตลอดถึงพระบรมมหาราชวังเสด็จ
เข้าสู่พระบรมมหาราชวัง

เวลาบ่าย ๕ โมง เสด็จพระราชดำเนินเป็นกระบวนโมเดร์คาร์จากพระบรมมหาราชวัง
ทางประตูเทวาพิทักษ์ ไปตามถนนสนามไชยเลี้ยวถนนพระพิพิธ ไปถนนพระพิทักษ์ ถนนพาหุรัด
เลี้ยวถนนมหาไชย เลี้ยวถนนเขวราช เลี้ยวถนนจักรวรรดิ หยุดรถพระที่นั่งตรงถนน
สำเพ็ง เสด็จลงจากรถพระที่นั่ง ขึ้นทรงพระราชยาน เสด็จพระราชดำเนินเป็นกระบวนราชไปตาม
ถนนสำเพ็งทอดพระเนตรการตกแต่งซึ่งเงินพ่อค้าทำฉลองพระเศวตพระคุณในงานพระราชพิธีรัช-

มังคลาภิเษกตลอดถึงถนนทรงวาด เสด็จขึ้นทรงรถพระที่นั่งโมเตอร์คาร์ ไปตามถนนทรง
วาด เลี้ยวขึ้นถนนเจริญกรุง เลี้ยวถนนสนามไชยเลี้ยวถนนหน้าพระลาน กลับคืนเข้าพระ
บรมมหาราชวัง

เวลา ๒ ทุ่มเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องครึ่งยศจาวทหารบกทรงประดับ
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ แล้วเสด็จออกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่อง
นมัสการลงยา แลเครื่องทองน้อยถวายบังคมพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้ง
๔ รัชกาล แล้วทรงทอดผ้าไตรยามแก่พระสงฆ์เท่ารัชกาลทั้ง ๔ รวม ๘๘ รูป มีพระปิฎก
โกศล พระธรรมโกษาจารย์ พระอุปาทีคุณูปมาจารย์ พระธรรมปาโมกข์เป็นประธานสดับปกรณ์
แล้ว พระสงฆ์ทั้งปวงออกไปครองผ้า ในเวลานี้โปรดเกล้าฯ พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์
รัชกาลที่ ๔ แก่พระบรมวงษานุวงศ์บางพระองค์ซึ่งยังคงอยู่ไม่ได้พระราชทาน เมื่อพระสงฆ์ครอง
ผ้ากลับมานั่งตามเดิมแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทอง
ใหญ่ แลเทียนนมัสการเท่าจำนวนพระชนม์พรรษา ทรงศีลแล้ว หลวงมหาสิทธิโวหารกรมพระ-
อालักษณ์อ่านประกาศเทวดา จบแล้ว พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ในเวลานี้โปรด-
เกล้าฯ พระราชทานแจกเงินสลึงแก่พระบรมวงษานุวงศ์ที่ได้ทรงประดับเหรียญรัตนาภรณ์รัชกาล
ที่ ๔ มาในเวลานี้ พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์จบแล้วทรงประเคนพัดทอง ด้านหน้าเป็น
พระครุฑพ่าห์ อย่างพัดที่พระราชทานเมื่องานรัชมงคลที่กรุงเก่าศกก่อน แปรลกกันแต่คราวนี้พื้น
ดำ พระสงฆ์ถวายอดิเรกถวายพระพรลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรด-
เกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเสด็จออกทรงจุดดอกไม้เพลิง ณ พระที่นั่งอาภรณ์ภิโมกข์
เวลาเสด็จขึ้น ๕ ทุ่มเศษ

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน เวลาเช้า ๔ โมงเศษ โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิ-
ราชมกุฎราชกุมาร เสด็จมาทรงจัดการเลี้ยงพระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์เมื่อคืนนี้ พระสงฆ์
ถวายศีล ทรงศีลแล้ว ถวายพรพระจบแล้วสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ทรงประเคนพร้อมด้วย
พระบรมวงษานุวงศ์แลเจ้าพนักงานพระสงฆ์รับพระราชทานฉันทแล้ว ทรงประเคนรูปเทียนหมาก-
พลู กับใบวัดอุปัชฌาย์มูลาราคูปละ ๓ คำสั่ง พระสงฆ์ถวายถาอนุโมทนาถวายอดิเรก
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเสด็จกลับเวลาเที่ยงเศษ เจ้าพนักงานได้เชิญพระบรมอัฐิกลับประดิษ-
ฐาน ณ ที่เดิม

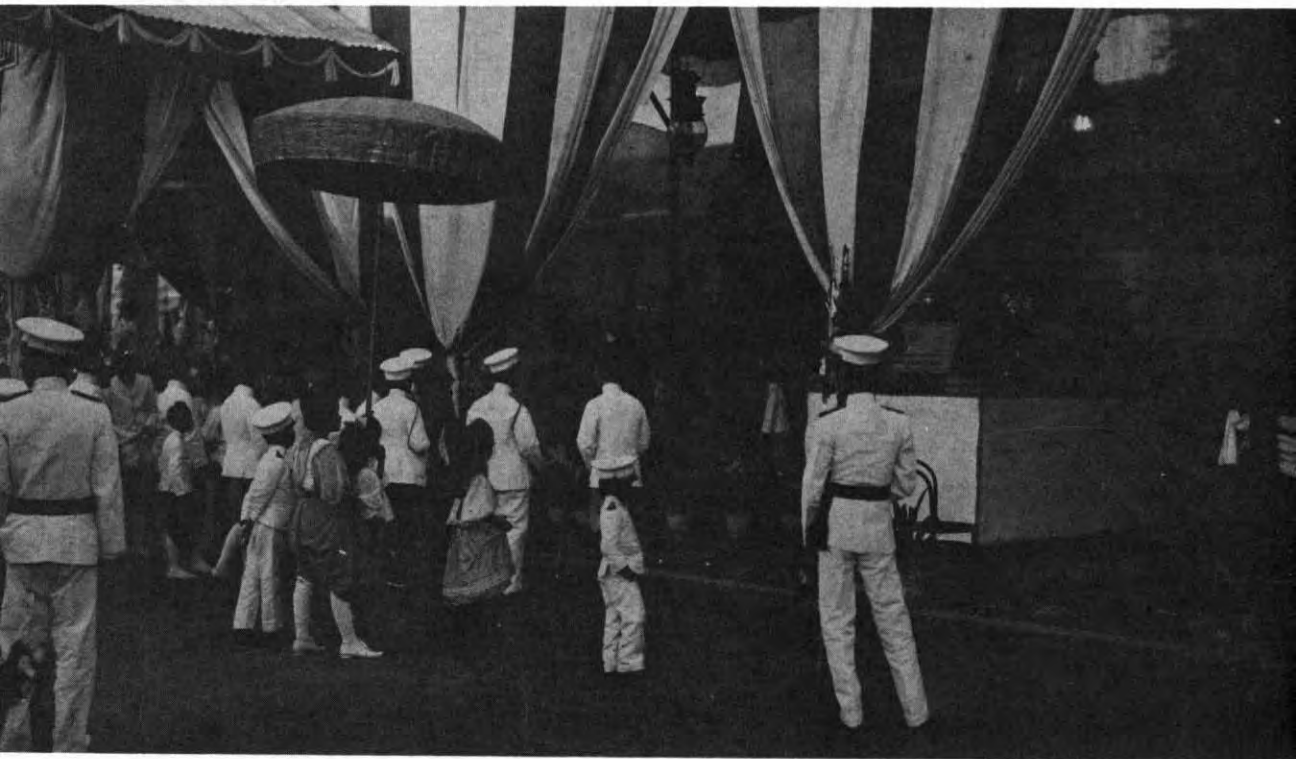
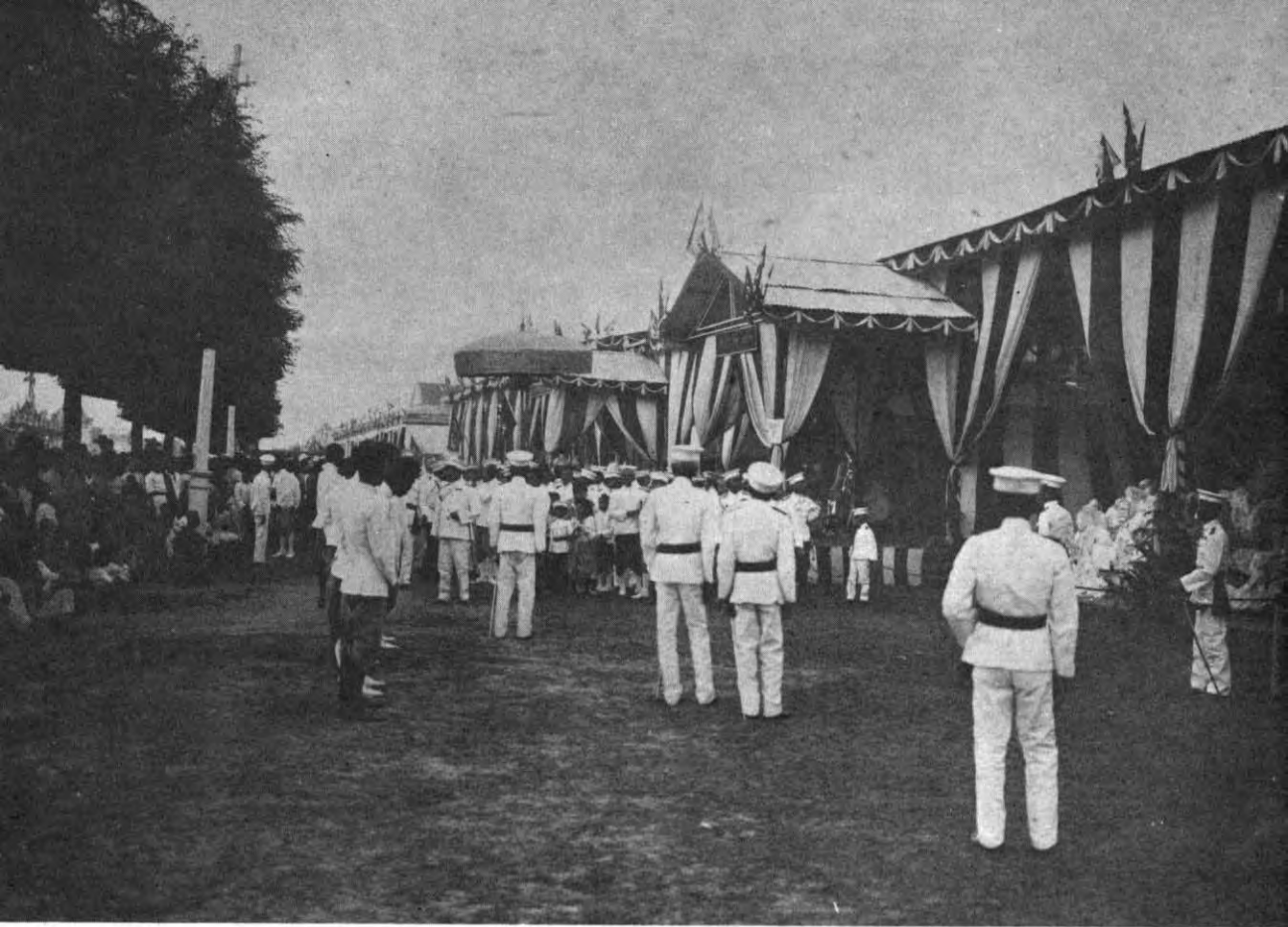
เวลาบ่าย ๔ โมงเศษ... พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินด้วยรถพระที่
นั่งไปทอดพระเนตร รถกระบวนแห่ต่าง ๆ ซึ่งมารวมกันไว้ที่ในปราท้องสนามไชย กับโปรด-

เกล้าฯ ให้พวกรถจักรยานซึ่งได้ตกแต่งอันวิจิตรงดงาม นำไปแห่เฉลิมพระเกียรติเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน วันนั้นเป็นเวลาพลบค่ำเสีย หาได้ทอดพระเนตรทั่วถึงไม่ จึงโปรดเกล้าฯ ให้นำมาถวายทอดพระเนตรวันนี้ด้วยจนทั่วแล้ว เสด็จกลับพระบรมมหาราชวัง

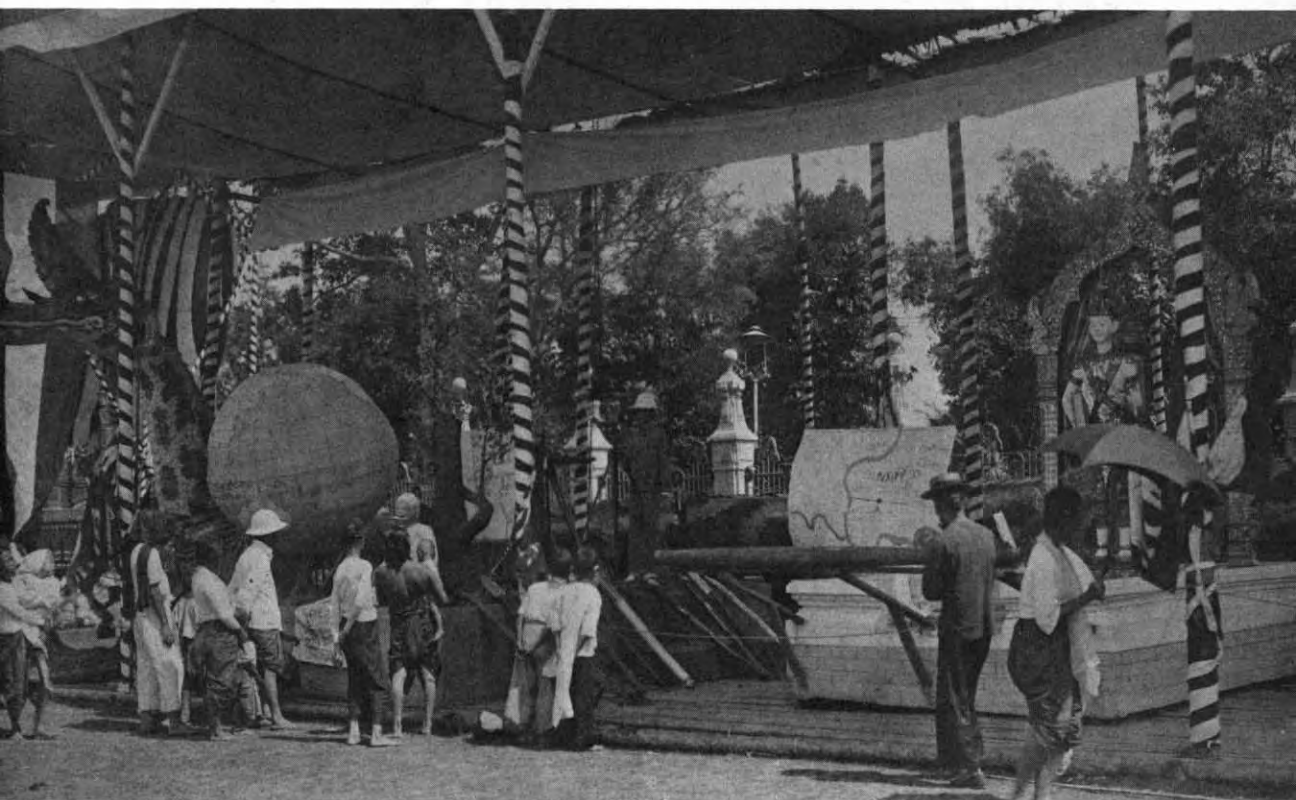
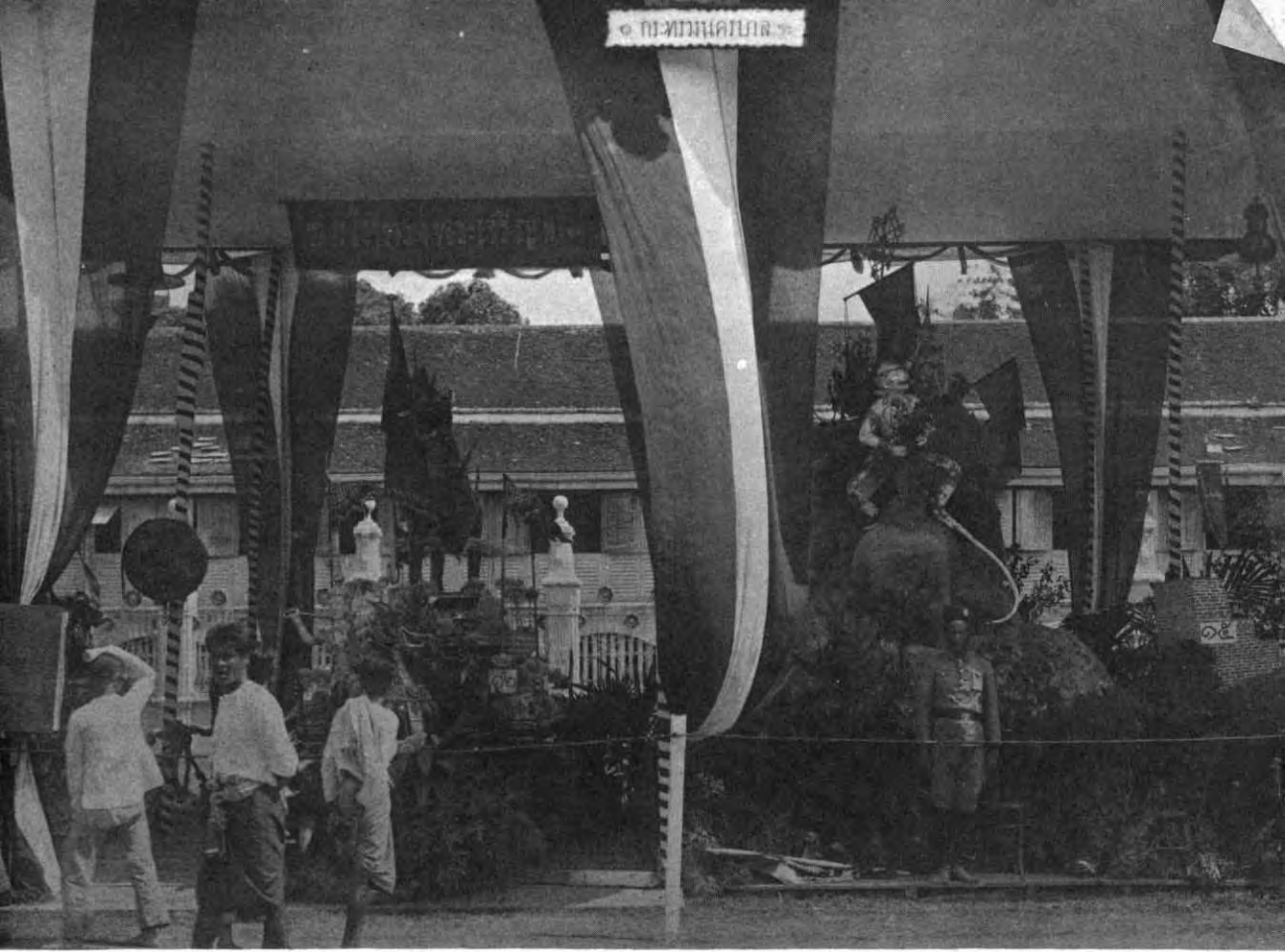
ในวันนี้เจ้าพนักงาน ได้เตรียมการในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย คือเชิญเครื่องศิริราช-
กฤตภัณฑ์ ประดิษฐานบนพระที่นั่งเสวตฉัตรพร้อมด้วยเครื่องราชูปโภค กับเชิญพระไชยวัฒน์
รัชกาลปัจจุบันพร้อมด้วยพระชนมวาร แลพระพุทธรูปลำดับพระชนมพรรษาเฉพาะเท่าจำนวน
รัชกาลปัจจุบันพร้อมด้วยพระชนมวาร แลพระพุทธรูปลำดับพระชนมพรรษาเฉพาะเท่าจำนวน
รัชกาลประดิษฐานบนบุษบกดอกไม้दानวันออก กับตั้งโต๊ะทอง ตั้งพระเด้าน้ำพระพุทธร-
มณฑ์ กับเจ้าพนักงานกรมพระอาลักษณ์ ได้เชิญพานพระสุพรรณบัตรหิริญบัตร อันได้จารึกใน
พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อ ณ วันพฤหัสบดีที่ ๕ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์
ศก ๑๒๗ เวลาเช้า ๔ โมง ๒๓ นาที ๕๕ วินาทีไปตั้งยังที่พร้อมแล้ว

ครั้นเวลา ๒ ทุ่มเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องครึ่งยศชาวทหารบก
เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงประเคนไตรแพรยามพัดทองสำหรับการพระราชพิธี
นี้แก่พระสงฆ์ พระบรมวงษานุวงศ์สมเด็จพระราชาคณะ แลพระราชาคณะ ๔๑ รูป เท่ารัชพรรษา
มีพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวชิรญาณวโรรส เป็นประธาน พระสงฆ์ออกไปครองผ้ากลับ
มานั่งตามเดิมแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ และเทียนต่าง ๆ แล้ว พระเจ้าน้องยาเธอ
กรมหลวงวชิรญาณวโรรสถวายศีลทรงศีลแล้ว พระพิมพ์ธรรมอ่านประกาศเทวะดา เมื่อจบ
แล้ว พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์สวดปริต ในเวลานี้โปรดเกล้าฯ พระราชทานเหรียญรัตนากรณี
แก่พระบรมวงษานุวงศ์ข้าราชการบางองค์บางท่าน พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์จบแล้ว
ถวายอดิเรกถวายพระพรลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นเวลา ๔ ทุ่มเศษ

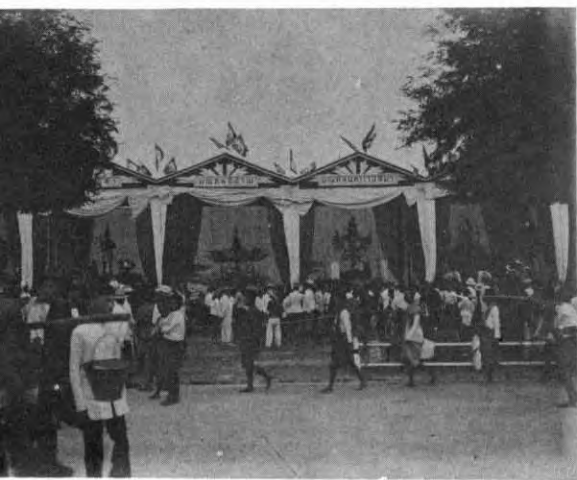
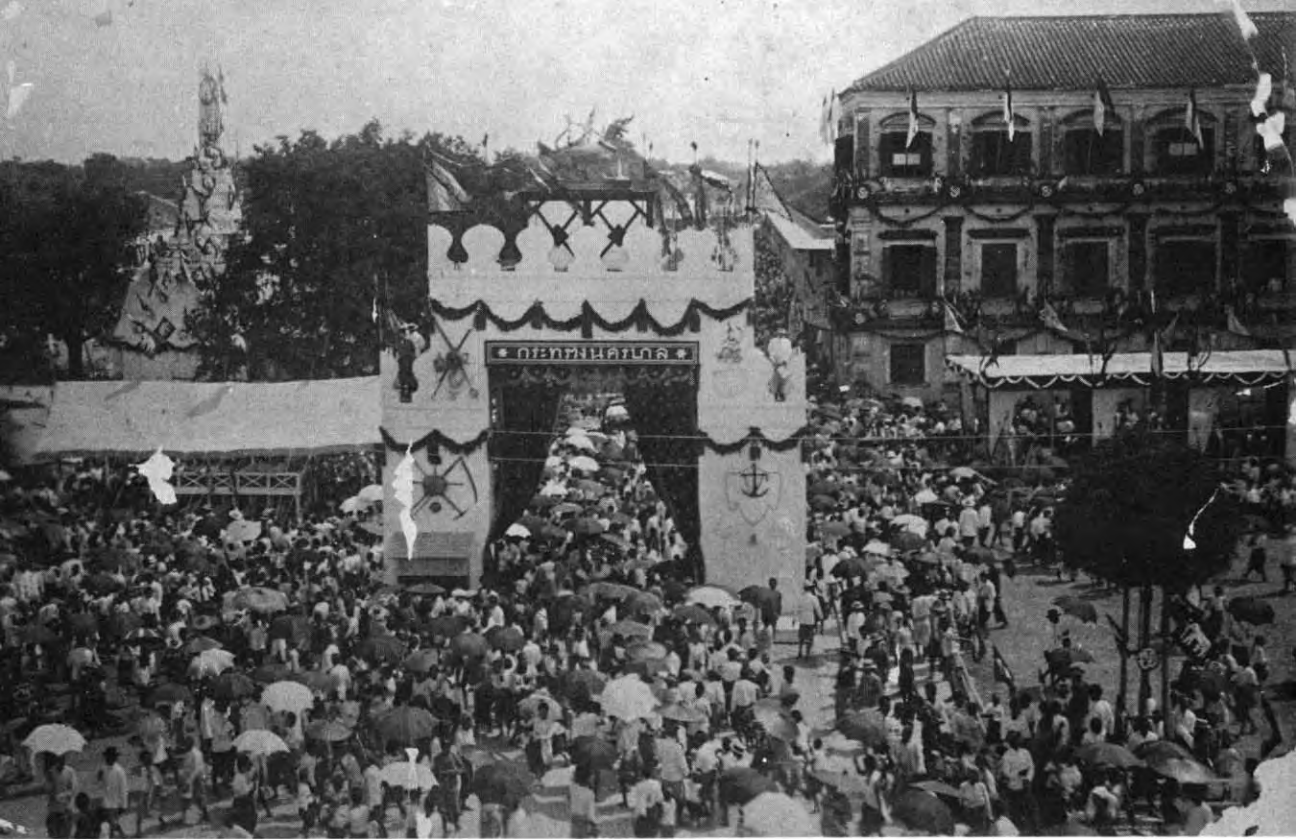
วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน เวลาเช้าใกล้พระฤกษ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่อง
ครึ่งยศชาวทหารบก เสด็จออก ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีล
แล้ว พระสงฆ์ถวายพระพรหยุดเพียงโหนดุเศษมังคลัง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเข้า
ในพระฉากทรงเปลื้องเครื่องเปลี่ยนเป็นทรงพระภูษา แลทรงพระสกกขาวแล้ว ได้เวลาปฐมฤกษ์
เช้า ๓ โมง ๒๕ นาที ๕๘ วินาที พระโหราธิบดีลั่นฆ้องไชยให้สัญญาพระสงฆ์สวดไชยมงคลคาถา
พราหมณ์เป่าสังข์ กรมแสงในแกว่งบันฑะจารวี เจ้าพนักงานประโคมแตรสังข์พิณพาทย์
มโหรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกสู่พระแท่นสรงที่दानวันออกแห่งพระที่นั่ง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรรถกระบวนแห่ และเครื่องแห่ต่าง ๆ
ซึ่งมารวมกันไว้ในปราสาทสนามไชย (วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗)

เครื่องแห่ต่าง ๆ ของกระบวนแห่รถยนต์ และกระบวนแห่เฉลิมพระเกียรติที่ได้นำมาจัดรวมไว้ในปราสาทห้อม
สนามไชย เพื่อให้ประชาชนได้เที่ยวชมตลอดงานฉลองพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก

ประชาชนทั้งในกรุงและจากหัวเมืองมาเที่ยวชมงาน

อมรินทรวินิจฉัย ซี่พื่อพรหมณ์ถวายน้ำกลดน้ำสังข์ตามขัตติยราชประเพณี เมื่อเสร็จการสงมรธา-
ภิเศกสนามแล้ว ทรงผลัดพระภูษาเสด็จเข้าในพระฉาก ทรงเครื่องเสร็จแล้วเสด็จออกทรงประเคน
เครื่องเสวยแก่พระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงวชิรญาณวโรรสพระสงฆ์อีก ๔๐ รูปนั้นโปรด-
เกล้าฯ ให้พระบรมวงษานุวงศ์ทรงประเคน แลเจ้าพนักงานประเคนต่อไป พระสงฆ์รับพระราช
ทานฉันแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประเคนเครื่องไทยธรรมแลรูปแพเทียน-
แพ แลพระราชทานยามหักทองขวางเป็นรางวัลแก่พระพิมลธรรมในการที่อ่านประกาศดี
แล้วโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอทรงประเคนต่อไปพระสงฆ์ถวายถาอโนโมทนา
ถวายอดิเรกถวายพระพรลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดเทียนที่โต๊ะสังเว
หลวงญาณเวทย์กรมโหรบูชาเทวดาแล้ว พรหมณ์อ่านคุดศีสังเวจบแล้ว โปรดเกล้าฯ
พระราชทานเงิน ๒๔๐ บาท เป็นรางวัลแก่สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนริศรา-
นุวัตดิวงษ์ในการที่ทรงแต่งประกาศอ่านที่พระที่นั่งดุสิต พระบรมวงษานุวงศ์จุดรูปเทียนบูชา
พระมหาเสวตฉัตรแลเครื่องศิริราชกฤษณ์แล้วโปรดเกล้าฯ ให้พรหมณ์เบิกแว่นเวียน-
เทียนสมโภชพระมหาเสวตฉัตร แลเครื่องราชกฤษณ์แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระสุหร่ายสร่ง แลทรงเจิมพระมหาเสวตฉัตร แลเครื่องราชกฤษณ์ เสด็จขึ้นเวลา
เที่ยงเศษแล้ว พรหมณ์ได้เจิมต่อไป

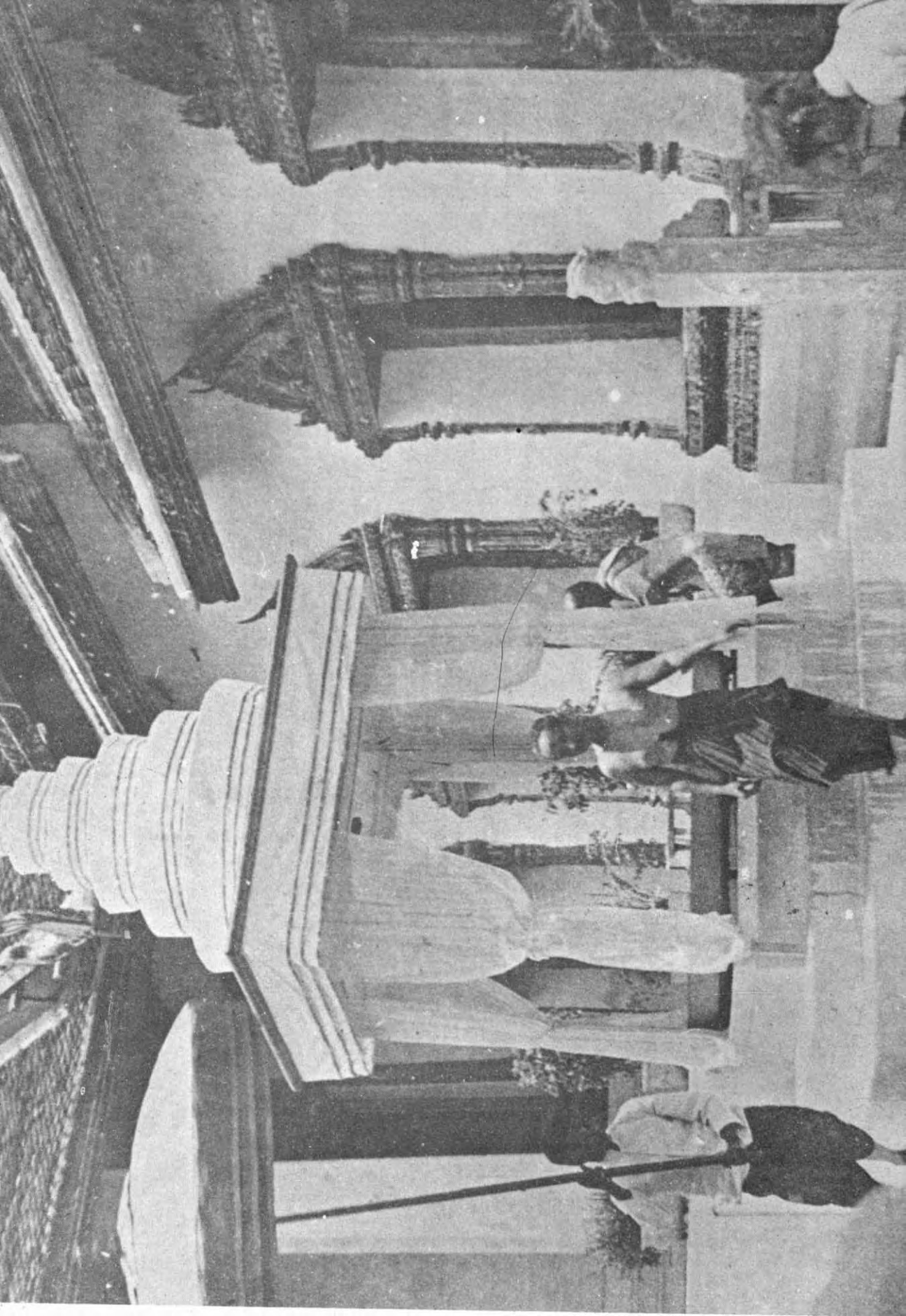
เวลาบ่าย จวน พระฤกษ์ บ่าย ๓ โมง ๕๑ นาที ๑๔ วินาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่-
หัวทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ทรงสายสพายนพรัตนราชวรารณ์พระสัง-
วาลย์จุลจอมเกล้าทรงฉลองพระองค์ครุย เสด็จออกทางพระที่นั่งไพศาลทักษิณอมรินทรวินิจฉัย
ประทับบนพระราชบัลลังก์เจ้าพนักงานประโคมแตรฝรั่งมโหรีทีก กองทหารทำเพลงแตรสรร-
เสริญพระบารมี เมื่อสุดเสียงประโคมแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุนทรโวหารเจ้ากรมพระอา-
ลักษณ์ อ่านประกาศกระแสดพระราชดำริห์ ในการที่จะทรงสถาปนาให้พระเจ้าลูกยาเธอ
พระเจ้าวรวงษ์เธอ พระบรมวงษ์เธอเป็นพระองค์เจ้าต่างกรมแลตั้งพระยาเป็นเจ้าพระยาจบ
แล้ว พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวชิรญาณวโรรสเป็นประธานสวดไชยมงคล
คาถาพรหมณ์เป่าสังข์เจ้าพนักงานแกลงบั้งตะโฆะวีประโคมแตรสังข์พิณพาทย์ พระบาทสม-
เด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงหลังน้ำพระมหาสังข์แลทรงเจิม แลพระราชทานพระสุพรรณบัตรใบกำกับ
พระสุพรรณบัตร แลประกาศกระแสดพระบรมราชโองการพร้อมด้วยเครื่องสำหรับพระเกียรติ-
ยศ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าเพ็ญพัฒนพงษ์ เป็นกรมหมื่นทิไชยมหิทธิโรดม แล้วทรง
หลังน้ำพระมหาสังข์ ทรงเจิม พระราชทานพระสุพรรณบัตรฯ พร้อมด้วยเครื่องสำหรับพระเกียรติ-

ยศ ให้พระเจ้าวรวงษ์เธอ พระองค์เจ้าเสฐวงษ์รวรรวัตรเป็นกรมหมื่นอนุพงษ์จักรพรรดิ แล้วทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์ ทรงเจิม แลพระราชทานพระสุพรรณบัตรฯ ให้พระบวรวงษ์เธอพระองค์เจ้ากาญจโนภาสรัศมี เป็นกรมหมื่นชาญไชยบวรยศ ทรงหลั่งน้ำสังข์ทรงเจิม แลพระราชทานหิรัญบัตร ใบกำกับหิรัญบัตรแลประกาศกระแสพระราชดำริห์ พร้อมด้วยเครื่องสำหรับเกียรติยศ ให้พระยาสุภมนย์วินิต เป็นเจ้าพระยายมราช ตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงพระนครบาลแล้วพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าแก่พระบรมวงษานุวงษ์ข้าราชการ เสร็จแล้ว เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลทักษิณพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จุลจอมเกล้าฝ่ายในแล้วเสด็จขึ้น ส่วนที่พระที่นั่งสิวาไลยมหาปราสาทนั้น โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จไปทรงจุดธูปเทียนถวายบังคม พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้ง ๔ รัชกาลพร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงษ์ ข้าทูลฉลองรัฐีพระบาทฝ่ายทหารพลเรือน เวลายามเสรมีการเดินรำที่ศาลากว่าการต่างประเทศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จด้วย

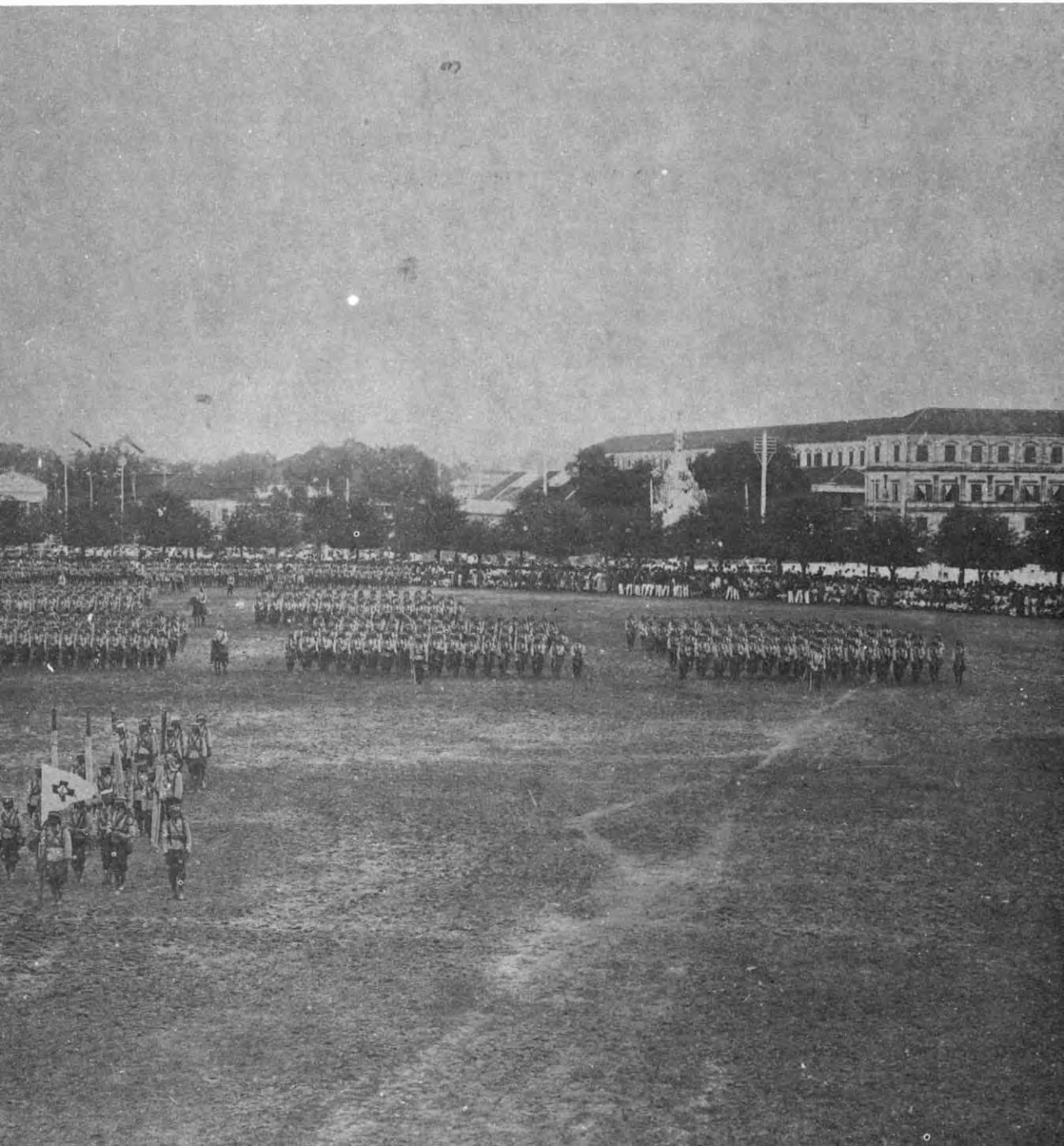
ทรงพระมุรธาภิเศก
(วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗)

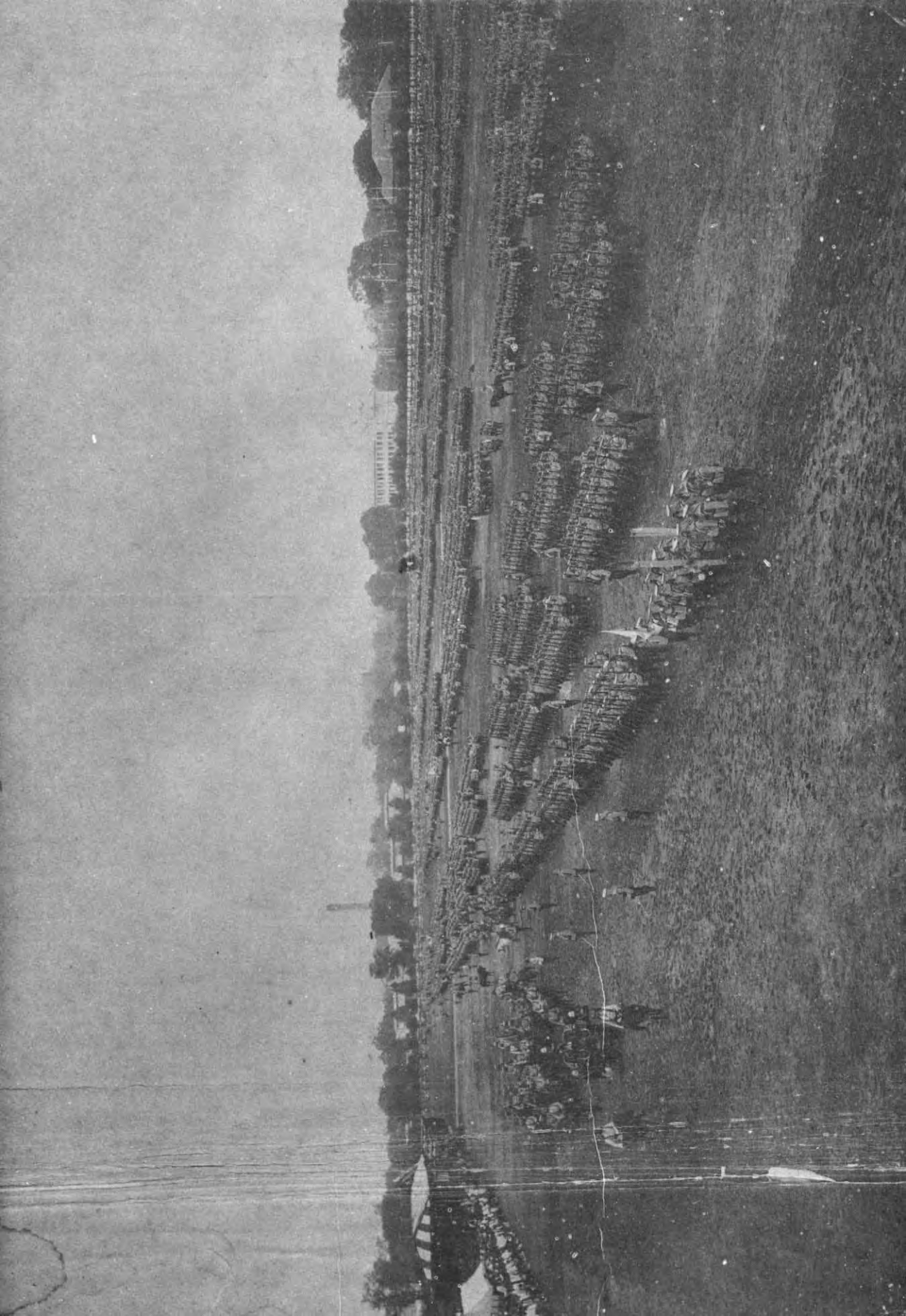

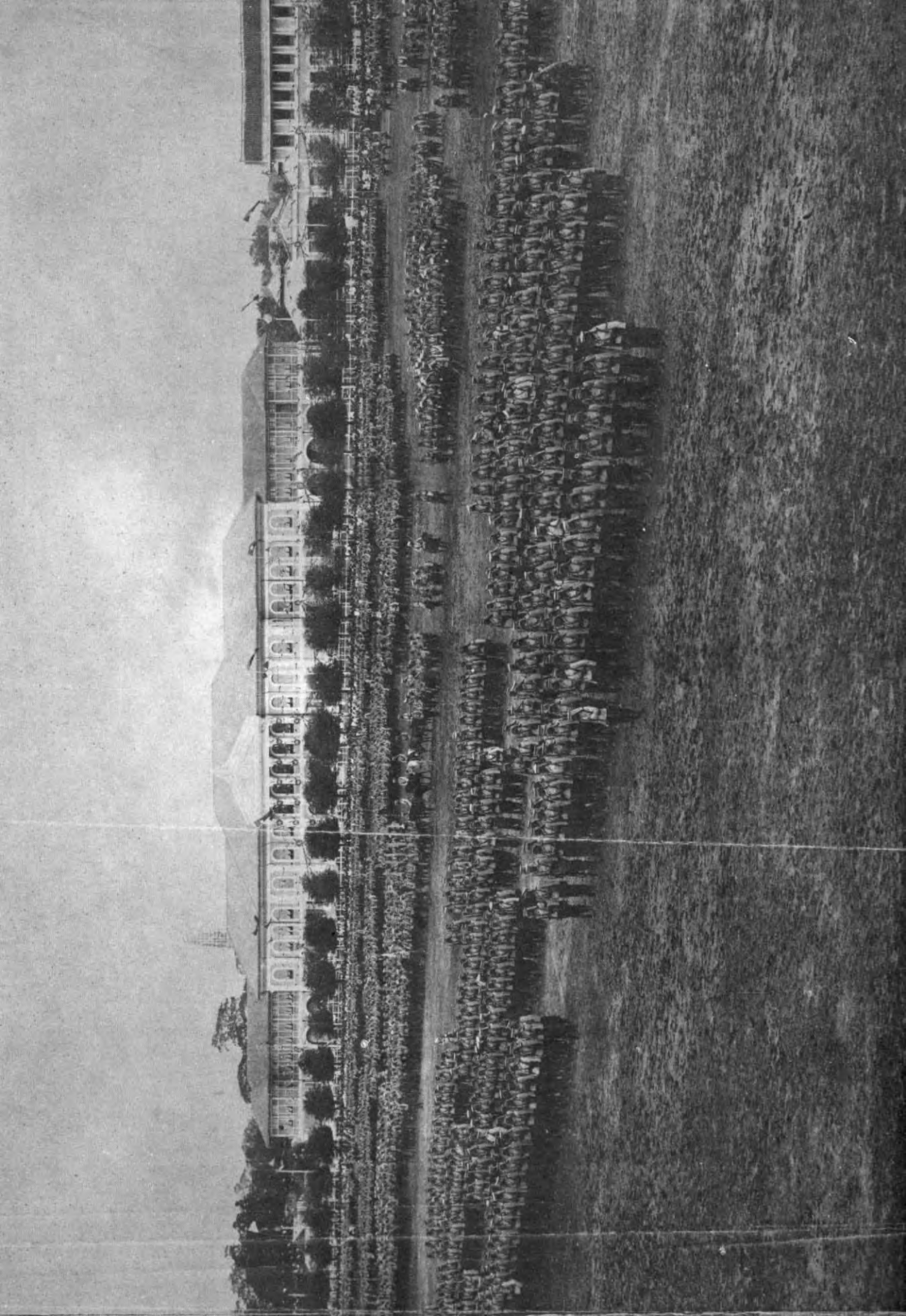
วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน เวลาบ่าย ๓ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศขาวทหารบก ทรงพระสังวาลย์จุลจอมเกล้า สายสพามหาจักรีบรมราชวงษ์ เสด็จพระราชดำเนินเป็นกระบวนพยุหยาตราน้อย แต่พระที่นั่งจักรีกรมปราสาทไปประทับแรมหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เสด็จพระราชดำเนินโดยทางลาดพระบาทไปตามพระระเบียงที่ข้าราชการฝ่ายหน้า อยู่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เป็นประตักนิมิตตลอดถึงประตูด้านหน้าพระอาราม ตรงระหว่างพระอุโบสถจึงเสด็จพระราชดำเนิน เข้าไปยังพระอุโบสถทางช่องด้านเหนือ ขึ้นประทับในพระอุโบสถทรงกระทำพุทธบูชาเสร็จแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวชิรญาณวโรรส ถวายศีลแลศักราชถวายเทศนาพระรัฐประศาสน์นัยปัจฉิมภาค เทศนาพิเศษจบแล้ว ถวายธูปพระสงฆ์ราชาคณะเปรียญรวม ๓๐ รูปรับสัพพีจบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนเครื่องไทยธรรมนุชากัณฑ์เทศน์พระสงฆ์ถวายอดิเรกถวายพระพรลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกทางหลังพระอุโบสถที่พระบรมวงษานุวงษ์ข้าราชการฝ่ายใน หม่อมห้ามภรรยาข้าราชการอยู่เฝ้าตั้งแต่ในพระอุโบสถลงมาจนตลอดमुखหลังเสด็จออกทางช่องหลังพระอุโบสถด้านเหนือ ไปขึ้นทรงพระราชยานยังประตูหลังพระอารามดำเนินกระบวนพยุหยาตราน้อยกลับคืนเข้าสู่พระราชมณเฑียร

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน เวลาบ่าย ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องสนาม เสด็จพระราชดำเนินเป็นกระบวนรถม้าแต่ในพระบรมมหาราชวัง ออกประตูวิเศษไชยศรี ผู้บัญชาการกรมยุทธนาธิการรับเสด็จที่มุมสนาม กระบวนเสด็จพระราชดำเนินไปตามถนนหน้าพระธาตุ ถึงมุมสนามด้านเหนือ นายทหารนำรถพระที่นั่งเข้าในสนาม แม่ทัพกองพิเศษพร้อมด้วยนายทหารในกรมบัญชาการกองทัพรับเสด็จที่สนาม เสด็จพระราชดำเนินตรวจพลตลอดแล้วประทับพลับพลากองทัพแปรกระบวน ออกเค็ดรสวนสนามถวายแล้วกลับตั้งกระบวน พร้อมกันกระทำเคารพถวายด้วยความยินดีในพระมหากรุณา แล้วเสด็จพระราชดำเนินโดยทางถนนราชินี เลี้ยวถนนราชดำเนิน ไปจนถึงสวนดุสิตเวลาบ่ายห้าเศษ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินตรวจพลสวนสนาม ณ ท้องสนามหลวง เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ ทหารที่มาตรวจพลสวนสนาม ครั้งนี้คือ กองพลที่ ๑ มณฑลกรุงเทพฯ กรมทหารราบที่ ๑๒ มณฑลนครไชยศรี กรมทหารราบที่ ๑๓ มณฑลกรุงเก่า กองพลที่ ๔ มณฑลราชบุรี กองพลที่ ๕ มณฑลนครราชสีมา กองพลที่ ๕ มณฑลนครสวรรค์ กองพลที่ ๖ มณฑลพิษณุโลก กองพลที่ ๘ มณฑลปราจีนบุรี

บรรณานุกรม

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารกรมราชเลขาธิการ ร. ๕ รล. ๒/๒๔ เรื่องพระราชพิธีฉลอง
สิริราชสมบัติครบ ๔๐ ปี (กรุงเก่า) (๕ ก.ย. ๑๒๕-๘ ม.ค. ๑๒๖)

..... เอกสารกรมราชเลขาธิการ ร. ๕ รล. ๒/๒๕ เรื่องพระราชพิธีรัชมังคลา-
ภิเศก (๑๐ มี.ค. ๑๒๕-๑๕ ธ.ค. ๑๒๗)

..... เอกสารกรมราชเลขาธิการ ร. ๕ รล. ๘๘/๓๒ เรื่องบำเพ็ญพิธีมอเตอรคาร์
(๑๒ พ.ย. ร.ศ. ๑๒๗)

..... เอกสารกรมราชเลขาธิการ ร. ๕ ยธ. ๓.๕/3 เรื่องตำราไปรษณีย์ (๓๑
ธ.ค. ๑๑๘-๕ มี.ย. ๑๒๕)

..... เอกสารกรมราชเลขาธิการ ร. ๕ ยธ. ๘.๒/๘ เรื่องพระบรมรูปทรงม้า
(๑ พ.ย. ๑๒๖-๑๗ ม.ค. ๑๒๕)

..... เอกสารกรมราชเลขาธิการ ร. ๕ น. ๔๘.๒ ข./๑๒ เรื่องสมเด็จพระบรม-
โอรสธิดาฯ มีพระราชดำรัสตอบ (๑๗ พ.ย. ๑๒๖-๑๓ พ.ย. ๑๒๗)

..... เอกสารกรมราชเลขาธิการ ร. ๕ ว. ๒๑/๑๓ เรื่องพระราชดำรัสเปิดพระบรม-
รูปทรงม้า (๑๑ พ.ย. ๑๒๗)

..... เอกสารกรมราชเลขาธิการ ร. ๕ ว. ๒๑/๑๔ เรื่องพระราชดำรัสตอบทูตและ
กงสุลในการพระราชพิธีรัชมังคลาภิเศก (๑๓ พ.ย. ๑๒๗)

..... เอกสารกรมราชเลขาธิการ ร. ๕ อ. ๑๖.๑/๑๑๕ เรื่องเหรียญรัชมังคลากรุง
เก่า (๑๐ ต.ค. ๑๒๖-๑๐ พ.ย. ๑๒๗)

..... เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ กค. ๘.๘/๔ เรื่องพระราชพิธีรัชมังคลา-
ภิเศก (ถวายคำแปลหนังสือที่พระยาชลยุทธโยธินทร์แต่ง) (พ.ศ. ๒๔๕๑)

..... เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ กค. ๘.๘/๑ เรื่องพระราชพิธีรัชมังคลาภิเศก
(พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๔๕๒)

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๔ (๘ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๖)

..... เล่ม ๒๕ (๒๕ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗)

บรรณานุกรมรูป

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. พระราชพิธีมังคลาภิเษก ร.ศ. ๑๒๖,๑๒๗ (ภ. ๐๐๓ หนวญ. ๓)

ภาคผนวก

**บทความเรื่องพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก
ที่พระยาชลยุทธโยธินทร์
แต่งลงหนังสือพิมพ์เดนมาร์ก**

Admiral Richelieu
-about
King Chulalongkorn.

Admiral Richelieu whose return home we announced yesterday has received a number of welcomes from many friends both far and near. We yesterday sought the Admiral in his beautiful residence, King George's Palace, in order to ask him to tell us a little about the state of affairs in the far East, where we have many Danish interests.

The Admiral received us very kindly and was very glad to comply with our wish and gave us for publication in the Dannebrog a most interesting article which he had written on the voyage specially for publication in this paper.

We to-day reproduce the first part of Admiral Richelieu's most interesting manuscript.

Indian Ocean
December 1908.

The King of Siam's 40 years Reign Jubilee has just been celebrated in Bangkok with great pomp and splendour. The unlimited rejoicings of the people were not only for the sake of the length of the 40 years reign. But the light in which the King's Jubilee must be seen may best be judged by his own expressions to me when I saw him on a day soon after my arrival at Bangkok.

I arrived at Bangkok on November 3rd. at 2p.m. and was most cordially received by some Siamese officials in authority and European officials, old friends made during my tenure of office in this
Government

Government service.

After having installed myself in the quarters which had been provided for me by the Government and after having dressed myself in the Siamese Navy uniform I proceeded at 4. p. m. to the King's new Palace in the spacious and beautiful Dusit Park which he had planted during the last ten years.

As soon as I received at the Park and even before I had reached the Palace itself I saw the Royal Carriages halted at a large open square where a large gathering of people were busily occupied in erecting a mighty great canopy over the equestrian statue of the King which was still covered. This statue which was to be un-veiled on Jubilee day was a gift to the King from his people, the whole country having contributed voluntarily towards it. The funds collected was found much in excess of the amount necessary for the statue. More than four times its cost had been raised. It is intended that the balance should be used towards the erection of a hospital in Bangkok.

Further ahead the people were engaged in erecting triumphal arches and decorating the roads with miles of garlands, thousand of flags and large covered pavilions were built for the King and Royal family, the court and all the invited guests including all the titled people and those holding rank and position in Siam.

When I saw the Royal carriage standing there it struck me that the King would be in the vicinity **therefore** I got out of my carriage and walked towards the veiled statue where the crowd was thickest and right in the middle of it I saw the King standing in plain clothes accompanied by quite a few who were also in plain clothes. They were walking about among the crowd inspecting the prepara-

tions

preparations for the coming festivities.

Looking at the great unveiled equestrian statue which the people had erected for their King and looking at the King himself as he walked about I could not help thinking that the monument, by far the most beautiful which the people had erected for him was in token of the love and esteem they bestowed upon him which made it possible that he, who without a doubt is now one of the most absolute monarchs of the world, acknowledged to be the paramount head of the Buddhist religion, after a reign of 40 years could walk quietly about without a guard neither police nor soldiers, in the midst of a great crowd of people consisting of all classes of society with nearly all the nations of the Orient without his or our having any occasion for fears that any one should do him any harm.

As soon as the King saw me he walked at once in my direction and received me most kindly. He showed me different preparations for the Jubilee, when he soon afterwards entered his carriage he asked me to accompany him as he wished to show me all the new roads, streets, canals, and buildings which had been constructed since the last time I was at Bangkok. Then we drove about for a couple of hours until it was getting dark the King and myself in the carriage without any escort whatever. I saw all the improvements he had made and when we came to talk about the Jubilee the King said, of course it is a source of great pleasure to me that I have been allowed to reign on Siam for 40 years, longer than any of the former Kings of Siam but it is not only that I have been on the throne for so many years which give me such great pleasure but the fact that my long reign has enabled me during the many years to work the accomplishment of
those

those schemes which upon my accession I had formed for the development, progress and prosperity of country and my people. "Several shorter reigns would hardly have been sufficient to bring about the same object with the same power and perseverance which had enable me to do this and I believe that there are many good results to rejoice over when I look behind and around me. But about this you who have been along with me, nearly from the beginning must be able to judge. Besides when you have the difficulties internal as well as external which had stood in my way how often have I had even against the wishes of my people been bound to force the way on to the course of progress and development." Yes the King was right. I had seen the long and sometimes tedious ways which he had to follow during these many years since I first arrived in Siam 40 years ago and since 34 years ago I entered his service and have admired the energy, perseverance, foresight and unselfishness which he had displayed and is still displaying in order to secure a safe position for his country and happy conditions of life for his people even at the cost of the abandonment of much of his inherited power and privileges.

I look back on affairs as they existed in Siam when I first arrived in that country and compare them with the present state of this country and the difference is almost incredible: when I arrived there the King was an absolute feudal ruler. All the land belonged to him, all the revenues were his and could be used only according to his direct orders.

The laws of the country were laws which had come down from the time of former Kings, a mixture of oriental autocracy and patriarchal government maintained

maintained by the whip and irons. Far above all the laws however was the King's absolute power and tribunals had forth with to alter the laws as soon as one ordinance or another issued by the King himself or by his private secretary was different from that in force at the time.

Since many years ago the King gave up the right to all the land when title deeds were issued to all those people who for a number of years had cultivated their lands and who quite unexpectedly and to a certainty became the owner of that which he had formerly the right to use. All uncultivated land was settled on the State which has now the right to parcel out same to the people for cultivation.

All the revenues of the country which formerly belonged to the King for different purposes he has now made into one whole, according to English models and there is now a splendidly organised Ministry of Finance. For himself and his household he has only stipulated for a certain yearly allowance.

Several years ago there was established a Ministry of Justice with the aid of several Siamese who had received a legal Education in Europe and the employment of a considerable number of European legal advisers of English, French, American, Belgian, and Japanese nationalities who had thoroughly revised all the laws of the country and brought them to the same standard as the most humane European laws.

The sound of the whip and the clanking of iron over the whole country was stopped by the order of the King and all the new laws are now administered by different tribunals established all over the country. The Judges are highly educated Siamese lawyers

lawyers aided by European legal advisers who sit as assessors in many of the tribunals. These legal advisers are employed in order to obtain the proper interpretation of the laws and to ensure an absolute equality of the laws for all and they have also to take special care of all cases between Siamese and Foreigners. At the head of the Ministries of Finance and Justice are two of the sons of the King brought up and educated in England while the Ministry of Agriculture which had to do with the cultivation of the country throughout its length and breadth is under a Siamese nobleman of great ability.

When I first arrived in Siam there were no railways, no tramways, no telegraphs, no postal communication in the interior and only a fortnightly steamship connection with Singapore and Hongkong maintained by a couple of small steamers. Even the sending of letters by these steamers had to be done through the different foreign consulates as at that time there was no Government postal system.

All these affairs have long ago been put in order by a Minister of Traffic. Trains are now running from Bangkok in six different directions, and will in the course of some few years be spread over the whole country. These railways have already opened up 1000 of square miles of fertile land which hitherto lay inaccessible, and during the last year the traffic had been so great that though the rates are very cheap the Government Railway Department was however able to report a net profit of over 5% of the whole funds.

Telegraph lines are now traversing over the whole country and telephone service in Bangkok is now being reorganised according to the Swedish system.

system.

Electric tram cars are running from one end of Bangkok to the other and all the streets and Government buildings are lighted by electricity.

Internal postal service by the aid of railways, mails steamers and local communications is organised and extended over the whole country. For many years past the Siamese postal service has entered the postal Union and foreign mails are forwarded from here as carefully and with as much certainty as from any other part of the world. The former fortnightly service between Singapore and Bangkok has now been changed into constant stream of steamers which nearly every day and often several times a day leaves and arrives at this port.

The great German steamship Co. the N.D.L. has thus about 50 large steamers trading between Bangkok and Singapore, and Hongkong and other Chinese ports.

Our own E.A.C. has gradually developed a complete net of mail, passenger and cargo boat trading in the Siamese Coasts. It has also established a direct route between Bangkok and European ports with Copenhagen as the home port.

When I first arrived in Siam the administration of the interior of the country was divided between four Ministers, each of whom was ministering their respective provinces independent of each other and after different methods.

Since the year 1893 the whole of the administration of the interior had been brought under one ministry this ministry known as the Ministry of the Interior is under the control of the extremely capable and energetic Prince Damrong, who is well known in Denmark through his visit to the country in 1891. He has been one of the King's very best

supporters

supporters in his great schemes of reform and he is besides a very patriotic and progressive man who has offered his whole life, all his power and his great ability to obtain a well regulated state of affairs combined with a happy condition of things for the population of a large country, the size of which is that about that of France.

In this matter he has succeeded to a very high degree and the administration of the interior of the country may now be said to be in a very advanced state.

The central administration now commands complete control over everything and the administration is distributed in the same manner as the English methods in India in such a way that nearly every man in the country comes directly under one or other official whose duty it is to help and support him in his trade.

As coming under the Ministry of the Interior may be mentioned the provincial Gendarmerie which must be given a position of honour as everything is now quiet and well-regulated, so much so that Siam is now so safe that an European can travel without any protection all over the country with absolute safety, even in the further-most provinces.

The Gendarmerie consists of about 8000 men, an excellently trained corps, distributed over the whole country with about 400 stations. The whole system has been organised and is under the control of Colonel Schau. In this he has carried out a great work aided and supported by Prince Damrong. Under Colonel Schau there are 20 Danish officers who are distributed amongst the different provinces and each of them is responsible to Colonel Schau for peace and order in his province.

Regarding the condition of the Army and Navy
not

not much could have been said when I first arrived in Siam. A standing army, so to speak, did not exist, but on the other hand a very considerable force could be raised armed mostly with out-of-date weapons quite sufficient to maintain Siam's position against her neighbours who at that time consisted of Burmah, China, Tonking, Anam and Cambodia but certainly not corresponding to the present demand.

The fleet consisted at that time of a few gun-boats, with one single exception, all build of teak wood and mostly armed with old muzzle loaders there were neither workshops, dry docks, etc. nor schools for education of the officers and crew.

All the ships of the Navy are now built of steel, there are numbers of cruisers of 3000 Tons and downwards all armed with the latest quick-firing guns. Besides there is a big 27 knot Destroyer, several firstclass sea-going torpedo boats and a considerable number of smaller vessels for coast and river service.

The naval college now counts over 200 cadets, and the other schools are training a proportionate number of them.

In the way of workshops there is dock that can take the largest ship of the fleet. There are now a sufficient number of barracks, arsenals and hospitals, and the large crew for the fleet is recruited from all the provinces in the coast. The present Commander-in-chief of the fleet is Prince Boriphat who is also wellknown in Copenhagen through his visit there, together with the King of Siam last year.

A number of Danish officers and engineers are still in the Naval service but their number is some what smaller than it used to be in my time.

As

As for the Army an immense change has taken place during the last few years, since the time Prince Chira, also well-known in Copenhagen during his stay there for many years, became Commander-in-Chief of the Army he has with great ability and a vast amount of energy abandoned the whole of the old system and with the present based on compulsory conscription he has organised a considerable fully trained and up-to-date equipped army stationed in the different principal towns in the country.

It is not my attempt to describe the festivities and processions during the King's Jubilee as Mr. Rosenberg who was there at the time is sure to do so, but I cannot refrain from describing the Military Review and a march past which an army corps performed on this occasion.

In connection with the Jubilee festivities there was on the programme a Review of an army corps and in this connection Prince Chira had collected from the station nearest to Bangkok nearly 25,000 men of all arms completely equipped in European style.

These 25,000 men were on the day of the Review put together in battalions on a large open space situated just outside the Palace in Bangkok and they were arranged in such a manner that there was room enough between the battalions for the inspection to take place.

In the middle of one side of the ground a row of pavillions were erected, one of which, in the middle, was for the King and Royal Family and the rest on each side were for all the invited guests, who consisted of the Foreign Minister and the diplomatic corps and a large number of Siamese and European officials in Bangkok.

The

broke out from these 25,000 men a real enthusiastic shout of the Siamese words "Ho-Hiu" equivalent to our expression "Hurrah". This exclamation burst forth irresistibly from the regiment up and down the vast parade grounds, a mighty homage from a grateful people.

The King stood for a while looking at the soldiers in the darkness, which if possible made the scene still more imposing and I believe his thoughts were the same as mine namely that this enthusiastic homage was their heartfelt thanks to him from his army because he had proved himself to be a good man who out of the goodness of his heart had transformed their parents from a state of slavery in to a free and happy people, and it was also to assure him that every one of them was ready to lay down his life for him. After the King had looked on at his soldiers for about half an hour and still noticing that their cheers did not seem to abate, he appeared to be deeply moved, saluted the army and leaving the pavilion entered his carriage and drove away. And it was not till his carriage had disappeared through the gates of his Palace that the cheering ceased.

A few words of command were then heard, all became quiet except the sound of footsteps and the army corps marched off to their respective quarters. As the spectators who had been in the immediate vicinity of the King, we, that is myself, the ministers accredited to the Foreign powers and the highest nobles and officials of the land, still looked on for yet a while and then took leave of each other. I am sure that they all felt that a new chapter had been written in the History of Siam and that a new link had been added to the development in the far East and I really wondered,

how

how few of Europeans present did understand the difference between the picture which have been unrolled that day before them.

At the present time there is established all through the country a number of public-and high schools, where instruction is given both by Siamese and European teachers.

As an instance of how well these schools are intended it may be mentioned that in one of the great processions on the occasion of the King's Jubilee 10,000 school children all from Bangkok marched past the King. They were all dressed in white trousers and gray jackets and straw hats marched in sections just as soldiers do.

The King was satisfied with this part of the procession and I heard him say to the Minister for Ecclesiastical affairs" the quantity we now have, take care that we have the quality too but one of the greatest things which the King has done during his reign and which will preserve his name and memory in grateful remembrance amongst the people as long as Siam exists is abolition of slavery. When the King ascended the throne nearly half of the Population of Siam were slaves. All the prisoners of war from the olden times and their decendants, comprising a great number belonged to the Government. They employed in the army, and in the navy, and in all Government works, and they were bound to serve several months in the year from their eighteenth year, with little or no compensation as long as they lived, and their children after them had to do the same. Further more every man or woman in the country could lend money against security of their person. For such a loan a judicial document was issued according to which the borrower became the slave of the lender till he could pay back the amount.

R111

But as the borrower had to give according to which the borrower the slave of the lender till he could pay back the amount. But as the borrower had to live according to the instruction of the lender and have to give all his time and labour as compensation for the interest on the loan and without re-com-pense other than board and lodging. Then it was, as a rule, nearly impossible for the borrower to buy himself free again and in this way a large number of the population had become slaves. Even the children of the parents who borrowed under these conditions belonged to the lender, and were thus born slaves. The master had great power over such a slave, he could use him for all purposes possible, flog him, put him in irons or send him to prison almost at his own direction. The only chance a slave had against a too cruel master was to get some other person, more humane, to re-pay the amount to his former master, against which he had to go and serve the new master. But the road was long and narrow with many, lions prawling about in it for prey. Sometime after the King had ascended the throne he issue a proclamation which ordained that all the children who were born of slaves should after the date of the proclamation be free and that amount which a slave owed should not be allowed to be raised and that from the original loan a certain amount should be deducted monthly as compensation for service rendered and that when the whole of the loan should thus be paid off the slave was to become free and further again that no slave contract should be made from the date of the proclamation. These arrangements had the effect of freeing all the old slaves, and the King also released

released all the decendants of prisoners of war from compulsory service and then the whole population of the country became free and they became equal in the eye of the law.

These great changes in the most intimate relations in public life were effected with the great tranquillity and order and everything now exists under these new conditions. The people of Siam are now like most people of the other countries subject to compulsory conscription to render to the Government and beyond this they are free, free with, in the full meaning of the word, free, not only from slavery and compulsion, from powers above, as well as from powers below, but allowed to live and to work as and when they choose. These developments of the country and the freedom of the people have contributed much towards the rise of the revenues and it may here be mentioned that the revenue which in 1892 was Tics. 15,000,000 had increased in 1907, fifteen years later to Tics. 57,000,000, 13 being equal to 18 Kroner.

It seems indeed that the greatest results have been obtained during the King's reign, but the King has told me himself that there is still much to be desired, and one may therefore hope for the benefit of his country and his people, that the King may have a long and prosperous reign before him.

The endeavours of the King to raise Siam to the height of the highest civilised country have been well understood by the European Powers and America and has been met with the highest appreciation but at the same time they have not been able to protect his country from encroachments which have been deeply felt and will not soon be forgotten

forgotten especially as they come from places for
where they have been least expected.

And these encroachments are certainly the
only dark events in the King of Siam's long reign.

ศาลว่ากรมทศพิเศษ
วันที่ ๒๒ ก.พ. ๒๕๒๗

ชื่อผู้ถูกบันทึก
ชื่อผู้ถูกหมาย

ฉบับที่ กว ๓๓๑/๒๕๒๗

หนังสือ ที่ ถึง

ลงวันที่ ที่ เดือน พ.ศ. ๒๕๒๗

เรื่อง

ใจความ

ที่ ๓๓๑/๒๕๒๗

ศาลว่ากรมทศพิเศษ
วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗

คุณ เจ้าคุณชยาเขต กรมขุนสมมติเทพรัตนโก
ด้วยหม่อมฉันได้รับทราบด้วย ระกั้น
ที่ ๓๓๑/๒๕๒๗ ลงวันที่ ๑๖ เดือนมีนาคม
หนังสือพิมพ์เดนมาร์กที่พระยาชยาเขตโยธินทร
แต่ง เรื่องงานพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก ซึ่ง
โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
มาให้หม่อมฉันฉันนี้ พระเดชพระคุณเป็นพระเถ
พระรัตนไตรคุณพระคุณแล้ว เห็นด้วยเกล้า
ว่า พระยาชยาเขตโยธินทรเริ่มตั้งมา หม่อมฉัน
โดยความจำเป็น รวมทั้งพระคุณด้วยแล้ว
ควรมีควรส่วนแต่พระ เภส

พระรัตนไตรคุณ

ใน เรื่อง เดียวกัน ค่ะ มา จาก ที่ มี คำ ไป แล้ว ที่

กำหนด
.....
.....
.....
.....
.....

หน้าว่าง

7327

DS
568
ก345จ

กองจดหมายเหตุแห่งชาติ.
จดหมายเหตุพระราชพิธีรัชมังคลา-
ภิเชก ร.ศ. 126,127.

